

การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย

นางสาวจิณณ์นภัส แสงมา

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-0966-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A DISCOURSE ANALYSIS OF SEXUAL FREEDOM
IN Q&A COLUMN / PROGRAM OF THAI MASS MEDIA

Miss Jinnapat Saengma

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-0966-8

จิณณ์นภัส แสงมา : การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย (A Discourse Analysis of Sexual Freedom in Q&A Column / Program of Thai Mass Media) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. กาญจนา แก้วเทพ, 238 หน้า ISBN 947-17-0966-8

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1.) เพื่อค้นหาความหมายของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย 2.) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศดังกล่าว และ 3.) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท สำหรับวิธีการวิจัยนั้นจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหาของ “การตอบปัญหาทางเพศ” ในสื่อมวลชนไทย 5 สื่อ ได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อนิตยสาร สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่ออินเทอร์เน็ต และใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ผลิตสาร โดยใช้แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรม ทฤษฎีการศึกษาสื่อมวลชนแนวสตรีนิยม แนวคิดเรื่องเพศวิถี และแนวคิดเรื่องคุณลักษณะของสื่อแต่ละประเภท มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

ผลการวิจัยปรากฏว่า

- 1.) ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศของสื่อมวลชนไทยในประเด็นทั้งสอง คือ การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และการสำส่อนทางเพศ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ลักษณะอนุรักษ์ ลักษณะปฏิรูป และลักษณะก้าวหน้า ซึ่งการสร้างความหมายดังกล่าว จะส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในสังคมไทย
- 2.) กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างปฏิบัติการทางวาทกรรม อันได้แก่ ผู้นำเสนอตัวบท การคัดเลือกคำถาม รูปแบบการสื่อสาร และกลุ่มเป้าหมาย กับปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม โดยการผลิตวาทกรรมบางส่วนในการตอบปัญหาทางเพศมีลักษณะสอดคล้องกับวาทกรรมกระแสหลัก ได้แก่ วาทกรรมในระบบสังคม-วัฒนธรรม วาทกรรมในระบบกฎหมาย และวาทกรรมในระบบศาสนา ซึ่งสนับสนุนอุดมการณ์ผิวเดียว เมียเดียว ในขณะที่วาทกรรมบางส่วนมีลักษณะสอดคล้องกับวาทกรรมทวนกระแส ได้แก่ วาทกรรมของกลุ่มสตรีนิยม
- 3.) วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ปรากฏในแต่ละสื่อจะมีเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือ ยังคงมีเนื้อหาในลักษณะการอนุรักษ์มากกว่าลักษณะความก้าวหน้าในเรื่องเสรีภาพทางเพศ ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะของสังคมไทยที่ยึดเกณฑ์มาตรฐานชั้นในการประเมินพฤติกรรมระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย แต่จะมีรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างกันในแต่ละสื่อ อันเนื่องมาจากคุณลักษณะของสื่อที่มีความแตกต่างกัน

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2545 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

438 51057 28 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD : DISCOURSE / SEXUAL FREEDOM / Q&A COLUMN / Q&A PROGRAM

JINNAPAT SAENGMA : A DISCOURSE ANALYSIS OF SEXUAL FREEDOM IN Q&A COLUMN / PROGRAM OF THAI MASS MEDIA. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. DR. KANJANA KAEWTHEP. 238 pp. ISBN 947-17-0966-8

The objectives of this qualitative research were as follow ; 1.) to find the meaning of the discourse of sexual freedom in Thai mass media 2.) to study the construction of that discourse and 3.) to compare the content and format of that discourse in each Thai mass media. The research method relied on ; 1.) a textual analysis of q&a column / program in five Thai mass media which are Newspaper, Magazine, Radio, Television, and Internet 2.) an in-depth interview with mass communicators. This research based on four theoretical frameworks : The discourse analysis concept, The feminist media theory, The sexuality concept and The media's characteristics concept.

The findings are as follow :

1.) According to the sexual freedom in two points which are the active in sexual relation and promiscuity, there are three types of meaning toward sexual freedom in Thai mass media : Conservative, Reform and Progressive. That construction of meanings effect to the construction of identities and relations of men and women in Thai society.

2.) The construction of the discourse of sexual freedom have interrelation between the discourse practice; producers, the selection of questions, pattern of communication, target groups, and the sociocultural practice. Some discourses in q&a column/ program are coherent with the mainstream discourses that are the discourses in sociocultural, in law and in religion whereas some discourses are coherent with the counter-mainstream discourse that is the Feminist's discourse.

3.) The content of discourse toward sexual freedom in each media is in the same direction; conservative more than progressive, that is due to the double standard in Thai society. For the format, there are the differences between each media because the difference of media's characteristics.

Department Mass Communication Student's signature

Field of study Mass Communication Advisor's signature

Academic year 2002 Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

มีบุคคลหลายคนที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่ถ้าจะให้ผู้วิจัยเขียนรายชื่อและบรรยายความดีของบุคคลต่าง ๆ เหล่านั้น เห็นทีหน้ากิตติกรรมประกาศคงจะมากกว่าเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นแน่ ด้วยเหตุนี้ หากบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่มีส่วนในการช่วยเหลือวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แต่ไม่ปรากฏรายชื่อ ผู้วิจัยขอเรียนให้ทราบว่า ผู้วิจัยได้เก็บและระลึกถึงคุณความดีเหล่านั้นไว้ในใจเสมอมา

กราบขอบพระคุณ รศ.ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ด้วยความเคารพรัก ที่ได้กรุณาสละเวลามาเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะดี ๆ ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กราบขอบคุณอาจารย์ ดร. วิลาสินี พิพิธกุล อาจารย์กรรมการผู้ใจดีที่ให้คำแนะนำในการปรับแก้วิทยานิพนธ์ด้วยความเมตตา และกราบขอบคุณอย่างที่สุดไปยังอาจารย์ที่ปรึกษาของผู้วิจัย รศ.ดร. กาญจนา แก้วเทพ ผู้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูอย่างแท้จริง ที่ได้กรุณาปรับแก้วิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยครั้งแล้วครั้งเล่า จนได้มาเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ในวันนี้ และ 3 บทแรกของวิทยานิพนธ์นี้คงจะสำเร็จลงไม่ได้ หากไม่ได้รับคำแนะนำสั่งสอนจากอาจารย์ ดร. กิตติ กันภัย อาจารย์ผู้สอนนิเวศวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพของผู้วิจัย

งานวิจัยนี้คงไม่บรรลุวัตถุประสงค์ หากขาดความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ทุกท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ MC10 ที่ช่วยเพิ่มเติมเสียงหัวเราะในยามเคร่งเครียด และขอบคุณครอบครัว “แสงมา” ที่คอยเป็นกำลังใจให้เสมอ

ท้ายสุดแต่คงไม่สุดท้าย ขอกราบขอบพระคุณบุคคลผู้เป็นที่รักยิ่งของผู้วิจัย ผู้ซึ่งให้การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา ให้ความรัก ความเข้าใจ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน ขอขอบคุณมากค่ะ “คุณแม่” และ “หลวงพ่อ”

จิณณ์นภัส แสงมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภาพ.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามนำวิจัย.....	13
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น.....	13
ขอบเขตในการวิจัย.....	14
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	15
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	20
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์หาทกรรม.....	21
ทฤษฎีการศึกษาสื่อมวลชนแนวสตรีนิยม.....	25
แนวคิดเรื่องเพศวิถี.....	30
แนวคิดเรื่องคุณลักษณะของสื่อแต่ละประเภท.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์หาทกรรม.....	41
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศและความสัมพันธ์ระหว่างเพศ.....	44
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาประเด็นสตรี.....	48
กรอบแนวคิด.....	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	51
ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	52
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การตรวจสอบเครื่องมือและข้อมูล.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
การนำเสนอข้อมูล.....	65
บทที่ 4 การตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย.....	67
การตอบปัญหาทางเพศในสื่อสิ่งพิมพ์.....	68
การตอบปัญหาทางเพศในสื่อกระจายเสียง.....	71
- การตอบปัญหาทางเพศในสื่อวิทยุ.....	71
- การตอบปัญหาทางเพศในสื่อโทรทัศน์.....	72
การตอบปัญหาทางเพศในสื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์.....	74
ลักษณะของเนื้อหาที่ปรากฏในการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทย.....	77
รูปแบบการนำเสนอในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย.....	79
- รูปแบบการนำเสนอในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อสิ่งพิมพ์.....	79
- รูปแบบการนำเสนอในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อกระจายเสียง.....	87
- รูปแบบการนำเสนอของการตอบปัญหาทางเพศของสื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์.....	90
อิเล็กทรอนิกส์	
บทที่ 5 ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย.....	95
การวิเคราะห์ตัวบท.....	95
ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อสิ่งพิมพ์.....	97
ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อกระจายเสียง.....	130
ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์.....	144

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
วาทกรรมสร้างอัตลักษณ์และลักษณะของความสัมพันธ์อะไรในสังคม.....	154
อัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสังคมไทย.....	155
ลักษณะของความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นจากการตอบปัญหาทางเพศ.....	160
ในสื่อมวลชนไทย	
- ลักษณะของความสัมพันธ์ในสื่อมวลชน.....	160
- ลักษณะของความสัมพันธ์ในสื่อใหม่.....	162
บทที่ 6 กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย.....	163
การวิเคราะห์ปฏิบัติการทางวาทกรรม.....	164
วิเคราะห์กระบวนการสร้างตัวบท.....	164
- ผู้นำเสนอตัวบท.....	164
- การคัดเลือกคำถาม.....	166
- รูปแบบการสื่อสาร.....	173
- กลุ่มเป้าหมาย.....	176
การวิเคราะห์ปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม.....	180
ระดับสังคม.....	180
- วาทกรรมในระบบสังคม-วัฒนธรรม.....	180
- วาทกรรมในระบบกฎหมาย.....	183
- วาทกรรมในระบบศาสนา.....	185
- วาทกรรมของกลุ่มสตรีนิยม.....	186
ระดับสถาบัน.....	187
- ความแตกต่างเชิงเทคนิค.....	187
- ความแตกต่างเชิงเศรษฐกิจ-การเมือง.....	188
- ความแตกต่างเชิงสังคม-วัฒนธรรม.....	189

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 การเปรียบเทียบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ.....	191
ในสื่อมวลชนไทย	
การเปรียบเทียบเนื้อหาของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย.....	192
ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมเรื่องเสรีภาพทางเพศ.....	192
ในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท	
การเปรียบเทียบรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย.....	200
รูปแบบของการสื่อสารในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท.....	200
ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการสื่อสารและรูปแบบการนำเสนอ.....	200
เนื้อหา	
ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการสื่อสารและลักษณะความ.....	202
ก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ	
บทที่ 8 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	208
สรุปผลการวิจัย.....	209
ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย.....	209
กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย.....	218
การเปรียบเทียบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ.....	221
ในสื่อมวลชนไทย	
- การเปรียบเทียบเนื้อหาของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย.....	222
- การเปรียบเทียบรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย.....	223
อภิปรายผล.....	226
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	231
ข้อเสนอแนะ.....	231
รายการอ้างอิง.....	233
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	238

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตาราง 1 : แสดงรายละเอียดของข้อมูลที่นำมาศึกษาจากหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์.....	53
ตาราง 2 : แสดงรายละเอียดของข้อมูลที่นำมาศึกษาจากหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ รายวัน.....	54
ตาราง 3 : แสดงรายละเอียดของข้อมูลที่นำมาศึกษาจากนิตยสารหญิงไทย.....	56
ตาราง 4 : แสดงรายละเอียดของข้อมูลที่นำมาศึกษาจากนิตยสาร CLEO.....	57
ตาราง 5 : ตารางเปรียบเทียบการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศของคอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen” และคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ”.....	98
ตาราง 6 : ตารางเปรียบเทียบการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศของคอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง” และคอลัมน์ “q&a sex”.....	114
ตาราง 7 : ตารางเปรียบเทียบการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศของรายการ “เปิดประเด็น” และรายการ “ซูรัก ซูรส”.....	130
ตาราง 8 : ตารางแสดงให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศของเว็บไซต์ http://www.clinicrak.com	144
ตาราง 9 : ตารางเปรียบเทียบแสดงการสร้างอัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย เรื่องเสรีภาพทางเพศ ระหว่างสื่อมวลชนและสื่อใหม่.....	157
ตาราง 10 : ตารางเปรียบเทียบลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ในสื่อมวลชนไทย.....	193
ตาราง 11 : ตารางเปรียบเทียบลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในประเด็นเรื่องการค้าทางเพศ ในสื่อมวลชนไทย	194
ตาราง 12 : ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการสื่อสาร และรูปแบบของ การนำเสนอเนื้อหา.....	201

สารบัญแผนภาพ

หน้า

<u>แผนภาพ 1</u> : แผนภาพแสดงการให้ความหมายในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้น ในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ.....	211
<u>แผนภาพ 2</u> : แผนภาพแสดงการให้ความหมายเรื่องการสำส่อนทางเพศ.....	215
<u>แผนภาพ 3</u> : แผนภาพแสดงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความหมาย เรื่องเสรีภาพทางเพศและกระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่อง เสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย.....	225

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเรื่องวาทกรรม (Discourse) เริ่มเป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้นในแวดวงสังคมศาสตร์ในประเทศไทย และในปัจจุบันก็ได้มีการนำวิธีการนี้มาใช้ในการศึกษาสื่อมวลชนบ้างแล้ว ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนใช้ภาษา (รวมไปถึงภาพและเสียงประกอบต่าง ๆ) เป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารกับมวลชน ดังนั้นการทำงานของสื่อมวลชนจึงย่อมจะเกี่ยวข้องกับ “วาทกรรม” เป็นอย่างยิ่ง (รุ่งรวี เฉลิมศรีวิทยุโณรัช, 2541) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า วาทกรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษานั้นเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับการให้นิยามของ Teun A. van Dijk (1997 : 1) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์วาทกรรมเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษา การสื่อสาร ปฏิบัติการโต้ตอบ สังคม และวัฒนธรรม หมายความว่า การวิเคราะห์วาทกรรมจำเป็นต้องศึกษาการใช้ภาษาในการสื่อสาร (Text) ซึ่งภาษานั้น ๆ ล้วนแล้วแต่มีบริบทต่าง ๆ (Context) เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การวิเคราะห์วาทกรรมจะเกี่ยวข้องกับภาษา แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะวิเคราะห์ไปที่ภาษาแต่เพียงอย่างเดียว ดังที่ มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault, 1926-1984) นักคิดเรื่องวาทกรรมคนสำคัญได้แสดงทัศนะไว้ว่า วาทกรรมเป็นมากกว่าเรื่องของภาษา คำพูด หรือการตีความ แต่มีภาคปฏิบัติจริงของวาทกรรม (Discursive Practice) ซึ่งรวมเอาจารีตปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อ คุณค่า และสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ไว้ด้วย ฉะนั้น “วาทกรรมจึงสร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมา ภายใต้กฎเกณฑ์ที่ชัดเจนชุดหนึ่ง และกฎเกณฑ์นี้จะเป็นตัวกำหนดการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลง หรือการเลื่อนหายไปของสรรพสิ่ง” ดังนั้น หัวใจของการวิเคราะห์วาทกรรมสำหรับฟูโกต์ก็คือ การพิจารณาค้นหาว่า ด้วยวิธีการหรือกระบวนการใดที่สิ่งต่าง ๆ ในสังคมถูกทำให้กลายเป็นวัตถุเพื่อการศึกษา / เพื่อการพูดถึงของวาทกรรม (อ้างถึงในไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2543)

งานของฟูโกต์เรื่องวาทกรรมนี้ เริ่มเป็นที่แพร่หลายอย่างมากในโลกภาษาอังกฤษในช่วงทศวรรษ1980 แต่เนื่องจากความซับซ้อนของสิ่งที่ฟูโกต์เสนอ ส่งผลให้คำอธิบายคำว่า Discourse ในโลกภาษาไทยมีหลากหลายทัศนะ (รุ่งรวี เฉลิมศรีวิญญูไธวัช, 2541) เช่น ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร์ (2543 : 19) ให้ความหมายของวาทกรรมโดยอิงความหมายแบบเดียวกับที่ฟูโกต์ใช้นั้น คือ “วาทกรรม หมายถึง ระบบและกระบวนการในการสร้าง / ผลิต (Constitute) เอกลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significance) ให้กับสรรพสิ่งต่าง ๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะ เป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง นอกจากนี้ วาทกรรมยังทำหน้าที่ตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่ และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง (Valorize) กลายสภาพเป็น...วาทกรรมหลัก (Dominant Discourse)”

ดร.ธงชัย วินิจจะกุล (2534 : 18) ได้ให้คำอธิบายว่า “Discourse คือ การแสดงออกของการสื่อสาร การสื่อความ และสิ่งที่แสดงออก ที่สื่อสาร หรือสิ่งที่สื่อความกัน โดยที่เมื่อใช้คำนี้ จะไม่เพ่งเล็งบุคคลที่ทำการสนทนาหรือสื่อสารกัน แต่เพ่งเล็งถึงตัวการกระทำ คือ การสื่อความ และเพ่งเล็งที่ความหมายหรือสิ่งที่สื่อความกัน ”

นอกจากนี้ นิธิ เอียวศรีวงศ์ นักสังคมศาสตร์ ได้ให้คำอธิบายของวาทกรรมว่า “คำอธิบายของสังคมเป็นวาทกรรม (Discourse) คือ การโยนโยนข้อเท็จจริงที่สลับซับซ้อนที่สุด เป็นข้อเท็จจริงทุกด้านที่สังคมนั้นรู้ ไม่ว่าจะ เป็นการแพทย์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ภาษาวรรณคดี ฯลฯ เป็นองค์ความรู้ของสังคม วาทกรรมเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมา เหมือนองค์ความรู้ก็เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมา คนทุกคนตกอยู่ภายใต้วาทกรรมหนึ่ง ๆ ทั้งสิ้น เพราะโลกภายนอกนั้นสัมพันธ์กันอย่างนี้ เราจึงควรมีสถานะอย่างนี้” (อ้างถึงในวิไล สมพันธ์, 2536)

จากคำอธิบายเรื่องวาทกรรมที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยจะได้นิยามวาทกรรมโดยใช้คำอธิบายต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นแนวทาง นั่นคือ “วาทกรรม” ในการวิจัยครั้งนี้ มิได้หมายถึงเพียงคำพูด หรือภาษาที่ใช้ในการสื่อสารอย่างที่เราเข้าใจกันเท่านั้น แต่วาทกรรมเป็นกระบวนการที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา (ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน รวมถึงพฤติกรรมของมนุษย์) ระบบความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ฯลฯ รวมถึงบริบทต่าง ๆ ในสังคม ที่แสดงออกมาเพื่อสร้างหรือกำหนดความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ดังนั้น การวิเคราะห์วาทกรรมจึงเป็นการวิเคราะห์ว่าภาษาถูกใช้เพื่อสร้างความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างไร ระบบความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี (ภาคปฏิบัติการจริง) และบริบทต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งบริบทของผู้สร้างวาทกรรมมีความสัมพันธ์กับภาษาที่ถูกเลือกมาใช้อย่างไร นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้อิง

ความหมายของวาทกรรมตามแบบที่ฟูโกต์ใช้นั้นคือ วาทกรรมเป็นเรื่องของการใช้ "อำนาจ" ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่า วาทกรรมเป็นการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจในการกำหนดความหมายของสรรพสิ่งต่าง ๆ โดยบุคคลหรือสถาบันสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเมื่อมีฝ่ายที่ใช้อำนาจในการกำหนดความหมายจนเกิดเป็น "วาทกรรมกระแสหลัก" แล้ว ก็ย่อมมีฝ่ายที่ต้านการใช้อำนาจ จนเกิดเป็น "วาทกรรมทวนกระแส" ขึ้นเช่นเดียวกัน

แต่อย่างไรก็ตาม อำนาจที่ฟูโกต์กล่าวถึงนั้นมีใช้อำนาจในรูปแบบดิบ เช่น การใช้กำลังเข้าบังคับ แต่เป็นอำนาจที่ได้รับการขัดฟอกจนขาวสะอาดในรูปของ "ความรู้" (Knowledge) และเป็นความรู้แบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน... การดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของอำนาจนั้นก็เนื่องมาจากว่า มันสามารถปกปิดธาตุแท้ของมันได้ ความสำเร็จของอำนาจจึงอยู่ที่ความสามารถในการปกปิด อำพรางกลไกในการทำงาน ซึ่งกลไกที่สำคัญในการทำงานของอำนาจก็ไม่ใช่อำนาจหมาย... แต่เป็นกฎเกณฑ์ จารีตปฏิบัติต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎเกณฑ์ และจารีตปฏิบัติของบรรดาผู้เชี่ยวชาญทั้งหลาย ในรูปของวาทกรรมเฉพาะ หรือวาทกรรมวิชาการว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์, 2543)

ตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนของอำนาจวาทกรรมที่อยู่ในรูปของ "วาทกรรมเฉพาะของผู้เชี่ยวชาญ" ก็คือ ตัวอย่างงานวิจัยของบอนิต้า ลอเรนซ์ (Bonita Lawrence) ที่ได้วิเคราะห์ "วาทกรรมเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงในทัศนะของนักสตรีนิยม" (ถือเป็นผู้เชี่ยวชาญและเป็นผู้มีอำนาจในการพูดถึงปัญหาเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิง) ซึ่งบอนิต้าได้ใช้ประสบการณ์จริงของเธอเป็นกรณีศึกษา โดยได้เล่าถึงภูมิหลังของเธอว่า เธออยู่ในประเทศแคนาดาและเป็นผู้ด้อยโอกาส อันได้แก่ การเป็นผู้มีฐานะยากจน เป็นชนชั้นคนงาน เป็นผู้ด้อยการศึกษา (ในขณะที่เกิดเหตุการณ์) เป็นคนพื้นเมืองและมีผิวสี ด้วยเหตุนี้ เมื่อเธอประสบปัญหาถูกทำร้ายร่างกายโดยสามีของเธอเอง และเข้าไปขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่บ้านพักฉุกเฉินแนวสตรีนิยม เธอกลับพบว่ากลุ่มคนในบ้านพักฉุกเฉินเหล่านั้นมองว่าเธอเป็นคนอื่น (The other) ด้วยเหตุผลที่ว่าเธอเป็นผู้หญิงที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจ พัวพันกับกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย (เธอติดยาเสพติด) และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (เธอเคยเป็นเลสเบี้ยน) ซึ่งลักษณะดังกล่าว กลุ่มสตรีนิยม (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนผิวขาว) ได้มองว่าเธอเป็นพวก "หญิงมีปัญหา" เป็นพวกที่ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ และไม่อยู่ในขอบเขตภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่บ้านพักฉุกเฉินดังกล่าว เธอถูกกีดกันออกจาก "วาทกรรมแนวสตรีนิยมในเรื่องผู้หญิงที่สมควรช่วยจากการถูกทำร้ายร่างกาย" อันเป็นภาพสะท้อนของการแบ่งหญิงดี / หญิงชั่วตามคติสังคมที่มีผู้ชายเป็นใหญ่ ดังนั้นบอนิต้าจึงต้องเผชิญ

และแก้ปัญหาเพียงลำพัง เธอจึงสรุปว่า วาทกรรมของแนวสตรีนิยม ยังสรุปความคิดเกี่ยวกับ ความรุนแรงที่กระทำต่อผู้หญิงตามแนวคิดแบบอาณานิคม (Colonialism) แนวคิดเหยียดผิว (Racism) แนวคิดชนชั้น (Elitism) และทัศนะวิ้งเกียดการรักเพศเดียวกัน (Homophobia) ซึ่งทำให้เธอกลายเป็นผู้หญิงที่ถูกทำร้ายซ้ำซ้อนจากผู้หญิงด้วยกันเอง (Bonita Lawrence, 1996 แปล โดย ไพโรจน์ ภูมิประดิษฐ์, 2542)

อีกตัวอย่างหนึ่งที่ใกล้ตัว คือ ตัวอย่างการวิเคราะห์ของซูซาน บอร์ด (Bordo, 1993) ในการศึกษาเรื่อง “เรือนร่างของสตรี” (Female Body) ซึ่งได้อธิบายว่า ในสังคมตะวันตกมี กระบวนการสร้างสิ่งที่เรียกว่า “เรือนร่างที่สวยงามของสตรี” (Perfect Body) เช่น ผอม สูง มี ส่วนหัว ส่วนโค้ง ส่วนนูนเฉพาะที่ ฯลฯ และร่างกายของสตรีเฉพาะบางประเภทถูกทำให้กลายเป็นสิ่งที่น่าตื่นตาตื่นใจ เพื่อการเสพด้วยสายตาของเพศชาย บอร์ดได้แสดงให้เห็นว่ามีวาทกรรม ชุดหนึ่งกำกับกับความสวยของเรือนร่างสตรี และมีภาคปฏิบัติจริงของวาทกรรมว่าด้วยเรือนร่างที่สวยงามของสตรี เช่น ต้องมีวิธีการควบคุมอาหาร การควบคุมร่างกาย (การออกกำลังกาย) รวมตลอดถึงการทำศัลยกรรมตกแต่งเพื่อให้ดู “สวย” ตามกฎเกณฑ์ว่าด้วยความสวยที่วาทกรรม กำหนดขึ้น ในทำนองเดียวกัน เฮสส์-ไบเบอร์ (Hesse-Biber, 1996) ได้ชี้ให้เห็นว่า วาทกรรมว่า ด้วยเรือนร่างที่สวยงามในปัจจุบันนำไปสู่ลัทธิบูชาความผอม ด้วยการชูความผอมว่าเป็นความสวย (Thinness is beauty) และนำไปสู่ธุรกิจการค้าแบบต่าง ๆ เพื่อจัดการกับเรือนร่างสตรีให้ผอม พร้อมนำไปสู่พฤติกรรมการกินอาหารที่ไม่ถูกต้อง เช่น การอดอาหารเพื่อให้ผอม (Anorexia) หรือการกินอาหารอย่างไม่ระมัดระวังแล้วอาเจียนหรือถ่ายออกมาภายหลัง (Bulimia) เป็นต้น (อ้างถึงใน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2543)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น คงจะพอมองเห็นแล้วว่า “วาทกรรม” ที่ปฏิบัติการอยู่ทุกหน ทุกแห่งในสังคม โดยผ่านการใช้ “ภาษา” (ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา) ได้เข้ามามีพลัง อำนาจและอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนกำหนดแบบแผนการปฏิบัติของมนุษย์มากมาย เพียงใด และถ้าหากเราจะลองพิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงของสังคมทุกวันนี้ ก็คงพบว่า ยังคงมีวาทกรรมอื่น ๆ อีกมากมายที่มีอำนาจในการกำหนดความหมายของสิ่งต่าง ๆ รวมไปถึงการ กำหนดความคิดและพฤติกรรมของคนในสังคม วาทกรรมหนึ่งที่น่าสนใจก็คือ “วาทกรรมเรื่อง เสรีภาพทางเพศ” ทั้งนี้เพราะวาทกรรมดังกล่าว จะเป็นตัวกำหนดหรือสร้างความหมายของ “เสรีภาพทางเพศ” ขึ้นในสังคม โดยมีกระบวนการและรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ มากมาย ที่ จะทำให้คนในสังคมยอมรับวาทกรรมว่าด้วยเรื่องเสรีภาพทางเพศนั้น ๆ และจากการที่วาทกรรมมี ลักษณะของการครองความเป็นเจ้า (Hegemony) ดังนั้น การกำหนดความหมายของเสรีภาพ

ทางเพศจึงมีความเหลื่อมล้ำอยู่ ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดความหมายว่าด้วยเรื่องเสรีภาพทางเพศนั้น ๆ และจากการกำหนดความหมายของเสรีภาพทางเพศที่มีความเหลื่อมล้ำดังกล่าว ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพศหญิงและเพศชายมีความไม่เท่าเทียมกัน อันส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้เพราะหากความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคมมีความไม่เท่าเทียมกันแล้ว ก็เป็นการยากที่จะพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลให้มีความเท่าเทียมและร่วมกันพัฒนาสังคมต่อไปได้

เมื่อพิจารณาพัฒนาการของระบบต่าง ๆ ที่แสดงถึงบทบาทและความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม ตั้งแต่สมัยฟิวดัล (Feudal) ความสัมพันธ์ของมนุษย์อยู่ในระบบฐานานุรูป (Hierarchy) เป็นส่วนใหญ่ ชาวนาอยู่ใต้ขุนนาง ขุนนางอยู่ใต้อำนาจกษัตริย์ กษัตริย์อยู่ภายใต้บาทหลวงหรือบาทหลวงอยู่ภายใต้กษัตริย์แล้วแต่กรณี ต่อมาสมัยปฏิวัติอุตสาหกรรมและระบบทุนนิยม ชาวนาหรือพ่อค้าย่อยค่อยๆ เขิบฐานะขึ้นเป็นเจ้าของโรงงานเล็ก ๆ โดยอยู่ใต้กลุ่มนายทุนใหญ่อีกต่อหนึ่ง ส่วนอำนาจของกษัตริย์ก็ลดทอนลง และอำนาจของศาสนจักรก็ไม่เห็นเด่นชัดว่าเกี่ยวข้องกับชีวิตชาวบ้านมากเท่าสมัยก่อน จวบจนถึงปัจจุบันนี้ วิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าขึ้นและสังคมอารยธรรมมนุษย์ก็เจริญขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมซึ่งมุ่งรับใช้คนส่วนใหญ่และให้ทุกคนมีสิทธิในระบบเศรษฐกิจ ในการแบ่งปันปันส่วนกำไรและสวัสดิการอย่างทั่วถึง (พรพิไล ถัมภ์รัชส์สัตว์, 2527)

จะเห็นได้ว่า จากพัฒนาการของระบบต่าง ๆ ที่กล่าวมา ล้วนมุ่งให้แต่ละบุคคลมีสิทธิและเสรีภาพเพิ่มมากขึ้นจนถึงในระดับที่เท่าเทียมกันต่อไปในอนาคต แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงในสังคม เรากลับพบว่ายังมีคนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ก็ยังจัดเป็นกลุ่มคนที่ล้าหลังและยังต้องอยู่ภายใต้การปกครองของผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ คนกลุ่มนี้ก็คือ “ผู้หญิง” นั่นเอง ดังที่พรพิไล ถัมภ์รัชส์สัตว์ (2527 : 39) กล่าวไว้ว่า “ปัญหาการกดขี่สตรีเพศนี้มีมาก่อนสมัยทุนนิยมและยังไม่ได้รับการแก้ไข เป็นปัญหาซึ่งขอเสนอให้แก้ไขนั้นเห็นได้ง่าย เข้าใจง่าย แต่ปฏิบัติยาก มิใช่เพราะไม่มีเหตุผล แต่เพราะสังคมอยู่ในอำนาจของฝ่ายชาย ความคิดของสังคมเป็นของชาย ศีลธรรมและกฎหมายก็มองในแง่ของชาย ดังนั้นแม้วิธีแก้ปัญหาคือความไม่เสมอภาคของสตรีจะทำได้ไม่ยากถ้าลงมือทำ แต่ก็กลายเป็นยากเมื่อฝ่ายชายซึ่งได้เปรียบและมีอำนาจในสังคมขัดขวาง หรือไม่ยอมให้ความร่วมมือ”

จากความเป็นจริงดังกล่าวนี้ ได้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเพศขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เพราะการที่สังคมและประเทศจะเจริญก้าวหน้าไปได้ มนุษย์ทุกคนต้องมีส่วนร่วม

ในการพัฒนา แต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เรากลับพบว่า “ผู้หญิง” ซึ่งนับเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพไม่ได้ด้อยไปกว่าชาย ยังไม่ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้เท่าที่ควร ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากกระบวนทัศน์ของคนในสังคมโดยส่วนใหญ่ ซึ่งก็คือวาทกรรมชุดหนึ่งในสังคม ที่เห็นผู้หญิงเป็นข้างต่ำหลัง และถืออำนาจของชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ถึงแม้ผู้หญิงจะเป็นผู้ผลิตที่สำคัญ แต่ผู้ชายจะเป็นคนคุมอำนาจโดยผ่านโครงสร้างครอบครัวแบบเดี่ยวเมียเดียว โดยสร้างทัศนคติที่ว่าผู้ชายเป็นฝ่ายหาเลี้ยงครอบครัว นอกจากนี้ยังผ่านโครงสร้างการผลิตแบบชายเหนือหญิง และผ่านการควบคุมของกลไกรัฐอีกด้วย

ดังนั้น หากเราจะลองพิจารณาถึงความเหลื่อมล้ำทางเพศในสังคมไทยปัจจุบัน เราจะพบกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเพศในหลาย ๆ มิติ ซึ่งอาจแยกได้ ดังนี้

1.) มิติด้านเศรษฐกิจ เป็นความเหลื่อมล้ำที่มีผลมาจากการจำกัดความของคำว่า “บทบาทเชิงเศรษฐกิจ” กล่าวคือ ผู้ที่จะถูกนับว่าเป็นผู้ที่ทำงานเชิงเศรษฐกิจคือ “คนที่สามารถหารายได้เป็นเงินสด” หรือ “คนที่ประกอบกิจกรรมภายในครอบครัว (Home-based activities) เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว” ซึ่งจากคำจำกัดความดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดปัญหาการไม่นับสตรีเข้าไปอยู่ในกลุ่มประชากรที่ทำงานและมีงานทำ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากระบบการแบ่งงานกันทำตามเพศ โดยให้ผู้หญิงรับผิดชอบหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตร ทำงานบ้าน ทำอาหาร ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นงานที่ไม่ได้ค่าแรง ส่งผลให้ผู้หญิงต้องตกอยู่ในฐานะที่ด้อยกว่า และต้องพึ่งพาผู้ชาย ต่อมาเมื่อระบบเศรษฐกิจเกิดการขยายตัว ผู้หญิงจำเป็นต้องออกมาทำงานนอกบ้านเช่นเดียวกับผู้ชาย แต่ก็ยังต้องรับภาระงานภายในครอบครัวและการเลี้ยงดูบุตร ทำให้ผู้หญิงต้องรับภาระสองต่อ ซึ่งถือว่าไม่ยุติธรรม

นอกจากนี้ผู้หญิงยังต้องประสบกับปัญหาการเอาเปรียบแรงงาน ดังที่กาญจนา แก้วเทพ (2530 : 84) กล่าวว่า “สตรีถูกกำหนดให้เป็นแรงงานสำรองในการผลิต และสร้างความไม่เท่าเทียมแฝงเร้นไว้หลังท่าทีความเสมอภาค ด้วยการจ้างแรงงานเป็นเครื่องตอบแทน” ซึ่งหมายความว่า เมื่อใดก็ตามที่ตลาดแรงงานต้องการลดปริมาณของแรงงาน นายจ้างจะพิจารณาลดจำนวนแรงงานสตรีก่อนเป็นอันดับแรก แต่เมื่อใดที่มีความต้องการแรงงานมากขึ้นในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวก้าวหน้า ก็สามารถนำแรงงานสตรีเข้ามาทำงานได้ (วาริณี ชันฉลิทธิ, 2539)

2.) มิติด้านการเมือง การปกครอง สำหรับประเด็นความเหลื่อมล้ำทางการเมืองนั้น เห็นได้ชัดเจนว่า ผู้หญิงได้รับความเสียเปรียบจนอาจกล่าวได้ว่า เรื่องการเมืองเป็นปริศนาคำถามที่

ผู้หญิงจะเข้ามามีส่วนร่วมได้ยากที่สุด และถึงแม้ว่าปัจจุบันเราจะเริ่มเห็นว่า ผู้หญิงก้าวเข้ามาทำหน้าที่ในระบบการเมือง แต่เราก็จะพบกับความจริงว่าการที่ผู้หญิงจะก้าวเข้ามาเป็นผู้นำทางการเมืองในระดับต่าง ๆ และในรูปแบบต่าง ๆ ยังมีอยู่น้อยมาก

ถึงแม้ว่าปี พ.ศ.2525 จะมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายให้สตรีสามารถดำรงตำแหน่งผู้นำการปกครองในระดับท้องถิ่นได้ แต่จากการวิจัยและงานศึกษาเกี่ยวกับประเด็นหญิง-ชาย (Gender) ที่ผ่านมา ก็มักจะได้ข้อสรุปว่า “การเลือกปฏิบัติทางเพศ (Sex Discrimination) นั้นมักจะแก้ไขไม่ได้โดยมาตรการทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว เพราะต้นตอที่สำคัญของคติดังกล่าวฝังรากลึกอยู่ในทัศนคติและค่านิยมของสังคม” (กาญจนา แก้วเทพ, 2519) ดังนั้นเราจึงยังพบกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเพศในการที่ผู้หญิงจะเข้าไปมีตำแหน่งทางการเมืองอยู่ ทั้งนี้เป็นไปในลักษณะที่กาญจนา แก้วเทพ (2539:150) กล่าวว่า “เรายังคงมอง *นักการเมืองผู้หญิง* แบบมอง *ผู้หญิงทั่วไป* หรืออาจจะกล่าวได้ว่า มองเห็น *ความเป็นผู้หญิง* มากกว่า *ความเป็นนักการเมือง* นั้นเอง

3.) มิติด้านสังคม เป็นปัญหาความต่ำต้อยของผู้หญิงที่ดำรงอยู่ได้ด้วยการค้าขายของอุดมการณ์ “เพศนิยม” (Sexism) ซึ่งสร้างทัศนคติต่าง ๆ ต่อเรื่องความสามารถของสตรีขึ้นมา เช่น โดยธรรมชาติแล้วผู้หญิงไม่มีความสามารถที่จะทำงานด้านสร้างสรรค์ได้ (เช่น เป็นนักคิดที่ยิ่งใหญ่ เป็นศิลปิน) ฉะนั้นผู้หญิงจึงมีความถนัดตามธรรมชาติที่จะทำงานประจำวันที่ซ้ำซากจำเจ ผลที่ตามมาจากทัศนคติเช่นนี้ ก็คือ ผู้หญิงจำนวนมากจะถูกปิดกั้นโอกาสในการทำงานที่สร้างสรรค์จริง ๆ และถูกกำหนดกรอบความเป็นสตรีไว้ในขอบเขตอันจำกัด (กาญจนา แก้วเทพ, 2535) จากทัศนคติต่าง ๆ ดังกล่าวส่งผลให้ผู้หญิงยังได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียม และไม่ได้รับการยอมรับในสังคม

4.) มิติด้านวัฒนธรรม สำหรับสังคมไทยนั้นเป็นสังคมที่ยึดถือในเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม อย่างเคร่งครัด บางครั้งการควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมด้วยกรอบของวัฒนธรรมยังมีประสิทธิภาพเสียยิ่งกว่าการตราเป็นกฎหมาย โดยเฉพาะ “วัฒนธรรมทางเพศ” ที่จะเป็นตัวกำหนดบทบาทของผู้หญิง-ผู้ชาย ก็ยังกำหนดให้ผู้หญิงต้องตกเป็นรองผู้ชายในเรื่องเพศอยู่เสมอ เช่น วัฒนธรรมหรือความเชื่อในเรื่องความบริสุทธิ์ของผู้หญิงที่ได้รับการปลุกฝังมาจากคนรุ่นก่อน ๆ มาจนถึงปัจจุบันนี้ก็ยิ่งทำให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบและถูกรังแกเสมอ ผู้หญิงที่มีสามีหลายคน “ถูกประณาม” ในขณะที่ผู้ชายมีภรรยาหลายคนถือเป็น “เรื่องธรรมดา” ทั้ง ๆ ที่ผู้หญิงและผู้ชายต่างก็มีความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการพื้นฐาน

เหมือน ๆ กัน แต่ทำไมโทษที่มาจากกรกระทำจึงต่างกัน ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการกำหนดความหมายเรื่องบทบาทและสถานภาพทางเพศที่ต่างกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชายนั่นเอง

จากความเหลื่อมล้ำทางเพศในมิติต่าง ๆ ดังกล่าว พบว่า การส่งเสริมความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ความเสมอภาคทางการเมือง การปกครอง และการได้รับการยอมรับในสังคมนั้น แม้จะเป็นเรื่องที่สำคัญและยากที่จะบรรลุผล แต่ก็มีเนื้อหาสาระและความชัดเจนอยู่พอสมควร แต่สำหรับความเสมอภาคทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางเพศด้วยแล้วพบว่า ยังไม่มีแนวทางที่เป็นรูปธรรมที่จะแก้ไขได้ นอกจากนี้ ความเหลื่อมล้ำทางเพศยังเป็นปัจจัยสำคัญที่นำมาสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำในเรื่อง “เสรีภาพทางเพศ” ซึ่งโดยทั่วไปผู้หญิงจะมีเสรีภาพทางเพศน้อยกว่าเมื่อเทียบกับผู้ชาย โดยเสรีภาพทางเพศจะเป็นตัวกำหนดความมีอิสระของผู้หญิงและผู้ชายในการแสดงบทบาทและพฤติกรรมทางเพศในสังคม ในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้ (Sol Gordon, 1976)

1.) Freedom from Sexual Stereotyping หมายถึง การที่บุคคลใด ๆ มีอิสระที่จะมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่จำเป็นต้องเหมือนกับผู้อื่น แต่ในขณะเดียวกันผู้อื่นก็ไม่ได้ได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของบุคคลนั้น ๆ ด้วย เช่น การที่สังคมและวัฒนธรรมกำหนดให้ผู้ชายต้องก้าวร้าว เข้มแข็ง และผู้หญิงต้องอ่อนแอ รวมถึงการกำหนดว่า การมีความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายและหญิง (Heterosexual intercourse) อย่างเดียวเท่านั้น จึงถือว่าเป็น “ปกติ” ส่วนการมีความสัมพันธ์ทางเพศแบบรักร่วมเพศ (Homosexual) หรือแบบทั้งสองอย่างรวมกันในบุคคลเดียว (Bisexuality) ฯลฯ นั้นเป็นสิ่ง “ผิดปกติ” ดังนั้น การมีเสรีภาพทางเพศในประเด็นนี้จึงเป็นการเรียกร้องความเป็นธรรมจากสังคม เพื่อมิให้ผู้ที่มีพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างจากผู้อื่นต้องทนทุกข์ทรมานจากการไม่ยอมรับของสังคมนั่นเอง

2.) Freedom to Control One's Own Body หมายถึง การที่บุคคลใด ๆ มีอิสระที่จะสามารถมีความรับผิดชอบต่อร่างกายของตนเองอย่างเต็มที่ คือ สามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตนเองได้ ตั้งแต่เรื่องพื้นฐานที่สุด นั่นคือการแต่งกายที่เปิดเผยหรือปกปิดร่างกายของตนเอง รวมไปถึงการตัดสินใจในการใช้วิธีการคุมกำเนิด การทำหมัน การทำแท้งในกรณีที่เกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา เป็นต้น

3.) Freedom from Sexual Oppression หมายถึง การที่บุคคลใด ๆ มีสิทธิเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเพศใด เพศหญิงไม่ใช่เครื่องหมายการค้าในเรื่องเพศของเพศชาย รวมไปถึง

ถึงการให้สิทธิเสรีภาพผู้หญิงเท่าเทียมกับผู้ชายด้วย โดยผู้หญิงต้องได้รับความเท่าเทียมกับเพศชายในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา ฐานะทางสังคม และแม้แต่ในเรื่องเพศ สรุปได้ว่าเพศหญิงควรมีอิสระจากการกดขี่ทางเพศทั้งปวง

สำหรับการมีอิสระจากการกดขี่ทางเพศของผู้หญิงในการวิจัยครั้งนี้ จะหมายถึงเฉพาะการมีอิสระในการแสดงออกซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างเพศอย่างเท่าเทียมกับชาย ในประเด็นต่อไปนี้

3.1) การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ หมายถึง การเป็นฝ่ายรุกในการแสดงออกซึ่งความต้องการทางเพศของตนเอง แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

- ระดับการบอกรัก เป็นการแสดงท่าทีสนใจเพศตรงข้าม และเป็นฝ่ายเข้าหาในการสร้างความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามที่ยังไม่ได้แต่งงานกัน หรือที่เรียกว่า “การจีบ”
- ระดับการบอกความต้องการทางเพศ เป็นการแสดงออกซึ่งความต้องการทางเพศกับคู่วัยหรือคู่สมรสของตนเอง

3.2) การสำส่อนทางเพศ (Promiscuity) หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามแบบไม่เลือกหน้า ไม่จำกัดจำนวน และอยู่นอกเหนือรูปแบบของการมีความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างสามี – ภรรยาที่แต่งงานกันตามกฎหมาย หรืออยู่กินกันฉันท์สามีภรรยา ซึ่งได้แก่ความสัมพันธ์ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

- การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส (Premarital Sex) หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้ซึ่งไม่ได้แต่งงานกัน หรือไม่ได้อยู่ด้วยกันฉันท์สามีภรรยา ไม่ว่าจะบุคคลที่มีความสัมพันธ์ด้วยจะเป็นเพื่อน คู่รัก หรือโสเภณี ก็ตาม
- การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส (Extramarital Sexual Activity หรือ Adultery) หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่สมรสตามกฎหมาย ไม่ว่าจะบุคคลที่มีความสัมพันธ์ด้วยนั้นจะเป็นเพื่อน คู่รัก หรือโสเภณี ก็ตาม

จะเห็นได้ว่า ในประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเท่าที่ควรถ้าหากว่าเป็นพฤติกรรมของฝ่ายหญิง ทั้งนี้สาเหตุที่สำคัญก็เนื่องมาจากค่านิยมเชิงซ้อน (Double Standard) ในสังคม ซึ่งเป็นค่านิยมในความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ (Reiss, 1960 : 83-84) ได้แก่ การที่ผู้ชายประพฤติปฏิบัติอย่างหนึ่ง สังคมไม่ตำหนิ แต่ถ้าผู้หญิงประพฤติปฏิบัติในสิ่งเดียวกัน สังคมจะตำหนิ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาในการกำหนดความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสังคม ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมักเป็นอัตวิสัย มีความเกี่ยวข้องกับจารีตปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อ คุณค่า และผูกพันอยู่กับระบบอำนาจเดิม ๆ ตั้งแต่อดีต นั่นคือการยกให้ผู้ชายเป็นใหญ่ ซึ่งอยู่ในรูปของวาทกรรมดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้น การกำหนดเสรีภาพทางเพศของผู้ชายจึงมักจะมีมากกว่าผู้หญิง และในปัจจุบันประเด็นเรื่องความไม่เท่าเทียมกันดังกล่าวก็ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่

ตัวอย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดเสรีภาพทางเพศของฝ่ายหญิงที่ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ก็คือ ปัญหาการทำแท้ง ซึ่งในเรื่องนี้ฝ่ายหญิงต้องตกเป็นผู้เสียเปรียบอยู่มากเพราะต้องเป็นฝ่ายอุ้มท้องและคลอดลูกเอง แม้ฝ่ายชายจะมีส่วนรับผิดชอบการมีลูก แต่ก็เป็นผู้อยู่ห่างออกมาไม่ได้มีตัวเด็กอ่อนอยู่ในท้องเอง เพราะฉะนั้น ตามแนวคิดสตรีนิยม ฝ่ายหญิงเป็นเจ้าของร่างกายของตนเอง น่าจะมีสิทธิเป็นผู้ตัดสินใจเด็ดขาดในการทำแท้ง แต่ก็มีปัญหาที่พุดกันอยู่คือเรื่องสิทธิในชีวิตตัวอ่อนเอง ที่ทำให้การตัดสินใจให้ทำแท้งเป็นเรื่องลำบากขึ้น แต่ถ้าสังคมไม่อนุญาตให้ทำแท้งได้ การมีเด็กที่เกิดมาโดยสังคมไม่ต้องการและไม่ได้รับการเอาใจใส่จากพ่อแม่ก็จะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก ซึ่งทำให้เด็กมีปัญหาตามมา อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้หญิงไม่ต้องการตั้งครรภ์และมีบุตรในขณะนั้น แต่ต้องมารับผิดชอบต่อการมีบุตรและสังคมไม่ให้ทำแท้ง ผู้หญิงก็ไม่พ้นการถูกประณามจากสังคมไปได้ แต่ฝ่ายชายไม่ต้องเผชิญปัญหาเหล่านี้เลย จึงเป็นการไม่ยุติธรรม เพราะผู้หญิงต้องรับภาระเลี้ยงดูบุตร แม้ในภาวะที่ตนไม่พร้อม (พรพิไล ถมังรักษ์ สัตว์, 2527)

อย่างไรก็ตาม สำหรับประเด็นเรื่องการทำแท้งนั้นมักจะมี ความเกี่ยวข้องกับเหตุผลทางด้านศีลธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยที่กล่าวได้ว่าเป็นสังคมพุทธ จึงทำให้เสรีภาพของผู้หญิงต่อประเด็นนี้มีความยากที่จะบรรลุผล นอกจากนี้ การเรียกร้องความเป็นธรรมในเรื่องพฤติกรรมทางเพศที่นอกเหนือไปจากความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างหญิง-ชาย ก็ดูท่าว่าจะไม่มีข้อยุติ หรือมีการตัดสินใจว่าถูกหรือผิด คงขึ้นอยู่กับเหตุผลและวสัยนิยมของแต่ละบุคคลมากกว่า ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเน้นศึกษาเฉพาะเสรีภาพในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ในประเด็นต่าง ๆ ข้างต้น ทั้งนี้เพราะยังไม่เคยมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับความเสมอภาคของผู้หญิงและผู้ชายในประเด็นนี้มาก่อน มีเพียงการศึกษาเปรียบเทียบในระดับสถานภาพและบทบาทในสังคมของผู้หญิงและผู้ชายที่

มีความแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการจะศึกษาว่า “ภาษา” ถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการควบคุมพฤติกรรมของผู้หญิงในการมีความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้อย่างไร จึงส่งผลให้ผู้ชายและผู้หญิงมีเสรีภาพทางเพศที่ไม่เท่าเทียมกันเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ดังกล่าวแล้วว่า การกำหนดความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศมักเป็นอัตวิสัย แต่ละบุคคลแต่ละสถาบันก็มีความเห็นและมุมมองที่ต่างกันไป ดังเช่นสถาบันหนึ่งที่จัดได้ว่ามีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของคนในสังคมโดยส่วนใหญ่ นั่นก็คือ “สถาบันสื่อมวลชน” ก็มีบทบาทในการกำหนดความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศด้วยเช่นเดียวกัน ดังจะพบว่า ในปี ค.ศ. 1972 คณะกรรมการว่าด้วยสถานภาพสตรีขององค์การสหประชาชาติได้ตั้งข้อสังเกตว่า สื่อมวลชนมีบทบาทอย่างสำคัญในการสร้างสรรค์ และสืบทอดวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ รวมทั้งทัศนคติที่สังคมมีต่อเพศต่าง ๆ (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2540) หรือ ตัวอย่างงานวิจัยของ Gerbner & Signorielli ในปี 1979 ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการชมโทรทัศน์ของผู้หญิงกับทัศนะเรื่องเพศ พบว่ารายการโทรทัศน์ทำให้เกิดทัศนคติว่า ผู้หญิงควรอยู่บ้านและไม่ควรออกไปทำงานข้างนอก หากสามีของเธอสามารถเลี้ยงดูได้ ซึ่งก็ถือเป็นการกำหนดเสรีภาพของผู้หญิงว่าควรจะมีปริมาณอยู่เฉพาะภายในบ้านเท่านั้น

รุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช (2540 : 225) ได้วิเคราะห์วาทกรรมของสื่อมวลชนไว้อย่างชัดเจนว่า สื่อมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีอำนาจหรือความชอบธรรมในการพูดความเป็นจริงของสังคม ซึ่งความเป็นจริงนี้มีได้เป็นสิ่งที่หยุดนิ่ง คงตัว หากแต่มีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สื่อมวลชนจึงเข้ามาทำหน้าที่รายงานสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งตามหลักทฤษฎีแล้ว สื่อมวลชนจะต้องมี “ความเป็นกลาง” ในการนำเสนอ แต่อย่างไรก็ตามในการนำเสนอก็ต้องขึ้นกับสื่อมวลชนด้วยว่าจะมองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยกรอบความคิดของวาทกรรมแบบใด ความเป็นจริงที่ถูกรายงาน จึงเป็นความเป็นจริงที่อยู่ภายใต้การกำกับของวาทกรรมรูปแบบหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ไม่น้อยมาก กระทั่งเป็นไปได้เลย ที่ผู้สื่อข่าว (Sender) สองคนทำข่าวเรื่องเดียวกัน จะเขียนข่าวออกมาเหมือนกัน ซึ่งย่อมาหมายความว่าผู้รับสาร (Audience) ที่รับสารจากผู้สื่อข่าว อันเป็นตัวแทนของสถานีโทรทัศน์หรือวิทยุคนละช่อง หนังสือพิมพ์คนละฉบับ ก็มีโอกาที่จะเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นแตกต่างกันออกไป เมื่อได้รับข่าวสารนั้นจากคนละสื่อ

นอกจากประเด็นของผู้ส่งสารและผู้รับสารดังกล่าวข้างต้นแล้ว เนื้อหา (Message) และช่องทางของสื่อ (Channel) ก็มีความสัมพันธ์กัน ดังที่ ตรีนุช วีระเวสส์ (2539 : 85) ได้เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเพศชายและเพศหญิง ที่มีต่อรูปแบบการนำเสนอเพศศึกษา

ทางสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า ใน**สื่อวิทยุโทรทัศน์** เพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นตรงกันว่า ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการสื่อสารทางเดียว และมีการนำเสนออยู่ในระดับปานกลางเมื่อเทียบกับสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับ**สื่อวิทยุกระจายเสียง** เพศชายมีความเห็นว่าส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการสื่อสารสองทาง และมีการนำเสนออยู่ในระดับน้อยมากเมื่อเทียบกับสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ ในขณะที่เพศหญิงเห็นว่าส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการสื่อสารทางเดียวมากกว่า และสำหรับ**สื่อสิ่งพิมพ์** เพศชายและเพศหญิงต่างมีความเห็นว่า อยู่ในรูปแบบของการสื่อสารทางเดียว และมีการนำเสนออยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อเทียบกับสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อวิทยุกระจายเสียง

จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างของสื่อมีผลต่อรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา ซึ่งสื่อแต่ละประเภทก็มีกฎเกณฑ์การพิจารณาในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องเพศที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้ผลิตสื่อ ดารา นักแสดง เจ้าหน้าที่ผู้คอยกำกับดูแลการนำเสนอเนื้อหาในสื่อ และที่สำคัญคือ ธรรมชาติของสื่อแต่ละประเภท เช่น สื่อกระจายเสียงมีลักษณะเป็นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนอย่างฉับพลันมากกว่าเมื่อเทียบกับสื่อสิ่งพิมพ์ แต่สื่อกระจายเสียงก็ย่อมจะถูกควบคุม/กำกับ/ดูแล จากกลุ่มผู้มีอำนาจค่อนข้างสูง เช่น การจัดรายการเพศศึกษาทางวิทยุและโทรทัศน์เป็นไปได้ยากในสังคมไทย (กาญจนา แก้วเทพ, 2541) ในขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์จะมีเสรีภาพในการนำเสนอเรื่องเพศค่อนข้างมาก ทั้งนี้เนื่องจากหนังสือพิมพ์มีเอกชนเป็นผู้บริหารทุกขั้นตอน ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาคดีความถี่ ไม่จำเป็นต้องขอสัมปทาน อีกทั้งในปัจจุบันมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิในการเสนอข้อมูลข่าวสารตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2540 มาตรา 39 จึงทำให้สื่อสิ่งพิมพ์มีเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นต่าง ๆ ได้มากกว่าสื่อกระจายเสียง เช่น วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งมีรัฐเป็นเจ้าของทางนิตินัย

สำหรับการศึกษาวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยครั้งนี้ เป็นความพยายามที่จะศึกษาถึงกระบวนการในการให้ความหมายเรื่อง “เสรีภาพทางเพศ” จากการนำเสนอผ่านสถาบันที่สถาปนาตัวเองว่าเป็นผู้มีอำนาจในการบอก “ความจริง” กับสังคม เพื่อให้ทราบวาทกรรมในปัจจุบันนี้ สื่อมวลชนได้ออกความจริงเกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพทางเพศระหว่างชายและหญิงว่าอย่างไรบ้าง มีกระบวนการในการสร้างวาทกรรมดังกล่าวอย่างไร นอกจากนี้ การวิเคราะห์วาทกรรมเสรีภาพทางเพศในแต่ละสื่อก็จะทำให้ทราบถึงธรรมชาติของสื่อแต่ละประเภทในการนำเสนอเรื่องเสรีภาพทางเพศ เพื่อค้นหาว่าความแตกต่างของสื่อแต่ละประเภท จะมีผลต่อการนำเสนอมวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

คำถามนำวิจัย

1. สื่อมวลชนไทยประเภทต่าง ๆ ให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศไว้อย่างไรบ้าง
2. กระบวนการในการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยประเภทต่าง ๆ เป็นอย่างไร
3. เนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนแต่ละประเภท มีลักษณะเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อค้นหาความหมายของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ที่ปรากฏอยู่ในสื่อมวลชนไทย
2. เพื่อศึกษากระบวนการในการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ปรากฏอยู่ในสื่อมวลชนไทย
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท

ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น

1. การให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย จะมีการให้ความหมายแตกต่างกันไปตามวาทกรรมที่อยู่เบื้องหลังการให้ความหมายนั้น ๆ ดังนั้น ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศจึงเป็นการประกอบสร้างความจริง อันส่งผลกระทบต่อกระบวนการสร้างอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ของคนในสังคม ที่ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของอำนาจ อันเนื่องมาจากระบบสังคมแบบถือชายเป็นใหญ่ (Patriarchal Society)
2. กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศมีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวบท (ภาษา) และบริบทในการสื่อสาร หรือบริบทของผู้ผลิตสาร อันได้แก่ การศึกษา อบรมจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งบริบทต่าง ๆ เหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อทัศนคติและค่านิยมในเรื่องเพศของผู้ผลิตสารในสื่อมวลชน และส่งผลกระทบต่อการถ่ายทอดในรูปแบบของการตอบปัญหาทางเพศ หรือการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศตามทัศนคติและค่านิยมของตนเอง ซึ่งจะมีความแตกต่างกันระหว่างผู้ตอบปัญหาแต่ละคน

3. วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ปรากฏในแต่ละสื่อ จะมีเนื้อหาและรูปแบบที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากธรรมชาติของตัวสื่อที่ต่างกัน เช่น ด้วยรูปแบบของการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication) รวมถึงการมีเสรีภาพในการนำเสนอเรื่องเพศในสื่ออินเทอร์เน็ต จึงน่าจะพบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ชัดเจนที่สุดในสื่ออินเทอร์เน็ต

ขอบเขตในการวิจัย

สำหรับการศึกษาในหัวข้อ “การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตที่จะศึกษาวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย 5 สื่อ อันได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต และโดยเหตุที่สื่อมวลชนไทยดังกล่าวมีเนื้อหาที่กว้างขวางมาก จึงยากต่อการเก็บข้อมูลทั้งหมดภายในระยะเวลาอันจำกัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกสุ่มตัวอย่างเนื้อหาของสื่อแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกเฉพาะการตอบปัญหาทางเพศในสื่อดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่ารูปแบบของการตอบปัญหาทางเพศจะทำให้เห็นบริบทในการต่อสู้ทางวาทกรรมได้ชัดเจน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่บุคคลสามารถพูดคุยเรื่องเพศกันได้ค่อนข้างเปิดเผย จึงทำให้เห็นวาทกรรมเกี่ยวกับเรื่องเพศของบุคคลสองฝ่าย คือ ฝ่ายผู้ถามและฝ่ายผู้ตอบได้อย่างชัดเจน โดยผู้วิจัยจะเน้นศึกษาเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ” 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และการสำส่อนทางเพศ ดังกล่าวถึงรายละเอียดมาแล้ว

สำหรับรายละเอียดของแต่ละสื่อ มีดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ ประกอบด้วย

- 1.1) หนังสือพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ คอลัมน์ “ปัญหา X วัย Sex Teen” และหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน คอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ”
- 1.2) นิตยสาร ได้แก่ นิตยสารหญิงไทย คอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง” และนิตยสาร CLEO คอลัมน์ “q&a sex”

2. สื่อกระจายเสียง ประกอบด้วย

- 2.1) วิทยุ ได้แก่ สถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) ทางคลื่น F.M. 96.5 MHz รายการ “เปิดประเด็น”
- 2.2) โทรทัศน์ ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. รายการ “ซูรัก ซูรส”

3. สื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต

เว็บไซต์ <http://www.clinicrak.com>

สำหรับระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลของสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และ อินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยกำหนดไว้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2544 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2544 รวมระยะเวลา 3 เดือน ส่วนสื่อวิทยุโทรทัศน์ ผู้วิจัยจะกำหนดขอบเขตมากกว่าเนื่องจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ กำหนดออกเป็นรายปักษ์ ทำให้เนื้อหาที่ปรากฏในสื่อไม่มีไม่ครอบคลุมประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสื่อวิทยุโทรทัศน์เป็นเวลา 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2544 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2544 โดยการรวบรวมข้อมูลประเภทเอกสารและเทป วิดีทัศน์ของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในสื่อต่าง ๆ ดังกล่าว จากนั้นจึงจะนำวาทกรรมที่ได้ มาวิเคราะห์เนื้อหา (Textual Analysis) ซึ่งเป็นการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) ทฤษฎีการศึกษาสื่อมวลชนแนวสตรีนิยม (Feminist Media Theory) แนวคิดเรื่องเพศวิถี และแนวคิดเรื่องคุณลักษณะของสื่อแต่ละประเภท มาเป็นกรอบและแนวทางในการศึกษาวิจัย เพื่อให้ทราบถึงความหมายและกระบวนการในการสร้างวาทกรรม รวมถึงเปรียบเทียบความเหมือน และต่างของเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมในสื่อแต่ละประเภทต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

วาทกรรม หมายถึง การแสดงออกของความคิดผ่านการใช้ภาษาในการสื่อสาร ซึ่ง ภาษาในที่นี้จะหมายถึง ภาษาพูด ภาษาเขียน รวมถึงพฤติกรรมแสดงออกของมนุษย์ที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคม วัฒนธรรม ฯลฯ และสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างความหมาย โดยงานวิจัยนี้จะมุ่งวิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อสร้างความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศระหว่างผู้ชายและผู้หญิงในการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทย

เสรีภาพทางเพศ หมายถึง ความเป็นอิสระที่จะแสดงพฤติกรรมใด ๆ อันเกี่ยวข้องกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศในสังคมไทยของเพศหญิงและเพศชาย โดยไม่ถูกปิดกั้นด้วยเงื่อนไขหรือปัจจัยอื่นใดให้ความอิสระของทั้งสองเพศมีความแตกต่างกัน อาทิ ความแตกต่างระหว่างเพศ

การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ หมายถึง การเป็นฝ่ายรุก (Active) ในการแสดงออกซึ่งความต้องการทางเพศของตนเอง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับการบอกรัก และ ระดับการบอกความต้องการทางเพศ

ระดับการบอกรัก หมายถึง การแสดงท่าทีสนใจเพศตรงข้าม และเป็นฝ่ายเข้าหาในการสร้างความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามที่ยังไม่ได้แต่งงานกัน หรือที่เรียกว่า “การจีบ”

ระดับการบอกความต้องการทางเพศ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความปรารถนาทางเพศ (Sexual Desire) และความพึงพอใจทางเพศ (Sexual Pleasure) กับคู่อรักหรือคู่สมรสของตนเอง

การสำส่อนทางเพศ (Promiscuity) หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามแบบไม่เลือกหน้า ไม่จำกัดจำนวน และอยู่นอกเหนือรูปแบบของการมีความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างสามี - ภรรยาที่แต่งงานกันตามกฎหมาย หรืออยู่กินกันฉันท์สามีภรรยา ซึ่งได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส และการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส (Premarital Sex) หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้ซึ่งไม่ได้แต่งงานกัน หรือไม่ได้อยู่ด้วยกันฉันท์สามี-ภรรยา ไม่ว่าจะบุคคลที่มีความสัมพันธ์ด้วยจะเป็นเพื่อน คู่รัก หรือโสเภณี ก็ตาม

การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส (Extramarital Sexual Activity หรือ Adultery) หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่สมรสตามกฎหมาย ไม่ว่าจะบุคคลที่มีความสัมพันธ์ด้วยนั้นจะเป็นเพื่อน คู่รัก หรือโสเภณี ก็ตาม

วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ หมายถึง การแสดงออกของความคิดที่มีความสัมพันธ์กับค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความคิด ความเชื่อ และบริบททางสังคมอื่น ๆ เพื่อสร้างความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศระหว่างผู้หญิงและผู้ชายที่ปรากฏในการสื่อสารผ่านสื่อ

มวลชนไทย โดยแสดงออกมาในรูปวัจนภาษา (การโต้ตอบและการสนทนา) และอวัจนภาษา (การแสดงพฤติกรรมและการแสดงบทบาทต่าง ๆ ในสังคม) ทั้งนี้การแสดงออกของความคิดจะหมายถึงการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นดังกล่าวข้างต้น

กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ หมายถึง ระบบหรือขั้นตอนในการสร้างความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทยที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทและบริบทต่าง ๆ อันได้แก่ บริบททางสังคม-วัฒนธรรม บริบทของสื่อประเภทต่าง ๆ และบริบทของผู้ผลิตสาร ทั้งนี้โดยพิจารณาจากปฏิบัติการทางวาทกรรมในแง่ของกระบวนการสร้างตัวบท และปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม

ปฏิบัติการทางวาทกรรม หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างตัวบท ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง ผู้นำเสนอตัวบท การคัดเลือกคำถาม รูปแบบการสื่อสาร และกลุ่มเป้าหมาย

ผู้นำเสนอตัวบท หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ในการตอบปัญหาทางเพศในสื่อมวลชนไทย อันได้แก่ คอลัมนิสต์ในสื่อหนังสือพิมพ์และนิตยสาร วิทยากรในสื่อวิทยุและโทรทัศน์ และผู้ร่วมทำการสนทนาในสื่ออินเทอร์เน็ต

การคัดเลือกคำถาม หมายถึง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อนำคำถามจากผู้ถามมาตอบในการตอบปัญหาทางเพศ ซึ่งสำหรับการวิจัยครั้งนี้จะพิจารณาจากเกณฑ์ทางด้านตัวบุคคล ด้านตัวสื่อ และด้านบรรทัดฐานทางสังคม

รูปแบบการสื่อสาร หมายถึง ลักษณะของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งแบ่งออกเป็นรูปแบบของการสื่อสารทางเดียว ได้แก่ การติดต่อทางจดหมาย อี-เมลล์ การฝากคำถามเสียง เป็นต้น และรูปแบบการสื่อสารสองทาง ได้แก่ การติดต่อทางโทรศัพท์ การถามตรงกับวิทยากรในห้องส่ง เป็นต้น

กลุ่มเป้าหมาย หมายถึง กลุ่มบุคคลผู้ซึ่งผู้ส่งสารตั้งใจให้เป็นกลุ่มผู้รับสารในการตอบปัญหาทางเพศ เนื่องจากคาดว่ากลุ่มผู้รับสารดังกล่าวจำเป็นต้องการคำแนะนำ หรือคำปรึกษาเรื่องเพศ อันเนื่องมาจากการขาดความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้อง

ปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม หมายถึง บริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างตัวบท โดยแสดงออกผ่านทางปฏิบัติการทางวาทกรรม ซึ่งสำหรับการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาบริบทดังกล่าว ใน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสังคม และระดับสถาบัน

ระดับสังคม หมายถึง ปัจจัยทางด้านสังคมโดยรวมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความหมาย เรื่องเสรีภาพทางเพศระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในสื่อมวลชนไทย โดยพิจารณาจากการกำหนดบทบาทของผู้ชายและผู้หญิงในสังคมไทย ว่ามีผลในการกำหนดความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่ออย่างไร

ระดับสถาบัน หมายถึง การพิจารณาความแตกต่างในแง่สถาบันของสื่อมวลชนที่มีความสัมพันธ์กับการสร้างตัวบท อันได้แก่ ความแตกต่างในเชิงเทคนิค ความแตกต่างในเชิงเศรษฐกิจการเมือง และความแตกต่างในเชิงบทบาทหญิง-ชาย

สื่อมวลชนไทย หมายถึง สื่อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร
2. สื่อกระจายเสียง ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์
3. สื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต

หนังสือพิมพ์ หมายถึง หนังสือภาษาไทยที่มีกำหนดออกเป็นรายวัน มีการเสนอคอลัมน์ที่ตอบปัญหาทางเพศ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง คอลัมน์ “ปัญหา X วัย Sex Teen” ในหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ และคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ” ในหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน

นิตยสาร หมายถึง หนังสือภาษาไทยที่ออกตามวาระที่กำหนด เช่น รายสัปดาห์ รายบักษ์ รายเดือน เป็นต้น และมีการเสนอคอลัมน์ที่ตอบปัญหาทางเพศ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง คอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง” ในนิตยสารหญิงไทย และคอลัมน์ “q&a sex” ในนิตยสาร CLEO

วิทยุ หมายถึง สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ ความบันเทิง คุณค่า และทัศนคติต่าง ๆ ในสังคมสู่สาธารณชน โดยจะต้องนำเสนอรายการที่ตอบปัญหาทางเพศ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง สถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. F.M. 96.5 MHz ผ่านทางรายการ “เปิดประเด็น” ออกอากาศทุกวันจันทร์-วันอาทิตย์ เวลา 20.30-22.30 น. โดยจะเน้นศึกษาเฉพาะรายการในวันเสาร์ซึ่งจะ

เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านปัญหาครอบครัวและปัญหาสุขภาพจิต รวมถึงประเด็นเรื่องเสรีภาพทางเพศด้วย

โทรทัศน์ หมายถึง สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ ความบันเทิง คุณค่า และทัศนคติต่าง ๆ ในสังคมสู่สาธารณชน โดยจะเน้นเฉพาะรายการตอบปัญหาทางเพศ ผ่านสถานีโทรทัศน์ที่ไม่คิดค่าบริการ (Free TV) ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 รายการ “ซูรัก ซูรส”

อินเทอร์เน็ต หมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ใหม่ที่มีรูปแบบการสื่อสารที่มีความเป็นอิสระ เปิดโอกาสให้บุคคลแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี โดยจะเน้นเฉพาะเว็บไซต์ที่มีการตอบปัญหาทางเพศ และไม่เป็นเว็บไซต์ที่มีความเกี่ยวข้องกับสื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ และโทรทัศน์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้แก่ เว็บไซต์ “<http://www.clinicrak.com>”

ความหมายในลักษณะอนุรักษ์ หมายถึง แนวคิดที่เป็นคตินิยมของไทยแต่โบราณ ที่จำกัดเสรีภาพทางเพศของผู้หญิง ด้วยการสร้างความคิดว่าผู้หญิงไทยต้องรักษาวงศ์วานตัว ไม่ชิงสุกก่อนห่าม ผู้ชายเป็นฝ่ายเสนอ ผู้หญิงเป็นฝ่ายสนอง เมื่อแต่งงานแล้วภรรยาต้องรักเดียวใจเดียว และซื่อสัตย์ต่อสามี

ความหมายในลักษณะปฏิรูป หมายถึง แนวคิดที่ยอมให้ผู้หญิงมีเสรีภาพทางเพศในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้มากขึ้น แต่มีเงื่อนไขว่าความสัมพันธ์นั้นต้องประกอบด้วยความรัก และเป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในกรอบของการเป็นสามี-ภรรยา

ความหมายในลักษณะก้าวหน้า หมายถึง แนวคิดที่เห็นว่าผู้หญิงควรมีเสรีภาพทางเพศที่เท่าเทียมกับชาย เพราะทุกคนย่อมมีสิทธิ์ในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ไม่ควรมีเงื่อนไขใด ๆ มาทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งสองเพศมีความเหลื่อมล้ำกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศที่สะท้อนผ่านสื่อมวลชนไทย
2. ทำให้ทราบและเข้าใจถึงกระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท
3. ทำให้ทราบถึงมายาคติ (myth) ในเรื่องเสรีภาพทางเพศ อันสะท้อนถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ที่ปรากฏในสื่อมวลชนไทย
4. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการให้ข้อเสนอแนะแก่นักวิชาชีพ เช่น นักเขียนคอลัมน์ นักเขียนข่าว นักจัดรายการวิทยุ นักเขียนบทโทรทัศน์ ผู้เขียนเว็บไซต์ ต่าง ๆ เป็นต้น ในการสร้างและการใช้สื่อเพื่อให้เกิดการตระหนักในเรื่องเสรีภาพทางเพศ รวมถึงปรับปรุงและขจัดปัญหาเรื่องเสรีภาพทางเพศต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทยครั้งนี้ เป็นการศึกษาที่นำเอาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ มาใช้เพื่อเป็นกรอบหรือแนวทางในการวิเคราะห์และอธิบาย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis)
2. ทฤษฎีการศึกษาสื่อมวลชนแนวสตรีนิยม (Feminist Media Theory)
3. แนวคิดเรื่องเพศวิถี (Sexuality)
4. แนวคิดเรื่องคุณลักษณะของสื่อแต่ละประเภท
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งรายละเอียดของแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยดังกล่าว มีดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis)

“วาทกรรม” แปลมาจากคำว่า “Discourse” ในภาษาอังกฤษ คำ ๆ นี้ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้มากมายหลายระดับและหลายมุมมอง เนื่องจากวาทกรรมเป็นแนวคิดที่ใช้ประกอบการศึกษาในหลายสาขาวิชา อย่างไรก็ตามสำหรับความหมายของวาทกรรมในสาขาวิชานิเทศศาสตร์แล้ว วาทกรรมคือเหตุการณ์การสื่อสาร (Communication Event) ซึ่งหมายถึงการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารให้เห็นถึงความคิด ความเชื่อ อารมณ์ ซึ่งเหตุการณ์การสื่อสารดังกล่าวนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ทางสังคมที่สลับซับซ้อน

Guy Cook (1992) ได้ให้นิยามวาทกรรมเอาไว้ว่า วาทกรรมคือปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทกับบริบท (Text & Context) ในลักษณะที่ผู้ร่วมการสื่อสารรับรู้ความหมาย ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์วาทกรรมคือการอธิบายหรือพรรณนาปรากฏการณ์ที่ต้องศึกษาโดยทั่วไป และสิ่งสำคัญที่อยู่ในปรากฏการณ์เหล่านั้นด้วย นอกจากนี้ Guy Cook ยังกล่าวถึงการวิเคราะห์วาทกรรมว่า ไม่ได้เกี่ยวข้องกับภาษาเพียงอย่างเดียว แต่ยังวิเคราะห์ไปถึงบริบทของการสื่อสาร (The

Context of Communication) ว่าใครกำลังติดต่อกับใคร ทำอะไร และอยู่ในสถานการณ์และสังคมรูปแบบใด ผ่านสื่อประเภทใด และการพัฒนาการติดต่อสื่อสารนั้นแตกต่างกันในรูปแบบและการกระทำอย่างไร รวมถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อกันและกันด้วย (อ้างถึงใน ดวงใจ ธรรมโชติโก, 2541)

สำหรับแนวคิดเรื่องวาทกรรมที่ผู้วิจัยจะใช้เป็นหลักในการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้ คือ แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ตามแนวคิดของ Norman Fairclough (1995) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์วาทกรรมสื่อ (Media Discourse) โดยตามทัศนะของ Fairclough นั้น การวิเคราะห์วาทกรรมจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. วิเคราะห์สภาพการณ์ในการสื่อสาร (Analysis of Communicative Events)

เป็นการวิเคราะห์ในภาคตัดขวาง เพื่อศึกษาถึงคุณสมบัติของวาทกรรม โดยพิจารณาถึงปัจจัย 3 ประการ คือ

1.1) ตัวบท (Text) ในที่นี้คือ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ทั้งที่เป็นวัจนภาษา และอวัจนภาษา พยางค์ คำ ประโยค รวมทั้งรูปแบบของวาทกรรมที่ต่างเรียงร้อยเข้าด้วยกัน โดยจะวิเคราะห์ใน 3 ประเด็นหลัก คือ

- *วาทกรรมนำเสนออะไรสู่สภาพสังคม (คตินิยม) และเกิดผลอย่างไร* ซึ่งการนำเสนอในที่นี้ คือ การนำเสนอเกี่ยวกับความคิด ระบบความรู้ ความเชื่อ ให้กับสังคม ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงของสังคมในขณะนั้น และยังวิเคราะห์ด้วยว่า การนำเสนอดังกล่าวก่อให้เกิดผลอย่างไรต่อสังคม และทำไมถึงเลือกนำเสนอประเด็นดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อจะได้เข้าใจตัวบทมากยิ่งขึ้น เนื่องจากตัวบทและบริบทต่างมีความสัมพันธ์กัน สิ่งที่ตัวบทนำเสนอย่อมส่งผลกระทบต่อบริบทด้วย

- *วาทกรรมสร้างลักษณะเฉพาะหรืออัตลักษณ์อะไรให้สังคม* ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าตัวบทหรือตัวภาษาสามารถสร้างลักษณะเฉพาะอะไรผ่านสื่อ เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของตัวบทที่มีต่อบริบททางสังคม เช่น สถานภาพ บทบาท เป็นต้น

- *เนื้อหาของวาทกรรมแสดงถึงความสัมพันธ์ใด* โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้สร้างวาทกรรมกับผู้รับวาทกรรม และความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับสถาบันสังคม ความ

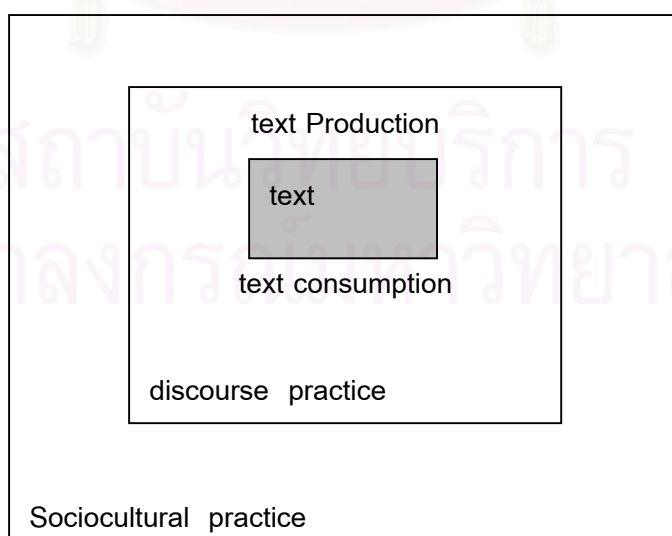
สัมพันธ์ที่แฝงอยู่ในตัวเนื้อหา สามารถบ่งบอกได้ว่าวาทกรรมนั้น ๆ มีอิทธิพลอย่างไรกับสังคม ถ้าหากเนื้อหาของวาทกรรมแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด โอกาสที่ผู้รับสารจะเกิดปฏิสัมพันธ์กับตัวบท และมีผลมายังผู้ส่งสารก็เกิดได้ง่ายขึ้น

1.2) การปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) เป็นการวิเคราะห์กระบวนการสร้างตัวบท (Text Production) ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร นำเอาบริบททางสังคม สิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม มาสร้างเป็นวาทกรรมได้อย่างไร มีการถ่ายทอดออกมาอย่างไร และวิเคราะห์การบริโภคตัวบท (Text Consumption) รวมทั้งช่องทางการสื่อสาร ซึ่งวิเคราะห์ได้ 2 มุมมอง คือ

- สถานการณ์ในการสื่อสารมีผลต่อแบบแผนการใช้ภาษาอย่างไร
- ผลที่เกิดจากแบบแผนการใช้ภาษา ช่วยในการสร้างขอบเขต ความสัมพันธ์ และโครงสร้างอย่างไร

1.3) การปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural Practice) เป็นการวิเคราะห์ถึงบริบทที่ส่งผลให้เกิดวาทกรรม เช่น ปัจจัยทางด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง ในแง่ที่ว่าตัวบทที่เกิดขึ้นนั้นอยู่ในบริบทลักษณะใด

ปัจจัยทั้ง 3 ประการดังกล่าว สามารถอธิบายด้วยแผนภาพ ดังนี้

2. วิเคราะห์แบบแผนการใช้ภาษา (Analysis the Order of Discourse)

เป็นการวิเคราะห์วาทกรรมในภาคตามยาว เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของวาทกรรม สำหรับการวิเคราะห์แบบแผนการใช้ภาษานี้ เป็นการวิเคราะห์ลักษณะและประเภทของวาทกรรมว่าอยู่ในลักษณะใด รูปแบบใด โดยแยกออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

2.1) ความสัมพันธ์แบบตัวเลือก (Choice Relation) เป็นการวิเคราะห์ว่าเหตุใดสื่อถึงนำเสนอรูปแบบการใช้ภาษาในลักษณะดังกล่าว เพราะสื่อแต่ละประเภทต่างก็มีลักษณะต่างกัน อาทิ การเสนอข่าว สารคดี ละคร เกมโชว์ ต่างก็มีลักษณะการใช้ภาษาที่ต่างกัน มีการนำเสนอที่ไม่เหมือนกัน จึงต้องพิจารณาในประเด็นนี้ เพราะจะทำให้เข้าใจวาทกรรมมากยิ่งขึ้น

2.2) ความสัมพันธ์แบบโยงใย (Chain Relation) เป็นการวิเคราะห์ว่าสภาพการณ์ในการสื่อสารของสื่อมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในสื่ออย่างไร เกิดผลกระทบอย่างไร หรือวาทกรรมที่สร้างขึ้นมีความต่อเนื่อง โยงใยซึ่งกันและกันในลักษณะใด หรืออีกนัยหนึ่งคือ เป็นการหาความสัมพันธ์ที่เกิดในวาทกรรม อาทิ สภาพการณ์ในสังคมมีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์ในการสื่อสารอย่างไร

จะเห็นว่า การวิเคราะห์วาทกรรมเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบระหว่างตัวบท บริบท และกระบวนการสร้างตัวบท ซึ่งผู้ที่เข้าใจบริบทดังกล่าวจำเป็นต้องมีภูมิหลัง หรือมีประสบการณ์ร่วม หรือมีความรู้ในบริบทนั้น ๆ เป็นอย่างดี ซึ่งพบว่า บริบทดังกล่าว นำมาจากสภาพสังคม วัฒนธรรม ในช่วงเวลานั้น ๆ

การนำแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ก็เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ปรากฏในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย ว่ามีการให้ความหมายไว้ว่าอย่างไรบ้าง มีกระบวนการในการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศอย่างไร มีความสัมพันธ์กับบริบท (Context) ต่าง ๆ อย่างไร ซึ่งบริบทหนึ่งในที่นี้ก็คือ “ประเภทของสื่อ” ซึ่งผู้วิจัยต้องการจะศึกษาวิเคราะห์ว่าประเภทของสื่อที่ต่างกัน จะมีผลต่อเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศอย่างไร

2. ทฤษฎีการศึกษาสื่อมวลชนแนวสตรีนิยม (Feminist Media Theory)

แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยมเป็นการศึกษาที่พยายามค้นหาความหมายในเรื่องเพศ ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นเรื่องเพศในเชิงชีววิทยาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงทุกแง่มุมของชีวิตมนุษย์อีกด้วย อาทิ ภาษา งาน บทบาทในครอบครัว การศึกษา กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ฯลฯ แนวทางการศึกษาของนักสตรีนิยมส่วนใหญ่ จะเน้นในเรื่องของการถูกกดขี่ทางเพศภายใต้สังคมที่เพศชายเป็นใหญ่ แนวคิดนี้เริ่มจากสังคมที่ถูกกดขี่ โดยการลำเอียงไปทางเพศชายและกดขี่เพศหญิง แนวคิดสตรีนิยมจึงมุ่งหวังที่จะเอาชนะการกดขี่แบบดั้งเดิม และหาทางปลดปล่อย เพื่อให้เพศหญิงและชายอยู่ร่วมกันได้อย่างเท่าเทียมในสังคม (Littlejohn, 1995, p.237-239)

Zoonen (1994) และ Kaplan E.A. (1987) (อ้างถึงในกาญจนา แก้วเทพ, 2543 หน้า 14-19) ได้ประมวลแนวทางการศึกษาสื่อมวลชนที่นำเอามิติของสตรีนิยม (Feminism) เข้ามาผนวกด้วย ว่าจะสามารถจำแนกได้เป็น 6 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

2.1 กลุ่ม Domestic Feminism กลุ่มนี้จะมีแนวคิดพื้นฐานที่พอใจแล้วกับบทบาทและขอบเขตที่สังคมแบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ได้มอบหมายมาให้ และจะมีความภาคภูมิใจกับการเล่นบทบาทการเป็นแม่อันประเสริฐ เป็นแม่บ้านที่อยู่กับเหย้าเรือน โดยมองเห็นว่าความเป็นหญิงนั้นเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ เช่น ผู้หญิงต้องมีสัญชาตญาณแห่งความเป็นแม่ ขอบเขตของผู้หญิงนั้นควรอยู่ภายในบ้านหรือถือเอาครอบครัวเป็นศูนย์กลางของชีวิต

สำหรับแนวคิดดังกล่าวจะปรากฏอยู่ในรายการโทรทัศน์ประเภทสอนทำกับข้าว เย็บปักถักร้อย การดูแลเลี้ยงดูลูก เป็นต้น

2.2 กลุ่ม Liberal Feminism กลุ่มนี้เริ่มไม่พอใจกับการจำกัดขอบเขตให้ผู้หญิงอยู่แต่ในบ้านเช่นกลุ่มแรก และเห็นว่าผู้หญิงจำเป็นต้องก้าวออกไปสู่โลกภายนอก ในชีวิตการทำงานนอกบ้าน ผู้หญิงจะต้องเรียกร้องโอกาสที่เท่าเทียมและเสมอภาคกับชาย นอกจากนี้ยังเห็นว่า จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนลักษณะของครอบครัวให้สอดคล้องกับสถานะใหม่ ๆ ของผู้หญิง

สำหรับวิธีการวิจัยที่กลุ่มนี้มักจะใช้ก็คือ การวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยวิเคราะห์ผลงานของสื่อเพื่อดูปริมาณของภาพสะท้อนของหญิงและชายที่ปรากฏ ตัวอย่างเช่น Diana Meehan (1983) วิเคราะห์รายการโทรทัศน์ประเภท Sit com ชุด Ladies of the Evening

และได้นำภาพดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับสภาพความเป็นจริง นอกจากนี้ Meehan ยังได้วิเคราะห์เชิงพัฒนาการตั้งแต่ทศวรรษ 1950-1970 เพื่อดูว่ามีความเปลี่ยนแปลงหรือต่อเนื่องอย่างไรกับภาพของหญิงชายในรายการดังกล่าว

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยว่า ภาพของผู้หญิงที่ปรากฏในรายการนั้นมีอยู่อย่างหลากหลาย ทั้งที่เป็นภาพ “หญิงคนดี” และ “หญิงร้ายกาจ” แต่ผู้หญิงทั้ง 2 ประเภทต่างก็มีชะตากรรมร่วมกัน คือ มีฐานะที่เป็นรองต่อชายทั้งสิ้น นั่นคือ สตรีที่เป็น “แม่บ้าน” จะต้องขึ้นต่อผู้ชายที่เป็นพ่อบ้านทั้งด้านเศรษฐกิจและการตัดสินใจ ในขณะที่ “ผู้หญิงทำงาน” จะขึ้นต่อเจ้านายหรือเพื่อนร่วมงานผู้ชาย ในแง่การตัดสินใจหรือความสามารถในที่ทำงานเช่นกัน ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อผู้หญิงที่ปรากฏในสื่อก็คือ การเรียกร้อง (ด้วยวิธีการให้คุณค่าหรือรางวัลตอนจบ) ให้ผู้หญิงอยู่ในโลกที่ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละ และอุทิศตนให้แก่ผู้ชาย สำหรับผู้หญิงที่มีลักษณะตรงข้ามกับความคาดหวังนี้ เช่น ผู้หญิงที่สนใจแต่ความต้องการของตนเอง ผู้หญิงที่แสดงความปรารถนาทางเพศ จะถูกเสนอว่าเป็นผู้หญิงอันตราย (นางผู้ร้าย) และจะถูกกำจัดออกไป

การวิจัยเรื่องภาพสะท้อนของผู้หญิงที่ปรากฏในสื่อมวลชน โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษ 1950-1970 มักพบผลการวิจัยร่วมกันว่า ปริมาณของภาพผู้หญิงในสื่อยังถูกนำเสนอน้อยกว่าปริมาณผู้หญิงในโลกแห่งความจริง (Underrepresented) โดยเฉพาะรายการบางประเภท เช่น ข่าวและสารคดี ภาพที่นำเสนอออกมามีลักษณะบิดเบี้ยว (Misrepresented) มีลักษณะเป็นภาพแบบฉบับตายตัว (Stereotype) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่สนใจของผู้หญิงของสื่อ (Ignorance) และเห็นว่าเรื่องของผู้หญิงเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ (Marginal)

2.3 กลุ่ม Marxist Feminism กลุ่มนี้จะอาศัยแนวทางการวิเคราะห์สื่อและประเด็นสตรีที่พัฒนามาจากลัทธิมาร์กซ์ ซึ่งมีเป้าหมายที่จะวิเคราะห์และวิพากษ์ระบบทุนนิยม ที่ตั้งเอาเปรียบและครอบงำกลุ่มผู้ที่เสียเปรียบ โดยผ่านกลไกต่าง ๆ ของสังคม หัวข้อที่กลุ่มนี้สนใจจะมีอยู่ 2 หัวข้อได้แก่

1.) โทรทส์คีนีได้ทำหน้าที่เป็นกลไกทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงผู้หญิงจากสถานะของ “ผู้รับสาร” ให้กลายเป็น “ผู้บริโภค” โดยผ่านรายการต่าง ๆ ที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็เช่น รายการโฆษณาหรือรายการเกมโชว์ ที่แสดงภาพของผู้หญิงที่กำลังใช้สินค้าแบบต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากสถานะของโททส์คีนีในระบบทุนนิยมเอง ก็มีลักษณะเป็นการประกอบการแบบลงทุนเพื่อหวังผลกำไรอยู่แล้ว เป้าหมายเชิงพาณิชย์จึงวางอยู่บนเป้าหมายการทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะ

2.) โทรทัศน์ทำหน้าที่เป็นกลไกของสังคมที่ทำงานด้านอุดมการณ์ (Ideological Apparatus) ที่ถ่ายทอดอุดมการณ์ต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม เพื่อให้คนยึดติดอยู่กับอุดมการณ์ดังกล่าว ทั้ง ๆ ที่อุดมการณ์นั้น มีลักษณะที่ไม่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับสภาพความเป็นจริง Robinson L.(1978) วิเคราะห์รายการโทรทัศน์ที่เป็นชุด เช่น Day of Our Lives, All in the Family ฯลฯ โดยคุณภาพของผู้หญิงที่ทำงานอยู่ในโทรทัศน์เปรียบเทียบกับสภาพการณ์ที่เป็นจริง โดยการสัมภาษณ์ผู้หญิงที่ทำงานจริง ๆ ว่าภาพของผู้หญิงทำงานในโทรทัศน์คล้ายคลึงหรือแตกต่างจากชีวิตจริงของผู้ตอบหรือไม่ ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้หญิงทำงานจะตอบว่า ภาพที่ปรากฏในจอโทรทัศน์นั้นแตกต่างจากภาพที่เป็นจริงอย่างมาก กล่าวคือ ชีวิตของผู้หญิงทำงานในจอโทรทัศน์มีแต่เรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ เรื่องขู้ขู้สาว ในขณะที่โลกแห่งความจริง ผู้หญิงทำงานต้องพบกับปัญหาเรื่องการทำงาน ปัญหาเกี่ยวกับเจ้านาย ปัญหาเรื่องการเงินเดือน ฯลฯ ซึ่งปัญหาหลักที่เป็นจริงนี้ ไม่ปรากฏในจอโทรทัศน์เลย แม้แต่การเปรียบเทียบเชิงปริมาณก็ยังพบภาพที่บิดเบี่ยงไปจากโลกแห่งความเป็นจริงมากมาย เช่น จำนวนผู้หญิงที่เป็นคนงานในจอโทรทัศน์มีน้อยมาก แต่ตัวละครหญิงที่ทำงานในระดับนักวิชาชีพ เช่น ครู ตำรวจ พยาบาล หมอ นักวิทยาศาสตร์ ฯลฯ มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งขัดกับความเป็นจริงที่ผู้หญิงส่วนใหญ่จะทำงานเป็นคนงานและมีผู้หญิงที่ทำงานระดับวิชาชีพไม่มากนัก งานวิจัยของ Robinson ชิ้นนี้ ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า โทรทัศน์ได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดอุดมการณ์ที่ตรงกันข้ามกับโลกแห่งความเป็นจริง โดยหวังให้ผู้ชมยึดติดกับภาพที่ปรากฏในจอมากกว่าจะตระหนักกับสภาพที่เป็นจริง

2.4 กลุ่ม Radical Feminism แนวคิดหลักของกลุ่มนี้ก็คือ หากที่ใดยังคงมี “สัญลักษณ์แห่งผู้ชาย” อยู่ ณ ที่นั้น สตรีก็ยังคงถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบอยู่ร่ำไป ดังนั้น มีแต่ต้องปฏิเสธสัญลักษณ์แห่งผู้ชายเท่านั้น ผู้หญิงจึงจะสามารถปลดปล่อยตัวเองให้เป็นอิสระได้

Carol Aschur (1976) เขียนบทความวิเคราะห์รายการเกมโชว์ที่ผู้เล่นเป็นผู้หญิง และมีพิธีกรเป็นผู้ชาย ผู้วิจัยพบว่า ในขณะที่มีการปรากฏตัวของพิธีกรเพศชายซึ่งถูกนำเสนอให้มีเสน่ห์ดึงดูดทางเพศ มีอายุแก่กว่าผู้หญิง มีภูมิรู้และมั่งคั่ง ผู้ร่วมแข่งขันสตรีก็กลับถูกนำเสนอในภาพของเด็กสาวที่ไร้เดียงสา อ่อนต่อโลก ใจง่ายเมื่อเทียบกับพิธีกรผู้ฉลาดรู้ไปทุกเรื่อง ตลอดจนรายการของเกมนโชว์ ผู้เล่นสตรีต้องคอยยอมรับอำนาจ คอยรับฟัง คอยทำตามคำสั่งของพิธีกรชาย เพราะเธออยากจะได้เงินรางวัล

ในกรณีของละครโทรทัศน์ สัญลักษณ์แห่งผู้ชายที่ถูกนำเสนออีกคือ ภาพของครอบครัวแบบชนชั้นกลางที่ต้องมีสามีเป็นชาย ภรรยาเป็นหญิง เป็นแบบผัวเดียวเมียเดียว ผู้ชายไป

ทำงานนอกบ้านหาเลี้ยงผู้หญิงที่ทำงานเป็นแม่บ้าน (ในภาพยนตร์เรื่อง Truman) Aschur กล่าวว่า บรรดาละครโทรทัศน์ล้วนแต่บรรยายให้เห็นครอบครัวที่มีความสุขตามแบบฉบับของชนชั้นกลาง ไม่เคยแสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจที่ผู้ชายกระทำต่อผู้หญิง พ่อไม่เคยดูดาลูกสาว สามิไม่เคยตบตีภรรยา ฯลฯ และผู้หญิงแทบจะมีชีวิตอยู่ต่อไปไม่ได้เลยหากปราศจาก “ครอบครัวตามแบบที่กำหนดมาให้” ซึ่งการที่ผู้หญิงต้องยึดติดอยู่กับอุดมการณ์ดังกล่าว ทำให้ผู้หญิงไม่กล้าที่จะออกมาจากครอบครัวและพัฒนา เติบโต เป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริง

2.5 กลุ่ม Cultural Feminism กลุ่มนี้ได้ขยายนิยามของคำว่า “วัฒนธรรม” ให้กว้างขวางขึ้น ซึ่งนอกจากจะหมายถึงวิถีการใช้ชีวิต (way of life) แล้ว วัฒนธรรมยังหมายถึง เงื่อนไขและรูปแบบที่ความหมายและคุณค่าต่าง ๆ จะถูกจัดระบบให้เป็นลำดับชั้น ที่เรียกว่า “ลำดับชั้นแห่งคุณค่า” (hierarchy of value) ตัวอย่างที่เห็นได้ง่ายที่สุดก็คือ การรักษาพรหมจารี และความกตัญญู จะถูกจัดระดับให้อยู่ในจุดสูงสุดยอดของระบบคุณค่าของผู้หญิง ในขณะที่อาจจะไม่ปรากฏเลยในระบบคุณค่าของผู้ชาย

เมื่อนำนิยามดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับเรื่องสื่อมวลชน ก็มีข้อสังเกตว่า บรรดารายการต่าง ๆ ที่ผู้หญิงชอบเปิดรับ ไม่ว่าจะเป็นละครโทรทัศน์ หน้าสตรีในหนังสือพิมพ์ เกมโชว์ ฯลฯ มักเป็นรายการที่มีคุณค่าน้อยทั้งสิ้น เพราะเป็นรายการที่ให้แต่ความสนุกสนาน ไร้สาระ สร้างความเพ้อฝันไปวัน ๆ ปัจจุบันนี้ กลุ่มสตรีนิยมเริ่มตั้งคำถามว่า บรรดารายการเหล่านี้มีคุณค่าต่ำก่อน แล้วผู้หญิงจึงเข้ามาดูทีหลัง หรือเป็นเพราะว่า พ่อผู้หญิงเข้ามาดู เข้ามาจับรายการอะไร รายการนั้นก็จะมีคุณค่าตกต่ำไปเลย ทั้งนี้เพราะเป็นที่น่าสังเกตว่า “เพศ” มักจะเป็นตัวกำหนดการให้คุณค่าแก่กิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม เช่น งานครัวที่ผู้หญิงทำอยู่เป็นประจำภายในบ้าน จะถูกถือว่าไม่มีคุณค่า แต่เมื่อผู้ชายทำหน้าที่เป็น “พ่อครัวใหญ่” (chef) นำเอางานครัวไปทำตามโรงแรมต่าง ๆ งานทำครัวนั้นก็กลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าขึ้นมาทันที เป็นต้น

สำหรับทัศนะของกลุ่ม Cultural Feminism ที่มีต่อการสื่อสารมวลชนนั้น จะเป็นไปในทิศทางเดียวกับกลุ่ม Cultural Studies กล่าวคือ ถือว่าเรื่องการสื่อสารมวลชนไม่ใช่เรื่องของการถ่ายทอดข่าวสารเท่านั้น หากแต่เป็นการสร้างระบบความหมายร่วมกันทั้งสังคม การสื่อสารไม่ได้เป็นเพียงพาหะถ่ายทอดวัฒนธรรมเท่านั้น หากแต่การสื่อสารนั้นเป็นตัวสร้างสรรค์วัฒนธรรมขึ้นมาเลย ทั้งนี้หมายถึงวัฒนธรรมทางเพศด้วย การสื่อสารมวลชนจึงเป็นสถาบันที่สร้างความหมายร่วมกันว่า “เป็นผู้หญิงหมายความว่าอย่างไร เป็นผู้ชายมีคุณค่าอย่างไร” ที่เรียกว่าเป็นอัตลักษณ์ทางเพศ (Gender identity)

2.6 **กลุ่ม Post-Structuralist Feminist** เป็นกลุ่มสตรีนิยมกลุ่มใหม่ล่าสุดที่นำเอาทัศนะของสำนักหลังสมัยใหม่ (Post-Structuralism) มาใช้ในการวิเคราะห์เรื่องบทบาทของหญิงชาย แนวคิดของสำนักหลังสมัยใหม่ (Post-Structuralism) นั้นคิดว่า ไม่มีความเป็นจริงที่เป็นไปตามธรรมชาติ (natural) หากมีแต่ความเป็นจริงที่ถูก**ประกอบสร้างขึ้น** (constructed) เช่น ไม่ใช่ลักษณะตามธรรมชาติที่ผู้หญิงจะต้องอ่อนโยน ใช้อารมณ์ความรู้สึก ในขณะที่ผู้ชายต้องก้าวร้าวและใช้เหตุผล คุณลักษณะเหล่านี้ถูกประกอบสร้างขึ้นในวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง กลไกที่สำคัญในการประกอบสร้างนั้นก็คือ การผ่านกลไกภาษาและปฏิบัติการทางสังคมแบบต่าง ๆ (social practice) ในสังคมแบบชายเป็นใหญ่จึงมีภาษาอยู่ชุดหนึ่งที่ใช้สำหรับประกอบสร้าง “ความเป็นหญิง” เช่น วิธีแทนตัวเองว่า “หนู” การใช้คำว่า “รู้” “สอน” และมีภาษาอีกชุดหนึ่งที่ใช้ประกอบสร้าง “ความเป็นชาย” เช่น การใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “กู” การเข้าใจการประกอบสร้างจะดูได้จากการวิเคราะห์การให้นิยามแก่ความเป็นจริง เช่น การแต่งงานคืออะไร เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น งานวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ของอังกฤษชุด Crossroad ของ C.Brunsdon (1983) ที่แสดงให้เห็นว่า เป้าหมายที่แฝงอยู่ในเนื้อหาของละครคือ การสร้างอุดมการณ์เรื่อง “ชีวิตส่วนตัว” ของผู้หญิง เนื้อหาของละครเป็นการประกอบสร้างศีลธรรมสำหรับชีวิตส่วนตัวของผู้หญิง ด้วยการให้นิยามว่า “ความเป็นแม่ ความรักแบบหนุ่มสาว และเรื่องเพศ” สำหรับผู้หญิงนั้น หมายความว่าอย่างไร

ผู้วิจัยนำทฤษฎีการศึกษาสื่อมวลชนแนวสตรีนิยม (Feminist Media Theory) มาใช้เพื่อเป็นแนวทางว่า สื่อมวลชนไทยในปัจจุบันได้นำเสนอเรื่องเสรีภาพทางเพศตามแนวคิดของสตรีนิยมกลุ่มใดบ้าง ซึ่งสำหรับผู้วิจัยเองจะใช้แนวคิดของกลุ่ม Post-Structuralist Feminist เป็นหลักในการวิเคราะห์และอธิบาย ทั้งนี้เนื่องจากการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศนั้นมักเป็นอัตวิสัย และมีลักษณะเป็นการประกอบสร้างความจริง (Construct of Reality) ดังนั้น แนวคิดของกลุ่ม Post-Structuralist Feminist จะทำให้ผู้วิจัยทราบว่าภาษาและการปฏิบัติการทางสังคมแบบต่างๆ มีส่วนในการประกอบสร้างความเป็นจริงในเรื่องเสรีภาพทางเพศได้อย่างไร

3. แนวคิดเรื่องเพศวิถี (Sexuality)

เพศวิถี (Sexuality) เป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นภายใต้การจัดการของอำนาจ Wijit Wong wareethip (1999 : 1) กล่าวว่า เพศวิถี (Sexuality) ประกอบด้วย 3 มิติที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ พฤติกรรมทางเพศ (Sexual Behavior) ความปรารถนาทางเพศ (Sexual Desire) และความพึงพอใจทางเพศ (Sexual Pleasure) ดังนั้น การกดขี่ทางเพศจึงเป็นผลมาจากการประกอบสร้างความจริงจากสังคมและวัฒนธรรมโดยการใช้อำนาจ นั่นคือ การสร้างความจริงเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรม การแสดงความปรารถนา และการแสดงความพึงพอใจทางเพศ ว่าจะต้องสนับสนุนอุดมการณ์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย (Heterosexual) เท่านั้น

เนื่องจากเพศวิถี (Sexuality) เป็นการประกอบสร้างจากสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้น มาตรฐานเกี่ยวกับเรื่องเพศ (Sexual Standard) ในแต่ละสังคมและวัฒนธรรมจึงมีความแตกต่างกัน ดังที่ Reiss (1960) ได้กล่าวถึงการปรับตัวของมาตรฐานเกี่ยวกับเรื่องเพศใน 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1.) A Procreational Orientation คือ ความคิดที่เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ควรเป็นไปเพื่อการสืบเผ่าพันธุ์ หรือเพื่อการมีบุตรสืบสกุลเท่านั้น
- 2.) A Relational Orientation คือ ความคิดที่เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นการแสดงออกซึ่งความรักและอารมณ์ความรู้สึก และช่วยให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมในความสัมพันธ์มากขึ้น
- 3.) A Recreational Orientation คือ ความคิดที่เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นไปเพื่อความสนุกสนานและความพึงพอใจ

สำหรับเกณฑ์ในการจัดประเภทเช่นนี้ มีความคล้ายคลึงกับเกณฑ์ของ Peplau, Rubin และ Hill (1977) ที่ได้จัดแบ่งและอธิบายค่านิยมทางเพศ (Sexual Attitude) ออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

- 1.) Sexually Traditional แนวคิดนี้มีลักษณะเหมือนกับ Procreational ในแง่ที่ว่า การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ ทั้งนี้โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อทางศาสนา ว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นความผิดทางศาสนา

- 2.) Sexually Moderate ถึงแม้แนวคิดนี้จะไม่เห็นด้วยกับความรักที่เป็นไปตามอารมณ์ แต่รู้สึกว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ถ้าทั้งคู่มีความรักต่อกัน แนวคิดนี้จึงมีความคล้ายคลึงกับแนวคิด Relational
- 3.) Sexually Liberal เป็นแนวคิดที่เหมือนกับ Recreational กลุ่มนี้เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสจะเป็นสิ่งที่เหมาะสมและสามารถกระทำได้ถ้าหากคนทั่วไปในสังคมสามารถยอมรับได้ เพศสัมพันธ์ไม่จำเป็นต้องมีความรักเป็นองค์ประกอบ ตามแนวคิดนี้เพศสัมพันธ์คือความสนุก

สำหรับมาตรฐานในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสนั้น เป็นเรื่องที่มีการพูดถึงกันมาก และการจัดประเภทมาตรฐานที่รู้จักกันดีก็คือ เกณฑ์ของ Reiss (1960, 1967) ที่ได้จำแนกมาตรฐานในการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส (Premarital Sexual Standard) ไว้ดังนี้

- 1.) Abstinence (การละเว้น) คือ ความคิดที่เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นสิ่งที่ผิด และไม่สมควรกระทำ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเป็นของผู้ชายหรือผู้หญิงก็ตาม
- 2.) Double Standard (มาตรฐานซ้อน) คือ ความคิดที่ให้เสรีภาพทางเพศแก่ผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ซึ่งแบ่งออกเป็นอีก 2 ลักษณะย่อย ๆ คือ
 - Orthodox (or Traditional) คือ ความคิดแบบดั้งเดิมที่เชื่อมั่นในศาสนา และเห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ในผู้ชาย แต่สำหรับผู้หญิงแล้วต้องรอให้สมรสก่อนจึงจะมีเพศสัมพันธ์ได้
 - Transitional (or Conditional) คือ ความคิดที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และมีการกำหนดมาตรฐานเรื่องเพศอย่างมีเงื่อนไข กล่าวคือ ผู้ชายสามารถมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ใด ๆ ในขณะที่ผู้หญิงจะมีความสัมพันธ์ได้ก็ต่อเมื่อมีความรักเท่านั้น
- 3.) Permissive with Affection คือ ความคิดที่เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นสิ่งที่กระทำได้ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ที่เป็นคู่รักกัน
- 4.) Permissive without Affection คือ ความคิดที่เห็นว่าทั้งผู้ชายและผู้หญิงสามารถมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความสนิทสนมทางใจหรือมีความรักต่อกัน นั่นคือ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นสิ่งที่เหมาะสม ถ้าหากว่าคนโดยทั่วไปยอมรับได้

จากแนวคิดเรื่องเพศวิถี (Sexuality) และการจัดแบ่งมาตรฐานเกี่ยวกับเรื่องเพศดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดแบ่งเป็นกรอบแนวคิดที่กำหนดความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1.) ความหมายในลักษณะอนุรักษ์ เป็นความคิดในลักษณะเดียวกับ Procreational และ Traditional ที่กล่าวถึงข้างต้น นั่นคือ แนวคิดที่เน้นคตินิยมของไทยแต่โบราณที่จำกัดเสรีภาพทางเพศของผู้หญิงด้วยการสร้างคตินิยม ดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537)

ผู้หญิงต้องรักษานวลสงวนตัว ไม่แสดงความรู้สึกรักใคร่อย่างเปิดเผยในความสัมพันธ์ระหว่างหญิงกับชาย ฝ่ายชายจึงเป็นฝ่ายเสนอและฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายสนอง การทำสิ่งตรงข้ามถือเป็นสิ่งน่าอับอายสำหรับฝ่ายหญิง ดังปรากฏใน “สุภาสิตสอนหญิง” ที่ผู้แต่งพร่ำสั่งสอนหญิงว่า “แม้จักรักรักไว้ในอารมณ์ อย่ารักชมชอบหน้าเป็นราคะ”

เมื่อหญิงชายแต่งงานและอยู่กินกันแล้ว คติของไทยถือว่าหญิงผู้เป็นภรรยาต้องมีรักเดียวใจเดียว ชื่อสัตย์ต่อสามี หญิงมีชู้เป็นสิ่งเลวร้ายที่ให้อภัยไม่ได้ ส่วนชายนั้นภรรยาหลายคนไม่เป็นเรื่องเสียหาย มีข้อห้ามแต่เพียงว่าไม่ให้ชายไปยุ่งกับหญิงที่มีสามีแล้วเท่านั้น ดังปรากฏในไตรภูมิพระร่วงว่า ชายหญิงที่ตกนรกขุมที่ 15 คือโลหสัมพลินรก(นรกต้นจิวเหล็ก) ความผิดที่ชายหญิงทำคือเป็นชู้ แต่แตกต่างกันตรงที่ว่าผู้หญิงที่ตกนรกขุมนี้ คือ “หญิงที่มีสามีแล้วคบชู้นอกใจสามี” ส่วนผู้ชายนั้นคือ “ชายที่เป็นชู้กับภรรยาผู้อื่น” ซึ่งหมายความว่าถ้าผู้ชายนอกใจภรรยาโดยไปมีความสัมพันธ์กับหญิงที่เป็น “สาวแก่แม่หม้าย” หรือสาวโสดย่อมไม่มีความผิดจะผิดกันเฉพาะที่ไปเป็นชู้กับหญิงที่มีสามีเป็นตัวเป็นตน

เรื่องขุนช้างขุนแผนก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นชัดว่าคติไทยนั้นไม่นิยมหญิงสองใจ เมื่อพระพันวษาให้นางวันทองตัดสินใจว่าจะเลือกอยู่กับขุนช้างหรือขุนแผน แล้วนางวันทองตัดสินใจไม่ได้ พระพันวษาก็รีบมากด่านางวันทองอย่างเสียหายไม่ไว้หน้า

อีแสนถ้อยจัญไรใจทมิฬ	ดังเพ็ชรนิลเกิดขึ้นในอาจุม
รูปงามนามเพราะน้อยไปหรือ	ใจไม่ซื่อสมศักดิ์เท่าเส้นผม
แต่ใจสัตว์มันยังมีที่นิยม	สมาคมก็แต่ถึงฤดูม้วน
นังนี้ถ้อยยิ่งกว่าถ้อยอัยเมือง	จะเอาเรื่องไม่ได้สักสิ่งสรรพ
ละโมบมากตณหาตาเป็นมัน	สักร้อยพันให้มึงไม่ถึงใจ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า ชีตจำกัดในการแสดงพฤติกรรมทางเพศของผู้ชายและผู้หญิงจึงมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง นั่นคือ ผู้ชายสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมทางเพศได้อย่างเสรี ในขณะที่ผู้หญิงมีข้อจำกัดในการแสดงพฤติกรรมทางเพศอย่างมากมาย ด้วยกรอบกำหนดทางด้านวัฒนธรรมและประเพณี รวมถึงคติความเชื่อต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

2.) ความหมายในลักษณะปฏิรูป เป็นความคิดในลักษณะเดียวกับ Relational และ Moderate ที่เห็นว่าผู้หญิงสามารถมีเสรีภาพทางเพศในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้มากขึ้น หากความสัมพันธ์นั้นประกอบด้วยความรัก และเป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในกรอบของคู่สามี-ภรรยา

ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความคิดเรื่องเสรีภาพทางเพศมีการปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้นก็คือ การรับอิทธิพลของตะวันตก ทำให้หญิงชายในปัจจุบันมีโอกาสคบหาสมาคมกันตามสบาย โดยไม่ต้องอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่มากนัก ผู้หญิงอาจไปไหนมาไหนได้ตามลำพังโดยไม่ต้องมีเพื่อนหรือผู้คุ้มครอง บางครั้งชายหญิงอาจไปด้วยกันตามลำพังโดยไม่ได้มีความสัมพันธ์กันเกินกว่าความเป็นเพื่อน การเล่าเรียนแบบสหศึกษาทำให้ชายและหญิงมีกิจกรรมร่วมกัน ได้เรียนรู้นิสัยใจคอซึ่งกันและกันนอกจากนี้การสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษาในโรงเรียน ยังช่วยให้ชายและหญิงต่างเข้าใจความเป็นชายและความเป็นหญิงมากขึ้น ไม่เห็นว่าเป็นเรื่องลับที่ต้องแอบศึกษาหรือทดลองด้วยตนเองอีกต่อไป

การติดต่อคบหาระหว่างหญิงและชายเพื่อสานความสัมพันธ์เป็นคู่ครองกันต่อไป ก็เป็นการเลือกคบหาด้วยตนเอง ไม่ต้องให้พ่อแม่เป็นคนเลือกคู่ครองให้เหมือนอย่างแต่ก่อน ผู้หญิงในปัจจุบันมีโอกาสเลือกคบหาสมาคมกับผู้ชายหลายคน เพื่อมีโอกาสเลือกเฟ้นบุคคลที่ถูกต้องเช่นเดียวกับฝ่ายชาย

เมื่อสังคมเปิดโอกาสให้ชายและหญิงคบหาสมาคมกันโดยเปิดเผย ไม่ต้องอยู่ในความดูแลของผู้ใหญ่อย่างใกล้ชิดเช่นนี้ และการรับอิทธิพลจากตะวันตกแบบผิด ๆ ในเรื่องฟรีเลิฟ หรือรักเสรี ทำให้ค่านิยมของหญิงไทยเรื่อง การรักรุนลงจนตัว เริ่มเสื่อมคลายลงไป การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมีมากขึ้นสำหรับผู้ที่ยังไม่พร้อม เช่น อยู่ในวัยเรียน ไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ ไม่พร้อมจะรับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่มีความรู้เรื่องการคุมกำเนิด ไม่รู้จักการป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อของเพศตรงข้ามที่ไม่ปรารถนาดี ฯลฯ เมื่อมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมได้มากมาย เช่น การท้องในวัยเรียน การทำแท้ง เป็นต้น รวมทั้งการต้องเผชิญกับการถูกประณามจากสังคม โดยเฉพาะเพศหญิง เพราะสังคมไทยมีค่านิยมทางเพศว่าผู้หญิงต้อง

รักษาวลสงวนตัว ไม่ชิงสุกก่อนห่าม หรือมีเสรีภาพทางเพศเหมือนผู้หญิงในสังคมตะวันตกส่วนมาก แม้สังคมไทยจะใจกว้างในเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรสมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่ก็อยู่ในลักษณะที่ว่าไม่ใช่สิ่งที่จะยอมรับโดยเปิดเผย ถ้าเป็นกรณีเปิดเผยสังคมจะแสดงปฏิกิริยาต่อต้านเพื่อรักษาสมดุทางศีลธรรมไว้

อีกปัจจัยหนึ่ง ที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิงในสังคมไทยปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป คือ การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของผู้หญิงให้เท่าเทียมกับผู้ชาย (Woman's Liberation หรือ Woman's Right) เพราะแม้ผู้หญิงไทยจะมีความเสมอภาคกับผู้ชายบางเรื่อง แต่ก็ขาดสิทธิและเสรีภาพในอีกหลายเรื่อง โดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพทางกฎหมายและทางวัฒนธรรม ผู้หญิงไทยได้ต่อสู้เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและค่านิยมทางสังคมเป็นผลสำเร็จหลายเรื่อง เช่น โอกาสในการประกอบอาชีพการงาน ค่าตอบแทนแรงงาน สิทธิทางกฎหมายบางประการ เช่น หญิงแต่งงานแล้วใช้นามสกุลของตนหรือนามสกุลของสามีก็ได้ ทั้งชายและหญิงที่แต่งงานแล้ว เมื่อจะประกอบนิติกรรมจะต้องได้รับความยินยอมจากทั้งสองฝ่าย หญิงสามารถฟ้องหย่าสามีได้ เป็นต้น ส่วนเสรีภาพในด้านเพศสัมพันธ์แม้จะไม่ใช่ข้อเรียกร้องโดยเปิดเผย แต่พฤติกรรมทางสังคมก็แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงบางกลุ่มต้องการมีเสรีภาพทางเพศเช่นเดียวกับผู้ชาย

3.) ความหมายในลักษณะก้าวหน้า เป็นแนวคิดในลักษณะที่คล้ายคลึงกับ Recreational และ Liberal ที่เห็นว่าผู้หญิงควรมีเสรีภาพทางเพศที่เท่าเทียมกับผู้ชาย ไม่ควรมีเงื่อนไขใด ๆ มาทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งสองเพศมีความเหลื่อมล้ำกัน ผู้หญิงอาจจะ เป็นฝ่าย “ทอดสะพาน” ให้ผู้ชายที่ตนพอใจ ผู้หญิงอาจจะ เป็นฝ่ายเลือกชายที่ตนต้องการมีเพศสัมพันธ์ด้วย ดังนั้น คลับพิเศษที่เปิดบริการเฉพาะสตรี โดยมีบริการเป็นชายล้วน จึงเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่แสดงว่า ผู้หญิงต้องการเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถูกระทำ หรือผู้สนอง (Passive) มาเป็นผู้กระทำหรือผู้เสนอ (Active) บ้าง

4. แนวคิดเรื่องคุณลักษณะของสื่อแต่ละประเภท

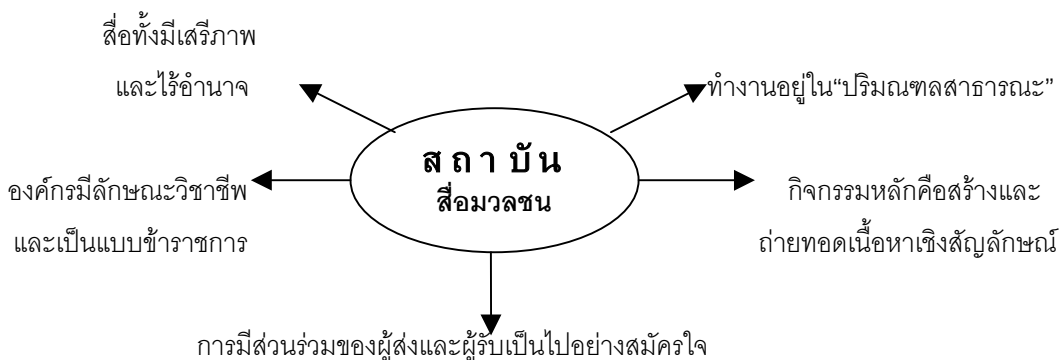
จากรายงานการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์รายการโทรทัศน์โดยใช้แนวคิดเรื่องบทบาทหญิงชายของสายสุรี จุติกุล และ กาญจนา แก้วเทพ (2543) กล่าวว่า จุดอ่อนประการหนึ่งของการศึกษาสื่อมวลชนเท่าที่ผ่านมาคือ งานวิจัยมักจะทำให้ความสำคัญกับตัวแปรที่เป็นประเภทของสื่อน้อยเกินไป กล่าวคือ มักไม่ค่อยมีการหยิบยกธรรมชาติทั้งทางเทคนิค ทางสังคม-การเมือง-วัฒนธรรม-เศรษฐกิจของสื่อมาพิจารณาประกอบผลการอภิปรายมากนัก โดยเฉพาะมักไม่ค่อยนำเอาประเภทของสื่อมาเชื่อมโยงกับประเด็นที่จะศึกษาเท่าใดนัก ดังนั้น สำหรับการศึกษารื่อง “การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย” ครั้งนี้ จึงเป็นความพยายามที่จะค้นหาและวิเคราะห์วาทกรรมทำให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศทั้งหมดในสื่อแต่ละประเภท จากนั้นจึงนำวาทกรรมที่ได้มาวิเคราะห์ถึงลักษณะเนื้อหา และกระบวนการสร้างวาทกรรมในแต่ละสื่อต่อไป ซึ่งผลการวิจัยจะทำให้เราทราบความแตกต่างระหว่างสื่อแต่ละประเภทกับรูปแบบเนื้อหาของสื่อ และทำให้เราเข้าใจธรรมชาติของสื่อแต่ละประเภทมากยิ่งขึ้น จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องนำแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของสื่อแต่ละประเภทมาใช้ เพื่อประกอบการวิเคราะห์เนื้อหาวาทกรรม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2541 หน้า 48-61)

4.1 คุณลักษณะของสถาบันสื่อมวลชน

ก่อนที่เราจะทำความรู้จักกับคุณลักษณะของสื่อแต่ละประเภทนั้น ควรที่จะทำความเข้าใจภาพรวมอย่างกว้าง ๆ ของสื่อมวลชนเสียก่อน ว่าสื่อมวลชนมีคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ อย่างไร เพื่อที่จะเข้าใจถึงคุณลักษณะของสื่อแต่ละประเภทได้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

เมื่อเวลาที่เราใช้คำว่า “สถาบันสื่อมวลชน” นั้น มักมีนัยยะในทางที่เป็นนามธรรมและมีขอบเขตกว้างขวาง กล่าวคือ จะรวมเอาสื่อทุกประเภท (สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ ฯลฯ) ที่อยู่ในทุกองค์กรและรวมกิจกรรมทุกอย่างของสื่อ นอกจากนี้ในตัวสถาบันสื่อมวลชนจะมีมิติทั้งด้านที่คงที่และด้านที่เปลี่ยนแปลง ตัวอย่างเช่น แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจะดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้ง แต่ทว่าภารกิจหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ก็ยังคงเป็นเช่นเดิม เป็นต้น

คุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของสถาบันสื่อมวลชน มีดังที่แสดงอยู่ในแผนภาพ

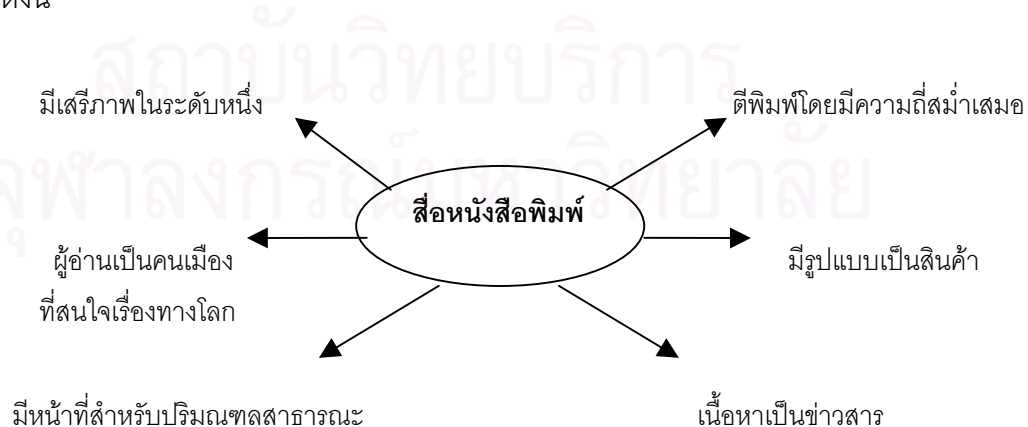

- **การทำงานอยู่ในปริมณฑลสาธารณะ** มีนัยยะว่าสถาบันนี้จะเปิดกว้างสำหรับผู้ส่งและผู้รับสารทุกคน เรื่องราวของสื่อมวลชนจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวม สื่อต้องมีการเปิดเผยให้มีการตรวจสอบได้ (accountability) และต้องทำงานโดยมีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับจากสังคม

- **สื่อทั้งมีเสรีภาพ และไร้อำนาจ** เนื่องจากสื่อทำงานในนามของสมาชิกของชุมชนสังคม ดังนั้น สื่อจึงสามารถมีเสรีภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับสถาบันอื่น ๆ แล้ว สื่อจะมี "อำนาจ" อย่างตรง ๆ และเป็นรูปธรรมน้อยกว่า (เช่น สถาบันกฎหมาย)

4.2 คุณลักษณะของสื่อหนังสือพิมพ์ (Newspaper Medium)

สำหรับ "สื่อหนังสือพิมพ์" มีเอกลักษณ์ที่แยกออกจากใบปลิว แผ่นประกาศ หรือจดหมายข่าว ที่เคยมีในโลกตะวันตก เมื่อศตวรรษที่ 16 และ 17 คุณลักษณะที่สำคัญของหนังสือพิมพ์มีดังนี้

- **เอกลักษณ์ของหนังสือพิมพ์** คำว่า “Journal” มีรากศัพท์มาจากคำว่า “กิจวัตรประจำวัน” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การตีพิมพ์ของหนังสือพิมพ์จะต้องมีช่วงเวลาที่เหมาะสม เป็นสินค้าที่ต้องซื้อขาย มีเป้าหมายหลายอย่างในตัว (เสนอข่าว ชูศักยภาพ ชี้นำให้การศึกษา ฯลฯ) และที่สำคัญต้องมีลักษณะเปิดเผย (มิใช่จดหมายปิดผนึกหรือบัตรสนเท่ห์)

- **คุณสมบัติด้านเทคนิค** หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่สื่อสารโดยตัวอักษรและภาพนิ่ง ในการส่งข่าวสารไปยังผู้รับโดยหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องอาศัยพาหนะอื่น มิได้ทำการส่งสารโดยตรงไปยังผู้รับ แต่หนังสือพิมพ์ก็สามารถจะให้นึกหาได้อย่างละเอียด โดยผ่านการใช้ภาษาซึ่งจะมีลักษณะเปลี่ยนแปลงและปรับตัวอยู่เสมอเพื่อให้สื่อสารได้ง่ายและรวดเร็วที่สุด นอกจากนี้ภาพข่าวในหนังสือพิมพ์ก็สามารถสื่อสารได้ด้วยตัวของมันเอง ไม่จำเป็นต้องเน้นถึงองค์ประกอบและความงามของภาพมากเกินไป (ชาย อุบลเดชประชารักษ์, 2511)

- **มิติด้านวัฒนธรรมของหนังสือพิมพ์** หนังสือพิมพ์เป็นรูปแบบที่แปลกใหม่จากวัฒนธรรมการสื่อสารที่เคยมีมา เนื่องจากลักษณะใหม่ ๆ เช่น สร้างความเป็นปัจเจกอย่างมาก มีเนื้อหาที่เป็นเรื่องจริง (Reality Orientation) เน้นการนำไปใช้ประโยชน์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทางโลก (มิใช่ทางธรรม) ลักษณะเหล่านี้สอดคล้องกับความต้องการของคนกลุ่มใหม่ที่ก่อตัวขึ้นมา คือคนที่อยู่ในเมือง เป็นพ่อค้า ชนชั้นกลาง ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนี้ก็คือ หนังสือพิมพ์ก่อให้เกิดกลุ่มสาธารณะ (Reading Public) ที่มีการรวมกลุ่มกันด้วยการอ่านหนังสือพิมพ์ และมีความสนใจในข่าวสารการบ้านการเมือง

- **มิติด้านเศรษฐกิจ-การเมืองของหนังสือพิมพ์** ในยุคแรก หนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้นมักมีลักษณะ “อิงกับการเมือง” (Party-political Paper) เช่น มีสายสัมพันธ์โยงกับพรรคการเมือง หรือนักการเมือง แต่ปัจจุบันนี้ลักษณะเช่นนี้เริ่มจางหายไปเกือบหมดแล้ว ส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์จะก้าวเข้าสู่การเป็นธุรกิจที่ต้องคิดถึงเรื่องการค้าและการสร้างกำไร ที่ไม่ได้มาจากจำนวนผู้อ่าน หากแต่มาจากการลงโฆษณา ซึ่งจะได้มากน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนคนอ่าน นี่จึงเป็นความจำเป็นที่ต้องขยายกลุ่มผู้อ่าน และพลอยมีผลต่อการคัดเลือกและนำเสนอเนื้อหา กล่าวคือ มีเนื้อหาแบบเบา ๆ มีบันเทิงมาก เน้นข่าวแบบที่ผู้คนสนใจ (Human Interest) แม้ว่าจะไม่ค่อยมีสาระและประโยชน์ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้อ่านระดับล่างที่เป็นคนกลุ่มใหญ่ (ตามความเข้าใจของสื่อมวลชน)

4.2 คุณลักษณะของสื่อกระจายเสียงและภาพ (Broadcasting)

สื่อกระจายเสียงเป็นสื่อที่มีอายุยังไม่ถึง 100 ปี และแม้ว่าสื่อทั้งสองชนิดนี้จะใหม่มากในแง่ตัวสื่อ หากทว่า R.Williams นักทฤษฎีด้านวัฒนธรรมศึกษากลับเห็นว่า ในแง่เนื้อหาสาระแล้ว สื่อวิทยุและโทรทัศน์เกือบไม่ได้สร้างเนื้อหาอะไรใหม่ ๆ เลย นอกจากหยิบยืมของเก่าเกือบทั้งหมดจากสื่อที่เคยมีอยู่มาตกแต่งเสียใหม่ให้เข้ากับ “วัฒนธรรมของวิทยุและโทรทัศน์”

ลักษณะเด่น ๆ ของสื่อกระจายเสียงและภาพ มีดังนี้

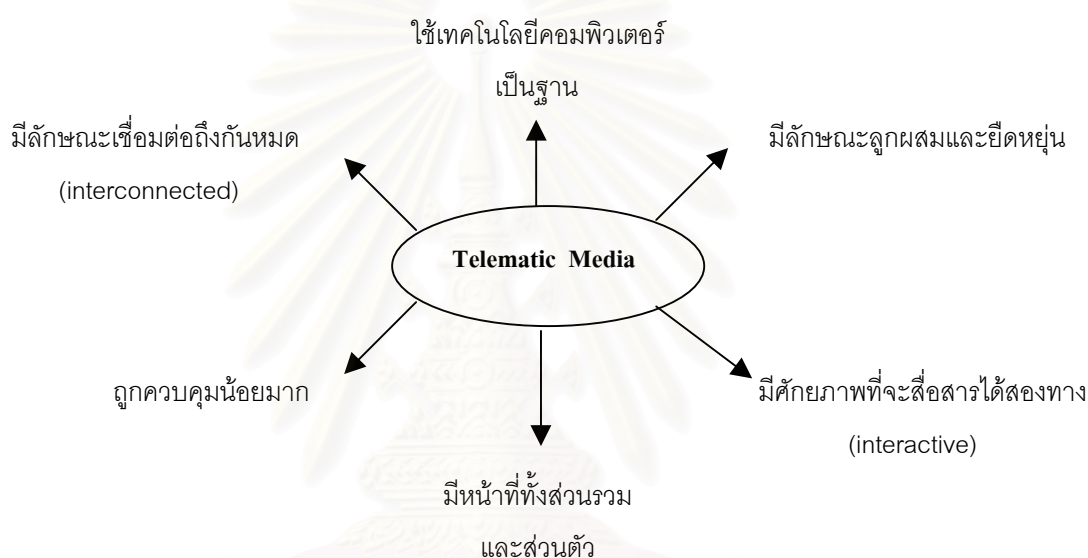
- **คุณสมบัติด้านเทคนิค** คือความสามารถสังเกตได้โดยตรง มีการถ่ายทอดและรับสารได้เกือบจะในเวลาเดียวกับที่เหตุการณ์เกิดขึ้น นอกจากนี้สื่อกระจายเสียงยังสามารถติดต่อกับผู้รับสารได้โดยผ่านการใช้ทั้งภาพและเสียง ซึ่งนับเป็นความแปลกใหม่ที่ทำให้สื่อกระจายเสียงมีความแตกต่างจากสื่อสิ่งพิมพ์

- **มิติด้านเศรษฐกิจ-การเมือง-วัฒนธรรม** เมื่อเทียบกับสื่ออื่น ๆ แล้ว สื่อประเภทนี้จะถูกควบคุม/กำกับ/ดูแล จากกลุ่มผู้มีอำนาจค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากหลายเหตุผล เช่น ความจำเป็นทางเทคนิค (คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ามีจำนวนจำกัด) ผลประโยชน์ของรัฐ การแข่งขันทางธุรกิจ ทางเลือกของประชาชน หรือจากวัฒนธรรมประเพณี (เช่น การจัดรายการเพศศึกษาทางวิทยุและโทรทัศน์เป็นไปได้ยากในสังคมไทย) ทำให้สื่อกระจายเสียงมีอิสระเสรีภาพน้อยกว่าหนังสือพิมพ์

4.4 คุณลักษณะของสื่อกระจายเสียงแบบใหม่ (New Electronic Media)

มีการขนานนามสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ว่า “Telematic Media” เนื่องจากที่มาของสื่อตัวล่าสุดนี้เกิดมาจากการผสมผสาน “ระบบโทรคมนาคม” เข้ากับ “ระบบสารสนเทศ” จุดเริ่มต้นของสื่อใหม่นี้เกิดขึ้นในราว ๆ ทศวรรษ 1970 โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ การรวมเอาหน่วยแสดงผลที่เป็นภาพ (เช่น จอโทรทัศน์) เข้ากับระบบเครือข่ายของคอมพิวเตอร์

สื่อกระจายเสียงแบบใหม่จะมีลักษณะ ดังนี้

- **คุณสมบัติด้านเทคนิค** ประกอบด้วยหลายส่วนผสมอันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าอย่างมากทางเทคโนโลยี เช่น

1.) ระบบแพร่กระจาย (Transmission) โดยผ่านสายเคเบิลหรือดาวเทียมทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการติดต่อสื่อสารได้มาก พร้อมทั้งย่นระยะทางและเวลา

2.) ย่อขนาดให้เล็กลงมาก เช่น ขนาดของแผ่นดิสก์ที่ใช้เก็บข้อมูล

3.) การเก็บและการเรียกสารสนเทศมาใช้

4.) การแสดงผล (ใช้การผสมผสานทั้ง Text และกราฟฟิก)

5.) การควบคุมโดยคอมพิวเตอร์

6.) ลักษณะ Interactivity ผู้รับสารสามารถจะป้อนกลับปฏิกิริยาไปยังผู้ส่ง สามารถเลือกติดต่อกับผู้รับสารด้วยกันได้โดยตรง

- **มิติด้านเศรษฐกิจ-การเมือง** นับว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบใหม่มีความแตกต่างจากสื่อเก่า ๆ ในแง่ของการกระจายอำนาจอย่างยิ่ง กล่าวคือ ในการผลิตและการให้บริการจะไม่ถูกผูกขาดและควบคุมจากฝ่ายส่งข่าวสาร ไม่จำเป็นต้องเป็นผลงานขององค์กรหรือบริษัทใหญ่ ๆ เท่านั้น ดังนั้นการควบคุมจากอำนาจรัฐ หรืออำนาจทางด้านเศรษฐกิจจึงเป็นไปได้ยาก

- **มิติด้านวัฒนธรรม** จากคุณสมบัติทางด้านเทคนิค รวมถึงการไม่ถูกควบคุมจากอำนาจรัฐ หรืออำนาจทางด้านเศรษฐกิจได้โดยตรง ทำให้สื่อกระจายเสียงแบบใหม่มีการนำเสนอเนื้อหาได้อย่างเสรี และมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การนำเสนอเนื้อหาเรื่องเพศที่มีความหลากหลายและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

จากคุณลักษณะต่าง ๆ ของสื่อมวลชนแต่ละประเภทที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปความแตกต่างระหว่างสื่อแต่ละประเภทได้ ดังนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2543)

ความแตกต่างเชิงเทคนิค กล่าวได้ว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีภาพเคลื่อนไหวประกอบกับเสียง ดังนั้นจึงมีความแตกต่างจากสื่อวิทยุที่มีแต่เสียงเพียงอย่างเดียว และแตกต่างจากภาพในนิตยสาร/หนังสือพิมพ์ที่เป็นภาพนิ่ง รวมทั้งแตกต่างจากการบรรยายด้วยตัวอักษรในนิตยสารและหนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตาม สื่อโทรทัศน์ก็มีลักษณะเชิงเทคนิคที่ใกล้เคียงกับสื่อกระจายเสียงแบบใหม่ หรือสื่ออินเทอร์เน็ต เพียงแต่สื่ออินเทอร์เน็ตจะมีสมรรถนะสูงกว่าทั้งในเรื่องของการแพร่กระจายและความสามารถในการติดต่อระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ซึ่งสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นผู้รับสารสามารถจะป้อนกลับปฏิกิริยาไปยังผู้ส่ง และสามารถเลือกติดต่อกับผู้รับสารด้วยกันได้โดยตรง

ความแตกต่างเชิงเศรษฐกิจ/การเมือง ในทางเศรษฐกิจนั้นสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ไม่ต้องจ่ายเงินโดยตรงเช่นหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ทำให้โอกาสในการเปิดรับสูงกว่า และเมื่อเทียบกับการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตที่ปัจจุบันยังต้องมีการเสียค่าบริการในการใช้อยู่ ทำให้มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่สูงกว่า ในทางการเมือง สื่อโทรทัศน์ของไทยเป็นสื่อของรัฐ ซึ่งแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ นิตยสารและอินเทอร์เน็ตที่มีเอกชนเป็นเจ้าของ ดังนั้น ระดับความเข้มงวดในการควบคุมสื่อโทรทัศน์จึงน่าจะมีมากกว่า ในขณะที่สื่ออินเทอร์เน็ตจะมีระดับการควบคุมที่น้อยที่สุด กล่าวได้ว่าเป็นสื่อที่ผู้ใช้มีเสรีภาพในการใช้มากที่สุด

ความแตกต่างเชิงสังคม/วัฒนธรรม ในทางสังคม-วัฒนธรรม พบว่า สื่อโทรทัศน์ไม่เรียกร้องระดับการอ่านออกเขียนได้ของผู้รับสารเช่นสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนั้นจึงไม่มีกำแพงทางวัฒนธรรม

ธรรมของระดับการศึกษา กลุ่มผู้หญิงที่ด้อยการศึกษาก็มีโอกาสเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ได้ และเมื่อเทียบกับสื่ออินเทอร์เน็ตที่ผู้ใช้จะมีเสรีภาพในการใช้มากที่สุด แต่สื่ออินเทอร์เน็ตก็มีข้อจำกัดในเรื่องความรู้ด้านเทคโนโลยี ที่ทำให้ผู้ด้อยการศึกษายังไม่อาจเข้าถึงได้

ความแตกต่างในเชิงบทบาทหญิงชาย จากประวัติศาสตร์พัฒนาการที่ผ่านมา หนังสือพิมพ์จะถูกรับรู้ว่าเป็นสื่อของผู้ชาย เนื่องจากทั้งผู้จัดทำ ผู้อ่านและเนื้อหาข้างในเป็นเรื่องแบบผู้ชาย ส่วนนิตยสารนั้นเกิดขึ้นมาสำหรับกลุ่มผู้อ่านสตรี จึงมีเนื้อหาสำหรับผู้หญิง และถูกรับรู้ว่าเป็นสื่อของผู้หญิง สำหรับวิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ตนั้นอาจจัดได้เป็นทั้งสื่อของผู้หญิงและผู้ชาย โดยเฉพาะสื่อวิทยุและโทรทัศน์นั้นอาจจัดได้ว่าเป็นสื่อครอบครัวก็ได้

สำหรับแนวคิดเรื่องคุณลักษณะรวมถึงความแตกต่างของสื่อแต่ละประเภท ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เพื่อค้นหาว่า ความแตกต่างของสื่อแต่ละประเภททั้งในเชิงเทคนิค เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม บทบาทหญิง-ชาย จะมีความสัมพันธ์กับการนำเสนอเนื้อหาและวิธีการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศอย่างไร

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วาทกรรม

วิไล สมพันธ์ (2536) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์วาทกรรมรายการวิทยุ จส. สนทนา” ซึ่งผู้วิจัยให้เหตุผลในการเลือกศึกษารายการวิทยุดังกล่าวเนื่องจากเห็นว่า รายการ จส. สนทนา ทางสถานีวิทยุ จส.100 เปรียบเสมือนเวทีที่ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการแสดงออกซึ่งประชาธิปไตยอย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า วาทกรรมในรายการ จส.สนทนา การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ดำเนินรายการและผู้ต้องการร่วมในการสื่อสาร มีการสร้างความหมาย ถ่ายทอดหรือส่งผ่านความหมายกันอย่างไร และจส.สนทนา เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีจริงหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อทราบลักษณะ รูปแบบ และจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติวาทกรรม (Discursive Apparatus) ในรายการ จส.สนทนา ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า รายการ จส.สนทนา ไม่ใช่เวทีแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี การมีส่วนร่วมในรายการสามารถทำได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น เพราะในความเป็นจริง รายการ จส.สนทนา ถูกจำกัดขอบเขตให้อยู่ภายใต้

กฎระเบียบและนโยบายของบริษัทผู้ดำเนินงานและกองทัพบก ราชการ จส.สนทนา เป็นเพียงรายการเสริมเพื่อเปลี่ยนอารมณ์ของผู้ฟังจากการฟังรายงานจรรยาบรรณเป็นการแสดงความคิดเห็น จุดมุ่งหมายของการปฏิบัติกรวาทกรรมของผู้มีส่วนร่วมคือ เพื่อใช้รายการ จส.สนทนา เป็นที่ระบายนอารมณ์ หรือเป็นแค่ทางผ่านโดยไม่หวังผลในทางปฏิบัติ

สมภพ กิ่งเงิน (2541) ศึกษาเรื่อง “กระบวนการสร้างและประสิทธิผลของวาทกรรมภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคม” ซึ่งผู้วิจัยมีเหตุผลในการเลือกวิเคราะห์วาทกรรมจากภาพยนตร์โฆษณาก็เพราะเห็นว่า สื่อโฆษณามีกระบวนการสื่อสารที่น่าสนใจ กล่าวคือ การโฆษณามีได้หมายถึงกระบวนการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจผู้รับสารให้บริโภคสินค้าหรือบริการเท่านั้น แต่โฆษณาจะมีคุณค่าถ้าได้มีส่วนรับใช้สังคม ซึ่งสามารถทำได้ในรูปของโฆษณาที่นำเสนอความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น โฆษณารณรงค์ให้งดสูบบุหรี่ โฆษณาให้ร่วมกันบริจาคโลหิตให้แก่อำเภอ เป็นต้น ดังนั้น วาทกรรมโฆษณาก็เป็นวาทกรรมที่มีความสำคัญและโดดเด่นมากในสังคมร่วมสมัย เนื่องจากเป็นหนทางหนึ่งที่จะใช้อธิบายหรือให้รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพสังคมและสภาพจิตใจของผู้คนในขณะนั้นได้ นอกจากนี้สื่อโฆษณายังสามารถหยิบยกเรื่องของสาธารณชนมานำเสนอในวาทกรรมภาพยนตร์โฆษณาได้ โดยจัดทำให้อยู่ในรูปของภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า กระบวนการสร้างและประสิทธิผลของภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมทางโทรทัศน์ เป็นอย่างไร นำเอาเรื่องสาธารณชนมาเสนอได้อย่างไร มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม ณ ช่วงเวลานั้นหรือไม่ และวาทกรรมภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมทางโทรทัศน์ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงไรในทัศนะของบริษัทผู้ว่าจ้างผลิตโฆษณา ๖ ผู้สร้างสรรค์งานโฆษณา ๖ และผู้เชี่ยวชาญด้านการโฆษณา

จากคำถามต่าง ๆ ข้างต้น ผู้วิจัยได้ตั้งเป็นวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ว่า เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบริบททางสังคม และเนื้อหาในภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมที่นำเอาเรื่องสาธารณชนมาใช้ โดยใช้แนวคิดเรื่องวาทกรรม แนวคิดเรื่องสาธารณะ และแนวคิดเรื่องภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า วาทกรรมภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมขององค์กรทั้ง 9 กลุ่ม ได้แก่ องค์กรผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ องค์กรผู้ผลิตรถยนต์ องค์กรประกันภัย องค์กรที่ทำหน้าที่จัดสรรหาพลังงาน องค์กรที่ควบคุมดูแลการใช้พลังงาน องค์กรที่มีหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชน สถาบันการเงิน องค์กรที่ผลิตและจำหน่ายสินค้าอุปโภค และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีลักษณะ รูปแบบ และกระบวนการสร้างในทิศทางเดียวกัน และเนื้อหาของวาทกรรมภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมมีความสัมพันธ์กับบริบท ซึ่งเป็นเรื่องสาธารณะที่อยู่ในกระแสสังคม ณ ช่วงเวลานั้น ๆ สำหรับบริบทที่นำมาสร้างเนื้อ

หา ได้แก่ เรื่องสารานุกรมที่อยู่ในกระแสความสนใจของสังคม เรื่องสารานุกรมที่อยู่นอกเหนือความสนใจของสังคม รวมทั้งกิจกรรม โครงการ และงานในหน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กร

จกกลณี ไตสกุลวงศ์ (2542) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์วาทกรรมการให้ความหมายสื่อสิ่งพิมพ์ลามกของ 9 สถาบันในสังคมไทย” ซึ่งผู้วิจัยให้เหตุผลว่า การที่สื่อสิ่งพิมพ์ลามกมีความน่าสนใจที่จะศึกษาถึงวาทกรรมการให้ความหมาย ก็เนื่องมาจากว่า สื่อลามกเป็นสื่อที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อสังคม คนไทยส่วนใหญ่ทั้งในภาครัฐและประชาชนทั่วไป มักเพ่งเล็งความสนใจในสื่อลามกไปที่ผลกระทบของมันที่มีต่อสังคมมากกว่าประเด็นอื่น เช่น ผลกระทบต่อศีลธรรมอันดีงามของสังคม การเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้หรือหมกมุ่นกับเรื่องเพศก่อนวัยอันควร หรือโอกาสของการเป็นสาเหตุแห่งความรุนแรงทางเพศที่มีต่อเด็กและสตรี แต่อย่างไรก็ตามการกำหนดความหมายของสื่อลามกก็ยังไม่ยุติ และการกำหนดมาตรฐานความลามกของสื่อดังกล่าวก็เป็นอัตวิสัยค่อนข้างสูง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาถึงกระบวนการในการสร้างความหมายของ 9 สถาบันที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสื่อสิ่งพิมพ์ลามกในสังคมไทยว่ากระบวนการให้ความหมายนั้นอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ใดบ้าง

สำหรับวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะนิยามและให้ความหมายกับสื่อสิ่งพิมพ์ลามกที่เผยแพร่อยู่ในสังคมไทยปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร และศึกษาถึงบริบทของสภาพสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งศึกษาทัศนคติและมุมมองของนักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับสื่อนี้

ผลการวิเคราะห์วาทกรรมเพื่อหาความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ลามกที่เผยแพร่ในสังคมไทยของสถาบันที่มีอำนาจทั้ง 9 ในท้ายที่สุดแล้ว เมื่อประมวลความหมายจากทุกสถาบันพบว่า ค่านิยามหรือคำจำกัดความที่สรุปได้คือ “สื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภทที่น่าเสนอเรื่องทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง ไม่มีความมงดงามทางศิลปะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ซึ่งขัดต่อกฎหมาย ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และวัฒนธรรมของไทย”

ในการอนุมานความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ลามกจากวาทกรรมที่สถาบันต่าง ๆ ผลิตขึ้นและเห็นร่วมกันก็คือ “สิ่งพิมพ์ที่น่าเสนอเนื้อหาทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง” ซึ่งการให้นิยามนี้และการตั้งมาตรฐานของความโจ่งแจ้งนั้นจะแตกต่างกันไปตามบทบาท สถานภาพ ของกลุ่มบุคคลในแต่ละสถาบันที่ปรากฏและดำรงอยู่ในสังคม

การศึกษาในครั้งนี้ นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงอำนาจของวาทกรรมที่ปรากฏออกมาจาก ภาวปฏิบัติภารกิจจริงของวาทกรรมที่สถาบันต่าง ๆ กำหนดและให้ความหมาย และมีผลต่อการรับรู้ และการประเมินคุณค่าของผู้คนในสังคมต่อสื่อนี้แล้ว ยังชี้ให้เห็นถึงโยงใยที่สลับซับซ้อนในสังคม อันเนื่องเกี่ยวกับสื่อนี้ ไม่ว่าจะเป็นค่านิยมและมายาคติในเรื่องเพศ ความรุนแรงในสังคมไทยทั้ง ในเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรม หรือการต่อสู้ในสนามวาทกรรมระหว่างวาทกรรมกระแสหลักและ วาทกรรมทวนกระแส เพื่อแย่งชิงการกำหนดความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ลามกให้แก่สังคมไทยอีก ด้วย

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์วาทกรรมทั้ง 3 เล่มที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ โดยงานของวิล (2536) ทำให้ผู้วิจัยทราบ ถึงลักษณะ รูปแบบ ของการปฏิบัติกรวาทกรรมในสื่อวิทยุ จากงานวิจัยของสมภพ (2541) ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์กระบวนการในการสร้างวาทกรรมว่ามีลักษณะอย่างไร ตัวบท (text) จะมีความสัมพันธ์กับบริบท (context) อย่างไร และงานของจงกลณี (2542) ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงโยงใยอันสลับซับซ้อนของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความหมายสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาประยุกต์ใช้ว่าในการให้ความหมายเรื่อง “เสรีภาพทางเพศ” ของสถาบันสื่อมวลชนไทย จะมีความเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง ใครเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดความหมาย และทำให้ความหมายที่ได้เป็นอย่างไร

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องเพศและความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

บุปผา สิมابรรพ์ (2518) ศึกษาเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงค่านิยมของนิสิต มหาวิทยาลัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง” โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงของนิสิตมหาวิทยาลัย โดยเปรียบเทียบค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงของนิสิตที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยในระยะเวลาต่างกัน คือ นิสิตที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยน้อยกว่า 1 ปี นิสิตที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยระหว่าง 1-2 ปี และ นิสิตที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยมากกว่า 2 ปี พร้อมทั้งศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงของนิสิตชายและนิสิตหญิงด้วย ซึ่งผลการวิจัย มีดังนี้

1.) นิสิตที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยน้อยกว่า 1 ปี และนิสิตที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยระหว่าง 1-2 ปี มีค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงไม่แตกต่างกัน แต่ทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงแตกต่างจากนิสิตที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยมาก

กว่า 2 ปี ซึ่งอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงที่ยึดมั่น อยู่ในวัฒนธรรมไทย แต่ลดความเคร่งครัดลงมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตที่ศึกษาอยู่ใน มหาวิทยาลัยมากกว่า 2 ปี ทั้งนี้เป็นเพราะนิสิตดังกล่าวได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อม ในมหาวิทยาลัยมานานกว่า ซึ่งสิ่งที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของนิสิตก็คือ ประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัย ส่วนนิสิตที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยน้อยกว่า 1 ปี และนิสิตที่ศึกษาระหว่าง 1-2 ปี มีค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่านิสิตทั้ง 2 กลุ่มยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงค่านิยม ทั้งนี้เป็นเพราะยังอยู่ในวัยที่ กำลังเลียนแบบค่านิยมจากผู้ที่อยู่ใกล้กว่า ซึ่งก็คือนิสิตรุ่นพี่ที่ศึกษาอยู่ระหว่าง 1-2 ปีนั่นเอง

2.) ค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงของนิสิตชายแตกต่างจากนิสิตหญิง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นิสิตชายมีความต้องการเป็นอิสระอย่างมากและไม่ผูกพันกับประเพณีต่าง ๆ มากนัก และนิสิตหญิงมีแนวโน้มที่จะยึดมั่นในประเพณีไทยอยู่บ้าง แต่ก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางลดความเคร่งครัดในประเพณีลง นอกจากนี้ การที่นิสิตชายและนิสิตหญิงมีค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงแตกต่างกัน น่าจะเนื่องมาจากอิทธิพลของค่านิยมของบิดามารดาที่ถ่ายทอดและคาดหวังกับบุตรชายและบุตรหญิงแตกต่างกัน แต่เนื่องจากอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกและการเรียกร้องสิทธิสตรี ทำให้นิสิตหญิงลดความเคร่งครัดในวัฒนธรรมไทยลงมากกว่า

3.) ความสัมพันธ์ของบุคคลสมมติในแบบสอบถามพบว่า นิสิตชายมีค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงต่อบุคคลสมมติเพศชายต่างจากบุคคลสมมติเพศหญิง ซึ่งแสดงว่านิสิตชายมีความคาดหวังว่าหญิงควรจะประพฤติตนอยู่ในกรอบของประเพณีมากกว่าชาย และถือว่าการเสียหายมากถ้าหญิงจะปฏิบัติตนเหมือนชาย สำหรับนิสิตหญิงมีค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงต่อบุคคลสมมติเพศชายและหญิงในแบบสอบถามไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นิสิตหญิงต้องการความเสมอภาคในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงมากขึ้น พฤติกรรมใดที่ชายประพฤติได้ หญิงก็ควรประพฤติได้ด้วยโดยไม่ถือเป็นเรื่องเสียหาย

จากงานวิจัยของบุปผาทำให้ผู้วิจัยทราบว่า ค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงมีการกำหนดบทบาทไว้อย่างชัดเจนแล้วว่าชายและหญิงควรมีพฤติกรรมแบบใด จึงจะได้รับการยอมรับในสังคม ซึ่งการกำหนดบทบาทดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงค่านิยมเชิงซ้อนใน

สังคมไทย นอกจากนี้ค่านิยมดังกล่าวยังมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ส่งผลให้ค่านิยมดังกล่าวยังไม่ตายไปจากสังคม

สุปาจารย์ วิชัยโรจน์ (2529) ศึกษาเรื่อง “การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัย” โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาระดับการยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรี เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรี และเปรียบเทียบการยอมรับพฤติกรรมทางเพศอย่างเดียวกันระหว่างผู้ปฏิบัติที่เป็นเพศชายและเพศหญิง เพื่อวิเคราะห์มาตรฐานข้อนระหว่างเพศ โดยตั้งสมมุติฐานไว้ทั้งหมด 13 สมมุติฐาน และทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

ผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

- 1.) นักศึกษาโดยส่วนรวม ให้การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีในระดับปานกลาง
- 2.) ในการทดสอบสมมุติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภูมิหลังทางสังคม กับการยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรี พบว่าเฉพาะ เพศ ประเภทโรงเรียนที่จบการศึกษา และอาชีพของบิดาเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรี กล่าวคือ นักศึกษาเพศหญิงให้การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีต่ำกว่านักศึกษาเพศชาย นักเรียนที่จบจากโรงเรียนหญิงล้วนให้การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีต่ำกว่านักศึกษาที่จบจากโรงเรียนสหศึกษา และโรงเรียนชายล้วน และ นักศึกษาที่บิดาประกอบอาชีพระดับต่ำให้การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีต่ำกว่านักศึกษาที่บิดาประกอบอาชีพระดับสูง
- 3.) ในการทดสอบสมมุติฐานความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคตินิยมความเสมอภาคทางเพศ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 มิติ กับการยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรี ปรากฏว่า มิติเกี่ยวกับภาพพจน์ในเรื่องเพศและมิติเกี่ยวกับภาพพจน์ทั่วไป มีความสัมพันธ์กับการยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรี โดยนักศึกษาที่มีทัศนคตินิยมความเสมอภาคทางเพศเกี่ยวกับภาพพจน์ในเรื่องเพศสูง จะให้การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีสูง ส่วนนักศึกษาที่มีทัศนคตินิยมความเสมอภาคทางเพศเกี่ยวกับภาพพจน์ทั่วไปสูง จะให้การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีต่ำ

4.) ในการทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับมาตรฐานข้อระหว่างเพศ ปรากฏว่า นักศึกษายอมรับมาตรฐานชั้น โดยให้การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีต่ำกว่าให้การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของบุรุษในทุกพฤติกรรมที่ระบุไว้ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาชายเป็นฝ่ายยอมรับมาตรฐานข้อระหว่างเพศมากกว่านักศึกษาหญิง

จากงานวิจัยของสุปาจริย์ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับพฤติกรรมของสตรี ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคม และกรอบแนวคิดเรื่องค่านิยมเชิงซ้อน ที่ทำให้ระดับการยอมรับพฤติกรรมของสตรีต่ำกว่าระดับการยอมรับพฤติกรรมของบุรุษ ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาเป็นแนวทางของการศึกษาครั้งนี้ว่า กรอบแนวคิดของสังคมและแนวคิดเรื่องค่านิยมเชิงซ้อนมีผลต่อการกำหนดความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศหรือไม่ อย่างไร

จิตราพร ธรรมสารสุนทร (2537) ศึกษาเรื่อง “ค่านิยมและทัศนคติทางเพศที่ปรากฏในนิตยสารผู้หญิง” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมและทัศนคติทางเพศในนิตยสารผู้หญิงว่ามีการแสดงค่านิยมและทัศนคติทางเพศอย่างไร และมีความบ่อยครั้งเท่าใดในการนำเสนอเนื้อหาแต่ละประเภท รวมถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาที่แสดงค่านิยมและทัศนคติทางเพศในนิตยสารแต่ละชื่อเรื่องกับแนวทางในการจัดทำของผู้จัดทำ ซึ่งนิตยสารที่นำมาวิจัยมีจำนวน 3 ชื่อเรื่อง ได้แก่ นิตยสารขวัญเรือน ดิฉัน และชีตี ไลฟ์

ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมและทัศนคติทางเพศที่ปรากฏในนิตยสารขวัญเรือนที่มีค่าความถี่ของเนื้อหามากที่สุด ได้แก่ ค่านิยมและทัศนคติต่อบทบาทสตรี ค่านิยมและทัศนคติต่อพฤติกรรมผู้หญิง ค่านิยมและทัศนคติต่อชีวิตสมรส ค่านิยมและทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ และค่านิยมและทัศนคติต่อปัญหาสตรี ตามลำดับ

ค่านิยมและทัศนคติทางเพศที่ปรากฏในนิตยสารดิฉัน มีค่าความถี่ของเนื้อหาเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ค่านิยมและทัศนคติต่อพฤติกรรมผู้หญิง ค่านิยมและทัศนคติต่อบทบาทสตรี ค่านิยมและทัศนคติต่อชีวิตสมรส ค่านิยมและทัศนคติต่อปัญหาสตรี และค่านิยมและทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ ตามลำดับ

ค่านิยมและทัศนคติทางเพศที่ปรากฏในนิตยสารชีตี ไลฟ์ มีค่าความถี่ของเนื้อหาเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ค่านิยมและทัศนคติต่อปัญหาสตรี ค่านิยมและทัศนคติต่อเพศ

สัมพันธ์ ค่านิยมและทัศนคติต่อบทบาทสตรี ค่านิยมและทัศนคติต่อพฤติกรรมผู้หญิง และ ค่านิยมและ ทัศนคติต่อชีวิตสมรส ตามลำดับ

จากงานวิจัยของจิตราพร ทำให้ทราบถึงหน้าที่หนึ่งของนิตยสารผู้หญิง นั่นคือการถ่ายทอดค่านิยมและทัศนคติทางเพศ ซึ่งผู้วิจัยก็มีความสนใจต่อไปว่าในคอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศของนิตยสารผู้หญิงจะมีการถ่ายทอดความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศระหว่างผู้หญิงและผู้ชายไว้อย่างไร

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการศึกษาประเด็นสตรี

หัตถยา หาสิตะพันธุ์ (2542) ศึกษาเรื่อง “ภาพสะท้อนสตรีไทยในสื่อเวปไซด์ ไซด์ เว็บ” เนื่องจากเห็นว่า สื่อเวปไซด์ ไซด์ เว็บ (World Wide Web) มีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยมรับในฐานะสื่อตัวเล็กรายหนึ่งในชีวิตประจำวัน ประกอบกับบทบาทของสื่อสารสนเทศที่ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาสตรีระยะยาว และที่สำคัญคือ อินเทอร์เน็ตถือเป็นสื่อที่อยู่ในทั้งปริมาตร “สาธารณะ” และปริมาตร “ส่วนตัว” ของสตรี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาว่าสื่อเวปไซด์ ไซด์ เว็บ (World Wide Web) มีบทบาทเพียงไรในการกำหนดบทบาทและสถานภาพของสตรี ตลอดจนพิจารณาว่าภาพที่ปรากฏนั้นสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงหรือไม่ ยิ่งกว่านั้นการตรวจสอบภาพสะท้อนที่ปรากฏในสื่อที่เป็นสาธารณะ และสามารถเข้าถึงได้จากทุกภูมิภาคทั่วโลกเช่น สื่อเวปไซด์ ไซด์ เว็บ (World Wide Web) นับเป็นการสำรวจตนเองที่พึงกระทำอย่างยิ่ง เนื่องจากภาพสะท้อนของสตรีไทยที่ปรากฏอยู่จะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของหญิงไทยไปสู่สายตาชาวโลกอีกทางหนึ่ง ดังนั้น การรับรู้ถึงภาพลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน จะช่วยให้องค์กรพัฒนาสตรี ตลอดจนภาครัฐ ได้ตระหนักถึงปัญหาและสามารถแก้ไขได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาสตรีตามแผนพัฒนาต่าง ๆ บรรลุเป้าหมาย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาภาพสะท้อนของสตรีไทยที่ปรากฏในเวปไซด์ ไซด์ เว็บ (World Wide Web) ในด้านรูปแบบ เนื้อหา และทิศทางการนำเสนอ และศึกษามุมมอง หลักการ และวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารในการเสนอสารเกี่ยวกับสตรีไทยในเวปไซด์ ไซด์ เว็บ (World Wide Web)

ผลการวิจัยพบว่า การสืบค้นปรากฏผลเป็นเว็บไซต์หลัก ๆ 4 ประเภทในสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ 1.) เว็บไซต์บริการจัดหาคู่และเพื่อนทางจดหมาย 2.) เว็บไซต์บริการทางเพศ ลามก

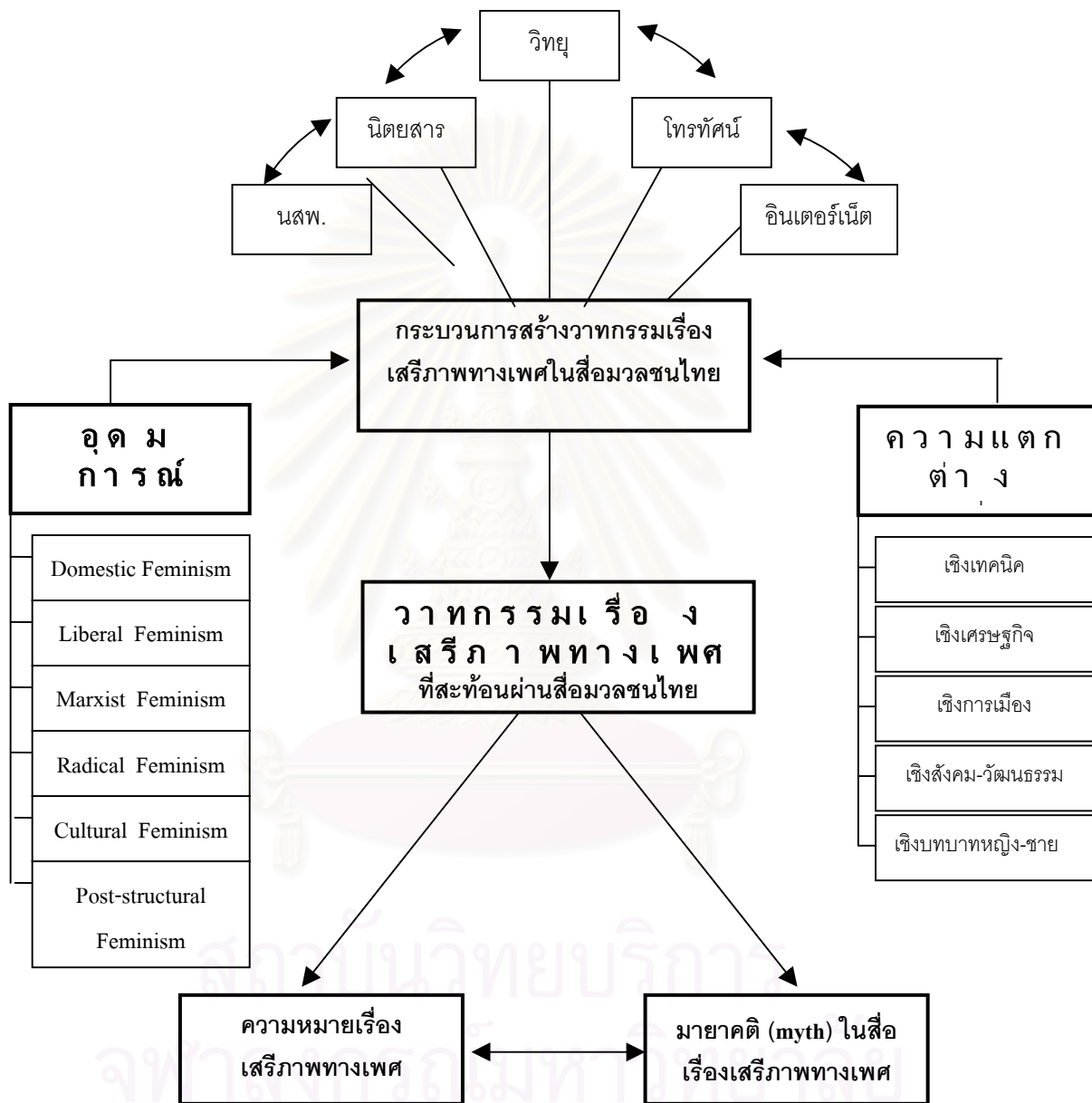
อนาจาร 3.) เว็บไซต์เกี่ยวกับบทบาทของสตรีด้านต่าง ๆ และ 4.) เว็บไซต์อื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสตรีไทยโดยตรง ในด้านรูปแบบการนำเสนอที่นิยมใช้ในการบรรยายถึงสตรีไทย คือ การใช้ข้อความบรรยายคุณสมบัติ และการใช้ภาพนิ่งเป็นหลักในการนำเสนอ โดยเฉพาะเว็บไซต์ 2 ประเภทแรก

ประเด็นของเนื้อหาเกี่ยวกับสตรีไทยที่พบมากที่สุด คือ สตรีกับธุรกิจบริการทางเพศ (จำนวน 20 เว็บไซต์) การนำเสนอสูงเป็นอันดับสอง จำนวน 10 เว็บไซต์ คือ เนื้อหาสตรีกับครอบครัว รองลงมาคือ สตรีกับสังคม สตรีกับอาชีพทั่วไป สตรีกับสาธารณสุข และสตรีกับการศึกษาอบรม สำหรับด้านทิศทางการนำเสนอภาพสตรีไทย ผลการวิจัยพบว่า มีการนำเสนอในทิศทางเชิงลบครอบครองพื้นที่สูงที่สุด โดยส่วนใหญ่ปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ประเภทธุรกิจบริการทางเพศ ลามกอนาจาร และเว็บไซต์ธุรกิจบริการจัดหาคู่

จากงานวิจัยของหัตถญา ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงภาพลักษณ์ของสตรีไทยในด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสื่อใหม่ แต่ก็ยังมีเนื้อหาเดิม ๆ คือ มีลักษณะของการนำเสนอภาพในเชิงลบ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะใช้ระเบียบวิธีวิจัยของหัตถญา เป็นแนวทางในการศึกษาวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิด (Conceptual Framework)

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาความหมายของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ปรากฏอยู่ในสื่อมวลชนไทย เพื่อศึกษากระบวนการในการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยดังกล่าว นอกจากนี้ยังศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภทอีกด้วย

การศึกษานี้จะดำเนินทั้ง 3 ขั้นตอน จะใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. **การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Textual Analysis)** เป็นการวิเคราะห์ตัวบท (Text) ของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ปรากฏในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย เพื่อให้ทราบว่ามีการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศไว้อย่างไรบ้าง นอกจากนี้ยังเป็นการศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท ว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Textual Analysis) เป็นหลัก ในการวิเคราะห์และตีความข้อมูลประเภทเอกสารและเทปวีดิทัศน์ที่เก็บรวบรวมมาได้จากสื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต

2. **การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)** เป็นการสัมภาษณ์ผู้ผลิตสารในสื่อมวลชนไทยประเภทต่าง ๆ และเนื่องจากผู้วิจัยจำกัดขอบเขตที่จะศึกษาเฉพาะการตอบปัญหาทางเพศ ดังนั้น บุคคลที่จะทำการสัมภาษณ์เจาะลึกจึงต้องเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการตอบปัญหาทางเพศ เช่น คอลัมนิสต์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ผู้ดำเนินรายการทางสถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์ แพทย์ผู้ตอบคำถามในรายการ เว็บบอร์ด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อนำมาวิเคราะห์บริบท (Context) ในการสร้างวาทกรรม เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการในการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร มีการนำเอาบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้ผลิตสารในสื่อมวลชน มาสร้างเป็นวาทกรรมได้อย่างไร นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงอุดมการณ์ที่เกี่ยวข้องของผู้ผลิตสารในการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศอีกด้วย โดยผู้

วิจัยจะใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ในกรณีที่มีการกำหนดความหมายในตัวบท (Text) ไม่ชัดเจนหรือมีความสมบูรณ์ไม่เพียงพอที่จะใช้ในกรณีวิเคราะห์เรื่องความหมายของเสรีภาพทางเพศและกระบวนการในการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศด้วย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับเครื่องมือในการศึกษาวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจาก 3 แหล่ง ได้แก่ ข้อมูลประเภทเอกสาร ข้อมูลประเภทเทปวีดิทัศน์ และข้อมูลประเภทบุคคลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

สำหรับแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้ จะได้มาจาก “การตอบปัญหาทางเพศ” ในสื่อมวลชนไทย 3 สื่อ ได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อนิตยสาร และสื่ออินเทอร์เน็ต ดังจะอธิบายแยกแยะโดยละเอียด ดังนี้

สื่อหนังสือพิมพ์

สำหรับกลุ่มตัวอย่างของสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์การแบ่งตามหลักวิชาการวารสารศาสตร์ออกเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ และหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยม (อ้างถึงใน สุภาณี กอสุวรรณศิริ, 2534) ซึ่งได้แก่หนังสือพิมพ์ 2 ชื่อฉบับ ดังต่อไปนี้

1.) หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ โดยศึกษาจากคอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen” ฉบับประจำวันที่ 1 ตุลาคม ถึง 31 ธันวาคม 2544 (ยกเว้นฉบับวันที่ 6, 11, 13, 20, 21, 22, 27 ตุลาคม 2544 ฉบับวันที่ 3, 4, 10, 11, 17, 18, 24, 25 พฤศจิกายน 2544 และฉบับวันที่ 1, 2, 8, 9, 15, 16, 22, 23, 29, 30, 31 ธันวาคม 2544 ซึ่งไม่มีคอลัมน์นี้ลงพิมพ์)

และเมื่อพิจารณาเฉพาะฉบับที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ” ที่ตั้งไว้ ปรากฏว่ามีรายละเอียดของข้อมูลที่นำมาศึกษา ดังนี้

ตาราง 1 : แสดงรายละเอียดของข้อมูลที่น่ามาศึกษาจากหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์

ฉบับวันที่	หัวข้อเรื่อง	ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ
8 ต.ค.44	ลุ่มรักคนมีเจ้าของ	การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส
12 ต.ค.44	เช็กช้ก่อนแต่ง	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
17 ต.ค.44	สาว 20 กับพ่อม่าย	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
19 ต.ค.44	โรคทางเพศสัมพันธ์	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
23 ต.ค.44	เช็กช้ : สาวเวอร์จิ้น	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
25 ต.ค.44	เช็กช้ของสาว 20	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
26 ต.ค.44	รู้ไหมว่าเธอ “บริสุทธิ์”	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
29 ต.ค.44	เช็กช้ครั้งแรก	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
1 พ.ย.44	ชีวิตที่ขาดเช็กช้ไม่ได้	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
5-6 พ.ย.44	รักแล้วรอหน่อย	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
8 พ.ย.44	ยาคุมหลังมีเช็กช้	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
14-15 พ.ย.44	อยากรู้...เธอผ่านผู้ชายรึยัง	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
25 พ.ย.44	ออรัลเช็กช้	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
13-14 ธ.ค.44	บอกรักผู้ชายก่อนได้มั๊ย	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรัก
19 ธ.ค.44	ไปไม่ถึงฝัน	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
21 ธ.ค.44	“แฟน” หรือ “คู่นอน”	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

2.) หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม โดยศึกษาจากคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ” ฉบับประจำวันที่ 1 ตุลาคม ถึง 31 ธันวาคม 2544 (ยกเว้นฉบับวันที่ 22, 23 ธันวาคม 2544 ซึ่งไม่มีคอลัมน์นี้ลงพิมพ์)

และเมื่อพิจารณาเฉพาะฉบับที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ” ที่ตั้งไว้ ปรากฏว่ามีรายละเอียดของข้อมูลที่น่ามาศึกษา ดังนี้

ตาราง 2 : แสดงรายละเอียดของข้อมูลที่น่ามาศึกษาจากหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน

ฉบับวันที่	หัวข้อเรื่อง	ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ
4 ต.ค.44	รอบเดือนไม่มา	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
6 ต.ค.44	ปัญหาอยู่ที่ไหน ???	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
10 ต.ค.44	นั่งเทียน	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
26 ต.ค.44	จะท้องไหม	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
23 พ.ย.44	ใจแข็ง	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
26 พ.ย.44	ล้างหน้า !!!	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
3 ธ.ค.44	ว่าด้วย “รักร่วมเพศ”	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
11 ธ.ค.44	ติดเชื้อ	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
2 ต.ค.44	ความสุขภายนอก	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
8 ต.ค.44	วิลองเปลี่ยนคู่	การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส
9 ต.ค.44	อยากเป็นคนแรก	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
18 ต.ค.44	เสียหน้า	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
22 ต.ค.44	ติดไฟ	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
21 พ.ย.44	เสน่ห์ก่อกลิณกาย	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
22 พ.ย.44	มือที่สาม	การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส
24 พ.ย.44	ไม่อยาก	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
28 พ.ย.44	ร่วมด้วยช่วยกัน	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
10 ธ.ค.44	จับให้อยู่หมัด	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
17 พ.ย.44	กลมเกลียว	การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส
25 พ.ย.44	พลาดท่า	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
5 ธ.ค.44	ชวนไปเสีย	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
25 ธ.ค.44	โรคร้ายแรง	การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส
27 ธ.ค.44	น้อยใจสามี	การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

เหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับ เพราะหนังสือพิมพ์ทั้งสองต่างมีการนำเสนอคอลัมน์ที่ตอบปัญหาทางเพศ ที่มีได้เน้นเกี่ยวกับเรื่องอวัยวะเพศหรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว แต่มักจะมีการแทรกค่านิยมและทัศนคติทางเพศ รวมถึงข้อแนะนำในการประพฤติปฏิบัติตนของผู้หญิงและผู้ชายในประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์การให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศได้

สื่อนิตยสาร

สำหรับกลุ่มตัวอย่างของสื่อนิตยสาร ผู้วิจัยจะอาศัยเกณฑ์การแบ่งของจิตราพร ธรรมสารสุนทร (2538, 11) โดยการเลือกศึกษานิตยสารผู้หญิงทั่ว ๆ ไป ซึ่งเสนอเนื้อหาหลากหลาย ไม่มีการเจาะจงในประเด็นใดประเด็นเดียว ซึ่งได้แก่ นิตยสารดังต่อไปนี้

1.) นิตยสารหญิงไทย เป็นตัวแทนของนิตยสารแนวอนุรักษ์นิยม หรือนิตยสารสำหรับแม่บ้าน โดยศึกษาจากคอลัมน์ “บุ๋จจาประสาหญิง” ฉบับประจำเดือนกรกฎาคม ถึง ธันวาคม 2544 เหตุที่ขอบเขตการวิจัยของนิตยสารมีความกว้างขวางกว่าสื่อหนังสือพิมพ์และสื่ออื่น ๆ เนื่องจากข้อจำกัดของสื่อนิตยสารที่มีได้มีกำหนดออกเป็นรายวัน แต่ออกเป็นรายปักษ์ ดังนั้น จึงต้องขยายขอบเขตการวิจัยให้กว้างกว่าเดิมเพื่อให้เนื้อหาของสื่อครอบคลุมตามประเด็นที่ต้องการศึกษา และโดยอาศัยข้อสันนิษฐานที่ว่าสื่อทุกประเภทมีลักษณะเช่นเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ในช่วงเวลาใดก็ตาม

และเมื่อพิจารณาเฉพาะฉบับที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ” ที่ตั้งไว้ 4 ประเด็น ปรากฏว่ามีรายละเอียดของข้อมูลที่นำมาศึกษา ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 3 : แสดงรายละเอียดของข้อมูลที่น่าสนใจจากนิยายสารหญิงไทย

ฉบับที่ / เดือน	หัวข้อเรื่อง	ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ
619/ปีกษ์หลัง ก.ค.44	หย่าแล้วอยากคืนดี แต่สามี ไม่ยอมคืนรัง	การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส
620/ปีกษ์แรก ส.ค.44	สามีบกพร่องเรื่องบนเตียง เป็นเหตุให้ภรรยาฆ่าตัว	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ และการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส
622/ปีกษ์แรก ก.ย.44	เด็กเพ็งเสียสาว ไม่เพียงสา เรื่องยาคุม	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
623/ปีกษ์หลัง ก.ย.44	เปิดประเด็นเรื่องพรหมจรรย์ กับคุณค่าและศักดิ์ศรีผู้หญิง	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
625/ปีกษ์หลัง ต.ค.44	เมื่อรักเก่าแผลงฤทธิ์ รสพิศวาสก็กำเจ็บ	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส และการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส
626/ปีกษ์แรก พ.ย.44	สามีนอกใจ ไฟทุกข์ท่วมลาม	การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส
627/ปีกษ์หลัง พ.ย.44	คำสารภาพของหญิงชั่ว กับสำนักแบบบัวได้น้ำ	การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส
628/ปีกษ์แรก ธ.ค.44	คลังเพื่อนแฟน	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรัก

2.) นิตยสาร CLEO เป็นตัวแทนของนิตยสารสำหรับสาวทันสมัยและเป็นตัวของตัวเอง โดยศึกษาจากคอลัมน์ “q & a sex” ฉบับประจำเดือนกรกฎาคม ถึง ธันวาคม 2544 ด้วยเหตุผลเดียวกับการเลือกศึกษานิตยสารหญิงไทย

และเมื่อพิจารณาเฉพาะฉบับที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ” ที่ตั้งไว้ 4 ประเด็น ปรากฏว่ามีรายละเอียดของข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนี้

ตาราง 4 : แสดงรายละเอียดของข้อมูลที่น่าสนใจจากนิตยสาร CLEO

ฉบับที่ / เดือน	หัวข้อเรื่อง	ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ
54 / ก.ค.44	คนมีเจ้าของ	การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส
55 / ส.ค.44	ถึงพร้อมกัน	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
56 / ก.ย.44	เมื่อเขาไร้อารมณ์ทางเพศ	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
57 / ต.ค.44	เมื่อไหร่เขาจะรัก, จัดฉาก รักเปลี่ยนบรรยากาศ, วาบ ความแบบไม่ต้องมีเซ็กซ์	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
58 / พ.ย.44	ไม่ถึงจุดสุดยอด	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
59 / ธ.ค.44	เสพติดเซ็กซ์, เขารวบรัดเกินไป, ไป, จะยอมเขาดีไหม, จะท้อง ไหม	การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

ผู้วิจัยเลือกศึกษานิตยสารทั้ง 2 ชื่อฉบับดังกล่าวเนื่องจากเห็นว่า ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาและรูปแบบโดยรวมของนิตยสารทั้ง 2 ชื่อฉบับมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นปัญหานำวิจัยว่า นิตยสารทั้งสองจะมีการนำเสนอวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

สื่ออินเทอร์เน็ต

สำหรับกลุ่มตัวอย่างของสื่ออินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยจะสุ่มเลือกอย่างเฉพาะเจาะจงจากเว็บไซต์ที่มีการตอบปัญหาทางเพศ ที่เป็นที่ยอมรับและไม่มีความเกี่ยวข้องกับสื่อใด ๆ ใน 4 สื่อที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้แก่ เว็บไซต์ <http://www.clinicrak.com> โดยจะเลือกศึกษาจากห้องสนทนาที่เปิดโอกาสให้มีการถามในประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้แก่ “ห้องเสพสมให้สมอารมณ์หมาย” ซึ่งเป็นห้องสนทนาที่มีการพูดคุย แสดงความคิดเห็น และถามตอบเรื่องเพศค่อนข้างกว้างขวาง และครอบคลุมประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษามากกว่าห้องอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลเฉพาะห้องสนทนาดังกล่าวเพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

2. แหล่งข้อมูลประเภทเทปวีดิทัศน์

สำหรับแหล่งข้อมูลประเภทเทปวีดิทัศน์ที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้ จะได้มาจาก “การตอบปัญหาทางเพศ” ในสื่อกระจายเสียง 2 สื่อ ได้แก่ สื่อวิทยุ และสื่อโทรทัศน์ ดังจะอธิบายแยกแยะโดยละเอียด ดังนี้

สื่อวิทยุ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างของสื่อวิทยุ ผู้วิจัยจะเลือกศึกษาอย่างเฉพาะเจาะจงโดยเลือกศึกษารายการเปิดประเด็น ทางสถานีวิทยุ F.M.96.5 MHz. ออกอากาศทุกวันจันทร์-วันอาทิตย์ เวลา 20.30-22.30 น. แต่เนื่องจากผู้วิจัยต้องการศึกษาเฉพาะ “การตอบปัญหาทางเพศ” ดังนั้นจึงเลือกศึกษาเฉพาะรายการเปิดประเด็นที่ออกอากาศในวันเสาร์ที่ 13, 27 ตุลาคม 2544 วันที่ 10, 17, 24 พฤศจิกายน และวันที่ 8, 22, 29 ธันวาคม 2544 (วันที่ 6, 20 ต.ค.44 วันที่ 3 พ.ย.44 และวันที่ 1, 15 ธ.ค.44 ไม่มีเทปรายการ) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับประเด็นด้านปัญหาครอบครัวและปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์การให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศผ่านรายการนี้ต่อไป

สื่อโทรทัศน์

สำหรับกลุ่มตัวอย่างของสื่อโทรทัศน์นั้น ผู้วิจัยจะศึกษาจากรายการ “ซุรัก ซุรส” ซึ่งออกอากาศทุกวันพฤหัสบดี เวลา 23.30-00.45 น. ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ทั้งนี้เพราะรายการดังกล่าวเป็นรายการที่ตอบปัญหาทางเพศ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่บุคคลทั่วไป นอกจากนี้ยังให้ความรู้ ความเข้าใจในมุมมองที่แตกต่างของหญิงชาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการจะศึกษาว่าวาทกรรมในรายการนี้มีการนำเสนอมุมมองความแตกต่างของหญิงชายอย่างเสมอภาคหรือไม่ โดยเฉพาะในช่วงการตอบปัญหาของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะทำให้เรามองเห็นอิทธิพลของวาทกรรมของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้จะพิจารณาจากการนำเสนอประเด็นเรื่องเสรีภาพทางเพศต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว

สำหรับเนื้อหารายการที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหารายการที่ออกอากาศในวันพฤหัสบดีที่ 4, 11, 18, 25 ตุลาคม 2544 วันที่ 1, 8, 15, 29 พฤศจิกายน 2544 และวันที่ 6, 13, 20, 27 ธันวาคม 2544 (ยกเว้นวันที่ 22 พ.ย. 44 ซึ่งไม่มีเทปรายการ)

3. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

สำหรับแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล จะได้มาจากการสัมภาษณ์เจาะลึกบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ซึ่งได้แก่ผู้ทำการสื่อสารมวลชนหรือผู้ผลิต (Mass Communicators) ดังต่อไปนี้

3.1 คอลัมนิสต์ผู้ตอบปัญหาทางเพศในสื่อหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ได้แก่

- “มิสเอ็กเพิร์ท” ผู้ตอบปัญหาคอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen”
- “ทวนทวน” ผู้ตอบปัญหาคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ”
- “รินรดี” ผู้ตอบปัญหาคอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง”

3.2 บรรณาธิการ หรือ ผู้ผลิตรายการ ได้แก่

- คุณสุมาลี พุ่มไสว หัวหน้ากองบรรณาธิการนิตยสารหญิงไทย
- คุณสุพิชา สอนดำริห์ บรรณาธิการนิตยสาร CLEO

- คุณอำนวยพร เขี่ยมพันธ์ ผู้ควบคุมการผลิตรายการ “เปิดประเด็น” และรายการ “ซูรัก ซูรส”

3.3 แพทย์ผู้ตอบปัญหาทางเพศ

- พญ. พรรณพิมล หล่อตระกูล
- นพ. สุขุมล วิภาวีพลกุล
- นพ. พันธุ์ศักดิ์ ศุภระฤกษ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกตามประเภทของข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แบ่งออกเป็น

1.1 สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ และ นิตยสาร

หนังสือพิมพ์

เก็บรวบรวมคอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen” ของ “มิสเอ็กเพิร์ท” จากหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ และเก็บรวบรวมคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ” ของ “พญ. ภาวดี” และ “ทวนทวน” จากหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน ฉบับวันที่ 1 ตุลาคม ถึง 31 ธันวาคม 2544 จากห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้วิธีการถ่ายเอกสารแล้วนำมารวบรวมเรียงตามลำดับวันเวลา และแยกตามชื่อของหนังสือพิมพ์

นิตยสาร

เก็บรวบรวมคอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง” จากนิตยสารหญิงไทย ฉบับประจำเดือนกรกฎาคม ถึง ธันวาคม 2544 โดยถ่ายเอกสารจากหอสมุดแห่งชาติ และเก็บรวบรวมคอลัมน์ “q&a sex” จากนิตยสาร CLEO ฉบับประจำเดือนกรกฎาคม ถึง ธันวาคม 2544 เช่นกัน โดย

ซึ่งนิตยสารจากแผงขายหนังสือทั่วไป จากนั้นจึงนำมารวบรวมโดยเรียงลำดับตามวันเวลา และแยกตามชื่อของนิตยสาร เพื่อให้ประกอบการวิเคราะห์ต่อไป

1.2 สื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ต

เก็บรวบรวมข้อมูลการตอบปัญหาทางเพศของเว็บไซต์ <http://www.clinicrak.com> จากอินเทอร์เน็ต โดยการ print out ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ถึง 31 ธันวาคม 2544 ให้ออกมาอยู่ในรูปเอกสาร จัดเรียงเอกสารเหล่านั้นแยกตามลำดับวันเวลา และคัดเลือกเฉพาะเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ใช้ในการศึกษาเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเทปวีดีทัศน์ ได้แก่ ข้อมูลจากสื่อกระจายเสียง 2 สื่อ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

วิทยุ

เก็บข้อมูลรายการ “เปิดประเด็น” เฉพาะที่ออกอากาศในวันเสาร์ ทางสถานีวิทยุ F.M. 96.5 MHz. โดยการขอชื่อจากบริษัทผู้ผลิตรายการนี้โดยตรง จากนั้นจึงนำมารวบรวมเรียงตามลำดับวันเวลา เพื่อบริการวิเคราะห์ต่อไป

โทรทัศน์

เก็บข้อมูลรายการ “ซูรัก ซูรส” ที่ออกอากาศในวันพฤหัสบดี ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 โดยการบันทึกเทปรายการด้วยตนเอง และในส่วนที่ย้อนหลังผู้วิจัยได้ดำเนินการขอชื่อจากบริษัทผู้ผลิตรายการนี้โดยตรง จากนั้นจึงนำมารวบรวมเรียงตามลำดับวันเวลา เพื่อบริการวิเคราะห์ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก(In-depth Interview) ผู้ผลิตสารในสื่อมวลชนด้วยตนเอง ซึ่งได้แก่บุคคลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 คุณศิริภาณี สุทธิคำภา ผู้ช่วยหัวหน้าข่าวหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ เจ้าของนามปากกา “มิสเอ็กเพิร์ท” คอลัมนิสต์ผู้ตอบปัญหาในคอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen” ในหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์

3.2 เจ้าของนามปากกา “ทวนทวน” คอลัมนิสต์ผู้ตอบปัญหาในคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ” ในหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน

3.3 คุณสุมิตรา จันทร์เงา กรรมการบริหาร,ผู้จัดการศูนย์ข้อมูล บริษัทมติชน จำกัด มหาชน เจ้าของนามปากกา “รื่นรตี” คอลัมนิสต์ผู้ตอบปัญหาในคอลัมน์ “บุ๋จฉาประชาหญิง” ในนิตยสารหญิงไทย

สำหรับข้อมูลที่ได้รับจากคอลัมนิสต์ทั้ง 3 ท่าน คือ ประวัติส่วนตัว ความคิดเกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพทางเพศ หลักเกณฑ์ในการตอบปัญหา การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้ถาม ปัญหาและอุปสรรคในการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทย

3.4 คุณสุมาลี พุ่มไสว หัวหน้ากองบรรณาธิการ บริษัทอักษรโสภณ จำกัด ผู้ตรวจสอบต้นฉบับของ “รื่นรตี” ก่อนนำลงตีพิมพ์ในนิตยสารหญิงไทย

3.5 คุณสุพิชา สอนดำริห์ บรรณาธิการนิตยสาร CLEO

3.6 คุณอำนาจพร เขี่ยมพันธ์ ผู้ควบคุมการผลิตรายการ (Producer) รายการ “เปิดประเด็น” และ “ซูรัก ซูรส”

สำหรับข้อมูลที่ได้รับจากผู้ควบคุมการผลิตเนื้อหาในสื่อทั้ง 3 ท่าน คือ ความเป็นมาของการตอบปัญหาทางเพศในสื่อของตน แนวคิดของคอลัมน์/รายการ โครงสร้างของคอลัมน์/ราย

การ รูปแบบของการนำเสนอเนื้อหา กลยุทธ์ในการนำเสนอเรื่องเพศในสื่อมวลชน ข้อจำกัดในการนำเสนอเรื่องเพศในสื่อมวลชนไทย

3.7 พญ. พรรณพิมล หล่อตระกูล จิตแพทย์จากกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข วิทยากรผู้ตอบคำถามในรายการ “เปิดประเด็น” ทางสถานีวิทยุ F.M. 96.5 MHz. และผู้ดำเนินรายการ “ซูรัก ซูรส” ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

3.8 นพ. สุกมล วิภาวีพลกุล จิตแพทย์ และอาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยากรผู้ตอบคำถามในรายการ “เปิดประเด็น” ทางสถานีวิทยุ F.M. 96.5 MHz. และรายการ “ซูรัก ซูรส” ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

3.9 นพ. พันธุ์ศักดิ์ ศุภระฤกษ์ สูติ-นารีแพทย์ และอาจารย์พิเศษประจำคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี วิทยากรผู้ตอบคำถามในรายการ “เปิดประเด็น” ทางสถานีวิทยุ F.M. 96.5 MHz. และรายการ “ซูรัก ซูรส” ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

ข้อมูลที่ได้รับคือ ประวัติส่วนตัว ความคิดเกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพทางเพศ การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้ถาม หลักในการตอบคำถาม ข้อจำกัดในการตอบปัญหาเรื่องเพศผ่านสื่อมวลชนไทย ลักษณะการตอบคำถามในรายการ

3.10 นพ. รุ่งโรจน์ ตรินิติ เว็บมาสเตอร์ (Webmaster) ของเว็บไซต์ <http://www.clinicrak.com> และผู้ตอบคำถามประจำเว็บไซต์นี้

ข้อมูลที่ได้รับคือ แนวคิดในการนำเสนอการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต กลุ่มเป้าหมาย หลักเกณฑ์ในการตอบคำถาม ความคิดเกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพทางเพศ ข้อจำกัดของการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเมื่อเทียบกับสื่ออื่น ๆ

สำหรับข้อมูลประเภทบุคคลนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยการบันทึกเทป จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ออกดเทป พร้อมทั้งจัดพิมพ์ให้อยู่ในรูปเอกสาร และเก็บไว้ประกอบการศึกษาต่อไป

การตรวจสอบเครื่องมือและข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Textual Analysis) ซึ่งสามารถตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ได้ โดยเหตุที่ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนั้นจึงมี Face Validity นอกจากนี้ยังอาศัยคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (อาจารย์ที่ปรึกษา) เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงในการวิจัย (Expert Validity) ด้วย

สำหรับความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Reliability) ผู้วิจัยจะใช้วิธี Cross Check Technique ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศจากตัวบท (Text) กับ บทสัมภาษณ์ของผู้ผลิตสารในสื่อจากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ว่าตรงกันหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่เก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมด มาวิเคราะห์เป็นส่วน ๆ แยกตามคำถามนำวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย ทั้งที่เป็นข้อมูลประเภทเอกสาร และข้อมูลประเภทเทปวิดีโอ เพื่อนำมาวิเคราะห์การให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนแต่ละประเภทว่ามีอะไรบ้าง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) โดยจะยึดแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ของ Norman Fairclough เป็นหลักในการวิเคราะห์ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีการศึกษาสื่อมวลชนแนวสตรีนิยม (Feminist Media Theory) และแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง มาเป็นแนวทางในการศึกษาและตีความข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้

2. การวิเคราะห์กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย ทั้งที่เป็นเอกสารและข้อมูลบุคคล โดยจะนำความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศที่วิเคราะห์ได้ในส่วนที่ 1 มาใช้พิจารณาประกอบกันด้วย ว่าบริบทต่าง ๆ ของผู้ผลิตสารมีความสัมพันธ์ต่อการสร้างความหมาย

เรื่องเสรีภาพทางเพศในต้วบทอย่างไร เช่น ภูมิหลัง สิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน ฯลฯ ซึ่งจะทำให้เราเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบทและบริบท ในกระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ นอกจากนี้ ยังเป็นการวิเคราะห์กระบวนการใช้ภาษาเพื่อสร้างความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศของผู้ผลิตสารด้วย ว่ามีกระบวนการใช้ภาษาเพื่อสร้างความหมายได้อย่างไร ซึ่งผลการวิเคราะห์จะทำให้เข้าใจลักษณะของความมีอคติทางเพศที่แฝงอยู่ในการใช้ภาษาในสังคมไทย และยังทำให้เข้าใจลักษณะทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ของการแบ่งแยกเสรีภาพทางเพศของผู้หญิงและผู้ชาย ในระบบที่ชายเป็นใหญ่อีกด้วย การวิเคราะห์ในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) ของ Norman Fairclough มาเป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ โดยเน้นในประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทและบริบทในการสร้างวาทกรรม

3. การเปรียบเทียบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวเนื่องมาจากส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 กล่าวคือ หลังจากการวิเคราะห์ความหมายและกระบวนการในการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้นี้มาจัดแบ่งผลการวิเคราะห์หรือออกตามประเภทของสื่อ ได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อนิตยสาร สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่ออินเทอร์เน็ต จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์ของแต่ละสื่อมาศึกษาเปรียบเทียบถึงเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท ว่าจะมีลักษณะเหมือนหรือต่างกันอย่างไร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และนำแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมรวมทั้งแนวคิดเรื่องคุณลักษณะของสื่อแต่ละประเภทมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอข้อมูล

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยยกเอาวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ปรากฏอยู่ในสื่อต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในรูปตัวบท (Text) และบริบทต่าง ๆ (Context) ที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เจาะลึก มาเป็นตัวอย่างประกอบให้เห็นจริงเพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ และการเปรียบเทียบวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในแต่ละสื่อ

ก่อนที่จะนำเสนอผลการวิจัยนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย ทั้งนี้เพื่อให้ทราบความเป็นมาของการตอบปัญหาทางเพศ รวมถึงทราบลักษณะของเนื้อหาและรูปแบบของข้อมูลที่นำมาศึกษา ซึ่งจะนำเสนอในบทที่ 4 ภายใต้หัวข้อ “การตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย”

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 บท เพื่อตอบคำถามนำวิจัยในแต่ละข้อ กล่าวคือ ในบทที่ 5 เป็นผลการวิเคราะห์ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยเพื่อตอบคำถามนำวิจัยข้อ 1 ในบทที่ 6 เป็นผลการวิเคราะห์กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยเพื่อตอบคำถามนำวิจัยข้อที่ 2 และในบทที่ 7 เป็นผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภทเพื่อตอบคำถามนำวิจัยข้อ 3

ส่วนบทสุดท้ายคือ บทที่ 8 นั้น เป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

การตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย

ก่อนที่จะเข้าสู่ส่วนของการนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย” ผู้วิจัยใคร่ขอแนะนำเสนอความเป็นมาของการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนด้านการให้คำปรึกษาปัญหาทางเพศ รวมทั้งทำให้ทราบถึงลักษณะของเนื้อหา และรูปแบบของการตอบปัญหาทางเพศ ซึ่งนับเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ใช้ “การตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย” เป็นข้อมูลสำคัญในการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งการอธิบายจะจำแนกออกตามประเภทของสื่อ 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกระจายเสียง และสื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย

จากการศึกษาพบว่าเนื้อหาเรื่องเพศที่นำเสนอทางสื่อมวลชนมีมาช้านานแล้ว และดูเหมือนว่าจะเป็นของคู่กันมากับสื่อมวลชน (ตรีบุษ วีระเวสส์, 2539) แต่บทบาทของสื่อมวลชนในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาในรูปแบบของการตอบปัญหาทางเพศโดยตรงนั้นนับว่ายังมีจำนวนไม่มากนัก ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งก็เนื่องมาจากบรรทัดฐาน (Norm) ของสังคม ที่กำหนดให้เรื่องเพศเป็นเรื่องปกปิด (Taboo) การพูดคุยสื่อสารกันถึงเรื่องเพศอย่างเปิดเผยนับเป็นกิริยาที่ไม่พึงกระทำ ดังนั้น เราจึงพบว่าการนำเสนอเรื่องเพศศึกษาผ่านสื่อมวลชนไทย ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่สาธารณะ มีความเป็นไปได้น้อยมาก หรือถ้าหากสื่อมวลชนจะมีการนำเสนอเรื่องเพศก็จะมีลักษณะการนำเสนอเรื่องเพศมากกว่าเรื่องเพศศึกษา ดังที่นายแพทย์สุกมล วิภาวีพลกุล กล่าวว่า “สื่อก็มีการนำเสนอเรื่องเพศออกมาเยอะ แต่ไม่ได้เป็นเรื่องเพศศึกษา ยกตัวอย่างเช่น หนังสือพิมพ์หลายฉบับก็จะมีภาพโป๊อยู่ที่หน้าหนึ่ง แล้วก็มีขนาดภาพที่ใหญ่ ซึ่งไม่ได้ส่งเสริมให้คนเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาว่าควรปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบอย่างไร ไม่ได้ทำให้คนมีความรู้เรื่องเพศศึกษามากขึ้น กลับกลายเป็นสิ่งเร้าอารมณ์ทางเพศมากกว่า เพราะว่าเป็นจุดที่ขายได้” (อ้างถึงในพรศรี วิริยะกิจไพบูลย์, 2544) อย่างไรก็ตาม จากกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก และผลจากการรับอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในสังคมไทยปัจจุบัน ได้ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องเพศไปมากพอสมควร กล่าวคือ ถึงแม้เรื่องเพศในสังคมไทยจะยังไม่ใช่ว่าเรื่องที่สามารถเปิดเผย

ได้อย่างโจ่งแจ้ง แต่เรื่องเพศก็ไม่ใช่เรื่องที่จะสามารถปกปิดได้อย่างมิดชิดอีกต่อไป ดังเราจะเห็นว่าการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศนั้นสามารถกระทำได้ง่ายและเปิดเผยมากขึ้น ดังเช่น การนำเสนอการตอบปัญหาทางเพศในสื่อมวลชนไทยประเภทต่าง ๆ ก็มีการเปิดตัวขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การตอบปัญหาทางเพศในสื่อสิ่งพิมพ์

การตอบปัญหาทางเพศนับว่ามีการปรากฏอยู่ในสื่อสิ่งพิมพ์เป็นอันดับแรก จากหลักฐานพบว่ามีขึ้นครั้งแรกในนิตยสาร “สตรีไทย” เมื่อ พ.ศ. 2468 โดยแทรกอยู่ในคอลัมน์อื่น ๆ เช่น บทบรรณาธิการิณี หรือคอลัมน์ตอบปัญหาของแม่ไสว ต่อมาใน พ.ศ. 2475 ก็ได้มีปรากฏขึ้นอีกในนิตยสาร “หญิงไทย” ซึ่งตอบโดยเพทาย (ไศลทิพย์ จารุภูมิ และ อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี, 2532)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2484 นิตยสาร “ชีวิตไทย” ได้มีคอลัมน์ตอบปัญหาเกี่ยวกับความรักชีวิตครอบครัว โดยจรรยาตรี ในคอลัมน์ “เรื่องของชีวิต” นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอเนื้อหาเรื่องเพศในรูปแบบอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ภาพปลุกอารมณ์เพศ เรื่องข่าวขันที่เกี่ยวกับเพศ เป็นต้น นิตยสารนี้เลิกจำหน่ายในปี พ.ศ. 2487 (พินิจ ศุภมาสดุอังกฤษ, 2528)

ในปี พ.ศ. 2490 นิตยสาร “ปัญหาชีวิต” ได้ปรากฏเนื้อหาเพศศึกษาโดยตรง ในรูปแบบของบทความและตอบปัญหา เช่น บทความเรื่องอัตตคามกิริยาในบุรุษ บทความเรื่องอัตตคามกิริยาในสตรี การตอบปัญหาชีวิตส่วนตัว เรื่องของสามี ภรรยา การคุมกำเนิด เป็นต้น สำหรับผู้ดำเนินการจัดทำนั้นมิได้แจ้ง เพียงแต่ว่าอำนวยการโดยคณะแพทย์และรายละเอียดอื่น ๆ มีดังนี้

พ.ท. กมล กาญจนเสน

นายแสวง รอดสมบูรณ์

นายชุม รื่นถวิล

เจ้าของและบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

ผู้จัดการและผู้พิมพ์และผู้โฆษณา

(ปัญหาชีวิต 2490 : 3)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2493 ได้มีนิตยสารที่เสนอเนื้อหาเพศศึกษา คือ “นิตยสารวิทยาศาสตร์ทางเพศ” (Sex Science Magazine) โดยมีร้อยโทวิเชียร นาคสวัสดิ์ เป็นบรรณาธิการ หม่อม

หลวงมาโนชญ์ ชุมสาย เป็นผู้พิมพ์และผู้โฆษณา (ซึ่งต่อมาเป็นบรรณาธิการอีกด้วย) และพันตรี หลวงเอนกนัยวาทी เป็นเจ้าของ โดยระบุคณะผู้จัดทำและที่ปรึกษาทางวิชาการ ดังรายชื่อต่อไปนี้

พล.ต. พระศัลยเวทย์วิศิษฎ์	M.R.C.S. (ENG), L.R.C.P. (LOND), M.D. (HONS)
น.พ. จำรัส ศิริสัมพันธ์	M.D., L.M.
น.พ. ชำนาญ ทองใบ	M.R.C.S., L.B.C.P., L.M.
น.พ. จิตต์ เหมาะะจุฬา	M.D.
น.พ. สงัด เปล่งวานิช	M.D. (HONS)
ดร. อาจิต โชติเสน	D.V.M., M.S., PH.D.
น.พ. เลขา ธีรเนตร	M.B.
ดร. ถวิล คุปตบุตร	D.V.M.
ดร. เล็ก ไชยวสุ	D.V.M.
ดร. มล. มาโนชญ์ ชุมสาย	D.V.M., M.B.H., P.G. (I.V.R.I.)
ดร. สมาน พิพิธกุล	D.V.M.
นาย จินดา ชัยรัตน์	น.ธ.บ.
อาจารย์ วิรุณห์ สุวรรณกิตติ	B.Sc., M.S.
อาจารย์ รื่น มณีวงศ์	ธ.บ.
อาจารย์ เจริญ ไชยชนะ	ป.ม., ธ.บ.
อาจารย์ เชื้อ บุศปเทศ หงสกุล	น.บ.ธ., ป.ม.

(วิทยาศาสตร์ทางเพศ 2500 : 2, อ้างจาก ฟินิจ ศุภมัสดุอังกฤษ, 2528)

สำหรับรูปแบบการเสนอเนื้อหา มี 2 ลักษณะ ได้แก่ บทความทางวิชาการ และการตอบปัญหาทางเพศ ซึ่งมีกติกากำหนดว่าผู้ถามต้องเล่าประวัติส่วนตัว เช่น อายุ ความเป็นมาของชีวิตในอดีต ตลอดจนต้องระบุชื่อและที่อยู่จริง ในด้านเนื้อหาของนิตยสารวิทยาศาสตร์ทางเพศ มีขอบข่าย ดังนี้

วิทยาศาสตร์ทางเพศ (Sexology) นั้น เป็นแขนงหนึ่งของวิชาชีววิทยาซึ่งกล่าวถึงเรื่องการสืบพันธุ์ (Reproduction) ในสิ่งที่มีชีวิตรวมทั้งมนุษย์ สัตว์ และพืช กล่าวถึงพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์ สัตว์ และพืช การผสมพันธุ์ วิชาแกมพันธุวิทยา การสืบเชื้อสาย วิชาสูติศาสตร์

วิชาผดุงครรภ์ วิชากรมโรค วิชาเพศจิตวิปลาส (Sex Abnormality) วิชาจิตวิทยา วิชายูยีนิกวิทยา (Eugenics) วิชาคัมภีวิทยา (Embryology) ฯลฯ (วิทยาศาสตร์ทางเพศ 2507 : 73-74)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 มีนิตยสารที่มีเนื้อหาเพศศึกษาโดยตรงออกจำหน่ายอีกฉบับหนึ่งคือ นิตยสารวิทยสารเพศศึกษาและปรัชญา มีนายแพทย์ นวรัตน์ ไกรฤกษ์ เป็นบรรณาธิการ และมีมูลนิธิพระยานุเคราะห์เป็นเจ้าของ กองบรรณาธิการส่วนใหญ่เป็นนายแพทย์ เช่น นายแพทย์ธานี ศิริยง ดอกเตอร์คุณเพียร เวชบูล นายแพทย์บรรยง โพธารามิก พลตรีนายแพทย์สุพจน์ ขวัญมิตร ศาสตราจารย์นายแพทย์เสนอ อินทรสุขศรี เป็นต้น เนื้อหาของนิตยสารประกอบด้วย สาระเรื่องเพศศึกษา เพศศาสตร์ (Sexology) ปรัชญา นิยายที่สอดแทรกเนื้อหาทางเพศ สุขวิทยาทางเพศ และปกิณกะเกี่ยวกับเพศ ซึ่งรูปแบบของการนำเสนอก็ยังคงเป็นบทความและการตอบปัญหาเป็นส่วนใหญ่ วิทยสารเพศศึกษาและปรัชญาได้ออกจำหน่ายต่อเนื่องกันจนถึง พ.ศ. 2519 ก็เลิกจัดทำ

จวบจนปัจจุบันนี้ “คอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศ” กลายเป็นหนึ่งคอลัมน์ที่จะขาดเสียไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นในสื่อหนังสือพิมพ์หรือสื่อนิตยสาร เช่น คอลัมน์เสพสมบมิมสม ในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ คอลัมน์ปุจฉาประสาหญิง ในนิตยสารหญิงไทย เป็นต้น ซึ่ง รศ.นพ.วีระพล จันทร์ดียิ่ง (2538 : 105) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า “เหตุที่มีการถาม-ตอบปัญหาจำนวนมาก สาเหตุหนึ่งก็เพราะการขาดการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่อง เพศศาสตร์ศึกษา (Sex Education) ในสถานศึกษา ส่วนใหญ่สถานศึกษาจะสอนความรู้และทักษะได้ทุกอย่าง ยกเว้นอยู่อย่างเดียวคือเรื่อง เพศศาสตร์ศึกษา เมื่อการสอนเรื่องนี้ถูกละเลยทำให้เกิดการแสวงหานอกระบบโรงเรียน เป็นการเพิ่มเติมในส่วนที่เขขาดแคลน ส่วนที่เขอยากเรียนรู้”

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาวิเคราะห์ “คอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศ” ที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์จำนวน 2 สื่อ คือ สื่อหนังสือพิมพ์ ได้แก่ “คอลัมน์ปัญหา X วัย sex teen” ในหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ และ “คอลัมน์รอบรู้เรื่องเพศ” ในหนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน และสำหรับสื่อนิตยสาร ได้แก่ “คอลัมน์ปุจฉาประสาหญิง” ในนิตยสารหญิงไทย และ “คอลัมน์ q&a sex” ในนิตยสาร CLEO ซึ่งจะได้กล่าวถึงเนื้อหาและรูปแบบของแต่ละคอลัมน์ในลำดับต่อไป

2. การตอบปัญหาทางเพศในสื่อกระจายเสียง

สำหรับการตอบปัญหาทางเพศในสื่อกระจายเสียงนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็นสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ ดังนี้

2.1 การตอบปัญหาทางเพศในสื่อวิทยุ

สื่อวิทยุกระจายเสียงนับเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่น่าเสนอสาระ และความบันเทิงให้กับผู้ฟัง หรือผู้รับสาร ที่มีความพยายามในการปรับปรุงทางด้านเนื้อหาให้เป็นที่ต้องการของมวลชนปัจจุบันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ และในช่วงปีต่อ ๆ มา เนื้อหาสาระทางสื่อวิทยุกระจายเสียงมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการนำเสนออย่างเห็นได้ชัด คือเปลี่ยนจากคลื่นแห่งความบันเทิงด้านเสียงเพลง และข่าว มาเป็นคลื่นแห่งความช่วยเหลือและคลื่นแห่งความหวัง โดยการให้ความช่วยเหลือทางด้านการให้คำปรึกษาทางสุขภาพกาย จิตใจ เพศศึกษา และให้บริการข้อมูลข่าวสารประเภทต่าง ๆ อีกมากมาย (ตรีบุษ วีระเวสส์, 2544)

นอกจากนี้ ในปัจจุบันเราจะพบว่าสื่อวิทยุเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการนำเสนอสาระ จากเดิมที่เป็นการสื่อสารทางเดียว (One-way Communication) ก็เปลี่ยนมาเป็นการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) ซึ่งผู้ฟังรายการสามารถโต้ตอบ หรือซักถามปัญหาที่ตนสงสัยได้ทันที โดยผ่านการสื่อสารทางโทรศัพท์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบดังกล่าวนี้เอง ได้เอื้อต่อรายการประเภทให้คำปรึกษาทางด้านสุขภาพ หรือเรื่องเพศศึกษา ทำให้การถามตอบปัญหาเรื่องดังกล่าวมีความฉับไวมากขึ้น ส่งผลให้มีการตอบสนองความต้องการของผู้รับสารมากขึ้น

แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่ค่านิยมของสังคมไทยเกี่ยวกับเรื่องเพศยังไม่ได้รับการยอมรับในสังคมเท่าใดนัก ประกอบกับการที่สื่อวิทยุมีรัฐเป็นเจ้าของทางนิตินัย จึงทำให้มีการตรวจสอบและควบคุมการนำเสนอเนื้อหาในสื่อวิทยุค่อนข้างเข้มงวด ดังนั้นการนำเสนอเรื่องเพศในรูปแบบของรายการตอบปัญหาทางเพศจึงยังมีไม่แพร่หลายเหมือนกับสื่อสิ่งพิมพ์ แต่เราก็จะพบกับการตอบปัญหาทางเพศในสื่อวิทยุบ้างแล้ว เช่น รายการ Ninety-Four Radio Clinic ทางคลื่น F.M. 94 MHz. นับเป็นรายการแรกที่น่าเสนอสาระเพศศึกษา รวมถึงการตอบปัญหาในเรื่องเพศผ่านทางสื่อวิทยุ ในลักษณะของการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) และ

ในปัจจุบันก็มีอีกรายการหนึ่งที่น่าเสนอการตอบปัญหาทางเพศเช่นกัน นั่นก็คือ รายการเปิดประเด็น ทางคลื่น F.M. 96.5 MHz. ซึ่งออกอากาศทุกวันจันทร์-อาทิตย์ เวลา 20.30–22.30 น. โดยเนื้อหาของรายการของวันจันทร์-ศุกร์จะเน้นประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง วันอาทิตย์จะเน้นประเด็นทั่ว ๆ ไป ข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นที่น่าสนใจของสังคม และวันเสาร์จะเน้นด้านปัญหาครอบครัวและปัญหาสุขภาพจิต รวมถึงเรื่องเพศศึกษา

สำหรับตัวผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษา “การตอบปัญหาทางเพศ” ในรายการเปิดประเด็น เฉพาะที่ออกอากาศในวันเสาร์ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับการตอบปัญหาทางเพศโดยตรง นอกจากนี้รูปแบบในการนำเสนอรายการก็มีความน่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดในตอนต่อไป

2.2 การตอบปัญหาทางเพศในสื่อโทรทัศน์

สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่รวมเอาสื่อมวลชนทั้งสามประเภทเข้าไว้ด้วยกัน คือ สื่อภาพยนตร์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งด้วยคุณสมบัติของสื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภท ก็มีทั้งส่วนที่เอื้อต่อการนำเสนอรายการตอบปัญหาทางเพศ และในทางตรงกันข้ามคุณสมบัติของสื่อดังกล่าวก็เป็นอุปสรรคในการนำเสนอการตอบปัญหาทางเพศเช่นเดียวกัน กล่าวคือ สื่อโทรทัศน์สามารถถ่ายทอดทั้งตัวอักษร ภาพ สี เสียง และการเคลื่อนไหว ทำให้ผู้ชมมองเห็นภาพได้ชัดเจนและสามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์มากกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ จึงเอื้อต่อการถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็นการให้ความรู้ ให้การศึกษาอย่างมากมาย แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับความรู้ในเรื่องเพศซึ่งยังถูกมองว่าเป็นเรื่องควรปกปิด และไม่อาจนำเสนอในพื้นที่สาธารณะได้อย่างโจ่งแจ้งชัดเจน ก็ทำให้สื่อโทรทัศน์ถูกควบคุมในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องเพศอย่างเข้มงวดเช่นกัน

จากอุปสรรคในเรื่องคุณลักษณะของสื่อดังกล่าว รวมถึงการที่คนไทยส่วนใหญ่ยังมองว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องที่ล่อแหลม สกปรก ควรปิดบัง และเสี่ยงต่อการเสียชื่อเสียง ก็ทำให้มีรายการโทรทัศน์ที่น่าเสนอรายการที่ตอบปัญหาทางเพศโดยตรงนั้นยังมีอยู่น้อยมาก คือ มีเพียงรายการ “คลินิกรัก” ที่ถูกย้ายจากสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ไปยังสถานีวิทยุพีซี ช่อง 8 และรายการ “ซูรัก ซูรส” ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อ.ส.ม.ท. เท่านั้น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้จะศึกษารายการตอบปัญหาทางเพศในสื่อโทรทัศน์เพียงรายการเดียวคือ “รายการซูรัก ซูรส” ทั้งนี้เพราะรายการดังกล่าวเป็นรายการเดียวในระบบ Free

TV. ที่ยังคงยืนยันหยัดนำเสนอสาระเรื่องเพศ ท่ามกลางความคิดของคนไทยส่วนใหญ่ที่มองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไม่สมควรนำมาพูดในพื้นที่สาธารณะ แต่เนื่องจากรายการซูรัก ซูรสมีรูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ โดยมีกลยุทธ์รายการ ดังนี้

กลยุทธ์รายการซูรัก ซูรส

1. นำเสนอเรื่องเพศศึกษาโดยเฉพาะ
2. ผู้ดำเนินรายการ 2 คน
 - คุณสุทธิพงศ์ ทัดพิทักษ์กุล
 - พญ.พรรณพิมล หล่อตระกูล
3. วิทยากรประจำ ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเรื่องเพศศึกษา ได้แก่
 - ศ.นพ. อเนก อารีพรรค
 - ศ.นพ. สมพล พงศ์ไทย
 - พันเอก นพ.วิวัฒน์ ศุภดิษฐ์
 - นายแพทย์พันธ์ศักดิ์ ศุกระฤกษ์
 - นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์
 - นายแพทย์สุกมล วิภาวีพลกุล

และวิทยากรรับเชิญ อาทิ นพ.มล.สมชาย จักรพันธ์ นพ.วิวัฒน์ ไรจนพิทยากร
4. วิทยากรรับเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อที่กำหนด
5. สกู๊ปที่น่าสนใจเกี่ยวกับความรู้เรื่องครอบครัว ความรัก และเพศศึกษา
6. ภาพประกอบการบรรยาย สถานการณ์ การสาธิต เป็นภาพการ์ตูนกราฟฟิก เคลื่อนไหว
7. สื่อสารกับผู้ชมโดยสื่อสารทางเว็บไซต์ของรายการ / จดหมาย
8. เน้นการผลิตภาพที่ทันสมัย ได้แก่ ฉากรายการ สี แสง การตัดต่อ ลำดับภาพ ให้มีความสวยงาม ชับไว กระชับ
9. ประชาสัมพันธ์รายการอย่างต่อเนื่อง โดย
 - จัดทำสปอตโทรทัศน์เผยแพร่ทางช่อง 3
 - ส่งข่าวทางหนังสือพิมพ์ / นิตยสาร

3. การตอบปัญหาทางเพศในสื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์

ในปัจจุบันนี้ สื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น ได้เข้ามามีบทบาท และมีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับในฐานะสื่อตัวเล็กรายหนึ่งในชีวิตประจำวันมากขึ้น ทั้งนี้ด้วยคุณสมบัติของตัวสื่อที่ไม่ถูกผูกขาดและควบคุมจากผู้ส่งข่าวสาร ไม่จำเป็นต้องเป็นผลงานขององค์กรหรือบริษัทใหญ่ ๆ เท่านั้น ดังนั้นการควบคุมจากอำนาจรัฐ หรืออำนาจทางด้านเศรษฐกิจ จึงเป็นไปได้ยาก ด้วยเหตุนี้การนำเสนอเนื้อหาจึงทำได้อย่างเสรี (กาญจนา แก้วเทพ, 2543) โดยเฉพาะเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศที่ถูกถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัว (Private) ไม่ควรนำเสนอในพื้นที่สาธารณะ (Public) ก็ยังสามารถนำเสนอในสื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างหลากหลายและลึกซึ้ง

จากข้อได้เปรียบของสื่ออินเทอร์เน็ตดังกล่าว จึงทำให้สื่อนี้ถูกใช้ในการนำเสนอเรื่องเพศอย่างโจ่งแจ้ง แต่ส่วนมากแล้วเป็นการนำเสนอเรื่องเพศในเชิงลบ มิใช่เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา เช่น จากงานวิจัยของหัสญา หาสิตะพันธุ์ (2542) ที่ศึกษาภาพสะท้อนของสตรีไทยที่ปรากฏในสื่อ เวิลด์ ไรด์ เว็บ (World Wide Web) ในด้านรูปแบบ เนื้อหา และทิศทางการนำเสนอ พบว่า มีการนำเสนอในทิศทางเชิงลบครอบครองพื้นที่สูงที่สุด โดยส่วนใหญ่ปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ประเภทธุรกิจบริการทางเพศ ลามกอนาจาร และเว็บไซต์ธุรกิจบริการจัดหาคู่

อย่างไรก็ตาม ด้วยคุณลักษณะพิเศษหลายประการของสื่ออินเทอร์เน็ตที่เอื้อต่อการนำเสนอสาระความรู้ เช่น การมีลักษณะถูกผสมระหว่างระบบโทรคมนาคม และระบบสารสนเทศ ทำให้ระบบการแพร่กระจายเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว นอกจากนี้ด้วยการควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ทำให้มีลักษณะเชื่อมต่อถึงกันได้หมด และได้โดยตรงระหว่างผู้รับสารด้วยกันเอง ทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตถูกนำมาใช้ในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา รวมถึงการเปิดโอกาสให้มีการถาม-ตอบปัญหาทางเพศผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ซึ่งมีทั้งเว็บไซต์ที่เน้นการตอบปัญหาทางเพศโดยตรง เช่น เว็บไซต์ <http://www.doctoro.com> เว็บไซต์ <http://www.thaiclinic.com> และบางเว็บไซต์ที่ไม่ได้เน้นเรื่องเพศ ก็มีพื้นที่ของการตอบปัญหาทางเพศ เช่น ปัญหาสุขภาพทางเพศ เพศศึกษา เป็นต้น เช่น เว็บไซต์ <http://www.2475.com> ที่ถึงแม้จะไม่ได้เน้นเรื่องการตอบปัญหาทางเพศโดยตรง แต่ก็มีพื้นที่ของการตอบปัญหาทางเพศอยู่เช่นกัน

สำหรับเว็บไซต์ที่ผู้วิจัยนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือ <http://www.clinicrak.com> ก็นับเป็นอีกเว็บไซต์หนึ่งในอินเทอร์เน็ตที่มีการนำเสนอความรู้เรื่องเพศศึกษาโดยตรง และหลากหลาย

หลายรูปแบบ เช่น บทความ การ์ตูน ข่าว รวมถึงการตอบปัญหาทางเพศผ่านทางห้องสนทนาด้วย ซึ่งการตอบปัญหาทางเพศผ่านห้องสนทนาดังกล่าวจะมีการจัดหมวดหมู่เนื้อหาไว้ค่อนข้างหลากหลาย เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ตรงและครอบคลุมที่สุด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะของเนื้อหาที่ปรากฏในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย

สำหรับเนื้อหาที่ปรากฏในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทยนั้น จะมีลักษณะเป็นการให้ความรู้ทางด้านกายวิภาคและสรีรวิทยาเป็นส่วนใหญ่ และมีบางส่วนที่เป็นการสอนหรือให้ข้อคิด รวมถึงแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องในเรื่องเพศ ตามกรอบของวัฒนธรรมและค่านิยมของไทย อย่างไรก็ตาม หากยึดหลักของลักษณะหรือธรรมชาติของความรู้เรื่องเพศ จะสามารถแบ่งอย่างคร่าว ๆ ออกตามเนื้อหาที่ประกอบเป็นความรู้ได้ 4 ลักษณะ คือ (อ้างจาก พรศรี วิริยะกิจไพบูลย์, 2544)

1. ลักษณะทางชีววิทยา (Biological Aspect)

ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับกายวิภาคและสรีรวิทยาของร่างกายมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ เช่น โครงสร้างและหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ ในระบบการสืบพันธุ์ของเพศชายและเพศหญิง ลักษณะทางพันธุกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพศ การเจริญเติบโตทางเพศในด้านร่างกาย (Bio-sexual Development หรือ Physical Sexuality Development) เช่น การมีหนวดเคราและขนรักแร้ เสียงแตก การมีประจำเดือน การสืบพันธุ์หรือการร่วมประเวณี การปฏิสนธิ การตั้งครรภ์ การคลอดบุตร เป็นต้น

สำหรับตัวอย่างของเนื้อหาที่พบในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ก็เช่น ขนาดปกติของอวัยวะเพศควรเป็นเท่าใด ขนที่อวัยวะเพศเยอะเกินไปจะกำจัดออกได้หรือไม่ การหลั่งน้ำรักของคุณผู้หญิงจะมีลักษณะอย่างไร การกินยาคุมชนิดฉุกเฉินจะช่วยป้องกันการตั้งครรภ์ได้อย่างไร การฉีดยาคุมจะป้องกันการตั้งครรภ์ได้กี่เปอร์เซ็นต์ เป็นต้น

2. ลักษณะทางสุขวิทยา (Hygienic Aspect)

ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับสุขภาพ การระวังรักษาร่างกายให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ หรือความผิดปกติทางเพศ เช่น ข้อควรระวังรักษาและสุขปฏิบัติเกี่ยวกับอวัยวะเพศ ข้อควรปฏิบัติขณะมีประจำเดือน การตรวจเลือดก่อนแต่งงาน กามโรค ความผิดปกติของอวัยวะเพศ เป็นต้น

สำหรับตัวอย่างเนื้อหาของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา ได้แก่ ควรดูแลรักษาหรือทำความสะอาดช่องคลอดอย่างไรไม่ให้มีกลิ่นไม่พึงประสงค์ จะรู้ตัวได้อย่างไรว่าตัวเองติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์และจะมีวิธีการป้องกันอย่างไร ก่อนแต่งงานควรมีการตรวจเลือดก่อนหรือไม่ อวัยวะเพศคงหรือมีรูปร่างผิดปกติจะมีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ เป็นต้น

3. ลักษณะทางจิตวิทยา (Psychological Aspect)

ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับจิตใจและอารมณ์ เช่น ความเจริญเติบโตทางเพศในด้านจิตใจ (Psycho-sexual Development) การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์เมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่น แรงผลักดันทางเพศ (Sexual Drive) การระบายอารมณ์ทางเพศ ทัศนคติต่อเพศตรงข้าม ความรัก ความต้องการหรือความรู้สึกทางเพศ ความผิดปกติทางด้านอารมณ์หรือจิตใจ เป็นต้น

ตัวอย่างเนื้อหาที่ผู้วิจัยพบในกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา ได้แก่ จะผิดปกติหรือไม่ถ้าอยากเห็นแฟนช่วยตัวเอง พฤติกรรมการถ่มองถือเป็นโรคจิตหรือไม่และจะมีวิธีการรักษาอย่างไร ทำไม่ถึงชอบแย่งคนรักคนอื่น ถ้าไม่มีความต้องการทางเพศและอยากอยู่เป็นโสดไปจนตายถือว่ามีความผิดปกติหรือไม่ สงสัยว่าตัวเองจะมีความเบี่ยงเบนทางเพศ เป็นต้น

4. ลักษณะทางสังคมวิทยา (Sociological Aspect)

ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับสังคม และมาตรฐานความประพฤติหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม เช่น ความเจริญเติบโตทางเพศในด้านสังคม (Socio-sexual Development) ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ เพศสัมพันธ์ อิทธิพลของเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม การเกี่ยวพาราณี การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน ชีวิตสมรสหรือชีวิตครอบครัว การวางแผนครอบครัว ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ เป็นต้น

เนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นนี้ที่ผู้วิจัยพบในกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา คือ เป็นผู้หญิงจะบอกรักผู้ชายก่อนได้หรือไม่ มีความคิดเห็นอย่างไรกับการทดลองอยู่ก่อนแต่ง ความสำคัญของพรหมจารี จะเลือกใครดีมาเป็นคู่ครอง การหลงรักคนมีเจ้าของแล้วควรปฏิบัติตัวอย่างไร คู่สามีภรรยาควรจะเข้าร่วมสมาคมแลกเปลี่ยนคู่นอนหรือไม่ และจะมีผลอย่างไร เป็นต้น

สำหรับการเลือกเนื้อหาจาก “การตอบปัญหาทางเพศ” เพื่อนำมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเน้นไปที่เนื้อหาที่เป็นลักษณะทางสังคมวิทยา อันได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ใน 2 ประเด็นใหญ่ ๆ ได้แก่ การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ในระดับการบอกรักและการบอกความต้องการทางเพศ การสำส่อนทางเพศ ซึ่งได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสและการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

รูปแบบการนำเสนอในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย

1. รูปแบบการนำเสนอในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อสิ่งพิมพ์

สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการนำเสนอคอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา ประกอบไปด้วย สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อนิตยสาร ซึ่งทั้งสองสื่อนี้มีรูปแบบการนำเสนอของการตอบปัญหาทางเพศที่คล้ายคลึงกันมาก อันเนื่องมาจากการมีคุณลักษณะของสื่อที่คล้ายกัน อย่างไรก็ตามสำหรับคอลัมน์ “ปัญหา X วัย Sex teen” และ “รอบรู้เรื่องเพศ” ในสื่อหนังสือพิมพ์ และคอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง” และ “q & a sex” ในสื่อ นิตยสาร ก็มีบางส่วนที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดแยกเป็นคอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศในสื่อหนังสือพิมพ์ และคอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศในสื่อ นิตยสาร ดังต่อไปนี้

1.1 คอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศในสื่อหนังสือพิมพ์

- คอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen” มีรูปแบบดังนี้ คือ

หัวข้อเรื่อง	คำถามจากผู้อ่าน ที่บ้าน	คำตอบจากคอลัมนิสต์ คือ “มิสเอ็กเบิร์ท”
--------------	----------------------------	---

หมายเหตุ : คำถามและคำตอบในแต่ละหัวข้อเรื่องอาจมีการแยกตอบคนละฉบับ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดของพื้นที่คอลัมน์ และความยาวของคำถาม-คำตอบ

รูปแบบการนำเสนอของการตอบปัญหาทางเพศในสื่อสิ่งพิมพ์ จะอยู่ในรูปของการถาม-ตอบในลักษณะของการเขียน “จดหมาย” หรือ “อี-เมลล์” ที่ผู้อ่านที่บ้านซึ่งอาจเป็น

บุคคลที่ติดตามคอลัมน์ดังกล่าวเป็นประจำ หรือบังเอิญอ่านมาเจอคอลัมน์นี้แล้วทราบว่ามีกา
เปิดโอกาสให้ถามเรื่องเพศได้ เป็นผู้เขียนคำถามเข้ามา ซึ่งลักษณะการเล่าเรื่องเพื่อประกอบการ
ถามคำถาม มักถูกอ้างอิงว่าเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ถามเอง หรือเป็นคำถามเกี่ยวกับคู่ของ
ตนเอง ซึ่งอาจเป็นคู่รัก หรือคู่สมรสก็ได้

รูปแบบของเรื่องจะเป็นการเล่าเรื่อง เล่าปัญหา และถามคำถามที่ต้องการทราบ
คำตอบหรือความคิดเห็นของผู้ตอบ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วผู้ถามจะไม่ถามเป็นข้อ ๆ แต่จะเล่าความ
เป็นมาของตนเองแล้วจึงถามสรุปในตอนท้ายเพียงประเด็นเดียว ซึ่งผู้ตอบก็จะตอบแบบสรุปรวม ๆ
พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ด้วย นอกจากนี้ ในส่วนของชื่อผู้ถามจะมีทั้ง
รูปแบบของการใช้ชื่อแต่ไม่ระบุนามสกุล เช่น เจนวิทย์ นริศรา สุนิต พิสมัย สุนัย เป็นต้น และ
มีการตั้งเป็นนามแฝงแทนชื่อของตนเอง เช่น ผู้หญิงไร้ความสุข หนู่มรักสนุก สาวเข็กซี่ ผู้ชาย
อากัพีเช็กซี่ หนูอยากรู้ เป็นต้น เพื่อให้มองเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคอลัมน์
“ปัญหา X วัย sex teen” ในหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ฉบับวันที่ 12 ตุลาคม 2544 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มีเด็กเป็รท

อ่านข้อความที่คอมเมนต์ช่วยกันช่วยยกจกใจ
เลขศร ฐิติภาที่เป็นการตั้งใจกับเพื่อน ๆ และพี่สาวมา
คนที่เขาไม่มีอาการจริงจัง โดยที่ไม่ได้เรื่องรวมทั้งความรู้สึก
หมั่นแหม้งเองเป็นวัยรุ่นก็มีเพื่อนผู้ชายที่มารอบแถมหมั่นแหม้งก็
รอบเขาอยู่เหมือนกัน คนกันมาได้พิเศษแล้วแต่ยังไม่ใ
อะไรกันนะละ มีบ้างที่จับมือถือแขน ทอมกัน หรือกอด
กัน-หมั่นแหม้งก็ได้ให้เขาทำอะไรเกินกว่านั้น เพราะคิดว่า
มันเร็วเกินไป และเดี๋ยวเขาจะหาว่าเราทำด้วย แต่บาง
ทีก็อดมีอารมณ์เคลิ้มไปไม่ได้เหมือนกัน ต้องพยายาม
เตือนตัวเองอยู่ตลอดว่าอย่าคิดว่ามันน่ารักสักหลาย
อย่างจริงๆ ทั้ง ก้าวที่อง ก้าวเป็นเอกลักษณ์ ก้าวที่อ้อม
ก้าวก้าวไม่หมั่นแหม้งเหมือนเพื่อนชายรอบแหม้งเขา
พยายามที่จะพูดเตือนเตือนความดีของเขาในความคิดว่าเรื่อง
เช็กรับเป็นเรื่องปกติธรรมดาและสามารถเรียนรู้ได้

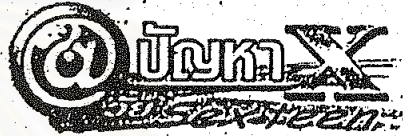
เช็กรักก่อนแต่ง

คล้ายๆ กับต้องการบอกให้หมั่นแหม้งเกี่ยวกับการท
ดองอยู่ก่อนแต่งนะละ บางทีเขาทำให้เกิดความล้มล
อยู่เหมือนกัน ใจนี่ก็เห็นด้วย แต่ชื่อก็บอกไว้ชัดอยู่แล้ว
หมั่นแหม้งใจตัวเองเหลือเกิน... ก้าวว่าเมื่อถึง
ช่วงที่อารมณ์มันทำไปแล้วจะหันใจไม่ได้ จะทำยังไงดี
ที่จะแก้ไขไม่ให้เกิดเหตุการณ์แบบนั้นก่อนเวลาที
เหมาะสมควรนะ แล้วเวลาที่เหมาะสมควรจริงๆ มันอยู่ที่ตรง
ไหน เป็นไปได้หรือที่ทุกคู่จะต้องรอจนกว่าถึงวัน
แต่งงาน นะเนี่ยไม่ใช่หรือที่ทุกคู่จะรอจนกว่าถึงวัน
ความเห็นปึ้งใจละ เข้าสู่วันที่บาง

น้องหมั่น

ตอบ น้องหมั่น ... เช็กรักก่อนแต่งเรื่องจริงก็คือเรียน
รู้

อยากบอกน้องหมั่นนะว่า "เช็กรัก" นะไม่
จำเป็นต้องเรียนรู้อะไรให้มันเร็วไปจนถึงขั้นลงมือ
ลงมือปฏิบัติกันก่อนแต่งหรือคะ
เพราะหลังจากแต่งงานมันก็มีเวลาให้เรียนรู้
และศึกษาค้นคว้าไปอีกนานแสนนานจริงๆ
อย่างน้องหมั่นเองยังเรียนหนังสืออยู่ อาจจะ
โตและเป็นผู้ใหญ่กว่าน้องๆ วัยรุ่นทั่วไป เพราะว่าเรียน
ถึงขั้นมหาวิทยาลัย เรื่องความรู้เกี่ยวกับรักๆ ใคร่ๆ ใน
ตำราสอนสุขศึกษาที่ว่าด้วยเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก็คง
ต้องผ่านหูผ่านตามานับ
ความรู้ระดับหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องแบบนี้ มันก็ปา

จะพอเที่ยงกับวัยของน้องหมั่นแล้วละ เรื่องที่จะให้ไป
ลงรายละเอียดก็ถึงขั้นบทลงโทษปฏิบัติกร มันคงมาก
ไปหน่อยถึงละ

ถึงยุคสมัยนี้หนุ่มสาวทั่วไปมักเปลี่ยนความ
คิดความเชื่อจากเดิมๆ ที่ห้ามซึ่งถูกก่อนห้ามไปมาก
ก็ตาม แต่ถึงตามว่า สิ่งที่ทำลงไปมีประโยชน์มากแก่
ไหน เช็กรักได้ละที่ระหว่าง คุณประโยชน์ กับ โทษ
ที่อาจจะได้รับ อย่างไหนมันจะมากกว่ากัน

อาจจะใช่ก็มีความสุข เพราะได้มีเช็กรัก กับคน
ที่เรารัก แต่ถ้าหากเกิดพลาดทำเกิดปัญหาขึ้นมา อะไ
มันจะเกิดขึ้นละละ

การที่หนุ่มๆ มักพูดโน้มน้าวใจหญิงที่ตนเองพึง
พอใจให้เห็นว่า ความรักควรได้รับการปลดปล่อยอย่าง
เป็นอิสระ ในความเห็นของมิสซา คิดว่า มันเป็นการ
รู้สึกเห็นแก่ตัวและเห็นแก่ได้กันเกินไป

ความรักไม่จำเป็นว่าต้องแสดงออกเพียงแค
การได้มีเช็กรักเพียงอย่างเดียวมีละ ยังมีอะไรอีกตั้ง
มากมายที่สามารถแสดงออกบอกถึงความรักให้กัน
ได้ ยิ่งยังอยู่ในวัยที่คล่องตัวกับการเรียน อยาไปเสี่ยง
กว่า

บางทีการที่เราแสดงออกอย่างชัดเจนว่า เป็น ผู้

หญิงที่รักคนสองคนตัว และไม่หมั่นแหม้งทำอะไรรวมใจตัว
เอง ก็ช่วยเพิ่มคุณค่าของตัวเองในสายตาของคนอื่น
เหมือนกัน

การที่น้องหมั่นกลัวการมีเช็กรักก่อนแต่งนะดี
แล้วละละ

แต่อย่าไปกลัวว่า ถ้าไม่ยอมตามใจเขาแล้วเขา
จะเลิกรัก อันนั้นอย่าไปกลัวเด็ดขาด ใครที่บอกถ้าไม่
ยอมแล้วจะไม่รักอีกต่อไป ผู้ชายประเภทนี้ มิสร่า บอกได้
เลยละว่า ปลอบใจให้เขาไปข้างหน้าดีกว่า

ผู้ชายดีๆ ยังพอมิเหลือไว้ให้เลือกอยู่แล้วละละ
ไม่ต้องไปเสียเวลา อยาแค่ยังมีเวลาอีกถนัดไปเชื่อ
มิสเช็กรักเถอะ

จำเอาไว้นะละ จุดอ่อนของผู้ชายทั้งหลายแหล่
สำหรับคนที่เขามักใจ และหมั่นแหม้งว่าตนจะเป็นคู่ชีวิต
ของเขาแล้วละละ สิ่งที่เขากลัวจนใจจับใจที่สุด ก็คือ
เวลาไปขอความรักแล้วเธอไม่เชี่ย เยส! บอกโอเค...ยอม
เล่นด้วยใจละ

เพราะฉะนั้นขอให้ยื่นยื่นอย่างแข็งขันต่อไปเลย
ละละ

ไม่ว่าเขาจะขอร้องขออ้อนวอนปล่อยแคไหน ก็
บอกเขาไปเลยละละว่า รักแล้วรอหมั่น

ส่วนรายไหนเขาจะกระโดดข้ามขั้นเลยเกิดขึ้น
ก่อนเข้าประตูวิวาห์น้องหมั่นก็อย่าไปใส่ใจเลยดีกว่า
เวลาของการเรียนรู้ในเรื่องแบบนี้ บางทีก็ต้อง
รอเวลาที่เหมาะสมควรเหมือนกันนะละ

ยังไง มิสร่า ยังมีความเชื่ออยู่นะละว่า ... ความ
รักอาจจะรอไม่ได้ แต่เช็กรักจะรอได้ น้องหมั่นเห็น
ด้วยกับที่รีเบิ้ลละละ

มิสเช็กรัก
mlssexpert@hotmail.com

- คอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ” มีรูปแบบดังนี้ คือ

หัวข้อเรื่อง	การเปิดคอลัมน์	คำถามจากผู้อ่าน ที่บ้าน	คำตอบจากคอลัมน์นิสต์ คือ “ทวนทวน”
--------------	----------------	----------------------------	--------------------------------------

สำหรับรูปแบบการนำเสนอและรูปแบบของเรื่อง ของคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ” จะมีความคล้ายคลึงกับคอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen” มาก จะมีรูปแบบที่แตกต่างกันอยู่บ้างก็คือ ส่วนของ “โครงสร้างคอลัมน์” กล่าวคือ ในคอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen” จะมีโครงสร้างเพียงคำถาม และคำตอบเท่านั้น แต่ในคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ” จะมีโครงสร้างที่ต่างออกไป นั่นคือ จะมีส่วนของการกล่าว “เปิดคอลัมน์” ซึ่งจะเป็นการสรุปความคิดเห็นของผู้ตอบที่มักจะมีความสัมพันธ์กับคำถามของผู้ถาม ตามมาด้วยคำถาม และคำตอบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การที่เพศหญิงจะเชื่อเชิญฝ่ายชายให้มาเล่นเสียวกันนั้น ในสังคมไทยมักจะยังไม่ยอมรับในเรื่องนี้ บางครั้งทางฝ่ายหญิงเชิญชวนฝ่ายชายก่อน ก็อาจจะเกิดการเข้าใจผิดว่าเธอเป็นผู้หญิงไม่ดีก็เป็นได้ ทางที่ดีใช้วิธีบอกทลสเป็นนัยๆ จะดีกว่า

เรียน พญ.ภาวดี

ดิฉันแต่งงานอยู่กับสามีดิฉันมาเกือบปีแล้วค่ะ ชีวิตรักของเราเป็นสุขดี อาจจะเป็นเพราะว่ายังอยู่ในช่วงข่าวใหม่ปลามันนอยู่ก็เป็นได้ แต่ตัวดิฉันเองก็มีปัญหาคับแค้นใจอยู่บางประการค่ะ คือปกติแล้วการร่วมรักของเราทั้งคู่ สามีของดิฉันจะเป็นผู้เริ่มก่อนเสมอ เมื่อไหร่ที่เขามีอารมณ์เขาก็เข้ามาหาดิฉัน แต่ในเวลาที่ดีฉันมีความต้องการแต่สามีของดิฉันยังไม่เกิดอารมณ์ด้วยดิฉันไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดีให้เขารู้ว่าดิฉันต้องการเขา เราเป็นผู้หญิงจะให้ไปบอกกับสามีตรงๆ ก็รู้สึกไม่ค่อยดีกลัวเขาจะมองว่าดิฉันเป็นผู้หญิงไม่ดี ตรงนี้ทำให้ดิฉันอึดอัดมากเลยคะ ต้องรอนจนกว่าเขาจะมีอารมณ์แล้วเข้ามาหาดิฉันเอง จึงอยากจะเรียนถามคุณหมอมว่า ดิฉันควรจะทำอย่างไรดีที่จะให้เขารู้ว่าดิฉันมีความต้องการ โดยที่ไม่ต้องให้เขารู้เสียว่า ดิฉันเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ขอขอบคุณคุณ

หมอล่วงหน้าเนคะ

ภรรยาที่แสนเศร้า

ตอบคุณภรรยาที่แสนเศร้า

จริงๆ แล้วเรื่องทำนองนี้ไม่ใช่เรื่องแปลกหรือเรื่องเสียวหายอะไร แม้ว่าเราเป็นผู้หญิงเราก็มีอารมณ์รักอารมณ์ใคร่ในตัวของเราเองไม่ใช่เรื่องผิด แต่กรอบของเมืองไทยของเราทำให้มันเป็นเรื่องที่ดูไม่สมควร ไม่เหมาะไม่งาม ก็เลยต้องหาวิธีหลบๆ เสี่ยงๆ กันสักหน่อย โดยการที่ผู้เป็นภรรยาทั้งหลายถ้าเกิดมีความต้องการทางเพศขึ้นมา ก็อาจจะไม่ต้องบอกกับผู้เป็นสามีโดยตรง อาจจะใช้วิธีสวมใส่ชุดนอนที่บางๆ เนื้อผ้าแนบเนื้อ เพื่อเป็นการกระตุ้นสามีให้รู้สึกอยากจะทำอะไรขึ้นมาบ้าง หรืออาจจะเข้าไปกอดไปหอมไปใกล้ซิคคลอเคลียเขา หรือชวนเขาเข้าไปอาบน้ำด้วยกัน นอกจากผู้หญิงอย่างเราจะได้สิ่งที่ปรารถนาแล้ว ยังได้บรรยากาศใหม่ๆ มัดใจคุณสามีให้อยู่กับบ้านอยู่กับเราแต่เพียงผู้เดียวอีกด้วยคะ แต่จะให้ตีบอกเขาไปเลยตรงๆ ก็ได้ เพราะการได้พูดกันตรงๆ น่าจะทำให้ชีวิตรักของทั้งคู่เป็นสามีและภรรยาสมบูรณ์ขึ้นก็ได้

พญ.ภาวดี

1.2 คอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศในสื่อวิทยุ

- คอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง” มีรูปแบบดังนี้ คือ

หัวข้อเรื่อง	คำถามจากผู้อ่าน ที่บ้าน	คำตอบจากคอลัมน์นิสต์ คือ “รีนรตี”
--------------	----------------------------	--------------------------------------

หมายเหตุ : ในแต่ละฉบับอาจมีจำนวนจดหมายมากกว่า 1 ฉบับ นำมาประมวลกันแล้วตอบเป็นประเด็นเดียว ทั้งนี้เนื่องจากความคล้ายคลึงกันของประเด็นที่ถาม และข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ของคอลัมน์

คอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศในสื่อวิทยุ มีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับคอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศในสื่อหนังสือพิมพ์ แต่ก็มีส่วนที่แตกต่างด้วยเช่นกัน

รูปแบบที่เหมือนกันของคอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศในสื่อทั้งสองก็คือ การนำเสนอเรื่องนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการเขียนจดหมาย หรือส่งอี-เมลล์มาถามคำถามจากผู้อ่านที่บ้าน ซึ่งมีทั้งถามปัญหาของตนเอง และบางครั้งก็เป็นการถามคำถามแทนคู่ของตนเอง และในส่วนของชื่อผู้ถามก็มักจะไม่ระบุชื่อ – นามสกุลที่แท้จริงของตนเอง แต่จะตั้งชื่อสมมติขึ้นมาแทนชื่อจริงของตน เช่น ผู้ที่กำลังรอคำตอบ ปู-เด็กอยากรู้อยากลอง ผู้เดือดร้อนและผู้ขอความช่วยเหลือ ผู้ชายอยากเป็นผู้หญิง หม่อมอุดร เป็นต้น นอกจากนี้รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหา ก็ยังคงเป็นลักษณะของการสื่อสารทางเดียว เช่นเดียวกับสื่อสิ่งพิมพ์นั่นเอง

ในส่วนที่ต่างก็ต่างก็คือ คอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง” ในนิตยสารหญิงไทยจะมีรูปแบบเป็นการถามปัญหาชีวิตมากกว่าการถามปัญหาทางเพศ และการเล่าเรื่องจะมีรายละเอียดมากกว่า เนื่องจากมีพื้นที่ของคอลัมน์มากกว่าสื่อหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ในการตั้งคำถามจะมีทั้งรูปแบบของการถามเป็นข้อ ๆ และการถามแบบรวม ๆ แต่ในส่วนของคำตอบแล้ว ผู้ตอบมักไม่ตอบเป็นข้อ ๆ แต่จะตอบโดยให้แนวทางอย่างกว้าง ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นการให้ข้อคิดเพื่อนำไปตัดสินใจด้วยตัวเองมากกว่า และเนื่องจากคำถามและคำตอบของคอลัมน์นี้มีความยาวมาก ผู้วิจัยจึงไม่สามารถนำมาแสดงในพื้นที่ตรงนี้ได้

- คอลัมน์ “q&a sex” มีรูปแบบดังนี้ คือ

หัวข้อเรื่อง	คำถามจากผู้อ่าน ที่บ้าน	คำตอบจากคอลัมน์ิสต์
--------------	----------------------------	---------------------

หมายเหตุ : ในแต่ละฉบับจะมีคำถามประมาณ 4-5 คำถาม แต่แยกหัวข้อเรื่องและคำถาม-คำตอบออกจากกัน

สำหรับคอลัมน์ “q&a sex” ในนิตยสาร CLEO นั้น เนื่องจากนิตยสารนี้เป็นนิตยสารหัวนอก เนื้อหาของนิตยสารโดยส่วนใหญ่จะมีการแปลมาจากต้นฉบับของต่างประเทศ ซึ่งรวมถึงคอลัมน์ “q&a sex” นี้ด้วย โดยเป็นการแปลมาจากต้นฉบับของประเทศสิงคโปร์ อย่างไรก็ตาม จะมีคำถามบางส่วนที่มาจากจดหมายของคนไทย เนื่องจากเป็นประเด็นที่บรรณาธิการของหนังสือเห็นว่ามีความแปลก นอกจากนี้คำถามส่วนใหญ่ที่คัดเลือกมาตอบในนิตยสารส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การตอบปัญหาทางเพศ และในส่วนของชื่อผู้ถามจะไม่มีการระบุไว้ แต่จะมีการตั้งชื่อเป็นหัวข้อ คำถาม และคำตอบ ตามลำดับ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อโธร์เขาจะรัก

Q เช่อก็อดจับกับสามีอยู่ด้วยกับ
บาทกเดือนแล้ว เรื่องจับเขาก็
ดูเป็นผู้นำจับได้ทุกอย่าง ชาติอย่าง
เดียวกับเรื่องบนเตียง ไปรู้เรื่องไขทุก
ครั้งก็มีเช็กกับจับต้องเป็นฝ่ายเรีบก่อนทุกก็
บางก็ก็รู้สึกอายเหมือนกันนะ: ธรรมโสบโสบเขา
เป็นฝ่ายเรีบรุกจับก่อนบ้างคะ

A ก่อนข้างจะแปลกอยู่ที่ทักหนอยๆ คุณคือ
เป็นฝ่ายรุกอยู่ข้างเดียว บอกเขาไปเลยคะ
ว่า "ที่รักจะ ทำไมคุณถึงไม่เริ่มทริกกะจับก่อน
บ่อยๆ หนอยคะ มีปัญหาอะไรเปล่า" ถ้าใน
กรณีที่คุณพูดปากเบี่ยงปากแฉะกับเขามัวก็ยังไม่
มีอะไรดีขึ้น ขออธิบายให้ฟังเล่นนะคะว่า ที่
เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ 1. เขาเหนื่อและบ้า
งานเกินไป อาจทำให้เขาตีความต้องการของ
ตัวเอง แต่ก็ได้หมายความว่าเขาไม่ต้องการคุณ
เพราะถึงคุณจะรุกก่อนแต่เขาก็ตอบส่งคุณคือ
แสดงว่าเขาก็ยังต้องการคุณอยู่ 2. มันจะเป็น
การขั้วอารมณ์เขามากเลยถ้าคุณเริ่มก่อน ผู้ชาย
บางคนชอบที่สุดให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายรุก เพราะจะ
ทำให้เขารู้สึกว่า เขานะเจ๋ง และรู้สึกว่าเขาเช็กร
มากถึงขนาดทำให้คุณต้องการเขาตลอดเวลา
3. เขาอาจจะชอบมีเช็กรมาก แต่เหนือดูมีเช็กร
กับคุณมันไม่ทำให้เขาคืนคืนซึกเท่าไร อันนี้
สำคัญมากที่คุณกับเขาคงคุยกัน 4. เขาอยู่ใน
ช่วงอารมณ์แปรปรวนหรือมีเรื่องเครียดอะไร
ทำให้เขาไม่มีใจมาคิดเรื่องอื่น ถ้าเป็นอย่างนี้ก็
แก้ไม่ยาก ปลอบเขาซักพัก อย่าไปรุกหรือคาด
คั้นอะไรกับเขามาก ประเดี๋ยวเขาก็หายเอง แต่
ทั้งหมดนี้ถ้ายังไม่เวิร์ค แนะนำให้คุณสละคนไป
คุยกับจิตแพทย์ซักครั้งจะดีกว่านะ ☺

2. รูปแบบการนำเสนอในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อกระจายเสียง

รายการตอบปัญหาทางเพศของสื่อกระจายเสียงที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาประกอบด้วย รายการตอบปัญหาทางเพศในสื่อวิทยุ และในสื่อโทรทัศน์ ซึ่งมีรายละเอียดและรูปแบบของรายการดังต่อไปนี้

2.1 รายการตอบปัญหาทางเพศในสื่อวิทยุ

สำหรับรายการที่นำมาศึกษาคือ “รายการเปิดประเด็น” ซึ่งเป็นรายการวิทยุที่เกิดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างทีมงาน นักวิชาการสื่อสร้างสรรค์ บริษัทวิทยุซติ๊ก จำกัด และสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น เพื่อให้สาระความรู้กับผู้ฟัง ออกอากาศทางสถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) ทางคลื่น F.M. 96.5 MHz โดยเลือกศึกษาเฉพาะเนื้อหาของรายการที่ออกอากาศในวันเสาร์ ซึ่งเน้นประเด็นด้านปัญหาครอบครัวและปัญหาสุขภาพจิต รวมถึงความรู้เรื่องเพศศึกษา สำหรับผู้ดำเนินรายการคือ คุณอำนาจพร เอี่ยมพันธ์ และคุณอรุณา อรุณศรีมี

- รายการ “เปิดประเด็น” มีรูปแบบดังนี้ คือ

ผู้ดำเนินรายการ	ผู้ดำเนินรายการ	เบรคเข้าข่าวทุก	วิทยากรรับเชิญ	ผู้ดำเนินรายการ
และ	และ	15 นาที	และ	
ผู้ดำเนินรายการร่วม	วิทยากรรับเชิญ		ผู้ฟังรายการ	

รูปแบบเนื้อหาของกรนำเสนอในรายการเปิดประเด็น จะมีความหลากหลายและแตกต่างจากสื่อสิ่งพิมพ์อยู่หลายประการ ทั้งนี้ความแตกต่างดังกล่าวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของรูปแบบการติดต่อสื่อสารของสื่อทั้งสองเป็นสำคัญ กล่าวคือ สื่อวิทยุมีรูปแบบการติดต่อสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) ดังนั้นจึงมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารมากกว่า นั่นคือ นอกจากผู้ชมจะติดต่อผ่านการเขียนจดหมายและอี-เมลล์แล้ว ยังสามารถติดต่อสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ ซึ่งมีทั้งโทรศัพท์ที่มาจากสายด่วนสุขภาพจิต 1667 และโทรศัพท์ถามตรงกับวิทยากรในขณะที่ยังรายการด้วย และด้วยรูปแบบของการติดต่อสื่อสารดังกล่าว ทำให้มีการโต้ตอบกันระหว่างผู้ถาม และผู้ตอบได้อย่างฉับไว และละเอียด ลึกซึ้ง

สำหรับรูปแบบของรายการนี้ เป็นรูปแบบของรายการแบบพูดคุยกับผู้ฟัง (Talk Progame) ซึ่งมีหลายรูปแบบ ดังนี้

-การพูดคุยในลักษณะสนทนากันระหว่างผู้ดำเนินรายการ 2 คน ในช่วงเปิดรายการ ซึ่งเป็นการเริ่ม “เปิดประเด็น” ว่าวันนั้น ๆ จะคุยกันในเนื้อหาเรื่องใด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นเรื่องเพศ และความสัมพันธ์ระหว่างเพศ เช่น “เรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวของคุณสามีภรรยา” “สุขภาพผู้หญิงถูกคุกคาม ความรุนแรงที่สังคมไม่เคยมองเห็น” “Cyber Sex” “เมื่อผู้หญิงถูกทำร้าย” เป็นต้น ซึ่งลักษณะของการพูดคุยจะเป็นการนำเนื้อหามาจากข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ว่ามีประเด็นดังกล่าวเกิดขึ้น จากนั้นจึงกล่าวแนะนำวิทยากรประจำรายการเพื่อมาร่วมพูดคุยในประเด็นดังกล่าว

-การพูดคุยในลักษณะการสัมภาษณ์แทนผู้ฟัง ระหว่างผู้ดำเนินรายการและวิทยากรประจำรายการ ต่อเนื่องจากประเด็นที่เกริ่นไว้ โดยจะมีการอ้างอิงถึงหลักวิชาการตามที่วิทยากรท่านนั้น ๆ เชี่ยวชาญด้วย เช่น ลักษณะทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการชอบใช้ความรุนแรง เป็นต้น

-การพูดคุยในลักษณะของการถาม-ตอบปัญหาเรื่องเพศระหว่างวิทยากรและผู้ฟังรายการ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่พูดคุยกัน และเปิดโอกาสให้ถามปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศที่อาจจะเกี่ยวข้องกับประเด็นในวันนั้น ๆ หรืออาจจะไม่เกี่ยวข้องก็ได้

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีรูปแบบรายการที่หลากหลาย แต่ในแง่ของเนื้อหาแล้วมักมุ่งเน้นในประเด็นเดียวต่อรายการหนึ่งครั้ง ดังนั้นสำหรับคนที่มีปัญหาทางเพศที่อาจไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ตั้งไว้ก็อาจไม่ได้รับเลือกให้มีโอกาสถามวิทยากรผ่านทางรายการในวันนั้นได้ ซึ่งอาจจะต้องถามกัน “หลังไมค์” หรือคุยกันนอกกรอบนั่นเอง

2.2 รายการตอบปัญหาทางเพศในสื่อโทรทัศน์

สำหรับรายการที่นำมาศึกษาคือ “รายการชูรัก ชูรส” ซึ่งผลิตรายการโดยทีมงานบริษัทวีซีดีเอก จำกัด ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. ทุกวันพฤหัสบดี เวลา 23.45-00.45 น. โดยมีการนำเสนอเรื่องเพศศึกษาโดยเฉพาะ

- รายการ “ซัวร์ ซูรส” มีรูปแบบดังนี้ คือ

เปิดรายการ	ผู้ดำเนินรายการ	ผู้ดำเนินรายการ	ผู้ดำเนินรายการ	ผู้ดำเนินรายการ
และ	และ	และ	และ	และ
สื่ूपครอบครัวยุโรป	วิทยากรรับเชิญ	วิทยากรรับเชิญ	วิทยากรรับเชิญ	วิทยากรรับเชิญ
	ช่วงมุมมองแห่งรัก	ช่วงไขปัญหาหลับๆ	ช่วงติวรักเต็มร้อย 1	ช่วงติวรักเต็มร้อย 2
				และปิดรายการ

หมายเหตุ : ในแต่ละช่วงจะมีโฆษณาต้นรายการประมาณ 3 นาที

โครงสร้างรายการดังกล่าว แสดงเป็นรายละเอียดได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 เปิดรายการ / สื่ूप ครอบครัวยุโรป (4 นาที)

เป็นสื่ूपเรื่องราวเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยในครอบครัว ของผู้ที่อยู่ในความสนใจของประชาชน ในหลากหลายวงการ อาทิ นักการเมือง นักวิชาการ ดาราหนังร้อง หรือบุคคลในแวดวงอื่น ๆ ที่ทำให้ชีวิตรักมีความสุขในแง่มุมที่ไม่ซ้ำแบบใคร

ช่วงที่ 2 มุมมองแห่งรัก (10 นาที)

เป็นการสนทนากับแขกรับเชิญพิเศษในเรื่องความรัก ความเข้าใจเรื่องเพศที่ถูกต้อง โดยเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นโดยตรง

ช่วงที่ 3 ไขปัญหาหลับๆ กับ ดูเร็กซ์ (10 นาที)

ตอบปัญหาที่ผู้ชมฝากมาจากจดหมาย สายด่วนสุขภาพจิต 1667 และเปิดประเด็น F.M. 96.5 MHz

ช่วงที่ 4 ตีวรักเต็มร้อย (12 นาที)

ตอบปัญหาที่ผู้ชมฝากมาจากเว็บไซต์ 2475.com สายด่วนสุขภาพจิต 1667 และผู้ชมโทรเข้ามาสอบถาม

ช่วงที่ 5 ตีวรักเต็มร้อย (12 นาที)

ตอบปัญหาที่ผู้ชมฝากมาจากเว็บไซต์ 2475.com สายด่วนสุขภาพจิต 1667 และ พิธีกรปิดรายการ

* ที่มา : แผ่นประกาศติดต่อลงโฆษณาของรายการ

จากรายละเอียดของแต่ละช่วงของรายการที่นำมาแสดงข้างต้นจะเห็นได้ว่า สื่อโทรทัศน์มีการนำเสนอเนื้อหาเรื่องเพศได้อย่างหลากหลายรูปแบบที่สุด ซึ่งมีทั้งการพูดคุย การสนทนา การสัมภาษณ์ การถามปัญหา และการให้คำปรึกษา และสำหรับช่วงที่เป็นการตอบปัญหาเรื่องเพศ โดยเฉพาะก็เปิดโอกาสให้มีการถามได้หลายช่องทางการติดต่อ นอกจากนี้แล้ว ในแต่ละช่วงรายการก็เจาะกลุ่มเป้าหมายที่ต่างกัน จึงทำให้การนำเสนอรายการสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ชมได้อย่างกว้างขวาง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อโทรทัศน์มีความน่าสนใจ กล่าวคือ นอกจากสื่อโทรทัศน์จะสามารถแพร่ภาพได้อย่างกว้างขวางในเวลาอันรวดเร็วแล้ว ยังมีสิ่งดึงดูดใจในการเปิดรับด้วยการที่ผู้ชมสามารถเห็นทั้งภาพและรับฟังทั้งเสียงได้ นอกจากนี้สื่อโทรทัศน์ยังเป็นสื่อที่มีอยู่แทบทุกครัวเรือน ดังนั้นจึงง่ายที่จะเข้าถึงกลุ่มผู้รับสารได้มากที่สุด

3. รูปแบบการนำเสนอในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์

สำหรับสื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์หรือสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น เป็นสื่อที่สามารถนำเสนอได้ทั้งตัวอักษร ภาพ และเสียง ซึ่งลักษณะดังกล่าวเอื้อต่อการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจและเห็นภาพได้ชัดเจน แต่สำหรับการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตแล้วพบว่า มักมีการนำเสนอในรูปแบบของตัวอักษรเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้เน้นในเรื่องภาพและเสียง ซึ่งรูปแบบของเว็บไซต์ <http://www.clinicrak.com> ในการตอบปัญหาทางเพศจะเป็นการสนทนาโต้ตอบกันผ่านตัวอักษรระหว่างคนที่อาจไม่รู้จักหน้ากันเลย แต่ก็พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องเพศกันอย่างเป็นเรื่องธรรมดา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ห้องเสปสให้สมอารมณ์หมาย

สนทนาเรื่อง | เสนอสนม | ครอบครัวยุวัย | วิทยาน | เรื่องตลก | คนก้นโต | ไรศยศวี | กามาวจร | เมือง
บน | law | คิงหัวข้อมโหม | คลิ๊กกัน

อยากมีsexกับแฟน

เคยมีsexกับแฟนมาแล้ว ๒-๓ ครั้งแต่ไม่ถึงขั้นได้เสียกันเพราะว่าอาย แต่ตอนนี้คิดว่าพร้อมแล้วเราจะบอกเค้าว่าวิจัยดี ช่วยบอกด้วย

โดย น้องออย ip address : 203.146.197.20 - 10 ธ.ค. ๕๕ ๑๖:๕๕น.

ไม่ต้องพูดอารายมาก

ทำตัวให้น่ารักๆ เข้าไว้

ทวนลอยอยู่ด้วยกัน ๒ คน

ทำอะไรให้มันโรแมนติก

ตัวก็ได้เรื่องเองครับ

Boya ip address : 203.155.236.238 10 ธ.ค. ๕๕ ๑๙:๑๕น.

ข้าว อีกกระทู้หนึ่งถามว่าทำไงจะรู้ว่าเขาจริงจัง

แต่กระทู้นี้บอกว่าเป็นพร้อมแล้ว ก็ทำอย่างไย่านอกนั้นแหละ

กอดๆจับๆตัวก็เรียบร้อยเอง

nnn ip address : 203.130.139.68 11 ธ.ค. ๕๕ ๐:๒๖น.

จับตรงไหนดีละ อีๆ

Mijjy-Nina ip address : 203.149.28.78 11 ธ.ค. ๕๕ ๓:๑๓น.

หลังจากไม่ทำมาแล้วอย่ามาโพสนะว่า "อย่างนี้จะท้องไหม"

the sim ip address : 203.155.225.92 12 ธ.ค. ๕๕ ๑:๑๒น.

เวลาอยู่กับคนคุณลองเริ่มกันด้วยการกอดเขาก่อนสิครับ

nava@chaiyo.com ip address . 203.148.150.15 14 ธ.ค. ๕๕ ๒:๖น.

แม่ใจที่จะมอบกายให้เขาเร็วขมแล้วหรือ?

เงา ip address : 203.170.162.138 22 ธ.ค. ๕๕ ๐:๕น.

เคยมี sex แต่ไม่ถึงขั้นได้เตียงกันนี่ยะ มีแม่ไต้หวันหอ
คนแถวนี้ ip address : 203.144.130.9 23 ธ.ค. ๕๕ ๗.๕๗น.

มีแม่ไต้หวันหอ ที่จะมี.....กับแฟนนะ
ปานวาส ip address : 203.185.80.14 23 ธ.ค. ๕๕ ๕.๕๑น.

มีแม่ไต้หวันหอ ที่จะมี.....กับแฟนนะ
ปานวาส ip address : 203.185.80.14 23 ธ.ค. ๕๕ ๕.๕๑น.

มีแม่ไต้หวันหอ ที่จะมี.....กับแฟนนะ
ปานวาส ip address : 203.185.80.14 23 ธ.ค. ๕๕ ๕.๕๑น.

แนะนำให้หาเวลาอยู่ด้วยกัน ๒ คนก่อน ถ้าเขาไม่มีที่ทำ จึงแนะนำให้คุณหาเช่าก่อนเลย อาจจะเข้าไปดูเขา กอดเขา ด้วยก็ได้เรื่อง
เองแหละ
pat ip address : 203.148.189.180 23 ธ.ค. ๕๕ ๖.๐๗น.

ขอเชิญแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระทู้นี้ได้ที่นี่

ชื่อทำเนียบของคุณ :

ภาษาไทย :

หน้าแรกของคลื่นวิทยุ แสดงรายการกระทู้ทั้งหมด เขียนกระทู้

จากตัวอย่างดังกล่าว สามารถสรุปเป็นรูปแบบได้ ดังนี้

- เว็บไซต์ "<http://www.clinicrak.com>"

หัวข้อเรื่อง	ประเด็นสนทนา หรือ ประเด็นคำถาม	การโต้ตอบ จาก ผู้ร่วมสนทนา	การโต้ตอบ จาก ผู้ร่วมสนทนาคนต่อไป
--------------	--------------------------------------	----------------------------------	---

หมายเหตุ : สำหรับบางประเด็นคำถามจะมีแพทย์เข้ามาตอบ

สำหรับรูปแบบของการตอบปัญหาเรื่องเพศในสื่ออินเทอร์เน็ต สรุปได้ดังนี้

-การพูดคุยผ่านตัวอักษรของคนที่ไม่รู้จักกัน โดยมีคนใดคนหนึ่งถามปัญหา หรือตั้งประเด็นเกี่ยวกับเรื่องเพศขึ้นมา เพื่อให้สมาชิกของเว็บไซต์ร่วมแสดงความคิดเห็น บางคนอาจเรียกร้องให้หมอบเป็นผู้ตอบโดยตรง ซึ่งก็คือหมอรุ่งโรจน์ ผู้เป็นเว็บมาสเตอร์ แต่ส่วนใหญ่แล้วคนที่ตอบจะเป็นสมาชิกคนอื่น ๆ ที่มีความรู้เรื่องเพศ หรือบางทีอาจจะเป็นนักวิชาการที่ไม่เปิดเผยตัว ดังที่ นายแพทย์สุกมล วิชาวิพลกุล (สัมภาษณ์วันที่ 19 มีนาคม 2544) ได้ตั้งข้อสันนิษฐานไว้ว่า "อย่างเว็บไซต์ clinicrak.com ก็มีการตอบปัญหาเรื่องเพศนะ และผมคิดว่าคนที่ตอบบางคนน่าจะเป็นนักวิชาการหรือคุณหมอด้วยซ้ำ เพราะตอบได้ดีมาก บางครั้งผมไม่ต้องลงไปตอบด้วยเลย เพราะผมเห็นด้วยกับคำตอบ 100% และบางครั้งผมก็เคยนะ ใช้ชื่อเป็นคนอื่นเพื่อเข้าไปตอบคำถามในเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตเนี่ย"

-การสนทนาผ่านตัวอักษรระหว่างบุคคลที่ไม่รู้จักกัน ในหัวข้อหรือประเด็นที่มีผู้ตั้งกระทู้ไว้ จากนั้นคนที่เข้ามาเยี่ยมชมเว็บไซต์ หรือสมาชิกท่านใดที่มีความสนใจ หรือต้องการจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระทู้นั้น ๆ ก็สามารถเข้าไปแสดงความคิดเห็นได้ โดยลักษณะการสนทนาจะเป็นแบบโต้ตอบกันเสมือนว่าคนทุกคนอยู่เผชิญหน้ากัน

-การสื่อสารผ่านทาง E-mail Address ในกรณีที่มีข้อมูลนั้น ๆ ไม่อาจเปิดเผยผ่านทางเว็บไซต์นี้ได้ เนื่องจากเว็บไซต์นี้ได้ตั้งกติกาขึ้นมาว่า ผู้แสดงความคิดเห็นผ่านทาง

เว็บไซต์นี้ควรใช้ถ้อยคำสุภาพ ดังนั้น บางข้อมูลที่ล่อแหลมจึงต้องติดต่อสื่อสารกันเป็นการส่วนตัว เช่น สูตรการเพิ่มขนาดอวัยวะเพศชาย ทำในการร่วมเพศ เป็นต้น

เมื่อได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของการตอบปัญหาเรื่องเพศที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้แล้ว ในบทต่อไปจะเป็นผลการวิเคราะห์เนื้อหาของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ปรากฏอยู่ในการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทยประเภทต่าง ๆ ซึ่งจะนำเสนอถึงความหมายของวาทกรรม กระบวนการสร้างวาทกรรม และการศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรม ซึ่งจะต้องใช้ข้อมูลในบทที่ 4 นี้ประกอบกันด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย

สำหรับเนื้อหาในบทนี้ เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศที่สะท้อนออกมาจากการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทย ซึ่งการวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการวิเคราะห์ตามแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ของ Norman Fairclough (1995) โดยจะทำการศึกษาจากมิติของ *สภาพการณ์ในการสื่อสาร (Communicative Events)* ในสื่อมวลชน อันได้แก่ การวิเคราะห์ตัวบท (Text) การปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discourse Practice) และ การปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural Practice) และศึกษาจาก *แบบแผนการใช้ภาษา (Order of Discourse)* ประกอบกันไปด้วย ซึ่งผลของการวิเคราะห์จะทำให้เราเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการเชิงภาษา (Linguistic Process) กับกระบวนการเชิงอุดมการณ์ (Ideological Process) ในการสร้างความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสังคมไทย

วิเคราะห์สภาพการณ์ในการสื่อสาร (Analysis of Communicative Events)

สำหรับการวิเคราะห์ในบทนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพการณ์ในการสื่อสารเฉพาะมิติด้านตัวบทก่อน โดยจะศึกษาถึงเนื้อหาสาระที่ตัวบทนั้นนำเสนอ อันสะท้อนถึงการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย และจะได้ศึกษามิติด้านปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discourse Practice) และมิติด้านปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural Practice) ในบทต่อไป

การวิเคราะห์ตัวบท (Text)

ตามแนวคิดของ Fairclough ตัวบท (Text) มีหลายความหมาย ครอบคลุมทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ในกรณีของโทรทัศน์จะรวมถึงภาพและเสียงประกอบว่าเป็นส่วนของตัวบทด้วย การวิเคราะห์ตัวบทตามแบบดั้งเดิมนั้นจะเป็นการวิเคราะห์ลักษณะของภาษาที่ใช้ในตัวบท ได้แก่ การวิเคราะห์คำศัพท์และสัญลักษณ์ที่ปรากฏ การวิเคราะห์ไวยากรณ์ของประโยคและหน่วยย่อย ๆ ของภาษา รวมไปถึงระบบเสียงและระบบการเขียนด้วย ต่อมาการวิเคราะห์ตัวบท

ได้พัฒนาให้ครอบคลุมไปจนถึงการวิเคราะห์โครงสร้างของตัวบท ตามแนวทางภาษาศาสตร์
ตลอดจนเนื้อหาสาระที่ตัวบทนั้นนำเสนอ

จากตัวบทของการตอบปัญหาทางเพศในสื่อมวลชนไทย 5 สื่อ ได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์
นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ตนั้น ผู้วิจัยจะศึกษาถึงเนื้อหาสาระที่ตัวบทนั้นนำเสนอ
ใน 2 ประเด็นคือ

1. **วาทกรรมนำเสนออะไรสู่สภาพสังคม** เป็นการวิเคราะห์ว่าการตอบปัญหา
ทางเพศในสื่อมวลชนไทยมีการนำเสนอเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ คตินิยมในเรื่องเสรีภาพทาง
เพศระหว่างผู้ชายและผู้หญิงว่าอย่างไร ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงของสังคมใน
ขณะนั้น นอกจากนี้ยังเป็นการวิเคราะห์ระดับการมีอยู่ของประเด็นต่าง ๆ ว่าทำไมบางประเด็นถูก
เลือกมานำเสนอ และบางประเด็นไม่ถูกเลือกมานำเสนอ ซึ่งเท่ากับชี้ให้เราเห็นว่า วาทกรรมคือ
การประกอบสร้างความจริง (The Construction of Reality) โดยการวิเคราะห์ประเด็นนี้จะทำ
ให้ทราบถึงความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย

2. **วาทกรรมสร้างอัตลักษณ์และลักษณะของความสัมพันธ์อะไรในสังคม** เป็น
การวิเคราะห์ว่าวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ได้สร้างอัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายขึ้นมา
อย่างไร มีความชอบธรรมหรือไม่ในความสัมพันธ์ที่มีอยู่ นอกจากนี้ยังเป็นการวิเคราะห์ถึงความ
หลากหลายของอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ในสื่อ ดังนั้น สำหรับการวิเคราะห์ในประเด็นดัง
กล่าวนี้นี้ ผู้วิจัยจะให้ความสนใจกับการวิเคราะห์ลักษณะทางภาษา ประเภทของประโยค (บอก
เล่า คำสั่ง ฯลฯ) และน้ำเสียงของผู้ตอบต่อเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นที่กล่าวมาแล้วข้างต้น
เพื่อให้ทราบถึงอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นระหว่างผู้ตอบคำถาม (ผู้สร้างวาทกรรม)
และผู้ถามคำถาม (ผู้รับวาทกรรม)

สำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ตัวบท ผู้วิจัยจะนำเสนอในส่วนของตารางเปรียบเทียบ
เทียบเป็นลำดับแรก พร้อมด้วยข้อมูลรายละเอียดเป็นลำดับต่อมา โดยนำเสนอเรียงตามประเภท
ของสื่อ 3 ประเภท ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกระจายเสียง และสื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์
ตามลำดับ และเรียงตามประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ โดยจะนำเสนอในหัวข้อเรื่อง
“ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ” ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อสิ่งพิมพ์

1. สื่อหนังสือพิมพ์ ได้แก่

1.1 หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ โดยศึกษาจากคอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen”

1.2 หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยม โดยศึกษาจากคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ”

ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นตารางเปรียบเทียบการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ ของทั้งสองคอลัมน์ไว้ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 5 : ตารางเปรียบเทียบการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศของคอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen” และคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ”

ประเด็น	คอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen”	คอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ”
<p>1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ</p> <p>1.1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรัก</p> <p>1.2 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ</p>	<p>-ใครจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนก็ได้ หากยังไม่มีเรื่องของเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง</p> <p>-ผู้หญิงสามารถเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักผู้ชายก่อนได้ โดยอ้างเรื่องความเท่าเทียมทางเพศระหว่างหญิงชาย</p> <p>-คตินิยมที่เรามีความเชื่อถือกันแต่โบราณนั้นเป็นความเชื่อที่เป็นมายาคติ</p> <p>-การบอกกล่าวกับคู่ของเราให้เขาเข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงนั้นเป็นสิ่งที่ดีที่สุด</p> <p>-ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศได้ ก็ต่อเมื่ออยู่ในสถานภาพสมรสแล้วเท่านั้น โดยอ้างเรื่องการครองชีวิตคู่ให้ราบรื่น</p> <p>-ผู้ชายสามารถเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศได้ แม้จะอยู่ในสถานภาพโสด เพียงแต่ว่าต้องพูดจาภาษาดอกไม้ม</p>	<p>-ผู้หญิงควรเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนบ้าง ลองเปิดใจให้กว้างแล้วจะสนุกด้วยกันทั้งคู่</p> <p>-ไม่ปรากฏประเด็นนี้ในกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษา</p> <p>-ผู้หญิงที่สมรสแล้วสามารถเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศกับคู่ของตนเองได้ และจะถือว่าเป็นผู้หญิงเซ็กซี่</p> <p>-การเป็นฝ่ายเชิญชวนของฝ่ายหญิงอาจขัดกับกรอบของวัฒนธรรมไทย ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีหลบเลี่ยงด้วยการบอกเป็นนัยๆ</p> <p>-ไม่ปรากฏคำถามจากผู้ชายที่มีปัญหาในการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ</p>

ประเด็น	คอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen”	คอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ”
<p>2. การสำส่อนทางเพศ</p> <p>2.1 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส</p> <p>2.2 การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส</p>	<p>-การสำส่อนทางเพศเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ ไม่ว่าจะหญิงหรือชาย เพราะจะนำไปสู่การติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ได้</p> <p>-การชิงสุกก่อนห่ามมีโทษมากกว่าคุณ</p> <p>-ผู้หญิงที่รักนวลสงวนตัวจะช่วยเพิ่มคุณค่าของตัวเองในสายตาคนอื่น</p> <p>-ผู้หญิงมีสิทธิ์ที่จะคิดชอบหรือรักคนมีเจ้าของได้ แต่ห้ามมีเพศสัมพันธ์กัน เพราะถือว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง โดยอ้างเรื่องการไม่สร้างความเดือดร้อนให้ครอบครัวคนอื่น</p> <p>-ผู้ชายไม่ควรประพฤติกรรมสำส่อนด้วยการไปเที่ยวโสเภณี เพราะมีโอกาสเสี่ยงที่จะติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ได้</p>	<p>-การเปลี่ยนคู่นอนบ่อย ๆ ดีในเรื่องของความตื่นเต้น เพราะได้ลองของใหม่ แต่ก็เสียในเรื่องสุขภาพร่างกาย เพราะโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์</p> <p>-สำหรับในเมืองไทยการเปลี่ยนคู่นอนบ่อย ๆ เป็นสิ่งไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง ถือเป็นจุดหายหน้าในครอบครัว</p> <p>-ผู้หญิงไม่ควรชิงสุกก่อนห่าม รักศักดิ์ศรีของลูกผู้หญิงไว้จะมีคุณค่ากว่า</p> <p>-การที่ผู้ชายไปมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นเป็นไปด้วยวัยหรือนิสัยส่วนตัวที่รักสนุก</p> <p>-ผู้หญิงไม่ควรไปบ่นมากเพราะผู้ชายจะเบื่อ แต่ควรลุกขึ้นมาปฏิบัติตนเอง ทำตัวให้สดใส ไม่ทุกข์ให้เขาเห็น</p>

จากนี้ไปเป็นรายละเอียดของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของคอลัมน์ทั้งสอง

คอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen”

1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

1.1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรัก

จากคำถามที่ถูกเลือกมาตอบในคอลัมน์นี้ชี้ให้เราเห็นว่า ผู้หญิงเริ่มต้องการที่จะมีบทบาทในเชิงเสนอ หรือเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศมากขึ้น ดังเช่นตัวอย่างของ “การบอกรัก” ผู้ชายก่อน ดังนี้

“พี่คะ ถ้าเกิดผู้หญิงจะบอกรักผู้ชายก่อนนี่จะมีผลอะไรมั๊ย เราควรรอให้ผู้ชายบอกเราก่อนที่เราจะบอกความรู้สึกของตัวเองให้หรือเปล่า...พี่คิดว่าถ้าหนูจะบอกเขาถึงความรู้สึกของตัวเองก่อนมันจะดีมั๊ยคะ”

การปรากฏขึ้นของคำถามนี้สื่อให้เราเห็นอีกว่า ผู้หญิงมีความคิดว่าการบอกรักผู้ชายก่อนเป็นสิ่งไม่สมควรกระทำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากค่านิยมของสังคมไทยที่ว่า “ผู้ชายคือช้างเท้าหน้า ผู้หญิงคือช้างเท้าหลัง” ซึ่งเป็นความเชื่อที่เป็นมายาคติ ดังที่ “มิสเอ็กเพิร์ท” กล่าวไว้ว่า

“เออ...มานั่งนึก ๆ ดูแล้ว ก็ทำให้มีสข อดคิดไม่ได้เหมือนกันนะคะว่า...ทำไมผู้ชายถึงจะต้องบอกรักผู้หญิงก่อน...แล้วผู้หญิงจะบอกก่อนไม่ได้หรือ หรืออาจเป็นเพราะสังคมไทยเราคิดว่า ผู้ชายคือช้างเท้าหน้า ผู้ชายเป็นผู้นำ จะทำอะไรก็ต้องยกให้เป็นหน้าที่ก่อนอยู่ร่ำไป”

ดังนั้น ในความคิดของ “มิสเอ็กเพิร์ท” จึงเห็นว่าการบอกรักผู้ชายก่อนไม่ใช่เรื่องเสียหาย ทั้งนี้โดยอ้างเรื่องความเท่าเทียมทางเพศระหว่างชาย-หญิง ดังนี้

“ในเมื่อเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมทางเพศ ให้ชายหญิงมีความเท่าเทียมกันแล้ว นับประสาอะไรเราจะไปใส่ใจว่าผู้ชายต้องเป็นฝ่ายบอกรักก่อนละคะ...เชื่อเถอะคะว่า ใครจะบอกรักใครก่อนก็ไม่น่าจะเป็นปัญหาอะไรในยุคนี้แล้ว” (เน้นโดยผู้วิจัย)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากคำถามที่ถามผ่านคอลัมน์จะพบว่า ไม่มีผู้ชายคนไหนเขียนมาถามเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักก่อนเลย ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า พฤติกรรมดังกล่าวนี้เป็นสิทธิพิเศษของผู้ชายอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องถามเพื่อขออนุญาตในการกระทำดังกล่าว ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า เรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักก่อนเป็นปัญหาเฉพาะของฝ่ายหญิง ในขณะที่ผู้ชายไม่ต้องกังวลกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นมาตรฐานช่อนในสังคมไทย

1.2 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ

ในระดับนี้ผู้วิจัยพบว่า ผู้ถามมีสถานภาพอยู่ 2 ลักษณะ คือ “คู่รัก” และ “คู่สมรส” ซึ่งการตอบคำถามในระหว่างคน 2 สถานภาพนี้มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ ในกรณีที่เป็น “คู่รัก” ที่ยังมีได้แต่งงานกัน ถึงแม้ผู้ตอบจะยืนยันว่าการบอกกล่าวให้คู่ของตนเข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุด แต่สำหรับผู้หญิงแล้ว ยังมี “จุดอ่อน” ที่อาจเกิดการตั้งครมก็ไม่พึงปรารถนาขึ้นได้ ดังนั้น ผู้หญิงจึงต้องระมัดระวังไม่ทำตามความต้องการของตนเองจนความสัมพันธ์เกินเลยไป และที่สำคัญต้องมีการป้องกัน ดังคำตอบว่า

“การบอกกล่าวกับคู่รักให้เขาเข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงของเราโดยบอกกันตรง ๆ ว่า อยากให้คู่รักปฏิบัติเช่นใดนั้นแหละเป็นสิ่งที่ดีที่สุด... แต่การมีเช็ทที่เหมาะสมในเวลานี้ วิธีการป้องกันภัย ป้องกันทั้งโรค และป้องกันไม่ให้ท้องก่อนแต่งงานนี้สิ เป็นสิ่งสำคัญที่ละเลยไม่ได้...” (เน้นโดยผู้วิจัย)

ในทางกลับกัน หากผู้ถามเป็น “ผู้ชาย” ผู้ตอบมิได้แสดงทัศนคติในเชิงตำหนิพฤติกรรมของฝ่ายชาย หรือพูดอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับความประพฤติอันไม่เหมาะสม ดังคำตอบที่ว่า

“สำหรับความสัมพันธ์ต่อกัน ถ้าจะให้มันเลิศเลอเพอร์เฟกต์เป็นที่ถูกใจของทั้งสองฝ่ายนั้น การได้พูดจาและบอกเล่าถึงความรู้สึกชอบและไม่ชอบของแต่ละฝ่ายมันน่าจะเป็นทางออกที่ดี ที่ทำให้คุณสามารถมีความสุขได้โดยไร้ปัญหา บอกเธอไปเถอะคะว่า คุณรู้สึกนึกคิดอย่างไร เพียงแต่ว่าต้องพูดจาภาษาดอกไม้ ”

ในทางตรงกันข้าม ในกรณีที่เป็น “คู่สมรส” กัน ผู้ตอบมิได้แสดงความคิดเห็นในเชิงตำหนิพฤติกรรมของฝ่ายหญิง แต่จะให้คำปรึกษาในลักษณะที่ยินยอมให้ผู้หญิงสามารถบอกความต้องการของตนเองได้ โดยอ้างเหตุผลเรื่องชีวิตคู่ยอมขึ้นกับคน 2 คน เมื่อเกิดปัญหาควรร่วมกันแก้ไข และเผชิญกับความจริงอย่างตรงไปตรงมา ดังคำตอบที่ว่า

“ปัญหาชีวิตรัก เรื่องเซ็กซ์ เรื่องบนเตียงระหว่างสามีภรรยา นั้น ไม่มีใครรู้ดีเท่าคนสองคนที่อยู่ด้วยกัน...ฉะนั้น การได้พูดความจริงต่อกันจะเป็นหนทางที่ดีที่สุด ที่จะทำให้ทั้งคู่ได้ล่วงรู้ว่าควรปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือรู้ซึ่งถึงข้อดี ข้อเสีย ที่ต่างฝ่ายต่างมีให้กันได้...อย่างน้อยพูดอย่างไรที่จะไม่ทำให้เขารู้สึกว่าคุณกล่าวโทษเขา หรือยกความผิดทั้งหมดเป็นของคุณฝ่ายเดียว”

จากการวิเคราะห์ด้วยท้าวางต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้ว่า ผู้ตอบให้เสรีภาพทางเพศระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเท่าเทียมกัน นั่นคือ ใครจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนก็ได้ หากเป็นกรณีที่ ยังไม่มีเรื่องของเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ “ระดับของการบอกรัก” แต่ถ้าหากมีเรื่องเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้ตอบมิได้ยึดเกณฑ์เรื่องเพศในการประเมินพฤติกรรมเพียงอย่างเดียว แต่จะมีเรื่องของวัย และสถานภาพเข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือ ผู้หญิงมิได้รับการยอมรับให้มีเสรีภาพเท่าเทียมกับชายหากยังอยู่ในวัยรุ่น วัยเรียน หรือยังไม่ได้แต่งงาน ทั้งนี้ผู้ตอบหาเหตุผลมาทำให้ว่าการกระทำของตนเองมีความชอบธรรม ด้วยการอ้างข้อเสียเปรียบทางด้านสรีระของฝ่ายหญิง ที่อาจเกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนาขึ้นมาได้ ในขณะที่ฝ่ายชายไม่มีข้อเสียเปรียบใด ๆ ดังนั้นจึงเป็นสิทธิพิเศษของผู้ชายที่จะมีเสรีภาพทางเพศมากกว่าฝ่ายหญิง อย่างไรก็ตาม ถ้าหากฝ่ายหญิงแต่งงานแล้ว การบอกความต้องการทางเพศแก่ “คู่สมรส” ก็ไม่ใช่ข้อห้ามแต่อย่างใด ทั้งนี้โดยอ้างเรื่อง “การครองชีวิตคู่ให้ราบรื่น” ว่ามีความสำคัญที่สุด

2. การนำเสนอทางเพศ

2.1 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

จากคำถามที่ได้รับคัดเลือกมาตอบในคอลัมน์ พบว่ามีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้มากที่สุด และส่วนใหญ่จะเป็นคำถามจากผู้หญิง ซึ่งลักษณะคำถามจะมีความคล้ายคลึงกัน นั่นคือ

กังวลว่าจะตั้งครรรค์ กลัวว่าจะไม่เหมาะสม เกรงว่าพ่อแม่จะรู้ มีอาการเจ็บในการมีเพศสัมพันธ์ ครั้งแรก เป็นต้น สรุปได้ว่าคำถามของผู้หญิงหลังจากมีประสบการณ์ทางเพศครั้งแรกโดยที่ไม่ได้แต่งงาน จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความกลัว ความกังวล ความอาย และความเจ็บ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายป้องกันการตั้งครรรค์ด้วยตนเองอย่างเต็มที่ และไม่คำนึงถึงสิทธิของตนเองว่าควรเรียกร้องให้ผู้ชายมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นปัญหาเฉพาะของผู้หญิงฝ่ายเดียว ในขณะที่ผู้ชายไม่ต้องรับผิดชอบด้วยเลย

ในทางตรงกันข้าม คำถามที่มาจากผู้ชายจะเป็นลักษณะของความอยากรู้ เช่น จะรู้ได้อย่างไรว่าผู้หญิงบริสุทธิ์ ถ้าผู้หญิงที่ผ่านผู้ชายมาแล้วจะมีลักษณะอย่างไร เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ชายยังให้เหตุผลอีกด้วยว่า การที่รู้ว่าคนรักของเราบริสุทธิ์จะรู้สึกภูมิใจและเพิ่มความรู้สึกรักผู้หญิงดังกล่าว ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่ความบริสุทธิ์ของผู้หญิงอีกด้วย

จากคำถามของผู้หญิงและผู้ชายที่ถามเข้ามา ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีคิดของคนทั้งสองเพศ อันเกี่ยวข้องกับกรมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เด็กวัยรุ่นสมัยนี้มีเพศสัมพันธ์กันโดยที่ยังไม่แต่งงานกันมากขึ้น โดยเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งทำให้มีอิสรภาพทางเพศมากขึ้น แต่จากคำถามก็ได้สะท้อนให้เห็นแล้วว่า ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายเสียเปรียบในสถานการณ์ดังกล่าว ไม่ว่าจะมีความเสียเปรียบทางด้านร่างกายที่อาจเกิดการตั้งครรรค์ไม่พึงปรารถนา และความเสียเปรียบทางด้านจิตใจอันเกิดจากความกังวลจากผลของการกระทำดังกล่าว โดยที่ผู้ชายไม่ได้คำนึงถึงเรื่องนี้เลย นอกจากคิดว่าทำอย่างไรจะได้สาวบริสุทธิ์มาเป็นแฟน โดยที่บางครั้งถ้าได้ไปแล้วก็ยังไม่รู้ว่าจะลงเอยด้วยการแต่งงานหรือไม่

จากวิถีคิดดังกล่าวก็ทำให้เราเห็นแล้วว่า ถึงแม้ว่าในปัจจุบันเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสจะเป็นเรื่องธรรมดา แต่การให้คุณค่าแก่พรหมจรรย์ของผู้หญิงก็ยังคงมีอยู่ ซึ่งทำให้ผู้หญิงต้องกังวลกับการสูญเสียพรหมจรรย์ และรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าหากสูญเสียพรหมจรรย์ ในขณะที่เดียวกันผู้ชายก็ต้องการจะตามล่าเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งอันมีค่านี้

เมื่อพิจารณาจากคำตอบของผู้ตอบคอดัมนั้นก็จะเห็นว่า มีความสอดคล้องกับวิถีการคิดดังกล่าว นั่นคือ การให้ความหมายว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นสิ่งที่มิโทษมากกว่าคุณ โดยเฉพาะถ้าเป็นผู้หญิง การรักรนวนลสงวนตัวจะทำให้ตนเองดูมีคุณค่ามากกว่า ดังคำพูดที่ว่า

“บางทีการที่เราแสดงออกอย่างชัดเจนว่า เป็นผู้หญิงที่รักนวลสงวนตัว และไม่ทำอะไรบู่มบ๋ามตามใจตัวเอง ก็ช่วยเพิ่มคุณค่าในสายตาของคนอื่นเหมือนกัน”

นอกจากนี้ ถึงแม้ผู้ตอบจะยอมรับได้กับการเปลี่ยนไปของสังคม แต่ก็ยังเชื่อว่าถึงที่สุดแล้วผู้หญิงก็ต้องเป็นฝ่ายรักนวลสงวนตัว ดังคำกล่าวที่ว่า

“ค่านิยมของคนรุ่นใหม่ที่ยอมรับในพฤติกรรมของฝ่ายหญิงว่า สามารถยอมรับได้กับแฟนที่เคยผ่านผู้ชายมาแล้ว มันก็แฟร์อยู่เหมือนกัน....แต่ทางที่ดีมีส ๕ ก็ไม่ส่งเสริมให้ผู้หญิงไปเร่ร่อน เลียนแบบฝ่ายชายที่ชอบไปทำซ่า มั่วไปทั่วหรอกนะคะ เพราะถึงที่สุดแล้วผู้หญิงเราก็ควรที่จะต้องรักนวลสงวนตัวไว้ใช้มีัยละคะ”

นอกจากประเด็นเรื่องเพศที่ผู้ตอบให้ความสำคัญแล้ว เรื่องของวัยและสถานภาพทางสังคมก็เป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงในเรื่องความเหมาะสมของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส กล่าวคือ ผู้ตอบไม่ได้ห้ามว่าไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่ง แต่ผู้ตอบให้คำแนะนำว่าควรรักให้สมกับวัย และต้องรู้จักป้องกันตนเอง ดังคำพูดที่ว่า

“สำหรับคุณเด็กปทุม ๕ เอง สิ่งที่คุณคิดและทำอยู่ในสถานภาพวัยรุ่นคนหนึ่งก็เป็นไปในทางที่ถูกที่ควรแล้ว รู้จักรักให้สมกับวัย แล้วจะไม่ต้องมานั่งเสียใจทีหลังเป็นดีที่สุดจ้ะ”

และ

“...ซึ่งใจในทีนี้ ไม่ใช่ไม่เห็นด้วยที่น้องหนูมีรัก หรือแอบมีเซ็กซ์ก่อนวัยอันควรหรอกนะคะ แต่ซึ่งใจที่หนูรู้จักรักตัวเอง ด้วยการชวนชวายหาวิธีป้องกันตัวเองจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรมากกว่าคะ”

จากการวิเคราะห์ด้วบทข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ยังเป็นสิ่งที่ผู้ตอบไม่เห็นด้วยเนื่องจากมีโทษมากกว่าคุณ โดยเฉพาะผู้หญิงควรจะต้องรักนวลสงวนตัวไว้จะดีกว่า แต่พฤติกรรมดังกล่าวก็เป็นสิ่งที่ห้ามกันไม่ได้ ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลเองที่ต้องรู้จักรักให้สมกับวัย และต้องรู้จักป้องกันผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง

2.2 การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

จากคำถามที่ถามเข้ามาพบว่า ประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสจะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสกับบุคคลที่มีคู่สมรสอยู่แล้ว และการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสกับโสเภณี ซึ่งการให้ความหมายของประเด็นทั้งสองจะเหมือนกันคือ “เป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ” แต่หลักของเหตุผลที่นำมาอ้างว่าเหตุใดจึงไม่ควรกระทำนั้นจะแตกต่างกัน กล่าวคือ การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสกับคนที่มีคู่สมรสอยู่แล้วเป็นสิ่งไม่พึงกระทำเพราะเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้กับครอบครัวคนอื่น ดังคำตอบในเรื่อง “ลุ้นรักคนมีเจ้าของ” ที่ว่า

“คนเรามีโอกาสพบคนที่ถูกใจ ตรงสเปกได้ก็เมื่อสายเสียแล้วเนี่ยมันก็มีอยู่มากหลายรายเหมือนกันนะคะ เพียงแต่ว่าเราจะชวนขวยที่จะจู๋จู๋หรือไขว่คว้าเข้ามาเป็นของเราในขณะที่เขายังมีคนของเขาอยู่ นั่นมันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง...การที่เราไม่ไปเป็นมือที่สามสร้างความเดือดร้อนให้ครอบครัวเขา มันก็เป็นสิ่งที่ดีและถูกต้องแล้วละคะ” (เน้นโดยผู้วิจัย)

อีกกรณีหนึ่งคือ การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสกับโสเภณีก็เป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ ทั้งนี้เพราะมีโอกาสเสี่ยงที่จะติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ดังคำตอบในเรื่อง “โรคทางเพศสัมพันธ์” ที่ว่า

“จริง ๆ แล้ว การไม่สำส่อนทางเพศ รวมไปถึงการมีเช็กซ์ที่ปลอดภัยและไม่ประมาทนั้นแหละคะ จะทำให้คุณแฉ้วพานและหลุดไปจากวงจรของโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ได้”

จะเห็นได้ว่า บทสรุปของผู้ตอบจะอยู่บนพื้นฐานของ “ความถูกต้อง” และ “ความปลอดภัย” ที่ทำให้เสรีภาพทางเพศในการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส ยังเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็ตาม

จากการวิเคราะห์หัตถ์บทข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้ว่า ผู้หญิงมีสิทธิที่จะคิดชอบหรือรักคนที่มีเจ้าของหรือสมรสแล้วได้ แต่ถ้าหากจะให้ความสัมพันธ์พัฒนาไปถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์กัน นั่นถือว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง และไม่พึงกระทำ เพราะเท่ากับเป็นการทำลายสถาบันครอบครัวของฝ่ายที่มีเจ้าของแล้ว ซึ่งเท่ากับว่าผู้หญิงควรคำนึงถึงความเดือดร้อนของคนอื่นมากกว่าความสุขของตนเอง ในขณะที่

ผู้ชายก็ไม่ควรมีพฤติกรรมสำส่อนด้วยการไปเที่ยวโสเภณี เพราะมีโอกาสเสี่ยงที่จะติดโรคทางเพศสัมพันธ์ได้ ซึ่งเท่ากับให้ผู้ชายคำนึงถึงความเดือดร้อนของตนเองมากกว่าจะคิดถึงความเดือดร้อนของคนอื่น ซึ่งถือว่าเป็นการให้ความหมายที่มีลักษณะของมาตรฐานซ้อน (Double Standard)

คอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ”

1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาของตัวบทพบว่า ผู้หญิงเริ่มแสดงความต้องการที่จะมีบทบาทในการเสนอเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศมากขึ้น ซึ่งก็อาจเป็นเพราะสภาพสังคมในปัจจุบัน ที่ผู้หญิงเริ่มก้าวเข้ามามีบทบาทในสังคมมากขึ้น ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ผู้หญิงจะต้องการมีบทบาททางเพศมากขึ้น จากเดิมที่ต้องเป็นฝ่ายรับ ก็ต้องการที่จะเป็นฝ่ายรุกบ้าง เช่น

“เวลาที่หนูพร้อมรักกับเขานะคะ หนูจะไม่ค่อยเสิร์จสมอารมณ์หมายเท่าไรหรอก ยิ่งเวลาเป็นท่าเบสิก หนูอยู่ล่างเขาอยู่บน ตรงนี้ไม่เคยมีความสุขเลยคะ เวลาที่เขาเฝ้าโลมหนูหนัก ๆ เข้าจนอารมณ์หนูกระเจิดกระเจิงหมดแล้วละก็ หนูจะพลิกตัวขึ้นไปอยู่ข้างบนคะ และก็บรรเลงซะเองจะมันส์กว่า แต่เท่าที่หนูสังเกตสามีหนูเขาไม่ค่อยชอบ คุณหมอบอกว่าหนูน่าจะพูดกับเขาริเปล่าคะ เพราะถ้าหนูตามใจเขาหนูก็ไม่มีความสุขคะ”

ข้อที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งของคอลัมน์นี้ก็คือ คำถามส่วนใหญ่ที่ถูกคัดเลือกมาตอบในคอลัมน์ ผู้ถามเป็นผู้ที่ผ่านการสมรสมาแล้ว และอยู่ในวัยทำงาน ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่า อาจเป็นเพราะกลุ่มเป้าหมายของคอลัมน์นี้มีผู้ใช้วัยรุ่น แต่เป็นวัยผู้ใหญ่มากกว่า ด้วยเหตุนี้ คำถามที่ถามมาจึงมีแต่ระดับของ “การบอกความต้องการทางเพศ” ไม่มีระดับของ “การบอกรัก” เช่นเดียวกับคอลัมน์ “ปัญหา x วัย sex teen” ซึ่งเจาะกลุ่มเป้าหมายวัยรุ่น

นอกจากความแตกต่างทางด้านกลุ่มเป้าหมายแล้ว โครงสร้างของคอลัมน์นี้มีความน่าสนใจและแตกต่างจากคอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศอื่น ๆ กล่าวคือ คอลัมน์นี้จะมีการเกริ่นนำ เป็นการ “เปิดคอลัมน์” ก่อน ซึ่งเนื้อหาที่พูดถึงก็จะโยงเข้ากับ “คำถาม” ที่ตามมาเป็นลำดับ และสุดท้ายก็จะเป็น “การตอบคำถาม” ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วผู้วิจัยเห็นว่า ส่วนของ “การเปิดคอลัมน์” นั้น เป็นส่วนที่น่าสนใจที่สุด เพราะผู้ตอบจะใช้ความคิดเห็นส่วนตัวของตนเองในการ

วิพากษ์ “คตินิยม” ของสังคม หรือเป็นการเสนอ “คตินิยมใหม่ ๆ” ให้แก่สังคมเกี่ยวกับประเด็นเรื่องเสรีภาพทางเพศ แต่ในส่วนของคำตอบ จะมีลักษณะเป็นวาทกรรมทางการแพทย์มากกว่า

จากการเปิดคอลัมน์หลายครั้ง ผู้ตอบได้เสนอ “คตินิยม” เกี่ยวกับการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศในเชิงแนะนำให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสนอ (Active) บ้าง เช่น

“ส่วนมากเลยในสังคมไทย ผู้หญิงมักจะอายุที่จะเป็นฝ่ายเค้าโลมท่านชายก่อน เป็นการขอนัย ๆ ว่า “ฉันต้องการคุณนะ” และตัวคุณผู้ชายเองเมื่อเจออย่างนี้ก็รับไม่ได้เช่นกัน เพราะเขาคิดว่าเขาเป็นผู้ที่จะต้องนำเกม ลองเปิดใจให้กว้างแล้วจะสนุกด้วยกันทั้งคู่” (เน้นโดยผู้วิจัย)

และ

“ปกติการปลุกเร้าอารมณ์ ก่อนที่จะเลยเถิดไปถึงขั้นเสปให้สมมุขนั้น ฝ่ายที่เริ่มก่อนส่วนมากเป็นท่านชาย ที่ก็ยังไม่ค่อยแน่ใจตนเองว่าสิ่งที่กระทำให้กับคุณอนของคุณนั้น เขามีความสุขหรือไม่ ลองให้เขาเริ่มก่อนบ้างสิ อาจจะมีมันส์โดยไม่รู้ตัวก็ได้” (เน้นโดยผู้วิจัย)

นอกจากจะเสนอความคิดให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายเริ่มก่อนด้วยการแนะนำแล้ว ยังเสนอความคิดให้เห็นว่า หากผู้หญิงไม่บอกความต้องการทางเพศของตน อาจทำให้ชีวิตสมรสล้มเหลวก็ได้ ดังเช่นกรณีของชายคนหนึ่งที่ภรรยาของเขาไม่บอกความต้องการของเธอ จึงทำให้เขาและเธอต้องเลิกกัน

“การที่คุณแต่งงานมา 4 ปี และก็เลิกกับภรรยาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว มีปัญหาที่ว่าภรรยาของคุณไม่ค่อยบรรลุความสุขสม...หมอมว่ามันอยู่ที่คุณแล้วคะ คุณอาจจะเค้าโลมเขาไม่ถูกจุด...ทางที่ดีคุณควรคุยกับภรรยาว่าชอบแบบไหน หรือชอบทำไหน”

ในทางกลับกัน หากคู่สามีภรรยาต่างบอกความต้องการของกันและกัน ชีวิตคู่นี้ก็จะสุขสม เช่น

“การพูดจาประสาดอกไม้ ย่อมน่ารักให้อยู่กันอย่างมีความสุข เจกเช่นเดียวกับ การพูดจาอย่างเปิดอก ย่อมนำนาวารักไปได้ตลอดฝั่ง ผัวเมียก็เช่นเดียวกัน ลองได้พูดกันอย่างเปิดอกเรื่องบนเตียงละก็ เช็กซีที่ดูดีมีก็จะหนีไม่พ้นเช่นกัน”

ดังนั้นกล่าวได้ว่า ผู้ตอบปัญหาคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ” ได้เสนอทัศนะในเชิงเปิดกว้างมิได้ยึดกับค่านิยมเดิม ๆ ของสังคม ที่ผู้ชายต้องเป็นฝ่ายรุกเสมอไป โดยแนะนำให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายเริ่มก่อนบ้าง นอกจากนี้ผู้ตอบยังให้ความหมายใหม่ จากเดิมผู้หญิงที่เป็นฝ่ายเสนอหรือเชิญชวนให้ผู้ชายมีความสัมพันธ์ด้วย จะถือว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ร่าน แต่ผู้ตอบให้ทัศนะใหม่ว่า ผู้หญิงที่มีพฤติกรรมดังกล่าวในปัจจุบัน จัดว่าเป็น “ผู้หญิงเช็กซี” ดังคำกล่าวที่ว่า

“โดยปกติ ผู้หญิงมักรักนวลสงวนตัว แม้กับสามีเองก็ยังไม่ปล่อยตัวเองให้เขารู้ว่าเรามีความต้องการ เว้นเสียแต่ว่าความต้องการนั้นเกิดขึ้นในห้องนอน นี่ถ้าภรรยาของคุณเป็นอย่างภรรยาของคุณสันต์ที่เขียนจดหมายมาถามละก็ น่าจะถือว่าเป็นการดีที่มีภรรยาเช็กซี”

การกระทำที่ผู้ตอบถือว่าเช็กซีของภรรยาคุณสันต์ก็คือ เธอไม่ชอบใส่ชุดชั้นในเวลาอยู่บ้าน และอากัปกริยานั่ง ๆ นอน ๆ ของเธอ ทำให้สามีของเธอเกิดอารมณ์ทางเพศ ซึ่งเท่ากับว่าภรรยาของคุณสันต์มีพฤติกรรมในเชิงยั่วยวน เชิญชวนให้สามีของเธอสนใจที่จะมีความสัมพันธ์ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ผู้ตอบจะเสนอแนะให้ผู้หญิงสามารถเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้ แต่การกระทำดังกล่าวก็ไม่ควรแสดงออกอย่างตรง ๆ ใจแจ้ง แต่ควรแสดงออกเป็นนัย ๆ เช่น

“การที่เพศหญิงจะเชิญชวนฝ่ายชายให้มาเล่นเสียวกันนั้น ในสังคมไทยมักจะยังไม่ยอมรับในเรื่องนี้ บางครั้งทางฝ่ายหญิงเชิญชวนฝ่ายชายก่อนอาจจะเกิดการเข้าใจผิดว่า เธอเป็นผู้หญิงไม่ดีก็ได้ ทางที่ดีใช้วิธีบอกรหัสเป็นนัย ๆ จะดีกว่า” (เน้นโดยผู้วิจัย)

จากการวิเคราะห์ตัวอย่างข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้ว่า การที่ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความต้องการทางเพศในสังคมปัจจุบันนี้ ไม่ใช่เรื่องแปลกหรือเรื่องเสียหาย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบอกความต้องการทางเพศระหว่างคู่สมรส ดังนั้นผู้หญิงที่มีการกระทำในเชิงเสนอหรือเชิญชวนคู่ของตนเองจะถือว่าเป็นผู้หญิงเช็ทซี่ แต่อย่างไรก็ตาม กรอบของสังคมไทยทำให้การกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่สมควร ไม่เหมาะไม่งาม หากจะแสดงอย่างเปิดเผย ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีหลบเลี่ยงด้วยการบอกเป็นนัย ๆ

2. การลำสอนทางเพศ

2.1 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการยกย่องพรหมจรรย์และความบริสุทธิ์ ว่าเป็นคุณค่าสูงสุดของลูกผู้หญิง หญิงใดที่ยังไม่ผ่านการสมรสจึงควรรักษาคุณค่านี้ไว้อย่างเคร่งครัด ด้วยเหตุนี้ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ซึ่งถือเป็นการทำลายคุณค่าของพรหมจรรย์ จึงเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ยากในสังคมไทย ตราบใดที่คุณค่าของผู้หญิงยังถูกกำหนดโดยผู้ชาย ดังนั้นผู้หญิงไทยจึงยังคงต้องรักษานวลสงวนตัว และไม่ชิงสุกก่อนห่าม ดังข้อความหนึ่งของการตอบคำถามผ่านคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ” ว่า

“หากหนูอายุยังน้อยก็ไม่ควรชิงสุกก่อนห่ามหรอกค่ะ เพราะส่วนมากผู้ชายที่เราคบอยู่ช่วงอายุน้อย ๆ อย่างนี้ มักจะไม่ใช่คู่ที่แท้จริงของเรา อย่าไปยอมเขาง่ายๆ รักศักดิ์ศรีของลูกผู้หญิงไว้ให้เราดูมีค่าจะดีกว่าค่ะ”
(เน้นโดยผู้วิจัย)

นอกจากคำแนะนำในเชิงการห้ามดังกล่าวแล้ว ผู้ตอบยังมีการให้คุณค่ากับพรหมจรรย์ด้วยการชื่นชม และยกย่องบุคคลที่มีความคิดว่าจะเก็บรักษาพรหมจรรย์ไว้ให้คู่ชีวิตว่าเป็นความคิดที่น่าเอาเป็นแบบอย่าง

“ความคิดของคุณเยี่ยมยอดมาก ถ้าเขาไปมีคนอื่นคุณก็ไม่ต้องเสียดายอะไรหรอก เรายังมี “พรหมจรรย์” ที่จะมอบให้กับใครก็ได้ที่เห็นคุณค่า”

อย่างไรก็ตาม การให้คุณค่าแก่พรหมจรรย์ดังกล่าวจะลดลง หากเป็นกรณีที่มีความผิดพลาดไม่ได้เกิดจากความตั้งใจของฝ่ายหญิง และมีการให้คุณค่ากับความรักมากขึ้น แต่ถึง

กระนั้นผู้ตอบก็ไม่สับสนให้มึนงงเพื่อความสุข แต่ควรประกอบไปด้วยความรับผิดชอบ และผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบเสียก่อน ดังคำพูดที่ว่า

“การมีเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้องและระมัดระวังนั้น นอกจากจะช่วยป้องกันโรคติดต่อได้แล้ว ยังช่วยในการคุมกำเนิดอีกด้วย...ถ้าจะให้ดี เมื่อชอบรักสนุกก็ต้องรู้จักวิธีรักอย่างปลอดภัยด้วย...หนทางที่ดีก็คือ เราต้องคุมกำเนิด ก่อนที่จะคิดคุมกำเนิด”

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสนั้นก็ คือ ผู้ชายมีความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์ก่อนสมรสมากกว่าผู้หญิง ทั้งนี้โดยต้องการมีเซ็กซ์เพื่อความสนุก ในขณะที่ผู้หญิงจะยอมมีเพศสัมพันธ์ก็ต่อเมื่อมีความรัก ดังนั้นเมื่อผู้ชายต้องการที่จะมีเพศสัมพันธ์ด้วย ผู้หญิงมักจะยอมด้วยคิดว่า ถ้าไม่ยอมแล้วผู้ชายจะไม่รัก ผลที่ตามมาจากการยินยอมมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งก็คือ ความกังวลว่าจะเกิดการตั้งครรภ์ ดังนั้นผู้หญิงจึงยอมรับภาระในการคุมกำเนิดเสียเอง

จากการวิเคราะห์ด้วยท้าวขำตัน ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ว่า ค่านิยมในการทดลองอยู่ก่อนแต่ง รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ซึ่งเป็นค่านิยมของวัฒนธรรมตะวันตกนั้น ได้มีการนำมาประเพณีปฏิบัติ และมีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับในสังคมไทยมากขึ้น แต่จากคำตอบที่นำเสนอผ่านทางคอลัมน์ก็แสดงให้เห็นว่า การกระทำดังกล่าวไม่ใช่เป็นสิ่งที่ยอมรับได้โดยเปิดเผย เพราะในที่สุดแล้วผู้หญิงจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบ และต้องถูกประณามจากการกระทำดังกล่าว ดังนั้นผู้หญิงจึงไม่ควรชิงสุกก่อนห่าม การรักษาศักดิ์ศรีของลูกผู้หญิงคือ “พรหมจรรย์” ไว้ จะมีคุณค่ากว่า

2.2 การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

จากการวิเคราะห์ด้วยท้าวขำตัน ซึ่งได้แก่เจตนาที่ถามเข้ามาผ่านคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ” พบว่า คำถามส่วนใหญ่มาจาก “ผู้หญิง” ที่เขียนมาถามเรื่อง “ผู้ชาย” ไปมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส ซึ่งมีทั้งรูปแบบของการมีเพศสัมพันธ์ชั่วคราวชั่วคราวกับโสเภณี การมีแบบเลี้ยงดูเป็นภรรยาช้อย นอกจากนี้ยังมีรูปแบบของการแลกเปลี่ยนคู่นอน หรือ “การสวิงกิ้ง” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวของผู้ชายเป็นปัญหาของผู้หญิง ในขณะที่ผู้ชายไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นปัญหาสำหรับตนเลย แต่จะรู้สึกว่าคุณเองมีปัญหาก็ต่อเมื่อ การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสนั้นมีมากกว่า 2

คนขึ้นไป ได้แก่ การสวิงกิ้ง เท่านั้น ซึ่งหากผู้ชายเขียนมาถามเรื่องดังกล่าว ผู้ตอบก็ไม่ได้ห้ามว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดีหรือไม่ถูกต้อง แต่จะให้คำแนะนำในลักษณะที่ยินยอมให้ผู้ชายกระทำได้ ดังคำตอบว่า

“คุณจำเป็นต้องหาบุคคลที่สาม ซึ่งอาจหาได้จากเพื่อนสนิทของคุณทั้งคู่ ไม่ว่าจะมาเป็นเพื่อนฝ่ายไหนก็ตาม จะเป็นการดีที่สุดที่จะให้ฝ่ายนั้นเป็นคนทำความเข้าใจกับเพื่อนของเขาเองกับเรื่องดังกล่าว”

ในทางกลับกัน หากผู้ถามเป็น “ผู้หญิง” ที่เขียนมาถามเรื่องการสวิงกิ้งเช่นเดียวกัน ผู้ตอบกลับแสดงทัศนคติว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม และไม่ควรรกระทำ ดังคำตอบว่า

“หมอปูดได้เต็มปากเต็มคำเลยว่า ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะฝ่ายชายยังคงยึดติดอยู่กับความเป็น“เมียของผม”อยู่ และคงยากที่จะยอมให้เมียของตนไปนอนกับผู้ชายคนอื่น แต่ถ้าเป็นตัวเขาไปนอนกับผู้หญิงคนอื่น ก็คงไม่มีปัญหาอย่างแน่นอน และสำหรับตัวคุณผู้หญิงก็ยังคงติดกับกรอบแบบไทยๆที่ว่า หญิงที่มีสามีมากกว่า 1 คน เป็นหญิงใจดี หญิงชั่ว”

ดังนั้น กล่าวได้ว่า การตอบคำถามของผู้ตอบมีการแบ่งเป็นมาตรฐานซ้อนระหว่างผู้ชายและผู้หญิง ดังตัวอย่างสนับสนุนอีกประการหนึ่งว่า ผู้ตอบมองว่าเป็นเรื่องธรรมดาของผู้ชายที่จะมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส ทั้งนี้อาจเป็นด้วยวัย บวกด้วยนิสัยที่รักสนุก และบางครั้งอาจเป็นเพราะการบ่นของภรรยาที่ทำให้ผู้ชายเบื่อ และไปมีบุคคลอื่นนอกจากภรรยา ดังนั้นผู้หญิงจึงควรทำใจยอมรับให้ได้ และเป็นฝ่ายปรับปรุงตนเองในสถานการณ์ดังกล่าว ดังคำตอบที่ว่า

“หมอมองว่าเป็นด้วยวัยของคุณผู้ชาย หรือนิสัยส่วนตัวที่ชอบรักสนุกมากกว่า...ตัวคุณเองไปบ่นเขามากจนเขาเบื่อ และเมื่อเจอผู้หญิงเอาอกเอาใจ เขาจำเป็นต้องยอมศิโรราบไปหาความสบายใจดีกว่า ฉะนั้นคุณต้องเริ่มสำรวจที่ตัวคุณก่อนเป็นอันดับแรก คุณผู้ชายแพ้ผู้หญิงเอาใจมากที่สุด”

และ

“ขอให้คุณใจเย็น ๆ และลองปฏิบัติตัวเองใหม่ดูบ้าง อย่างเช่นลุกขึ้นมา แต่งองค์ทรงเครื่องใหม่ ทำตัวให้สดใส ไม่เศร้าเหงาทุกซีให้เขาเห็น อย่าไปสนใจเขามาก ปล่อยให้เขาไปสักพัก”

จากการวิเคราะห์ด้วบทข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้ว่า ผู้ตอบยังยึดคติไทยแบบโบราณที่ภรรยาจะต้องมีรักเดียว ใจเดียว ซื่อสัตย์ต่อสามี ส่วนผู้ชายนั้นมีภรรยาหลายคนได้ไม่ใช่เรื่องเสียหาย แต่ต้องรู้จักป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วยการสวมถุงยางอนามัย นอกจากนี้ปัญหาเรื่องการนอกใจระหว่างคู่สมรสควรแก้ที่ฝ่ายหญิง ด้วยการพยายามปรับปรุงรูปโฉมให้ดึงดูดตามอยู่เสมอ และเอาอกเอาใจสามีให้มาก ๆ นั่นก็คือ การให้ความหมายต่อประเด็นดังกล่าวนี้ยังอยู่ในกรอบของมาตรฐานซ้อน (Double Standard) ที่ทำให้เสรีภาพในประเด็นนี้มีความไม่เทียบกันระหว่างหญิง-ชาย

จากการวิเคราะห์ด้วบทของคอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen” และคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ” เพื่อหาความหมายของเสรีภาพทางเพศในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า เสรีภาพทางเพศของผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับมากขึ้น ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก และการต่อสู้ของผู้หญิงในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของผู้หญิงให้เท่าเทียมกับผู้ชาย (Woman's Liberation หรือ Woman' Right) แต่ระดับของการยอมรับก็ยังมีขีดจำกัด กล่าวคือ ผู้หญิงไม่ได้รับการยอมรับให้มีเสรีภาพเท่าเทียมกับชายในทุกเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องเพศ ผู้หญิงจะสามารถมีเสรีภาพทางเพศได้อย่างเสรีก็ต่อเมื่อยังไม่มีเรื่องของเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่อยู่ในวัยรุ่นหรือวัยเรียน และต้องอยู่ในสถานภาพสมรสแล้วเท่านั้น นั่นคือ การบอกรักผู้ชายก่อนหรือการบอกความต้องการทางเพศของตนเองกับสามีเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ในผู้หญิง แต่สำหรับประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส และการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสยังเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำอย่างยิ่งสำหรับผู้หญิง ทั้งนี้โดยอ้างอุดมการณ์เรื่องการรักษานวลสงวนตัวและการไม่ชิงสุกก่อนห่ามว่าเป็นคุณค่าที่สำคัญของผู้หญิง ในขณะที่ผู้ชายไม่ถูกคาดหวังในเรื่องดังกล่าว ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อหนังสือพิมพ์ยังอยู่ในกรอบของมาตรฐานซ้อน (Double Standard) ส่งผลให้เสรีภาพทางเพศระหว่างผู้หญิงและผู้ชายมีความไม่เท่าเทียมกัน

2. สื่อนิตยสาร ได้แก่

2.1 นิตยสารหญิงไทย เป็นตัวแทนของนิตยสารแนวอนุรักษ์นิยม หรือ นิตยสารสำหรับแม่บ้าน โดยศึกษาจากคอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง”

2.2 นิตยสาร CLEO เป็นตัวแทนของนิตยสารสำหรับสาวทันสมัยและเป็นตัว ของตัวเอง โดยศึกษาจากคอลัมน์ “q&a sex”

ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นตารางเปรียบเทียบการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ ของทั้ง สองคอลัมน์ไว้ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 6 : ตารางเปรียบเทียบการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศของคอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง” และคอลัมน์ “q&a sex”

ประเด็น	คอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง”	คอลัมน์ “q&a sex”
1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ	-การที่ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศก่อนไม่ใช่เรื่องเสียหาย トラบใดที่ไม่ทำให้คนอื่นและตนเองเดือดร้อน โดยอ้างเรื่องสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกันของมนุษย์	-ถ้ายังไม่มีความสัมพันธ์อะไรกัน ผู้หญิงควรเป็นฝ่ายรอให้ผู้ชายแสดงท่าทีก่อนจะดีกว่า แต่ถ้าแต่งงานแล้วการบอกความต้องการทางเพศไม่ใช่เรื่องเสียหาย
1.1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรัก	-ผู้ชายมีสิทธิ์จีบผู้หญิงได้หลายคน トラบใดที่ยังไม่พัฒนาความสัมพันธ์ถึงขั้นเป็นคนรักอย่างเปิดเผย	-ผู้หญิงที่มีเสน่ห์และน่าสนใจคือผู้หญิงที่ไม่เป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักผู้ชายก่อน
1.2 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ	-ผู้หญิงควรมีความกล้าที่จะทำสิ่งที่ตัวเองพอใจ มีความสุข และไม่ทำให้ใครเดือดร้อน -การบอกความต้องการทางเพศกับคู่สมรสเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุง มิให้เป็นอุปสรรคในชีวิตคู่ต่อไป	-การที่ผู้หญิงบอกความต้องการทางเพศของตนเองก่อนไม่ใช่เรื่องเสียหาย และการบอกก็สามารถบอกแบบตรง ๆ เจาะจงรายละเอียดได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะต้องรักษาน้ำใจของฝ่ายชาย

ประเด็น	คอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง”	คอลัมน์ “q&a sex”
<p>2. การสำส่อนทางเพศ</p> <p>2.1 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส</p> <p>2.2 การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส</p>	<p>- พรหมจรรย์ไม่ใช่คุณค่าสูงสุดในชีวิตลูกผู้หญิง หากเสียไปก่อนเวลาอันควรก็ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องเสียใจหรือหาทางแก้ไขความบกพร่องของตนเอง แต่ควรภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมี และเข้าใจในความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน</p> <p>- การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสควรมีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไปพร้อม ๆ กับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์</p> <p>- ผู้หญิงสามารถมีผู้ชายอีกคนหนึ่งได้ก็ต่อเมื่อหย่าขาดจากสามีแล้วเท่านั้น</p> <p>- ไม่ปรากฏคำถามในประเด็นนี้จากผู้ชาย</p>	<p>- ก่อนมีเพศสัมพันธ์ควรดูความสัมพันธ์สนมทางใจก่อน ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์เพื่อรักษาความรักระหว่างคู่</p> <p>- เมื่อจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสควรมีการป้องกันทั้งโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์</p> <p>- ผู้หญิงไม่ควรไปมีเพศสัมพันธ์กับคนที่มิใช่เจ้าของแล้ว</p> <p>- ไม่ปรากฏคำถามในประเด็นนี้จากผู้ชาย</p>

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายละเอียดของการวิเคราะห์เนื้อหาจากคอลัมน์ทั้งสอง มีดังนี้

คอลัมน์ “ปูจจาประสาหญิง”

1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

จากการวิเคราะห์ด้วยพบว่า ผู้ตอบเห็นว่าการที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศก่อนไม่ใช่เรื่องเสียหาย ทั้งนี้โดยอ้างเรื่องสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกันของมนุษย์ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นพฤติกรรมดังกล่าวต้องไม่ทำให้ตนเองและคนอื่นเดือดร้อนด้วย

1.1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรัก

เมื่อพิจารณาประเด็นเรื่อง “การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรัก” พบว่า ไม่มีคำถามเกี่ยวกับประเด็นนี้จากผู้หญิงเลย ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า ในสังคมปัจจุบันนี้มีการเปิดกว้างมากขึ้น ทำให้ผู้หญิงมีความกล้าที่จะตัดสินใจเป็นฝ่ายบอกรักก่อนได้ด้วยตนเอง โดยไม่คิดว่าเป็นปัญหาหรือเป็นเรื่องไม่สมควรกระทำ ดังเช่นสมัยก่อน อย่างไรก็ตามกลับพบว่า มีเด็กวัยรุ่นผู้ชายเขียนมาถามเรื่องการบอกรักผู้หญิงว่าควรกระทำหรือไม่ ทั้งนี้เพราะตนเองมีคนรักอยู่แล้ว ซึ่งผู้ตอบให้ความเห็นว่า ผู้ชายมีสิทธิ์จีบผู้หญิงได้หลายคนตราบดีที่ยังไม่พัฒนาความสัมพันธ์ถึงขั้นเป็นคนรักอย่างเปิดเผย ดังคำตอบว่า

“รตีว่านะ ตราบใดที่คุณยังไม่ได้พัฒนาความสัมพันธ์กับใครชัดเจนถึงขั้นเป็นคนรักอย่างเปิดเผย คุณก็ยังมีสิทธิ์จีบสาวอื่นได้อยู่ เหมือนกับที่ฝ่ายหญิงก็ยังมีโอกาสเลือกที่จะเซย์เยส หรือเซย์โน กับผู้ชายคนไหนก็ได้ ตราบเท่าที่การคบหาอยู่บนพื้นฐานของการเป็นเพื่อนร่วมโรงเรียนธรรมดา”

1.2 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ

สำหรับในกรณีของการบอกความต้องการทางเพศนั้น คตินิยมแต่โบราณของสังคมไทยได้สร้างกรอบแก่ผู้หญิงที่ดีไว้ประการหนึ่งว่า ผู้หญิงที่ดีจะต้องรู้จักสำรวมกิริยามารยาทอยู่ต่อหน้าบุรุษเพศ ไม่พึงแสดงกิริยาในเชิงเสนอนในการที่จะมีความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ต้องรับบทบาทเป็นผู้สนองได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งกรอบแก่ผู้หญิงที่ดีนี้ ได้รวมมาถึงการเป็นภรรยาที่ดี ที่

กำหนดให้ภรรยาทั้งหลายต้องสนองหรือปรนเปรอให้สามีมีความสุขมาก ๆ ถึงแม้ว่าตนเองจะไม่มีความสุขก็ไม่สามารถบอกความรู้สึกหรือความต้องการของตนเองได้

ข้อสนับสนุนประการหนึ่งของคำกล่าวข้างต้นก็คือ ข้อความจากจดหมายจำนวนมากที่ถามผ่านมาทางคอลัมน์ “บุ๋จฉาประสาหญิง” จากผู้หญิงหลาย ๆ คน ที่ไม่มีความสุขในเรื่องเพศ เนื่องจากต้องคอยเป็นเครื่องรองรับอารมณ์ทางเพศของฝ่ายชาย โดยที่ไม่สามารถบอกกล่าวถึงความต้องการของตนเองกับคู่ได้ ดังคำยืนยันของ “รีนรตี” ผู้ตอบปัญหาประจำคอลัมน์นี้ว่า

“ในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ ผู้หญิงที่ไม่รู้ก็ไม่มีการศึกษามากขึ้นว่า เมื่อตนเองไม่มีความสุขในชีวิตสมรส เรื่องเซ็กซ์แล้ว ตัวเองจะทำยังไงได้ นอกจากรอคอยให้ผู้ชายได้มาเมตตาปรานีตนเอง นี่คือปัญหาที่เจอ ไม่มีความสุขแต่บอกสามีไม่ได้ หรือก็กลัวว่าสามีจะไม่รัก ถ้าไม่ยอมทำตามสามี” (สุมิตรา จันทรเงา, สัมภาษณ์วันที่ 26 มีนาคม 2545)

จากจดหมายที่เข้ามาได้สะท้อนให้เห็นว่า กรอบค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทยยังมีอิทธิพลที่จะทำให้ผู้หญิงไม่กล้าบอกถึงความต้องการของตนเองได้ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันสังคมจะเปิดมากขึ้น ผู้หญิงจะมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเพศมากขึ้น มีสิทธิ์มีเสียงในการเรียกร้องที่จะตอบสนองความต้องการของตนเองมากขึ้นแล้วก็ตาม

“รีนรตี” ได้ตระหนักถึงอิทธิพลในข้อนี้ จึงพยายามที่จะรื้อถอนความหมายเก่า ๆ (Deconstruction) ด้วยการให้ความหมายใหม่ไปพร้อม ๆ กัน โดยเสนอให้ผู้หญิงมีความกล้าหาญทางเพศ มีความกล้าที่จะทำในสิ่งที่ตัวเองพอใจ และไม่ทำให้ใครเดือดร้อน ทั้งนี้โดยอาศัยสิทธิในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“เสรีภาพทางเพศของพี่ก็คือ การที่ผู้หญิงมีทางเลือกที่จะมีความสุขสัมพันธ์ภายใต้รูปแบบไหนที่ตัวเองพอใจ พี่ไม่คิดว่าเป็นเรื่องเสียหายที่ผู้หญิงจะให้ทำผู้ชายก่อน มันก็เป็นไปได้ มันก็มีวิธีสารพัด แต่คุณจะต้องรู้สถานการณ์ว่าคุณจะทำยังไง มารยาทหญิงร้อยเล่มเกวียน เราต้องมีวิธีให้ผู้ชายปรนเปรอเราบ้าง ไม่ใช่เพศสัมพันธ์ที่ผู้หญิงปรนเปรอผู้ชาย นี่คือเสรีภาพทางเพศที่พี่จะให้ผู้หญิงเป็นนะ คุณต้องมีสิทธิ์เลือกในสิ่งที่คุณพอใจจะทำ ถ้าผู้ชายจะบังคับคุณและคุณไม่พอใจ คุณก็มีสิทธิ์ปฏิเสธว่าไม่นะ นี่ควรจะเป็นเสรีภาพหรือเป็นสิทธิในความเป็นมนุษย์ที่มันเท่ากัน คือ คนอื่นต้องไม่เดือดร้อน คนอื่นต้องไม่เจ็บปวด เราก็มีความสุข...” (สุมิตรา จันทรเงา, สัมภาษณ์วันที่ 26 มีนาคม 2545)

นอกจากนี้ เรื่องของเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องระหว่างบุคคล 2 คน ที่ต้องมีความเข้าใจกัน มีอะไรก็ควรพูด บอกกล่าวกันตรง ๆ เพราะถ้าไม่บอกกล่าวถึงความรู้สึกกันก็อาจทำให้เกิดปัญหาในชีวิตได้ ดังคำตอบที่ว่า

“รติเชื่อว่า เรื่องบนเตียงนั้นในทางปฏิบัติหากคุณรู้จักโอนอ่อนผ่อนตาม และหาวิธีปรองรสม ให้ความร่วมมือด้วยความเข้าใจกันและกัน และพยายามสร้างความมั่นใจให้สามีเพิ่มขึ้นหลังจากพูดคุยปรับความเข้าใจกันแล้ว ก็น่าจะมีทางออกที่สวຍงามได้”

จากการวิเคราะห์ด้วบทและการสัมภาษณ์ผู้ตอบคำถามประจำคอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง” ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้ว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิ์เสรีภาพเท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงไม่ใช่เรื่องเสียหายที่ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศก่อน ตราบใดที่ไม่ได้ทำให้คนอื่นและตนเองเดือดร้อน โดยเฉพาะการบอกความต้องการทางเพศกับคู่สมรสของตนเองเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพื่อจะได้หาทางแก้ไข ปรับปรุง มิให้เป็นอุปสรรคในชีวิตคู่ต่อไป นอกจากนี้ ผู้หญิงควรมีความกล้าหาญทางเพศมากขึ้น

2. การสำส่อนทางเพศ

2.1 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

“สังคมไทยกำลังอยู่ระหว่างยุคเปลี่ยนถ่ายวัฒนธรรม ที่กำลังไหลบ่าเข้ามาเหมือนน้ำหลากยากที่จะหยุดยั้งไว้ได้ แต่เพราะความเป็นไทยและวัฒนธรรมตะวันออกของเรายังฝังรากแข็งแรงแรงอยู่ จึงเป็นเรื่องยากที่จะทำให้เราเปลี่ยนสีแปรธาตุเป็นอื่นได้ง่าย ๆ โดยลืมรากเหง้าความเป็นตัวเราไปได้อย่างสิ้นเชิง มันก็เลยเกิดปัญหาความคิดแบบฝรั่งครึ่ง ๆ กลาง ๆ ในสังคมไทย” (รินรติ, 2544)

ความคิดแบบฝรั่งครึ่ง ๆ กลาง ๆ ที่กล่าวถึงข้างต้นก็คือ การที่วัยรุ่นสมัยนี้สามารถที่จะคบหาเพื่อนต่างเพศเป็นแฟนได้อย่างเปิดเผย เหมือนกับ “คู่เดท” ในวัฒนธรรมตะวันตก แต่ถ้าความสัมพันธ์จะเกินเลยไปถึงขั้นการมีประสบการณ์ทางเพศร่วมกันนั้น เป็นสิ่งที่วัฒนธรรมไทยยังไม่สามารถยอมรับได้อย่างสนิทใจ ดังนั้น สำหรับคู่ที่ทนความเขี้ยววนของความรักไม่ไหว และ

ต้องการที่จะมีเพศสัมพันธ์กับคู่ของตนจึงต้องกระทำไปอย่างหลบ ๆ ซ่อน ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงไทย ไม่ได้ได้รับการยอมรับให้มีความสัมพันธ์ทางเพศโดยไม่ผ่านการสมรสได้ ดังนั้น คำถามที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส จึงโยงเข้ากับพรหมจารี กับคุณค่า และศักดิ์ศรีของผู้หญิง ซึ่งเป็นดังที่นวนิยายรูปแนวคำถามไว้ 3 เรื่อง คือ

1. ผู้ชายจะรู้หรือไม่ว่าผู้หญิงเคยผ่านมือชายอื่นมาแล้ว
2. เมื่อกลัวผู้ชายจะล่วงรู้การสูญเสียพรหมจารี วิธีคิดง่ายที่สุดของผู้หญิงคือ การกลับมาซอมแซมตัวเอง หรือไม่ก็ปฏิเสธผู้ชายคนต่อไป
3. เกิดความหวั่นเกรงว่าผู้ชายคนใหม่จะทอดทิ้งไปหากยินยอมมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันควร หรือแม้เมื่อมีไปแล้วก็ไม่มั่นใจว่าจะรักษาความสัมพันธ์ไว้ต่อไปได้ เพราะอดีตเคยเสียตัวมาก่อน และมีภาพหลอนว่าผู้ชายพึงใจในเรื่องความสัมพันธ์เป็นหลัก

มูลเหตุที่ทำให้ผู้หญิงส่วนใหญ่ยังกังวลอยู่กับเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าว ก็คือ ผู้หญิงเรายินยอมให้ฝ่ายชายกำหนดคุณค่าในเรื่องเหล่านั้นบนตัวตนของเราเอง ดังนั้น สิ่งที่ผู้ตอบพยายามจะนำเสนอก็คือทัศนคติใหม่ ๆ ในเรื่องเพศ ด้วยการให้ผู้หญิงภูมิใจในศักดิ์ศรีของตนเอง ดังคำพูดว่า

“หากคุณมุ่งมั่นแต่จะซอมแซมตัวเองเพื่อเอาอกเอาใจอีกฝ่าย โดยไม่ได้เปลี่ยนทัศนคติในเรื่องเพศ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องคุณค่าความเท่าเทียมในความเป็นมนุษย์ ความมีศักดิ์ศรีที่จะเป็นตัวเอง ภาคภูมิใจในสิ่งที่ตัวเองมี และความพอใจที่จะอยู่กับความบกพร่องนั้นไปได้ด้วยความเข้าใจในเนื้อหาของชีวิตจริง ๆ คุณก็ต้องซอมแซมชีวิตของคุณเพื่อคนอื่นตลอดไปไม่มีที่สิ้นสุด”

นอกจากนี้ สิ่งที่ผู้ตอบเป็นกังวลก็คือ การยินยอมมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของวัยรุ่นส่วนใหญ่ มักจะกังวลในเรื่องของการตั้งครรภ์มากกว่าการติดโรคทางเพศสัมพันธ์ ดังคำกล่าวที่ว่า

“การขาดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องเพศศึกษา ทำให้เด็กผู้หญิงมองปัญหาเฉพาะหน้าแค่การหาทางป้องกันตนเองไม่ให้ท้อง โดยเป็นฝ่ายยอมรับความเสี่ยงเรื่องโรคทางเพศทั้งหมด คือเน้นไปที่การคุม

กำเนิดด้วยตัวเองด้วยการกินยาคุมเป็นหลัก ไม่ทันได้คิดว่าจะต้องป้องกันโรคภัยอื่น ๆ ด้วยเลย”

ดังนั้น สิ่งที่คุณต้องต้องการนำเสนอเกี่ยวกับประเด็นนี้ก็คือ เรื่องเพศเป็นเรื่องที่เราต้องเรียนรู้ ต้องเรียนรู้ว่าจะต้องทำอะไรจึงจะเหมาะสม อันเป็นลักษณะของสังคมสมัยใหม่ที่มีการควบคุมเรื่องเพศธรรม (Gender)

จากการวิเคราะห์ตัวบทข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ว่า สังคมไทยยังไม่ยอมรับเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสอย่างเปิดเผย โดยเฉพาะผู้หญิงถูกโยงเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสไว้กับการสูญเสียพรหมจรรย์และคุณค่าของลูกผู้หญิง ซึ่งเรีนรตีได้พยายามให้ความหมายใหม่ว่า พรหมจรรย์ไม่ใช่คุณค่าสูงสุดในชีวิตของผู้หญิง หากสูญเสียมันไปก่อนเวลาอันควรก็ไม่ใช่เรื่องที่จะมาเสียใจหรือพยายามซ่อมแซมตัวเองเพื่อไม่ให้ผู้ชายคนต่อไปรู้ว่าตนเองไม่บริสุทธิ์ แต่ควรภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมี และเข้าใจในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน นอกจากนี้ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสควรต้องมีการเรียนรู้ว่าจะต้องทำอะไรจึงจะเหมาะสม นั่นคือต้องมีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไปพร้อม ๆ กับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ด้วย

2.2 การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

คำถามส่วนใหญ่ในคอลัมน์ปุจฉาประสาหญิงจะมาจากผู้หญิง และพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสเป็นจำนวนมาก ซึ่ง “เรีนรตี” คาดว่ามีประมาณ 70 % และผู้วิจัยพบว่า ลักษณะของคำถามจะมี 3 ลักษณะ นั่นคือ ปัญหาสามีนอกใจ ปัญหาการนอกใจสามี และผู้หญิงโสดไปเป็นมือที่สามของคนที่มีครอบครัวแล้ว ซึ่งรายละเอียดของแต่ละประเด็น เป็นดังนี้

ในประเด็นเรื่องสามีนอกใจนั้นเป็นเรื่องปกติที่พบได้บ่อยในสังคมไทย คำถามที่เข้ามาเป็นไปในลักษณะที่ว่าฝ่ายหญิงรับรู้ว่ามีชายไม่ได้รักตนแล้ว แต่ก็ไม่กล้าหย่า เพราะทำใจไม่ได้และทนอยู่เพื่อลูก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงมีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับครอบครัวอย่างเหนียวแน่น ทั้งนี้เป็นดังที่ “เรีนรตี” กล่าวว่า

“การได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขในชีวิตคู่ ย่อมทำให้สามี-ภรรยาเกิดความผูกพัน
แน่นแฟ้น ยิ่งครอบครัวที่มีลูกเป็นโอรสของคัลองใจ ยิ่งทำให้ปมเงื่อนของ
ครอบครัวร้อยรัดกันไว้อย่างมั่นคงแข็งแรงยิ่งขึ้น”

อย่างไรก็ตาม สำหรับในประเด็นนี้ผู้ตอบให้ความหมายว่า ผู้หญิงควรพิจารณาตนเอง
ก่อนว่ามีข้อบกพร่องหรือไม่ โดยเฉพาะในเรื่องความซื่อซุกใจในชีวิตคู่ อาจทำให้เกิดปัญหา
การนอกใจขึ้นได้ ดังคำพูดว่า

“ในกรณีผู้ชายนอกใจเมีย ผู้หญิงหลายคนมักจะลืมนมองตัวเองให้เป็น
ปัญหา เพราะมีแต่กล่าวโทษอีกฝ่ายว่าไม่ซื่อสัตย์ หาว่าไม่ซื่อซุกใจ
ซุกใจ น่าเบื่อหน่ายในการร่วมชีวิตนั้น อาจจะเป็นทอนความสัมพันธ์
วันแล้ววันเล่า เหมือนน้ำที่หยดลงหินทุกวัน จนหินกร่อนและสึกไปในที่
สุดท้ายนั่นแหละ”

ดังนั้น ลำดับแรกผู้หญิงจึงควรพิจารณาตนเองก่อน แต่ถึงที่สุดแล้วหากไม่สามารถจะดึง
ตัวสามีให้กลับมาใช้ชีวิตคู่ต่อไปได้ “รีนรตี” ก็เห็นว่าทางออกที่ดีก็คือการหย่า ดังจะเห็นได้จากคำ
พูดว่า “ทำไมคุณยังดิ้นที่จะกอดทะเลียนสมรสไว้ ทั้งที่เขาไม่ไยดีแล้ว ?” และ “เลิกคิดเสียที่
ว่าการหย่าร้างทำให้ชีวิตมีตำหนิ ควรจะเปลี่ยนมุมมองใหม่ว่าเป็นการผ่าตัดใหญ่เพื่อรักษาชีวิต
มากกว่า”

รีนรตีเน้นให้ผู้หญิงมองเห็นคุณค่าในตัวของตัวเอง และพร้อมจะยืนหยัดอยู่ได้อย่างสง่า
งามแม้ว่าจะไม่มีสามีก็ตาม แต่จะไม่แนะนำให้ผู้หญิงไปคบชู้ แต่ทางออกของรีนรตีก็คือการหย่า
กับสามีเดิมก่อน และการที่จะคบกับผู้ชายคนใหม่ก็ไม่ใช่เรื่องเสียหาย ดังคำกล่าวที่ว่า

“รตี นิยมยินดีในผู้หญิงทุกคนที่ยืนหยัดในสองขาตนเองได้ ชื่นชมผู้หญิง
ที่พร้อมจะก้าวออกไปจากนรกเพื่อทดลองไต่บันไดสวรรค์ จะตกลงมา
เจ็บอีกหรือป็นไปถึงสายรุ้งก็ไม่ใช่ไร แต่ไม่เห็นด้วยที่จะปีนต้นไม้เพื่อ
เสพลูขี้ผึ้งครั้งชั่วคราว แล้วพบว่าความสุขนั้นผัวร้อนอยู่ท่ามกลางไฟ
นรก”

ดังนั้น กล่าวได้ว่า “รัตนดี” เห็นความสำคัญของชีวิตคู่ หรือการแต่งงานในระดับหนึ่ง แต่ไม่ได้ถือว่าการแต่งงานเป็นที่สุดของชีวิต ที่จะต้องพยายามดันทุรังอยู่กันต่อไปให้ได้แม้ว่าจะรู้ว่าไปกันไม่ได้แล้ว ซึ่งถือว่าเป็นการยกเลิกความเชื่อหรือบรรทัดฐานแบบเดิม ๆ ในเรื่องการแต่งงาน

สำหรับในประเด็นที่สองคือการที่ฝ่ายภรรยาอกใจสามีนั้น พบว่าสาเหตุจะเกิดจากความบกพร่องของสามี เช่น สามีเจ้าชู้ ไม่ช่วยดูแลและรับผิดชอบครอบครัว ความบกพร่องเรื่องบนเตียง เป็นต้น ซึ่งในสถานการณ์เช่นนี้จะพบว่า ผู้หญิงเกิดความรู้สึกผิดในใจอย่างมาก ทั้งความรู้สึกผิดต่อศีลธรรม และความรู้สึกผิดต่อครอบครัว จึงต้องการเขียนมาขอคำปรึกษา รวมถึงการขอทางออกในสถานการณ์ดังกล่าว

ทางออกของ “รัตนดี” ก็ยังเห็นว่า ถ้าผู้หญิงเกิดความไม่พอใจในชีวิตคู่กับสามีแล้ว ก็ควรจะหย่าขาดกับสามีให้เรียบร้อย ก่อนที่จะมีผู้ชายคนใหม่ เพราะสังคมไทยอาจเห็นใจเมียหลวง แต่ยังไม่ให้อภัยผู้หญิงมีชู้ ดังที่รัตนดีกล่าวไว้ว่า “เป็นสตรีร้ายแล้วมีผู้ชายคนใหม่อย่างเปิดเผยเป็นคนละเรื่องกับการหลบซ่อนมีชู้อย่างแน่นอน”

ดังนั้น จะเห็นว่าทางออกของผู้หญิงยังคงอยู่ในกรอบของ “ผัวเดียวเมียเดียว” นั่นคือการที่ผู้หญิงจะมีผู้ชายคนใหม่จะต้องหย่าขาดกับผู้ชายคนเก่าให้เรียบร้อย จึงจะถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ในขณะที่ผู้ชายกลับสามารถมีภรรยาที่หลายคนได้โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหาย

ในประเด็นสุดท้าย คือการที่ผู้หญิงโสดไปเป็นมือที่สามของคนที่มีครอบครัวแล้ว เป็นสิ่งที่ “รัตนดี” ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง โดยให้ความหมายว่าเป็น “หญิงคนชู้” ดังข้อความว่า

“คุณจะโกรธ รติ ไหมนะ ที่ใช้ชื่อเรื่องกล่าวหาคุณตั้งแต่ต้นว่าเป็น “หญิงคนชู้” เพราะจากคำสารภาพทั้งหมดของคุณ ขอบอกอย่างสัตย์ ชื่อว่า รติ ไม่อาจรู้สึกดีไปกว่านี้ได้อีกแล้ว”

ดังนั้น จะเห็นว่า การประพฤติดีศีลธรรมเป็นสิ่งที่รติไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการประพฤติดีศีลธรรมนั้น เป็นการสร้างความเดือดร้อนให้ครอบครัวคนอื่น

จากการวิเคราะห์ตัวบทข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการเมืองเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้ว่า สถานภาพการสมรสไม่ใช่สิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตคู่

ดังนั้น หากเกิดปัญหาการนอกใจกัน ก็ไม่จำเป็นที่อีกฝ่ายจะต้องรักษาสถานภาพการสมรสนั้นไว้ แต่ควรทำให้ถูกต้อง นั่นคือ ผู้หญิงสามารถมีผู้ชายคนใหม่ได้ก็ต่อเมื่อหย่าขาดจากสามีเก่าเรียบร้อยแล้ว แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงยังคงต้องยึดคติ “ผัวเดียว เมียเดียว” ในขณะที่ผู้ชายไม่ต้องมีการให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวเลย อย่างไรก็ตาม ในคู่สมรสที่มีความสัมพันธ์ที่ดีอยู่แล้ว ก็ไม่ควรที่ใครจะเข้าไปเป็นมือที่สามทำลายความสัมพันธ์อันดีนั้น เพราะจะถือว่าเป็นการกระทำที่สมควรประณามเป็นอย่างยิ่ง หรือกล่าวได้ว่ามีการสร้างข้อเห็นพ้องทางจริยธรรม (Moral Consensus) ว่าการนอกใจ หรือการไม่ซื่อสัตย์ต่อกัน เป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ

คอลัมน์ “q&a sex”

1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

จากการแบ่งประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ออกเป็นระดับของการบอกรัก และระดับของการบอกความต้องการทางเพศแล้ว พบว่า การให้ความหมายต่อความสัมพันธ์ทั้งสองระดับ เป็นดังนี้

1.1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรัก

ในระดับนี้พบว่า ผู้ตอบไม่ได้ห้ามว่าผู้หญิงไม่ควรเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อน แต่ให้คำแนะนำว่า หากอยากเป็นผู้หญิงที่มีเสน่ห์และน่าสนใจ ก็ไม่ควรเป็นฝ่ายเริ่มต้นแสดงท่าทีสนใจผู้ชายก่อน เพราะถ้าทำแบบนั้นจะถือเป็นของง่าย และขาดเสน่ห์ดึงดูดใจ ดังนั้น ผู้หญิงจึงควรรู้จักวางตัวด้วยเทคนิคที่ผู้ตอบกล่าวว่าเป็น “การเล่นเกมเอาเกิดเจ้าล่อกับหนุ่ม ๆ” ซึ่งมีวิธีการดังนี้

“หญิงร้ายมักจะเป็นสาวประเภทที่รู้วิธีเล่นเกมเอาเกิดเจ้าล่อกับหนุ่ม ๆ พวกเธอวางมาด ไม่สูงสิงโกล์ซิด ทำท่าเหยียดหยามนิดหน่อย ไม่ตั้งหน้าตั้งตารอเขา และสร้างความรู้สึกประทับใจได้ว่า ถึงจะมีหรือไม่มี เขาก็อยู่ได้ ซึ่งมันทำให้เขายิ่งปักใจในตัวเธอ ยิ่งกว่าผู้หญิงที่วางหัวใจใส่ถาดประเคนให้เขาเป็นไหน ๆ”

กล่าวโดยสรุปก็คือ ผู้ตอบเห็นว่า ถ้าหากผู้หญิงจะทำให้ตัวเองเป็นที่น่าสนใจก็ไม่ควรเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักผู้ชายก่อน แต่ควรสร้างความประทับใจให้กับผู้ชายด้วยการแสดงที่

ทำว่าไม่สนใจผู้ชายก่อน เพื่อให้ผู้ชายเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการขอมีความสัมพันธ์ด้วย ซึ่งเท่ากับตอกย้ำคตินิยมเดิม ๆ ว่า “ผู้ชายเป็นฝ่ายเสนอ ผู้หญิงเป็นฝ่ายสนอง” นั่นเอง นอกจากนี้จะสังเกตเห็นว่า ผู้ตอบมีการสร้างเกณฑ์ใหม่ในการพิจารณาเรื่องของผู้หญิงที่เป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศก่อนว่าเป็น “ผู้หญิงมีเสน่ห์” และ “ผู้หญิงไม่มีเสน่ห์” แทนการใช้เกณฑ์การแบ่งเป็น “หญิงดี” และ “หญิงชั่ว”

1.2 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ

ในระดับของการบอกความต้องการทางเพศ ผู้ตอบให้ความเห็นว่า โดยธรรมชาติแล้วผู้หญิงต้องใช้เวลาในการกระตุ้นอารมณ์ทางเพศนานกว่าผู้ชาย ดังนั้นผู้ชายต้องเป็นฝ่ายเริ่มในการมีความสัมพันธ์ระหว่างเพศก่อน ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการเอาเปรียบกัน แต่เป็นเรื่องธรรมดา อย่างไรก็ตาม หากผู้หญิงจะเป็นฝ่ายเริ่มก่อนบ้างก็ไม่ใช่เรื่องเสียหาย ดังคำพูดที่ว่า

“ไม่จำเป็นต้องรอให้เขาทำสวีทกับคุณก่อนหรอก ค่อย ๆ เริ่มทำและบอกให้เขารู้ตลอดว่าคุณชอบยังไง ชักพักหนึ่งคุณก็จะได้ในสิ่งที่ต้องการเอง”

ถึงแม้โดยธรรมชาติผู้ชายจะชอบเป็นฝ่ายเริ่มก่อน แต่ในทางตรงกันข้าม ผู้ชายบางคนก็ชอบที่จะเป็นฝ่ายรับและถูกบงการในเรื่องบนเตียงบ้าง เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศความรัก เช่น

“แฟนของฉันอยากให้เราลองเล่นบทบาทเช็ทซ์ตามจินตนาการแบบแปลก ๆ เขาขอเป็นฝ่ายถูกจับควบคุมบงการบนเตียงบ้างนะคะ แต่ฉันไม่เห็นว่ามันจะทำให้เรามีอารมณ์เพศตรงไหน ฉันจะปรับแต่งบรรยากาศอย่างไรดีคะที่ฉันจะได้รู้สึกมีอารมณ์ร่วมด้วย”

จะเห็นได้ว่า การสลับเปลี่ยนบทบาทกันดังกล่าว ถึงแม้จะเป็นการชั่วคราวเพื่อสร้างบรรยากาศแปลกใหม่ของความรัก แต่ก็พบว่าผู้หญิงไม่มีความสุขกับบทบาทการเป็นฝ่ายรุก และต้องการจะให้ผู้ชายเป็นฝ่ายรุกมากกว่า ทั้งนี้เพราะ “ความอาย” ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าผู้หญิงได้รับบทบาทการเป็นผู้ตามมาโดยตลอดจึงเกิดความเคยชินกับบทบาทดังกล่าว เมื่อต้องทดลองบทบาทผู้นำด้วยการเป็นผู้นำในเรื่องเพศ ซึ่งเป็นเรื่อง que ผู้หญิงได้รับการสั่งสอนมาโดยตลอดว่าน่าอับอาย ดังนั้นจึงทำให้การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในเรื่องเพศของผู้หญิงเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก ดังเช่นจดหมายอีกฉบับหนึ่งว่า

“เชื้อใหม่ฉันอยู่กับสามีมาหกเดือนแล้ว เรื่องอื่นเขาก็ดูเป็นผู้นำฉันได้ดีทุกอย่าง ขาดอย่างเดียวก็เรื่องบนเตียง ไม่รู้เป็นยังไงทุกครั้งที่มีเช็ชท์กัน ฉันต้องเป็นฝ่ายเริ่มก่อนทุกที บางทีก็รู้สึกอายเหมือนกันนะคะ มีวิธีไหนให้เขาเป็นฝ่ายเริ่มรุกฉันก่อนบ้างคะ” (เน้นโดยผู้วิจัย)

จากจดหมาย 2 ฉบับนี้แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ผู้หญิงปัจจุบันจะมีพัฒนาการทางด้านความสัมพันธ์ กล่าวคือ สามารถเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนได้ แต่ “ความอาย” ก็ถือเป็นกรอบในการกำหนดพฤติกรรมของสังคมสมัยใหม่ที่มีเฉพาะในผู้หญิงเท่านั้น ส่งผลให้ผู้หญิงยังต้องถูกควบคุมเรื่องเพศอยู่ในสังคมปัจจุบัน

อีกประเด็นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการบอกความต้องการทางเพศก็คือ ความไม่พึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งได้แก่ ความไม่พร้อมที่จะมีเช็ชท์กับสามีและการไม่ถึงจุดสุดยอด เนื่องจากไม่ชอบวิธีการที่คู่ของตนเองปฏิบัติ แต่ไม่กล้าบอก ซึ่งผู้ตอบจะให้คำแนะนำว่าควรพูดกันตรง ๆ แบบลงรายละเอียด และไม่ต้องคำนึงว่าจะต้องรักษาน้ำใจของฝ่ายชาย ดังคำตอบที่ว่า

“คุณต้องพูดกับเขาตรง ๆ แบบเจาะจงมาก ๆ ไม่งั้นเขาก็ไม่เข้าใจสักที อาจถึงขั้นแสดงให้เขาดูด้วย...ไม่ต้องกังวลว่าจะต้องปกป้องความรู้สึกของเขา และพูดในสิ่งที่ควรพูดอย่างดีที่สุดเท่าที่ทำได้”

นั่นก็คือการสร้างความหมายว่าผู้หญิงต้องมีความกล้าหาญที่จะมีความสุขทางเพศ แต่อย่างไรก็ตาม ท้ายที่สุดแล้ว หากผู้ชายไม่มีอารมณ์ทางเพศจริง ๆ ผู้หญิงก็ไม่ควรเป็นฝ่ายยั่วยวนผู้ชายก่อน เพื่อแสดงความต้องการของตนเอง ดังคำตอบที่ว่า

“ไม่ว่าคุณจะทำวิธีไหน อย่าพยายามทำให้เขาช็อคด้วยการแค้นยั่วยวนเขา เพราะเขาจะรู้สึกไร้น้ำยาเหลือเกินที่คุณถึงกับสติแตกกลยุนขนาดนั้น”

จากการวิเคราะห์ห้วงข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้ว่า ในระดับการบอกรัก บทบาทในการเป็นฝ่ายเริ่มต้นก็ยังคงอยู่ที่ฝ่ายชาย และสำหรับผู้หญิง ถ้าต้องการจะทำให้ตนเองดูมีคุณค่าก็ควรจะต้องรู้จักวางตัวไม่ให้ฝ่ายชายรู้สึกว่าฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายเสนอให้ก่อน จึงจะนับว่าเป็น

ผู้หญิงที่มีเสน่ห์ น่าสนใจ นอกจากนี้แล้ว “ความอาย” ถือเป็นกรอบในการกำหนดความคิดของผู้หญิงให้ขาดความกล้าหาญที่จะเป็นฝ่ายเริ่มต้นในความสัมพันธ์ก่อน ทำให้ผู้หญิงบางคนยึดติดกับบทบาทการเป็นผู้ตามของตนเอง และรู้สึกดีกับบทบาทดังกล่าว สำหรับการบอกความต้องการทางเพศนั้นเป็นสิ่งที่ผู้หญิงควรบอกอย่างเปิดเผยว่าชอบหรือไม่ชอบอย่างไร โดยการบอกตรง ๆ แบบลงรายละเอียด แต่ไม่ต้องถึงขั้นลงมือช่วยวนผู้ชายก่อน

2. การสื่อสารทางเพศ

2.1 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

จากการวิเคราะห์ที่พบพบว่า ประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมีทั้งในกรณีที่มีการเตรียมวางแผนมาก่อนว่าจะมีอะไรกัน และการมีอะไรกันในภาวะที่ผู้หญิงไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ซึ่งทั้งสองกรณีจะเกิดคำถามที่ต่างกัน กล่าวคือ ในกรณีแรกผู้หญิงต้องการที่จะมีเพศสัมพันธ์เพราะคิดว่าจะเป็นสื่อสัมพันธ์ที่ทำให้คนรัก รักตนมากขึ้น ดังคำถามว่า

“ฉันเพิ่งรู้จักผู้ชายคนหนึ่งได้ 2-3 อาทิตย์ เราสนิทกันเร็วมาก ๆ เรารู้สึกต้องการกันและกันรุนแรงมากด้วย ฉันสงสัยว่าเมื่อไหร่ถึงเหมาะสมที่เราจะมีอะไรกันคะ ? ฉันไม่อยากเร่งร้อน แต่ก็ไม่อยากเสียผู้ชายคนนี้ไป”

จากคำถามดังกล่าวสะท้อนความคิดที่ว่า ผู้หญิงยอมมีเซ็กซ์เพื่อแลกกับความรักจากฝ่ายชาย ในขณะที่ฝ่ายชายยอมแลกความรัก เพื่อจะได้เซ็กซ์จากผู้หญิง ซึ่งเมื่อผู้หญิงมีความคิดเช่นนี้ ก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมากขึ้น เนื่องจากคิดว่าการกระทำดังกล่าวจะทำให้ฝ่ายชายรักตนมากขึ้น

อีกกรณีหนึ่งคือ การมีเพศสัมพันธ์โดยที่ไม่ได้คาดการณ์มาก่อน มักจะอยู่ในภาวะการณ์ที่ฝ่ายหญิงไม่สามารถควบคุมตนเองได้ คำถามที่ตามมาจากความสัมพันธ์ที่ไม่ได้ควบคุมก็คือ ความกังวลว่าจะเกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ดังคำถามที่ว่า

“ดิฉันเพิ่งมีอะไรกับแฟนเป็นครั้งแรก เขาไม่ยอมใช้ถุงยาง แต่สัญญา กับฉันว่า ฉันไม่ต้องแน่ ปรากฏว่าเขาหลังข้างนอก ฉันไม่แน่ใจว่าเขามี

หลังข้างในด้วยรีเปลา ประจำเดือนไม่มา 10 วันแล้วด้วยคะ อยากรู้ว่า
ฉันจะท้องไหมนี่”

จากคำถามดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงมีการยินยอมที่จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
มากขึ้น ถึงแม้ว่าจะไม่มีการควบคุมหรือป้องกันเลยก็ตาม และประเด็นที่น่าเป็นห่วงก็คือ ผู้หญิง
มักกังวลเรื่องการตั้งครรภ์ แต่ไม่กังวลเรื่องการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์แต่อย่างใด ซึ่งผู้ตอบได้
ตระหนักถึงสิ่งที่กล่าวมาจึงตอบคำถาม ดังนี้

“อย่าลืมนะว่าเราอยู่ในยุคที่โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์รุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ
โดยเฉพาะเอดส์ และถึงจะป้องกันดีอย่างไร เช็ทซ์ปลอดภัย 100% ก็
ไม่มีจริง ดังนั้นคุณน่าจะรู้จักเขาในทุกแง่มุมที่เป็นไปได้ก่อนจะดีกว่า”

ดังนั้น สิ่งที่ผู้ตอบแนะนำเกี่ยวกับสิ่งที่ควรพิจารณาก่อนยินยอมมีเพศสัมพันธ์ก็คือ

“คุณควรสนิทสนมกันทางใจและความคิด ก่อนจะสนิทสนมทางร่างกาย

คุณควรเคารพนับถือคุณค่าในตัวเขา

คุณควรเผชิญปัญหาบางอย่าง หรือสถานการณ์เคร่งเครียดบางอย่างร่วมกัน เพื่อดูว่า
เขาจัดการกับเรื่องนั้นอย่างไร

คุณควรคุยกันในเรื่องการคุมกำเนิด หรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ควรสอบถาม
ประวัติความสัมพันธ์ทางเพศของเขาให้ได้มากที่สุด และควรตรวจเชื้อเอดส์ทั้งคู่ด้วย”

นอกจากนี้ หากไม่สามารถควบคุมไม่ให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์กันได้ ควรมีการป้องกัน
ด้วยการใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งนอกจากจะช่วยป้องกันการตั้งครรภ์แล้ว ยังช่วยป้องกันโรคติดต่อได้
อีกด้วย”

จากการวิเคราะห์ตัวบทข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศใน
ประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ว่า ผู้ตอบไม่ได้ห้ามว่าไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
แต่มีเงื่อนไขว่า ควรจะต้องรู้ว่าทำอย่างไรจึงจะเหมาะสม นั่นคือ ก่อนที่จะมีเพศสัมพันธ์กันควร
พิจารณาถึงความสนิทสนมทางใจก่อน ไม่ควรมีเช็ทซ์เพื่อรักษาความรักระหว่างคู่ แต่อย่างไรก็
ตาม หากไม่สามารถควบคุมการมีเพศสัมพันธ์ได้ก็ต้องรู้จักการป้องกันทั้งการตั้งครรภ์ และโรค
ติดต่อทางเพศสัมพันธ์

2.2 การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสนี้ยังเป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรม และยอมรับได้ค่อนข้างยากในสังคมไทย ดังเราจะเห็นได้จากคำถามที่ถามเข้ามาเกี่ยวกับกรณีนี้ยังไม่ได้รับการคัดเลือกให้มาตอบในคอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศอย่างแพร่หลาย และถึงแม้จะเลือกมานำเสนอก็จะเป็นไปในลักษณะที่ตอกย้ำคตินิยมและความเชื่อดั้งเดิม ที่ผู้หญิงไม่ควรไปมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสกับคนมีเจ้าของแล้ว เพราะสิ่งเดียวที่ผู้หญิงจะได้จากสัมพันธ์ภาพแบบนี้ก็คือ ความรู้สึกผิดที่นอนกับผู้ชายซึ่งมีเจ้าของ สิ่งที่คุณตอบแนะนำก็คือ

“ถ้าคุณอยากได้สิ่งที่ดีกว่านี้ละก็ ควรเห็นแก่ตัวคุณเองแล้วเลิกทำแบบนี้ คุณกำลังกินน้ำใต้ศอกคนอื่นอยู่นะ... ถอนตัวจากเขาเสียแต่เดี๋ยวนี้ แล้วเริ่มชีวิตของคุณใหม่จะดีกว่า”

ผู้ตอบให้ความหมายว่า ผู้หญิงที่ยอมมีความสัมพันธ์กับคนที่มีเจ้าของแล้วคือคนที่มีความนับถือในตัวเองต่ำ หรืออาจเป็นด้วยความผิดพลาด ซึ่งไม่ว่าจะด้วยเหตุผลอะไรก็ตาม ผู้หญิงจะตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบในสถานการณ์ดังกล่าว เพราะผู้ชายไม่มีทางจะเลิกกับภรรยา มาคบกับชู้รักอย่างเปิดเผยแน่ ดังนั้น ผู้หญิงจึงควรถอนตัวออกจากสถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งเป็นดังที่ผู้ตอบกล่าวว่า

“เขาไม่คิดเลิกกับภรรยาแน่ ๆ เพราะเขาได้สิ่งที่ดีที่สุดจากทั้งสองฝ่ายอยู่แล้ว คือความตื่นเต้นเร้าใจที่ได้คบหาคุณ และความมั่นคงของชีวิตสมรสกับภรรยาเขา... ผู้ชายที่อยู่ในสถานการณ์นี้มีแค่ร้อยละหนึ่งเท่านั้นที่เลิกกับภรรยา มาลงเอยกับหญิงที่เป็นชู้รัก ถอนตัวจากเขาเสียแต่เดี๋ยวนี้และเริ่มชีวิตของคุณใหม่จะดีกว่า”

จากการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้ว่า ผู้ตอบมีการสร้างความเห็นพ้องกันทางศีลธรรมว่า ผู้หญิงไม่ควรจะไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับคนที่มีเจ้าของแล้วเพราะเป็นฝ่ายเสียเปรียบในสถานการณ์ดังกล่าว ควรมีความนับถือตนเอง และไม่กินน้ำใต้ศอกคนอื่น เพราะไม่มีอะไรที่ดีขึ้นมาจากสถานภาพดังกล่าว ดังนั้นจึงควรถอนตัวออกมาแล้วเริ่มต้นชีวิตใหม่จะดีกว่า

จากการวิเคราะห์ด้วยบทของคอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง” และคอลัมน์ “q&a sex” ผู้วิจัยพอจะสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในแต่ละประเด็นได้ว่า แนวความคิดเรื่องความเท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์ ดูเหมือนจะทำให้ความสัมพันธ์ในเรื่องเพศระหว่างผู้หญิงและผู้ชายมีความเสมอภาคกันมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเรื่องดังกล่าวก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมิติทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งกรอบปฏิบัติของสังคมแต่โบราณที่ครอบงำความคิดของผู้หญิง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการรักรักนวลสงวนตัว การไม่ชิงสุกก่อนห่าม ผู้ชายคือผู้นำ ส่วนผู้หญิงคือผู้ตาม ฯลฯ ล้วนมีส่วนกำหนดพฤติกรรมในเรื่องเพศของผู้หญิง นอกจากนี้ การสร้างความหมายในเรื่อง “หญิงดี” และ “หญิงไม่ดี” ก็ทำให้ผู้หญิงไม่มีความกล้าที่จะแสดงพฤติกรรมที่ขัดต่อค่านิยมดังกล่าว ถึงแม้ว่าผู้หญิงปัจจุบันจะรับรู้และเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของโลกแล้วก็ตาม แต่กรอบความคิดในเรื่อง “ความอาย” และ “ความมีเสน่ห์” ก็ถือเป็นกรอบแนวคิดที่สามารถควบคุมเรื่องเพศในผู้หญิงได้ แต่สำหรับผู้ชายแล้ว จากการที่ไม่ปรากฏคำถามจากฝ่ายชายในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า ผู้ชายไม่คิดว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส และการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสนั้น เป็นปัญหาสำหรับตนเอง แต่ผู้ชายคิดว่าการกระทำต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นตนเองสามารถกระทำได้โดยเสรี ซึ่งสิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงการกำหนดมาตรฐานซ้อน (Double Standard) ในสังคม ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายส่วนใหญ่จึงเป็นแบบไม่เท่าเทียมกัน โดยผู้หญิงจะมีขีดจำกัดในการแสดงพฤติกรรมทางเพศมากกว่าผู้ชาย เช่น ผู้หญิงไม่สามารถมีผู้ชายคนใหม่ได้อย่างเปิดเผย ถ้าหากยังไม่หย่าขาดกับสามีคนเก่า หรือผู้หญิงไม่ควรมีเพศสัมพันธ์กับคนที่มิใช่เจ้าของแล้ว ในขณะที่ผู้ชายสามารถมีภรรยาพร้อมกัน 2 คนได้ เป็นต้น

ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อกระจายเสียง

1. **สื่อวิทยุ** ได้แก่ “รายการเปิดประเด็น” ทางสถานีวิทยุ FM.96.5 MHz.
2. **สื่อโทรทัศน์** ได้แก่ “รายการซัวร์ก ซัวร์ส” ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อ.ส.ม.ท.

ตาราง 7 : ตารางเปรียบเทียบการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศของรายการ “เปิดประเด็น” และรายการ “ซัวร์ก ซัวร์ส”

ประเด็น	รายการ “เปิดประเด็น”	รายการ “ซัวร์ก ซัวร์ส”
1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ		
1.1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรัก	-ไม่ปรากฏประเด็นนี้ในกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษา	-ไม่ปรากฏประเด็นนี้ในกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษา
1.2 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ	-กรณีที่เป็นคู่สมรสกัน และอยู่ในวัยทอง ผู้หญิงควรเริ่มต้นแล้วโดยผู้ชายก่อนบ้าง เพราะในวัยนี้ผู้ชายจะลดลงในเรื่องของอารมณ์เพศ จึงต้องการการกระตุ้น ทั้งนี้เพื่อให้ชีวิตสมรสมีความสุขและไม่มีปัญหา	-ผู้หญิงสามารถเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนได้กับคู่ของตนเอง แต่ต้องมีวิธีการในการแสดงออกที่ไม่เปิดเผยเกินไป ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เป็นการอุปสรรคต่อชีวิตคู่ได้ -เรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนเป็นการกำหนดมาตรฐานซ้อนในสังคมไทย

ประเด็น	รายการ “เปิดประเด็น”	รายการ “ซุ้รัก ซุ้รส”
<p>2. การสื่อสารทางเพศ</p> <p>2.1 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส</p> <p>2.2 การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส</p>	<p>-ผู้หญิงไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเพราะจะทำให้คุณค่าของผู้หญิงเสียไป โดยอ้างเรื่องการรักรวมถึงสงวนตัว ความเป็นกุลสตรี และความเสียเปรียบของผู้หญิง</p> <p>-ผู้หญิงควรมีอิสระที่จะตัดสินใจมีหรือไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสก็ได้ เพราะคุณค่าของตัวผู้หญิงอยู่ที่การประเมินด้วยตัวเค้านเองไม่ใช่ผู้ชายประเมินฝ่ายเดียว</p> <p>-ความบริสุทธิ์ของผู้หญิงไม่ได้อยู่ที่เอื่อพรหมจรรย์ ดังนั้นหากสูญเสียมันไปด้วยความผิดพลาดก็ให้มองความผิดพลาดนั้นเป็นบทเรียนไม่ใช่บทตัดสินชีวิตของเรา</p> <p>-ผู้ชายมีความต้องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส เพราะอิทธิพลของฮอร์โมนเพศชาย</p> <p>-ผู้หญิงควรปรับปรุงตัวเองเพื่อไม่ให้ผู้ชายเอื่อจนไปมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส</p> <p>-เรื่องความมีอิสระในการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสเป็นมาตรฐานสองชั้นของประเทศไทย</p>	<p>-การมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสมและสมควรแก่เวลาคือ ต้องเรียนจบก่อน</p> <p>-เมื่อยังอยู่ในวัยเรียนสามารถมีคู่รักได้ แต่ต้องไม่มีเพศสัมพันธ์กัน จึงจะถือว่าเหมาะสม</p> <p>-ผู้หญิงควรต้องรักรวมถึงสงวนตัว อยู่ในขณะที่ผู้ชายก็ต้องมีความเป็นสุภาพบุรุษ</p> <p>-ผู้ชายมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสเพราะความเจ้าชู้ ซึ่งเป็นธรรมชาติของผู้ชายที่ต้องทำหน้าที่ในการเจริญเผ่าพันธุ์ และด้วยอิทธิพลของฮอร์โมนเพศชายอีกด้วย</p> <p>-ผู้หญิงควรพิจารณาข้อบกพร่องของตนเองในกรณีที่ผู้ชายไปมีผู้หญิงอื่น แต่ต้องไม่คิดว่าคุณค่าของตนเองลดลง ควรภูมิใจในตัว เองว่ายังมีความดี มีความสามารถอย่างอื่น ๆ</p>

จากนี้ไปเป็นรายละเอียดของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการทั้งสอง

รายการ “เปิดประเด็น”

1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

จากการคัดเลือกตัวบทเกี่ยวกับประเด็นนี้พบว่า ไม่มีปัญหาในระดับการบอกรักทั้งจากผู้ชายและผู้หญิงเลย ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า การที่ใครจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักในสังคมปัจจุบันมิใช่ปัญหาแล้ว ทั้งนี้เพราะผู้หญิงก็มีอิสระเสรีมากขึ้นในการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมใดๆ ที่ไม่เกินเลยขอบเขตความดีงามของวัฒนธรรมไทย

เมื่อพิจารณาประเด็นเรื่องการบอกความต้องการทางเพศพบว่า คำถามที่ถามเข้ามาคือ ผู้หญิงไม่กล้าบอกความพึงพอใจในเรื่องเพศ ส่งผลให้ไม่มีความสุข นอกจากนี้ แม้จะเป็นสามีภรรยากันผู้หญิงก็ไม่กล้าเล่าโลมผู้ชายก่อน ซึ่งสะท้อนคตินิยมของไทยว่า ผู้หญิงที่ดีจะต้องไม่แสดงความรู้สึกรักใคร่อย่างเปิดเผย เพราะถือเป็นเรื่องน่าอับอาย นอกจากนี้ ผู้หญิงที่ดีจะต้องไม่ประสีประสาในเรื่องเพศ ต้องเก็บความรู้สึกในเรื่องรักใคร่ ไม่ควรให้ฝ่ายชายเห็นความรู้สึกนั้น

จากการมีค่านิยมเช่นนี้ ทำให้ผู้หญิงไทยไม่กล้าแสดงความรู้สึกหรือความต้องการทางเพศของตนเองออกมา แม้กับสามีของตนเอง ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาการนอกใจของฝ่ายชาย และอาจเลยไปถึงการแยกทางกันในที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ฝ่ายหญิงไม่กล้าบอกความต้องการของตน และบางครั้งก็ไม่เข้าใจความต้องการของฝ่ายชาย ซึ่งเมื่อมีอายุมากขึ้นก็ต้องการการกระตุ้นและเล่าโลมมากขึ้น ดังที่ ศ.นพ. ชัยพร ภัทราคม กล่าวว่

“ชีวิตคู่ต้องมีการปรุงแต่งทั้งสองฝ่าย ผู้หญิงต้องรู้เรื่องเพศศึกษาว่าเมื่อถึงช่วงอายุขนาดนี้ ผู้ชายเค้าจะลดลงในเรื่องของอารมณ์...ผู้ชายต้องการการเล่าโลม เพราะฉะนั้นถ้าภรรยาอยู่เฉยก็จะลดความหิวหว่าลงไป ผู้ชายก็就会有ความลดถอยลงไปของอารมณ์เพศ”

ดังนั้น การให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในมุมมองของแพทย์ ไม่ได้มองว่าการที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายเริ่มต้นเล่าโลมผู้ชายก่อน หรือเป็นฝ่ายเริ่มต้นในความสัมพันธ์ระหว่างเพศเป็นเรื่องเสียหาย ในทางตรงกันข้าม กลับเป็นเรื่องดีที่ทำให้ชีวิตรักมีความสุข สดชื่น ร่าเริงดี แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็แสดงให้เห็นว่า การอนุญาตให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายเล่าโลมผู้ชายก่อนได้ เป็นไปเพื่อความสุข

ของผู้ชาย มีไว้เพื่อประโยชน์ของผู้หญิงเป็นหลัก ทั้งนี้โดยการชักจูงการประสานผลประโยชน์ (Cooptation) ที่ทำให้ผู้หญิงรู้สึกว่าการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อความสุขในชีวิตคู่ของตนเองด้วย

2. การสำส่อนทางเพศ

2.1 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

นายแพทย์พันธุ์ศักดิ์ ศุกระฤกษ์ กล่าวว่า “จากการสำรวจจากคูเร็กซ์โกลเบิลเซ็กซ์เซอร์เวย์ (Durex Global Sex Survey) ก็คือ คำถามอันดับแรกที่ผู้ชายจะถามคือ ผมจะทราบได้อย่างไรว่าผู้หญิงคนที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อน” ในขณะเดียวกัน คำถามที่ถามเข้ามาในรายการ “เปิดประเด็น” จากผู้หญิงก็คือ ผู้ชายจะรู้หรือไม่ว่าผู้หญิงบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์ หรือทำอย่างไรไม่ให้ผู้ชายรู้ว่าตนเองเคยผ่านผู้ชายมาแล้ว เป็นต้น ซึ่งความแตกต่างของคำถามจากบุคคลทั้งสองเพศในประเด็นที่เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสนี้ สื่อให้เราเห็นถึงค่านิยมของสังคมไทยในเรื่องการกำหนดคุณค่าเรื่องความบริสุทธิ์เฉพาะในผู้หญิง ซึ่งทำให้ผู้หญิงเกิดความกังวลใจ ในกรณีที่ได้ละเมิดค่านิยมดังกล่าวนั้นไปแล้ว

อย่างไรก็ตาม จากคำถามที่มาจากวัยรุ่นส่วนใหญ่ก็สะท้อนความเป็นจริงในสังคมได้ว่าผู้หญิงมีความกลัวที่จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสกันมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกในเรื่อง Free Love ที่ทำให้การรักรักนวลสงวนตัวของหญิงไทยเสื่อมคลายลง แนวคิดเรื่องความทันสมัยกลับมีบทบาทในสังคม ภาพของสาวไทยที่เคยเป็นแบบของกุลสตรีก็กลายมาสู่ภาพของความเป็นสาวเซ็กซี่ และไม่เห็นว่ากรรมมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ตนรักเป็นเรื่องเสียหาย

สำหรับคำตอบจะมีอยู่ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ คำตอบในลักษณะอนุรักษ์เห็นว่าผู้หญิงไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส โดยอ้างว่าทกกรรมเรื่องการรักรักนวลสงวนตัวและความเป็นกุลสตรีว่าเป็นคุณค่าที่สำคัญของผู้หญิงไทย ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสจะเป็นการทำลายคุณค่าดังกล่าว ดังนั้นจึงไม่สมควรกระทำ นอกจากนี้แล้ว ผู้หญิงยังต้องตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบในสถานการณ์ดังกล่าวด้วย ซึ่งคำตอบลักษณะนี้ส่วนใหญ่มาจากผู้ตอบผู้ชาย เช่นคำตอบของ นพ.พันธุ์ศักดิ์ ศุกระฤกษ์ ที่ว่า

“ถ้าไม่จำเป็นหรือไม่แน่ใจแล้ว อายายอมเป็นของใครได้ง่าย ๆ เพราะว่าหลังจากนั้นแล้วอะไรก็ตามที่เป็นคุณค่าของผู้หญิงเนี่ยจะหายไป เราไม่

ได้โทษฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชาย เพราะว่าเมื่อรักกันก็อยากจะมี ความสัมพันธ์กัน แต่เมื่อความรักจืดจางไป แยกทางกันไปแล้ว ใครเสีย ใครได้ ต้องคิดดี ๆ “

อย่างไรก็ตาม คำตอบอีกลักษณะหนึ่งคือคำตอบในลักษณะก้าวหน้า เป็นคำตอบจากผู้หญิงที่เห็นว่า การที่ผู้หญิงเสียตัวไม่ได้ทำให้คุณค่าของตนเองลดลง เพราะการประเมินคุณค่าในตัวผู้หญิงไม่ควรให้ผู้ชายประเมินเพียงฝ่ายเดียว แต่ควรมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติเสียใหม่ ด้วยการให้ผู้หญิงสร้างคุณค่าในตัวเอง (Self-esteem) ดังคำพูดของคุณอำนวยการเยี่ยมพันธ์ที่ว่า

“คุณค่าของตัวเอง อยู่ที่การประเมินและการให้คุณค่าของตัวเอง ไม่ใช่ผู้ชายประเมินเพียงข้างเดียว เพราะฉะนั้นค่านิยมที่บอกว่าผู้หญิงเสียตัวให้ผู้ชายแล้วคุณค่าลดลง ถ้าผู้ชายผ่านผู้หญิงมามากถือเป็นการใช้ชีวิตนี้ ต้องเปลี่ยนใหม่แล้ว”

คำตอบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สังคมเมืองมีแนวโน้มที่จะยกเลิกค่านิยมการยึดถือความบริสุทธิ์ของผู้หญิงมากขึ้น ทำให้คิดอย่างมีเหตุผลมากกว่าเชื่อตามที่เคยเชื่อ ๆ กันมา ดังจะเห็นได้ชัดเจนในกรณีที่ผู้หญิงเกิดความผิดพลาดขึ้นในอดีต และในปัจจุบันมีคนรักใหม่ก็จะเกิดความกังวลว่า ตนเองไม่บริสุทธิ์สำหรับคนรัก ซึ่งผู้ตอบที่เป็นผู้หญิงให้ความเห็นว่า ผู้หญิงควรมีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเอง และไม่ถือว่าการผิดพลาดนั้นจะเป็นบทตัดสินชีวิตของตนเอง ดังที่ พญ.พรพรรณพิมล หล่อตระกูล กล่าวว่

“เราต้องมีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเอง และก็รับผิดชอบต่อตัวของเราเอง สมมติว่ามันเป็นเหตุการณ์ในอดีต ตอนนั้นอาจจะด้วยเหตุผล ด้วยวัยอะไรบางอย่าง และเรารู้สึกว่ามันผิดพลาดไป อยากให้มองว่าความผิดพลาดนั้นเป็นบทเรียน แต่ไม่ใช่บทตัดสินชีวิตของเรา”

จากการวิเคราะห์หัวข้อข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสได้ว่า มีการให้ความหมายใน 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ ความหมายในลักษณะอนุรักษ์เห็นว่าผู้หญิงไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส โดยอ้างเรื่องคุณค่าของผู้หญิงเรื่องการรักษานวลสงวนตัว และมีความเป็นกุลสตรี แต่การให้ความหมายในลักษณะก้าวหน้าก็เห็นว่า ผู้หญิงควรมีอิสระที่จะตัดสินใจมีหรือไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสก็ได้ เพราะคุณ

ค่าของตัวผู้หญิงไม่ได้อยู่การประเมินคุณค่าจากผู้ชายเพียงฝ่ายเดียว แต่ผู้หญิงควรมีสติที่ประเมินค่าตัวเอง และรู้สึกที่ดีกับตนเองได้ ถึงแม้ว่าจะเคยทำผิดพลาดมาในอดีตก็ตาม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสังคมมีแนวโน้มยกเลิกลำดับการยึดถือความบริสุทธิ์ของผู้หญิงมากขึ้น นอกจากนี้ การสร้างความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อนี้ เห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างความหมายและอุดมการณ์ของผู้สร้างความหมาย คือ ผู้ตอบที่เป็นผู้ชายและผู้ชายจะมีคำตอบแตกต่างกัน

2.2 การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

จากการวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับประเด็นนี้พบว่า มีการสร้างความหมายว่าปัญหาการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสเกิดขึ้นจากการที่ฝ่ายชายไม่เต็มใจในเรื่องเพศจากภรรยา จึงออกไปแสวงหานอกบ้าน ซึ่งผู้ชายสามารถกระทำได้ เพราะสังคมไทยให้โอกาสมากกว่าผู้หญิง ซึ่งคำตอบลักษณะดังกล่าวมาจากผู้ตอบที่เป็นผู้ชาย ดังที่ นพ. สุขุมล วิชาวิพลกุล กล่าวว่

“อันนี้เป็นปัญหาที่เรียกว่าเซ็กซ์ที่ไม่สมบูรณ์ครับ คุณผู้หญิงฟังแล้วต้องรู้ไว้เลยนะครับว่า เวลาที่ผู้ชายไม่ได้รับเต็มที่ในครอบครัวเนี่ย ค่าจะไปแสวงหาข้างนอก เพราะสังคมให้ทางออก ให้โอกาสกับผู้ชายมากกว่า”

จากข้อความดังกล่าว แสดงให้เห็นได้ว่าผู้หญิงหรือฝ่ายภรรยาต้องรับบทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศของสามีให้ดีที่สุด ตามความต้องการของฝ่ายชาย มิฉะนั้นแล้วอาจทำให้เกิดปัญหาในชีวิตคู่ได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าครอบครัวเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับผู้หญิง ดังนั้นผู้หญิงจึงมีหน้าที่ต้องรักษาสุขภาพของครอบครัวไว้ ถึงแม้ว่าปัญหาจะเกิดขึ้นจากผู้ชายก็ตาม

เมื่อผู้ชายสามารถหาทางออกให้กับตัวเองด้วยการออกไปแสวงหานอกบ้านได้ สำหรับผู้หญิงหรือฝ่ายภรณานั้นไม่อาจมีพฤติกรรมเช่นนั้นได้ เนื่องจากระบบค่านิยมดั้งเดิมของไทยที่ปลูกฝังผู้หญิงมาว่า เมื่อแต่งงานมีสามีแล้ว จะต้องรักเดียวใจเดียว ซื่อสัตย์ต่อสามี หญิงมีคู่เป็นสิ่งที่ให้อภัยไม่ได้ ในขณะที่ผู้ชายได้รับการยกเว้นจากกรอบพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงต้องยึดคติ “ผัวเดียว เมียเดียว” ทั้ง ๆ ที่ผู้ชายไม่ยึดถือ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะของมาตรฐานซ้อนในสังคมไทย ทั้งนี้เป็นไปตามความเห็นระหว่าง นพ. พันธุ์ศักดิ์ ศุภระฤกษ์ และ คุณอำนวยการ เอี่ยมพันธ์ ว่า

อำนวยการ : ผู้ชายเนี่ยค่อนข้างจะมีอิสระเสรี ผู้หญิงเองก็ไม่ได้หวงห้ามมาก ผู้ชายอาจจะไปมีเล็ก ๆ น้อย ๆ อะไรนอกบ้านแบบไม่ได้จริงจัง หรือว่าบางครั้งคบครว อาจจะมีแบบว่ามีเป็นหลายบ้านอะไรก็มี

พันธุ์ศักดิ์ : อันนี้ก็เป็นทีที่เค้าเรียกว่ามาตรฐานสองชั้นของประเทศไทย ส่วนผู้ชายก็ยังอ้างกับภรรยาได้ว่าผมต้องสังสรรค์นะ ผมต้องทำงานอะไรต่าง ๆ ส่วนตัวผู้หญิงจะไปกินข้าวกับเพื่อนบ้าง ไม่ได้ขึ้นมาเชียว...

ดังนั้น จะเห็นว่าผู้ชายได้รับโอกาสให้มีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้มากกว่าฝ่ายหญิง ซึ่งจะมีทั้งการมีแบบชั่วคราวชั่วคราวกับหญิงบริการ การมีแบบเลี้ยงดูเป็นภรณาน้อย หรือการมีภรณาร่วมกันสองคน เป็นต้น

เหตุผลหนึ่งซึ่งทางผู้ตอบได้ให้คำอธิบายต่อการที่ผู้ชายนิยมมีคู่มากกว่าหนึ่งคนนั้นก็คือ ผู้ชายมีฮอร์โมนเพศชายที่เป็นตัวผลักดันให้สนใจในเรื่องกิจกรรมทางเพศในรูปแบบที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ดังนั้นสำหรับผู้หญิงที่ไม่ต้องการให้สามีไปมีผู้หญิงคนอื่นจึงต้องรู้จักปรับเปลี่ยนท่วงท่า หรือปรับปรุงตัวเองให้ดูดีอยู่เสมอ ดังคำพูดของ นพ. พันธุ์ศักดิ์ ศุภระฤกษ์ ที่ว่า

“ผู้ชายมีฮอร์โมนเพศชาย ที่เป็นตัวผลักดันให้สนใจในเรื่องกิจกรรมทางเพศในรูปแบบที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ผู้หญิงก็อาจจะต้องปรับปรุงตัวเองด้วย”

จะเห็นได้ว่า แพทย์ทำให้เรื่องเพศเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทางชีวะ โดยการอ้างเรื่องอิทธิพลของฮอร์โมนเพศชาย ทำให้การมีเพศสัมพันธ์ของผู้ชายมีความชอบธรรม เป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ใช่เรื่องผิดแปลกอะไร

อย่างไรก็ตาม การตอบคำถามในประเด็นนี้ส่วนใหญ่ก็แสดงทัศนคติว่าควรมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องความเป็นสุภาพบุรุษมากขึ้น ดังคำแนะนำที่ว่า “ถ้าเกิดเรามีการสอนเรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้องมาตั้งแต่วัยเด็ก สอนให้ผู้ชายมีความเป็นสุภาพบุรุษ รู้จักยับยั้งชั่งใจในบางเรื่อง หรือถ้าเกิดกระทำไปก็ให้คิดถึงความปลอดภัยไว้ก่อน ปัญหาหมั่นก็จะเกิดน้อยลง” ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยนั้นเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงเป็นพิเศษ เพราะไม่ใช่เพียงความปลอดภัยของตนเองเท่านั้น แต่เป็นความปลอดภัยของภรรยาด้วย

จากการวิเคราะห์ด้วยข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการเมืองเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้ว่า กรอบสังคมและวัฒนธรรมของไทยเปิดโอกาสให้ผู้ชายมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้มากกว่าผู้หญิง ทั้งนี้ว่าทฤษฎีของแพทยได้อ้างเหตุผลเรื่องฮอร์โมนเพศชายเป็นตัวผลักดัน ทำให้การเมืองพฤติกรรมดังกล่าวของผู้ชายมีความถูกต้อง ชอบธรรม และผูกพันในการรักษาสถาบันครอบครัวไว้กับผู้หญิง ที่ทำให้ผู้หญิงต้องยอมรับและปรับปรุงตนเองในกรณีที่มีสามีนอกใจตนเอง อย่างไรก็ตาม มีการเสนอว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่เราต้องเรียนรู้ ดังนั้นทางแก้ไขให้ปัญหานี้ลดลงก็คือการสอนเรื่องความเป็นสุขภาพบุรุษให้ผู้ชายมากขึ้น นอกจากนี้การเมืองเพศสัมพันธ์นอกสมรสควรมีการคำนึงถึงเรื่องความปลอดภัยของทั้งสองฝ่ายด้วย

รายการ “ซุรัก ซุรส”

1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

สำหรับการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักนั้น ไม่พบว่ามีคำถามเข้ามาในรายการซุรัก ซุรส ในขณะที่คำถามเกี่ยวกับประเด็นการบอกความต้องการทางเพศได้โยงเข้ามาสู่ปัญหาเรื่องการเมืองเพศในเรื่องเพศของฝ่ายหญิง ทั้งนี้เพราะเมื่อฝ่ายหญิงไม่กล้าที่จะเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความต้องการของตนเองได้ ก็ทำให้ไม่กล้าเป็นฝ่ายเชิญชวนฝ่ายชายเมื่อตนเองมีอารมณ์หรือบางครั้งเมื่อตนเองไม่มีอารมณ์ก็ไม่มี ความกล้าที่จะปฏิเสธ หรือทำให้ตนเองมีความสุขทางเพศไปพร้อม ๆ กับฝ่ายชายได้ ดังนั้นบทบาทของผู้หญิงจึงยังคงเป็นเพียงผู้รอคอยเท่านั้น ดังที่พญ.พรรณพิมล หล่อตระกูลกล่าวว่า

“ปัญหาส่วนใหญ่เป็นแบบนี้ ผู้หญิงจะเขียนมาบ่นว่าเรื่องความสัมพันธ์ไม่เป็นไปอย่างที่ตัวเองคิด แต่ว่าผู้หญิงมักจะเป็นฝ่ายรอ ปล่อยให้ฝ่ายชายเป็นคนกำกับอยู่ตลอดเวลาว่าต้องเป็นอย่างนั้น อย่างนี้ แล้วพอเค้าทำเหมือนเดิม เราก็บ่นอีก”

สิ่งหนึ่งที่สะท้อนออกมาจากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นก็คือ ภาพสะท้อนบทบาทของฝ่ายชายและฝ่ายหญิงที่ว่า ฝ่ายชายต้องเป็นฝ่ายเสนอ ส่วนฝ่ายหญิงต้องเป็นฝ่ายสนอง หรือ ผู้ชายเป็นผู้นำ ส่วนผู้หญิงเป็นผู้ตาม ซึ่งสังคมไทยเรายึดกรอบวิธีคิดแบบนี้เป็นกรอบในการประพฤติปฏิบัติในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิง-ผู้ชาย ไม่เว้นแม้กระทั่งความสัมพันธ์ในเรื่องเพศ

อย่างไรก็ตาม สำหรับคำแนะนำของผู้ตอบทั้งหมดเห็นว่า การที่ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายบอกความรู้สึกหรือความต้องการทางเพศของตนก่อนไม่ใช่เรื่องเสียหาย แต่มีเงื่อนไขว่าต้องบอกกับคู่สมรสของตนเองเท่านั้น โดยให้เหตุผลว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ต้องพูดคุยกันให้เข้าใจ ไม่เช่นนั้นจะเป็นอุปสรรคต่อชีวิตคู่ได้ แต่เมื่อสังคมไม่อนุญาตให้ฝ่ายหญิงเปิดเผยความรู้สึกของตนเองอย่างตรงไปตรงมาได้ ก็ต้องแสดงออกอย่างอ้อม ๆ ดังคำพูดของ นพ. พันธุ์ศักดิ์ สุกระฤกษ์ที่ว่า

“วิธีการง่าย ๆ ครับ เราเป็นผู้หญิงพูดมากไม่ได้เดี๋ยวเค้าหาว่าเราสนใจเรื่องพวกนี้ เสียภาพพจน์ คือต้องพยายามอ้อม ๆ ค้อม ๆ”

และคำพูดของ นพ. วิวัฒน์ ศุภดิษฐ์ ที่ว่า

“อาจจะแบบค่อย ๆ ค่อยไปก่อน ค่อย ๆ อธิบายเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นอกจากคำพูดแล้วมีท่าทาง มีการชักนำ ชี้นำ บ่งบอกด้วยภาษากาย อาจจะยกย่องในสิ่งที่เค้าทำได้ดี แล้วก็พูดต่อถึงสิ่งที่อยากให้ได้ดีกว่าเดิม”

การที่ผู้หญิงสามารถบอกความต้องการทางเพศได้ แต่ต้องบอกอย่างอ้อม ๆ ค้อม ๆ ดังกล่าว ถือเป็นมาตรฐานชั้นอ่อนในสังคมไทย ดังที่ นพ. พันธุ์ศักดิ์ สุกระฤกษ์ กล่าวไว้ว่า

“มันเป็นมาตรฐานสองชั้นยังไงไม่รู้ ผู้หญิงเราเนี่ยนะ แหม...สะกิดไม่ได้ สะกิดกลายเป็นผู้หญิงไม่ดี ทั้ง ๆ ที่ก็แต่งงานกันแล้วนะ มันก็มีสิทธิ์ที่จะคุยกันนะ สิทธิ์ที่จะบอกว่าบทรักคุณปรับเปลี่ยนได้มัย”

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ผู้ตอบจะเข้าใจว่าเรื่องดังกล่าวเป็นมาตรฐานสองชั้น แต่ในการตอบของผู้ตอบเองก็แฝงลักษณะของมาตรฐานสองชั้นไว้เสียเอง โดยมีการทำให้เรื่องผู้หญิงเป็นเรื่องเล็ก (Marginalization) ดังเช่น กรณีที่ผู้หญิงไม่ถึงจุดสุดยอดจากการมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสและเขียนมาปรึกษา ผู้ตอบกลับเห็นว่าผู้หญิงไม่จำเป็นต้องถึงจุดสุดยอดทางกายก็ได้ เพียงแค่ทางใจมีความสุขก็เพียงพอแล้ว ดังที่ นพ. พันธุ์ศักดิ์ สุกระฤกษ์ กล่าวไว้ว่า

“เราคิดแบบนี้ได้มั้ยครับว่า ความสุขอันนั้นเกิดจากการที่แฟนของเรารักเรา และแสดงความรักต่อเราคนเดียว เราก็มีความสุขแล้ว โดยที่เราอาจจะไปไม่ถึงทางด้านร่างกาย แต่ใจเราตามไปแล้ว หรือถ้าเกิดเขา

บรรเลงเพลงรักแล้วไปไม่ถึงฝั่งฝันเนี่ย เราโดยสิทธิทางเพศเบื้องต้น ตนเองเป็นที่พึ่งแห่งตน”

จากการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้ว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ดังนั้นจึงต้องมีการคุยกันให้เข้าใจ ต้องมีการบอกถึงความต้องการ ความชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจของแต่ละฝ่าย ไม่เช่นนั้นจะเป็นอุปสรรคต่อชีวิตคู่ได้ ดังนั้น ผู้หญิงจึงสามารถบอกความต้องการทางเพศของตนเองกับคู่สมรสได้ อย่างไรก็ตาม กรอบของสังคมวัฒนธรรมไทยทำให้การบอกกล่าวความรู้สึกในเรื่องเพศของผู้หญิงเป็นสิ่งที่ไม่สมควร ดังนั้นผู้หญิงจึงต้องมีการแสดงออกอย่างอ้อม ๆ ด้วยการใช้อาสาทักทาย หรือถ้าอย่างไรแล้ว ผู้หญิงก็ควรทำใจในกรณีที่ไม่สามารถมีเพศสัมพันธ์อย่างที่ตนเองปรารถนาได้ ซึ่งถือว่ามีการใช้กลยุทธ์ในการทำให้ปัญหาของผู้หญิงเป็นสิ่งที่ไม่สำคัญ

2. การนำเสนอทางเพศ

2.1 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

คำถามที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสนี้ โยงมาให้เห็นถึงการให้คุณค่าแก่พรหมจรรย์ในผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงต้องหวงแหนพรหมจรรย์ยิ่งชีวิต ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้คุณค่านั้นหมดไป อาจด้วยความตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ผู้หญิงจึงเกิดความกังวลใจและคิดว่าคุณค่าของตนเองด้อยลง จึงไม่ต้องการให้ “ผู้ชาย” ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถประเมินคุณค่าของผู้หญิงคนนั้น ๆ มาล่วงรู้ถึงความบกพร่องในคุณค่าดังกล่าว คำถามจึงเป็นไปในลักษณะที่ว่า ผู้ชายจะรู้หรือไม่ว่าตนเองเคยผ่านผู้ชายมาก่อน ดังคำถามว่า

“...เราสองคนมีอะไรกันแล้ว แต่ก่อนมีอะไรกันโกหกเค้าไปว่ายังไม่เคยมีอะไรกับใคร บอกว่าเค้าเป็นคนแรกทั้งที่ความจริงแล้วไม่ใช่ แล้วก็เคยถามแฟนว่า ถ้าสมมติว่าเค้าไม่ใช่ผู้ชายคนแรกของตนจะอย่างไร แฟนก็บอกไม่เป็นไร รับได้ อยากถามคุณหมอมว่า เค้าจะรู้มั๊ยคะว่าเค้าไม่ใช่คนแรกของดิฉัน”

ในทางตรงกันข้าม กลับไม่พบคำถามเกี่ยวกับความบริสุทธิ์ของผู้ชายเลย แสดงว่าสังคมไม่ได้คาดหวังเรื่องความบริสุทธิ์ในผู้ชาย แต่คาดหวังในผู้หญิงเท่านั้น ซึ่งถือเป็นการกำหนดเป็นมาตรฐานซ้อน (Double Standard) ในสังคมไทย

อย่างไรก็ตาม คำถามอีกส่วนหนึ่งก็แสดงให้เห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรักและกามารมณ์ โดยวัยรุ่นปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมากขึ้นด้วยความตั้งใจกับคนที่ตัวเองรัก หรือบางครั้งก็อาจเป็นคนที่ไม่ได้สนิทชิดเชื้อเท่าไร และประเด็นที่น่าเป็นห่วงก็คือ การมีเพศสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ไม่ได้มีวิธีการป้องกันที่ปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ หรือการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ก็ตาม เช่น

“เด็กผู้หญิงอายุ 21 ปี แฟนอายุ 22 ปี ใช้ชีวิตร่วมกันแล้วแต่จะใช้วิธีหลอ้งข้างนอก อยากถามว่าเราสองคนจะมีโอกาสพลาดได้มั๊ย และทุกครั้งที่มีการร่วมเพศไม่เคยใส่ถุงยางอนามัยด้วย ดิฉันกลัวมาก เริ่มใช้ชีวิตร่วมกันแค่ 1 ปีเท่านั้น ยังไม่พร้อมจะมีลูก ช่วยให้คำแนะนำด้วย”

ทั้งสองสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยปัจจุบันกำลังอยู่อยู่ในช่วงเปลี่ยนถ่ายวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมตะวันออก และวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามานั้นเป็นการรับมาแต่เพียงภายนอก เด็กวัยรุ่นยังไม่ได้มองเห็นแก่นแท้ของวัฒนธรรม กล่าวคือ คิดถึงแต่การมีอิสรภาพทางเพศอย่างเสรีเช่นชาวตะวันตก แต่ก็ขาดความรับผิดชอบและที่สำคัญคือขาดความรู้เรื่องเพศศึกษา อันเนื่องมาจากความไม่เปิดเผยในเรื่องดังกล่าวของสังคมไทยมาแต่โบราณกาล ดังนั้น คำถามที่ถามเข้ามาจึงไม่ใช่การถามเพื่อนำไปปฏิบัติในการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย แต่เป็นการถามถึงผลของความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์มากกว่า หรือที่เรียกว่า “แก้” มากกว่า “กัน” นั่นเอง

สำหรับคำตอบที่ผู้ตอบแสดงทัศนะในเรื่องนี้เป็นไปในลักษณะที่ว่า เพศสัมพันธ์ที่เหมาะสมและสมควรแก่เวลาก็คือ ต้องเรียนจบก่อน เพราะฉะนั้น ถ้ายังอยู่ในวัยเรียนเราสามารถมีแฟนได้ แต่ต้องไม่มีการร่วมเพศกัน ดังคำแนะนำว่า

“การมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องของเวลาอันเหมาะสม กับคนที่เราพึงพอใจ กับคนที่เรารักเค้าและเค้าให้เกียรติเรา ถ้าพร้อมแล้ว มีอายุสมควรแล้ว

อยากให้จบก่อน ถ้ายังเป็นนักเรียนอยู่ก็แน่ว่างไม่สมควร นั่นเราก็มีแฟนได้ มีเพศสัมพันธ์แบบที่ไม่ต้องมีการร่วมเพศ”

นอกจากนี้แล้ว สิ่งที่ผู้ตอบเน้นย้ำเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสก็คือ ฝ่ายชายต้องมีความเป็นสุภาพบุรุษ ในขณะที่ฝ่ายหญิงก็ต้องรักษานวลสงวนตัว ดังคำพูดที่ว่า

“เราต้องกลับมาสอนพื้นฐานความเป็นสุภาพบุรุษ สุภาพสตรี เราน่าจะสอนลูกสาวเราว่าการรักษานวลสงวนตัวก็ยังคงเป็นคุณสมบัติของสตรีไทยอยู่ โดยเฉพาะสตรีในฝั่งตะวันออกนะครับ”

จากการวิเคราะห์ด้วยข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ว่า ผู้ตอบไม่ได้ใช้เกณฑ์เรื่องเพศในการกำหนดเสรีภาพทางเพศในการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเพียงอย่างเดียว แต่ได้ยึดเกณฑ์เรื่องของวัยและสถานภาพเป็นตัวกำหนดด้วย กล่าวคือ การมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสมและสมควรแก่เวลาคือต้องเรียนจบก่อน ถ้ายังอยู่ในวัยเรียนก็สามารถมีคู่รักได้ แต่ต้องไม่มีเพศสัมพันธ์กัน หรือกล่าวได้ว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องที่ต้องรู้ว่าจะทำอย่างไรให้เหมาะสม ทั้งความเหมาะสมแก่วัย สถานภาพ และเพศ นอกจากนี้ สิ่งที่ต้องปลูกฝังทางความคิดให้กับผู้ชายและผู้หญิงเพื่อทำให้ปัญหานี้ลดน้อยลงก็คือ ต้องสอนให้ฝ่ายชายมีความเป็นสุภาพบุรุษ และสอนฝ่ายหญิงให้รักษานวลสงวนตัว

2.2 การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสนี้ยังคงเป็นสิทธิพิเศษของชายไทย ที่สามารถกระทำได้อย่างไม่เสียหาย ดังจะเห็นได้จากคำถามและคำตอบเกี่ยวกับประเด็นนี้ของรายการซุกรก ซุกรส และครั้งนี้มีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์มาทำให้ความเจ้าชู้ของผู้ชายมีความชอบธรรมอีกด้วย ซึ่ง นพ.พันธุ์ศักดิ์ ศุกระฤกษ์ ได้ให้คำอธิบายว่า

“ผู้ชายเกิดมาเพื่อที่จะเจ้าชู้ เพราะธรรมชาติเค้าสร้างมาแบบนั้น ผู้ชายเป็นโรคง่าย ตายง่าย เพราะฉะนั้นการที่ฝ่ายชายจะเป็นฝ่ายที่จะไปเจริญพันธุ์เนี่ย ก็ต้องเจริญพันธุ์หลาย ๆ ที่เพื่อการเจริญเผ่าพันธุ์ ทั้งนี้ทั้งนั้นเป็นเพราะว่าเค้ามีฮอร์โมนเพศชาย ที่เป็นฮอร์โมนของกามารมณ์

ความเสนาหา ในขณะที่ฮอร์โมนของเพศหญิงคือฮอร์โมนของความรัก ผู้หญิงมั่นคง จริงใจ รักเดียวใจเดียว ส่วนผู้ชายก็รักหลายรัก”

คำอธิบายดังกล่าวทำให้ดูเหมือนว่าเรื่องเจ้าชู้ของผู้ชาย รวมถึงการมีภรรยาหลายคนของผู้ชายเป็นเรื่องธรรมดาที่คนทั่วไปโดยเฉพาะผู้หญิงจะต้องยอมรับให้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องดังกล่าวก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม และวัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรม สังคมแต่ละสังคมก็ยอมรับเรื่องนี้ได้ไม่เหมือนกัน แต่สำหรับพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยแล้ว ก็ยังยืนยันในเรื่องของสามี-ภรรยา คู่เดียว ที่เป็นพื้นฐานที่ทำให้ไม่เกิดปัญหา

อย่างไรก็ตาม หากผู้ชายไปมีผู้หญิงคนอื่นก็เป็นเรื่องผู้หญิงต้องกลับมาพิจารณาก่อนว่าตนเองมีข้อบกพร่องหรือไม่ ในเรื่องของการซื่บ การเอาใจใส่กัน การทำหนักกัน การให้เกียรติกัน เป็นต้น แต่ถ้าพิจารณาแล้วไม่ใช่ความผิดของฝ่ายหญิง แต่เป็นเพราะฝ่ายชายเห็นคุณค่าในตัวฝ่ายหญิงลดลง ก็ไม่ใช่เรื่องที่ฝ่ายหญิงจะต้องคิดว่าคุณค่าของตนเองลดลงไปด้วย ดังคำกล่าวของ นพ.สุกมล วิชาวีพลกุล ว่า

“ถ้าเราเห็นว่าแฟนเราไปเห็นคุณค่าคนอื่นมากกว่าตัวเรา ไม่ได้แปลว่าคุณค่าของเราลดน้อยลง แต่แปลว่าเค้าเห็นน้อยลง ปัญหาอาจจะอยู่ที่ฝ่ายชาย ...เราจะต้องเห็นคุณค่าในตัวเราเองครับ ว่าเราเองยังมีความดี มีความสามารถ ยังมีอะไรที่เรายังรู้สึกภาคภูมิใจ”

จากการวิเคราะห์ด้วบทข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการเมืองเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้ว่าผู้ชายมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้มากกว่าฝ่ายหญิง ทั้งนี้เป็นเพราะธรรมชาติของผู้ชายในเรื่องของการเจริญเฝ้าพันธุ์ และอิทธิพลของฮอร์โมนเพศชาย สำหรับผู้หญิงก็มีฮอร์โมนเพศหญิงที่เป็นฮอร์โมนของความรัก ผู้หญิงจึงมีรักที่มั่นคง รักเดียวใจเดียว นอกจากนี้ ในเรื่องการปฏิบัติตัวของผู้หญิงกรณีที่มีสามีไปมีผู้หญิงคนอื่นก็ คือ ผู้หญิงจะต้องพิจารณาตัวเองว่ามีข้อบกพร่องใด ๆ หรือไม่ อย่างไรก็ตาม อย่าคิดว่าคุณค่าของตนเองลดลง แต่จงภาคภูมิใจในตนเองว่ายังมีความดี มีความสามารถอื่น ๆ อีก

การให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นต่าง ๆ ทั้งหมด ของรายการ “เปิดประเด็น” และรายการ “ซูรัก ซูรส” สามารถสรุปได้ว่า การให้ความหมายเรื่องดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับวาทกรรมที่อยู่ในสังคม ทั้งในวาทกรรมของแพทย์ที่ทำให้เรื่องการเมืองเพศสัมพันธ์ของผู้

ชายเป็นเรื่องธรรมดา และวัฒนธรรมที่อยู่สังคม วัฒนธรรมทำให้ผู้หญิงต้องรักนวลสงวนตัว นอกจากนี้ความหมายดังกล่าวยังมีความสัมพันธ์กับผู้สร้างวาทกรรมอีกด้วย นั่นคือ ผู้ตอบที่เป็นผู้ชาย มีแนวโน้มที่จะเลือกหยิบวาทกรรมที่สร้างความไม่เสมอภาคในความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ขึ้นมาตอบ ในขณะที่คำตอบจากผู้หญิงจะเน้นให้ผู้หญิงมีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องเพศด้วยตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ มีการสร้างความหมายว่าเรื่องของเพศสัมพันธ์ควรเน้นในเรื่องของความปลอดภัยด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์

สื่ออินเทอร์เน็ต ได้แก่ เว็บไซต์ <http://www.clinicrak.com>

ตาราง 8 : ตารางแสดงการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศของเว็บไซต์

<http://www.clinicrak.com>

ประเด็น	เว็บไซต์ http://www.clinicrak.com
<p>1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ</p> <p>1.1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรัก</p> <p>1.2 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ</p>	<p>-การที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศก่อนเป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำ</p> <p>-ยุคสมัยเปลี่ยนไปแล้ว การที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายเริ่มก่อนไม่น่าจะเป็นสิ่งที่ผิดหรือน่าอับอาย</p> <p>-ไม่ปรากฏประเด็นนี้ในกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษา</p> <p>-การที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายเริ่มบอกความต้องการทางเพศก่อนเป็นสิ่งไม่ดีงาม ดังนั้นจึงต้องหาวิธีบอกกล่าวเป็นนัย ๆ จะดีกว่า</p> <p>-ผู้หญิงเป็นฝ่ายเริ่มก่อนได้ แต่ต้องบอกเป็นนัย ๆ</p> <p>-ผู้หญิงควรเป็นฝ่ายเริ่มก่อนบ้าง ไม่น่าจะเสียหายอะไร และสามารถบอกได้อย่างตรง ๆ</p> <p>-ถ้ามีความต้องการทางเพศมากเกินไปและต้องการจะแสดงออกซึ่งความต้องการทางเพศนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สมควร ควรหากิจกรรมอื่นมาทำทดแทนจะเหมาะสมกว่า</p>

ประเด็น	เว็บไซต์ http://www.clinicrak.com
<p>2. การสำส่อนทางเพศ</p> <p>2.1 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส</p> <p>2.2 การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส</p>	<p>-การที่ผู้ชายมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นเรื่องธรรมดา โดยอ้างเรื่องการขยายเผ่าพันธุ์</p> <p>-ผู้หญิงไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส โดยอ้างเรื่องความเสียเปรียบทางด้านสรีระ แต่ถ้าหากมีไปโดยไม่ได้ตั้งใจ หรือไม่ใช่ความผิดของฝ่ายหญิง ควรให้ออกสแก้ตัว แต่แค่ครั้งเดียวเท่านั้น</p> <p>-ทั้งหญิงและชายควรลองมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส จะได้ไม่มีปัญหาชีวิตคู่ในภายหลัง</p> <p>-ผู้ชายสามารถมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้โดยเปิดเผย เพราะเป็นธรรมชาติของผู้ชาย</p> <p>-ผู้หญิงไม่ควรมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสโดยเปิดเผย และไม่ควรเป็นมือที่สามสร้างความเดือดร้อนให้ครอบครัวคนอื่น</p> <p>-การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรม ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และไม่สมควรกระทำ</p>

จากนี้ไปเป็นรายละเอียดที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของเว็บไซต์ <http://www.clinicrak.com>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เว็บไซต์ “<http://www.clinicrak.com>”

1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

สำหรับในสื่ออินเทอร์เน็ตนี้ ผู้วิจัยพบเฉพาะประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศเท่านั้น ซึ่งประเด็นดังกล่าว ก็ยังถูกมองว่าเป็นเรื่องไม่ดี ไม่สมควรกระทำ แม้กระทั่งผู้หญิงเองก็เกิดความอายน่ากลัวเป็นฝ่ายชวนผู้ชายให้มามีความสัมพันธ์กับตนก่อน ซึ่งทำให้ผู้หญิงหลาย ๆ คนที่เกิดความต้องการไม่ทราบว่าจะหาวิธีการชวนอย่างไร ไม่ให้ดูน่าเกลียดหรือดูว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ดังนั้น จึงได้เขียนกระทู้เข้ามาถามในเว็บไซต์นี้

คำถามส่วนใหญ่จะถามมาจากผู้หญิง โดยมีอยู่ 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ ลักษณะแรก ไม่แน่ใจที่จะเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อน เช่น *ผู้ชายชอบผู้หญิงที่เก่งบนเตียงหรือเปล่า* เป็นต้น ลักษณะที่สอง ต้องการที่จะเป็นฝ่ายเริ่มก่อน เช่น *อยากมี sex กับแฟน* เป็นต้น และลักษณะสุดท้ายคือ ไม่ต้องการเป็นฝ่ายเริ่มก่อน เช่น *อยากทราบว่าทำไมต้องให้เริ่มก่อน* เป็นต้น

ในประเด็นแรก ผู้หญิงมีความต้องการที่จะเป็นฝ่ายรุกในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ แต่ไม่แน่ใจว่าการกระทำดังกล่าวเหมาะสมหรือไม่ โดยเฉพาะความเหมาะสมในสายตาของผู้ชาย ดังคำถามว่า

“อยากถามว่าเวลาที่ผู้หญิงอยู่ข้างบน ท่าทางที่พยายามส่าย โยก หรือทำอื่น ๆ คุณผู้ชายคิดว่าตลก น่าเกลียดหรือเปล่า ผู้ชายรู้สึกอย่างไรบ้างถ้าผู้หญิงจะเป็นฝ่ายคุมเกมเองคะ”

คำตอบในประเด็นนี้เห็นว่า ผู้หญิงสามารถเป็นฝ่ายเริ่มหรือฝ่ายรุกก่อนได้ ไม่ใช่เรื่องเสียหาย โดยให้เหตุผลในเรื่องความสุขในการมีเพศสัมพันธ์ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับความเหมาะสมตามค่านิยม หรือขนบธรรมเนียมประเพณีเลย เช่น

“ไม่น่าเกลียดหรอกครับ สำหรับผมยิ่งชอบครับเพราะนั่นคือสิ่งที่แฟนผมมีความสุข ผมก็ยิ่งสุขไปด้วยครับ อย่กั่วงวลไปเลยครับ”

สำหรับประเด็นต่อมา คือ ผู้หญิงต้องการเป็นฝ่ายรุกในการบอกความต้องการทางเพศ แต่ไม่รู้ว่าจะปฏิบัติอย่างไร ดังคำถามว่า

“เคยมี sex กับแฟนมาแล้ว 2-3 ครั้ง แต่ยังไม่ถึงขั้นได้เสียกันเพราะว่าอาย แต่ตอนนี้คิดว่าพร้อมแล้ว เราจะบอกเค้าว่างัยดี ช่วยบอกด้วย”

คำตอบในประเด็นนี้มี 2 ลักษณะ นั่นคือ คำตอบที่แนะนำให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายเริ่มต้นบอกความต้องการทางเพศก่อนได้ โดยไม่คิดว่าเป็นเรื่องเสียหาย เช่น

“แนะนำให้หาเวลาอยู่ด้วยกัน 2 คนก่อน ถ้าเขาไม่มีทีท่า ฉันแนะนำให้คุณรุกเขาก่อนเลย อาจจะเข้าไปจูบเขา กอดเขา เดียวก็ได้เรื่องเอง”

ส่วนคำตอบในอีกลักษณะหนึ่งเห็นว่า การกระทำดังกล่าวยังไม่เหมาะสม และควรพิจารณาอย่างรอบคอบเสียก่อน หรือควรต้องแสดงความเป็นนัย ๆ ไม่โจ่งแจ้งเปิดเผย เช่น

“แน่ใจที่จะมอบกายให้เขาเซยชมแล้วหรือ ?” และ

“หลังจากไปทำมาแล้วอย่ามาโพนทะว่า อย่างนี้จะท้องไหม” และ

“แต่งตัวให้ทันสมัยหน่อย อย่าปล่อยตัวเกินไป และอีกอย่างเรื่องความสะอาด น้ำหอม ส่วนตอนกลางคืนก็แต่งให้เซ็กซี่หน่อย ผมว่าน่าจะช่วยดึงดูดได้บ้าง”

แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายเริ่มก่อนได้แต่ก็มีเงื่อนไขที่สมควรจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเสียก่อน ไม่สามารถที่จะตัดสินใจกระทำได้ด้วยตัวเองอย่างเสรีเช่นเดียวกับผู้ชาย ซึ่งพบว่าไม่ปรากฏคำถามจากผู้ชายในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศก่อนเลย ซึ่งอนุมานได้ว่า การเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนไม่ใช่ปัญหาของผู้ชาย

สำหรับประเด็นสุดท้าย คือ ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนกับคู่ของตนเอง และไม่ต้องการจะรีบพบาทดังกล่าว ทั้งนี้โดยอ้างว่าการกระทำดังกล่าวทำให้ตนเองรู้สึกว่าเป็นโสเภณี ดังคำถามว่า

“เวลามีเพศสัมพันธ์ สามี่จะให้ดิฉันเริ่มก่อนทุกทีเลยคะ โดยที่ตัวเขาอยู่เฉย ๆ ไม่กอด ไม่จูบ จนเกือบถึงจุดสุดยอดถึงจะเป็นฝ่ายอยู่ข้างบน... จริง ๆ แล้วปัญหาไม่ได้อยู่ที่ใครเริ่มก่อนใคร แต่พอบ่อย ๆ ครั้งเข้า ดิฉันเริ่มรู้สึกตัวตัวเองเหมือนโสเภณีเข้าไปทุกที ดิฉันควรทำอย่างไรดีคะ”

คำถามดังกล่าวนี้ ได้สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมที่ว่าผู้หญิงที่ดีจะต้องไม่เป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ดังนั้น สำหรับคำตอบจึงเป็นไปในลักษณะเดิม ๆ นั่นคือให้ผู้ชายเป็นฝ่ายเสนอ และให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายสนอง ดังคำตอบหนึ่งว่า

“คุณก็ไม่ต้องเริ่มก่อน หลายวันเข้าเค้าไม่ทำอะไรคุณสักที ก็หักดิบเลยครับ ฉายหนังไปให้เค้าดูซะ พอเค้าต้องการคุณ ทีนี้คุณก็เรียกร้องสิทธิ การได้รับความรักของภรรยาจากสามี่ได้เลยครับ ทำให้เค้าเป็นฝ่ายต้องการและคุณจะยอมก็ต่อเมื่อเค้าแสดงความรักแบบเก่าก่อน”

นอกจากตัวบทบางส่วนจะแสดงให้เห็นว่า การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้หญิงยังเป็นสิ่งที่ผู้หญิงไม่กล้ากระทำ ซึ่งถือเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดอนุรักษ์นิยมแล้ว ผู้หญิงบางส่วนก็มีการแสดงออกซึ่งความต้องการทางเพศมากเกินไป เช่น

“ที่ผ่านมาร่วมกับแฟนแล้วสนุกมาก ถึงใจมาก จัดมาใช้ทุกท่า เป็นคนค่อนข้างจัดจะต้องมี double ทุกรอบ แฟนไม่ค่อย double ให้เลย ทำไงดี หลังเสร็จรอบแรกต้องช่วยตัวเองทุกครั้งเลย”

ในกรณีเช่นนี้ ความคิดเห็นจะเป็นในทำนองเดียวกัน นั่นคือ เห็นว่าการมีความต้องการทางเพศมากเกินไปเป็นสิ่งที่ไม่สมควร ดังนั้นควรหากิจกรรมอื่นมาทำทดแทนกันบ้าง ไม่ควรหมกมุ่นมากเกินไป ดังคำแนะนำว่า “ธรรมชาติกับชีวิตประจำวันจะช่วยคุณได้มากครับ” และ “ลองออกกำลังกายซิคะ สนุกดีออก มีความสุขมากเลย” และ “อีกไม่นาน double ก็จะไม่เปลี่ยนเป็น trouble ให้รู้จักบันยะบันยังบ้างนะโยม” เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ตัวบทข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นฝ่ายเริ่มต้นแสดงความต้องการทางเพศของผู้หญิงแบ่งเป็น 2 แนวใหญ่ ๆ คือ ลักษณะ

อนุรักษ์เห็นว่าการเป็นฝ่ายเริ่มต้นของผู้หญิงเป็นพฤติกรรมที่ไม่สามารถกระทำได้อย่างเปิดเผย เนื่องจากจะดูไม่ดีไม่งาม ดังนั้นจึงต้องบอกเป็นนัย ๆ แต่ความคิดเห็นอีกส่วนหนึ่งก็เห็นว่า ยุคนี้อสังคัมเปิดมากขึ้น การที่ฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนไม่ใช่เรื่องเสียหายหรือน่าอับอายอีกต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม การที่ผู้หญิงมีความต้องการทางเพศมากเกินไป และต้องการแสดงออกซึ่งความต้องการนั้นก็เป็นสิ่งที่ไม่สมควร เพราะดูหมกมุ่นเกินไป ควรทำกิจกรรมอย่างอื่นทดแทน ในขณะที่การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศไม่เป็นปัญหาของผู้ชาย ทั้งนี้เพราะไม่มีคำถามจากผู้ชายเลย

2. การสำส่อนทางเพศ

2.1 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

สำหรับกระทู้เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส มักมีความเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์เรื่องการให้คุณค่าแก่ความบริสุทธิ์และพรหมจรรย์ของผู้หญิง เช่น ผู้ชายตั้งกระทู้เข้ามาว่า ถ้าวันหนึ่งแฟนคุณบอกว่าเคยผ่านผู้ชายมาแล้ว คุณจะทำอย่างไร ยังอยากจะทำแต่งงานกับเค้ามั๊ย และถ้าคุณรู้หรือค่อนข้างสงสัยว่าแฟนของคุณไม่บริสุทธิ์ก่อนที่จะมาร่วมหัวจมท้ายกับคุณ คุณจะยังรักเธอเต็มร้อยเหมือนเดิมมั๊ย คุณจะเสียความรู้สึกไม่มากก็น้อยบ้างมั๊ย เป็นต้น

จากคำถามของฝ่ายชายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชายไทยยังคงให้ความสนใจกับ ความบริสุทธิ์และพรหมจรรย์ของผู้หญิง และคาดหวังว่าผู้หญิงที่ดีจะต้องมีสิ่งดังกล่าวอยู่ก่อนแต่งงาน ในขณะที่ฝ่ายหญิงไม่ได้คาดหวังว่า ผู้ชายจะต้องเป็นพรหมจรรย์ก่อนผ่านการสมรส ทั้งนี้เพราะไม่มีผู้หญิงคนใดเข้ามาถามเกี่ยวกับประเด็นนี้เลย นั่นแสดงให้เห็นว่า สังคมไทยใช้มาตรฐานข้อนี้ในการประเมินคุณค่าเรื่องความบริสุทธิ์ของผู้หญิงและผู้ชาย ทำให้คุณค่าเรื่องความบริสุทธิ์เป็นสิ่งที่อยู่คู่กับผู้หญิงที่ดี ในขณะที่ผู้ชายที่ดีไม่จำเป็นต้องบริสุทธิ์ก็ได้

นอกจากความเสียเปรียบในด้านการกำหนดคุณค่าที่แตกต่างกันระหว่างผู้หญิง และผู้ชายแล้ว เถลถายในการพิจารณาที่ทำให้หลาย ๆ คนเห็นว่าผู้หญิงไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสก็คือ ความแตกต่างทางด้านสรีระ ที่ทำให้ผู้หญิงยังควรต้องรักษาวลสงวนตัวอยู่ ดังคำถามที่ว่า

“ชายถึงผ่านหญิงมาเยอะแค่นี้มันก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ให้เสียหาย ครั้งแรกกับครั้งที่ 100 ไม่มีไรสึกหรอ แต่ผู้หญิงนะ ครั้งแรกกับครั้งที่

100 มันไม่เหมือนกันแล้วนา เครื่องมันไม่พิศดารทัดดงายเหมือนตอน
ไม่พันรันอินนะครับ”

อย่างไรก็ตาม หากผู้หญิงเสียความบริสุทธิ์หรือมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสไปโดยไม่ตั้งใจ
คำตอบส่วนใหญ่ยังคงเห็นว่าควรให้โอกาสผู้หญิงได้แก้ตัว แต่แค่ครั้งเดียวเท่านั้น เช่น

“ไม่มีอะไรต้องห่วง ของมันพลาดกันได้ ที่สำคัญถ้ามีแฟนคนใหม่ก็อย่า
ได้ไปยอมเขาง่าย ๆ อีก รอแต่งดีกว่าครับ”

กลยุทธ์ที่นำมาใช้ในกรณีนี้ก็คือ การแยก “ความดี” ออกจาก “ความบริสุทธิ์” และการ
ให้คุณค่ากับ “ความรัก” มากกว่า “ความบริสุทธิ์” ดังคำตอบว่า

“ผู้หญิงดี ๆ มีเยอะครับ คำว่าดีไม่ได้แปลว่าเป็นผู้หญิงบริสุทธิ์นะครับ
เพราะผู้หญิงบริสุทธิ์บางคนนิสัยไม่ดีก็มีเยอะเหมือนกัน คำว่าดีของผู้
หญิงในความหมายของผู้ชายคือ ผู้หญิงที่สามารถเข้าใจผู้ชาย อยู่กับ
เขาได้ และทำให้เขารู้สึกดี”

และ

“มันอยู่ที่ว่าเรารักเค้ามั๊ย เราขาดเค้าได้มั๊ย แล้วเค้าละรักเราจริงมั๊ย ถ้า
เค้ารักเราจริง เราขาดเค้าไม่ได้ ประวัติศาสตร์ก็คือประวัติศาสตร์ นี่ก็
เหมือนว่าเค้าไม่อยากจะกลับไปแก้ไข แต่เมื่อเป็นไปไม่ได้ ต้องทำใจกว้าง ๆ
ยอมรับมันละ”

ในทางตรงกันข้าม สำหรับคำถามที่ว่าผู้หญิงจะคิดอย่างไรกับผู้ชายที่ผ่านการมีเพศสัมพันธ์
มาแล้วบ้าง ปรากฏว่าแม้แต่ผู้หญิงเองก็คิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา ดังคำพูดว่า

“ไม่เห็นคิดอะไรเลย เราว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่สุด ผู้ชายถ้าไม่เด็กจนเกิน
ไปก็ต้องมีการไปนวดบ้าง หรือไม่ก็ต้องผ่านมาบ้าง ถ้าอายุ 30 แล้วยังไม่เคยซีเปลก...”

ความคิดดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าอุดมการณ์ในการสร้างความเป็นหญิงและความเป็นชาย รวมทั้งการสร้างคุณค่าในบุคคลทั้งสองเพศได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ จนคนโดยทั่วไปเกิดการยอมรับอย่างเห็นเป็นเรื่องธรรมดา และไม่คิดว่าเป็นความเหลื่อมล้ำทางเพศกัน

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ด้วยทพบว่า ผู้ชายมีความต้องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมากกว่าผู้หญิง ทั้งนี้มีการพยายามทำให้การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของผู้ชายมีความชอบธรรม ด้วยการอ้างเหตุผลเรื่องการขยายเผ่าพันธุ์ ดังคำพูดที่ว่า

“ผู้ชายมีหน้าที่ขยายเผ่าพันธุ์ก็ต้องการมี sex ทุกคนแหละ ผู้ชายที่ไม่ชอบมี sex กะผู้หญิงก็คือกะเทย”

อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้หญิงเองก็พบว่าแนวคิดเรื่องพรหมจรรย์และความบริสุทธิ์มีความเสื่อมคลายลง ดังจะเห็นได้จากข้อความในเว็บไซต์ที่ผู้หญิงเข้ามาเล่าประสบการณ์ทางเพศของตนอย่างใจแจ่ม และไม่คิดว่าเป็นเรื่องเสียหาย เช่น

“ที่หนูแห้งตกลงมีอะไรกับแฟนโดยการทำ oral sex ให้กันและกันเท่านั้น มันทั้งเสียขาบช่านจนแห้งบอกไม่ถูกเลย มันทำให้แห้งลึมตัวไปจริง ๆ กับความสุขที่ได้รับ...แล้วเขาก็ขอลูโดดตรงนั้นของหนู หนูรักเขา มากก็เลยยอมคะ แต่รู้สึกตัวอีกทีมันก็ลึบเข้าไปทั้งแห้งแล้ว หนูไม่ได้เสียใจอะไรมากนัก...เกิดมาทั้งทีจะอะไรกันนักกันหนาคะ ใช้ชีวิตแบบมีความสุขดีกว่า อร่อยอย่าบอกใครเลยจริง ๆ นะคะ”

จากการวิเคราะห์ด้วยข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ว่า ผู้ชายให้ความสนใจและให้คุณค่าในเรื่องความบริสุทธิ์และพรหมจรรย์ของผู้หญิง ในขณะที่ผู้หญิงไม่ได้คาดหวังเรื่องดังกล่าวจากผู้ชาย ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงการกำหนดมาตรฐานซ้อนในสังคมไทย นอกจากนี้ การที่สังคมเปลี่ยนแปลงไปโดยมีความเป็นตะวันตกมากขึ้น ทำให้ค่านิยมเรื่องความบริสุทธิ์กับความเป็นผู้หญิงที่ดีเสื่อมคลายลง และมีการให้คุณค่ากับความรักเพิ่มมากขึ้น แต่ด้วยข้อจำกัดในเรื่องสรีระของผู้หญิง ก็ทำให้ผู้หญิงถูกจำกัดเสรีภาพทางเพศโดยทางอ้อม

2.2 การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

การให้ความหมายเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสในสื่ออินเทอร์เน็ต มีการแบ่งออกเป็นหลายระดับ และในแต่ละระดับก็มีการให้เหตุผลประกอบได้ด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้ชายสามารถมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้โดยเปิดเผย ทั้งนี้โดยใช้กลยุทธ์ในการแยก “ความรัก” ออกจาก “เซ็กซ์” นั่นคือ การให้ความหมายว่า การที่ผู้ชายไปมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่นเป็นเพียงความตื่นเต้นชั่วคราวชั่วคราว ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงรักภรรยาอยู่เหมือนเดิม ดังข้อความว่า

“อย่าคิดมากเลยครับกับเรื่องที่ผมไปมีเซ็กซ์กะหญิงอื่น ไม่ใช่ว่าจะเป็นเพราะเราดีหรือไม่ดีหรอกครับ เซ็กซ์มันเป็นเรื่องของความตื่นเต้นชั่วคราว ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีความรักมาเกี่ยวข้องหรอก คำว่าภรรยา สำหรับบางคนมันมีค่ามากกว่าเซ็กซ์นะ”

สำหรับผู้หญิงกับการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงก็สามารถมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้เช่นกัน เพียงแต่ที่ไม่สามารถมีได้โดยเปิดเผยเช่นเดียวกับผู้ชาย ดังความคิดเห็นหนึ่งว่า

“ผู้ชายนะ 90 เปอร์เซ็นต์ ถ้าลองมีโอกาสก็ไม่เหลือหรอกครับ เพราะสังคมไม่ได้ประณามรุนแรงเหมือนผู้หญิง ผู้หญิงเองเดี๋ยวนี้ก็เหมือนกัน เพียงแต่ไม่พูดความจริงเท่านั้น ก็ผู้ชายจะไปมั่วกับใครครับก็ต้องมีคู่คือผู้หญิงนั่นแหละ สดส่วนไม่หนีกันหรอก”

จากตัวบทที่เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสของผู้หญิงโดยส่วนใหญ่ นั้น มิใช่การที่ผู้หญิงนอกใจสามีไปมีผู้ชายคนใหม่ แต่เป็นกรณีที่ผู้หญิงไปเป็นมือที่สามของครอบครัวผู้ชายที่มีภรรยาอยู่แล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ชายไม่ได้ยึดคติ “ัวเดียว เมียเดียว” และสามารถมีผู้หญิงอีกคนโดยไม่ถูกประณาม แต่คนที่ถูกประณามคือ “ผู้หญิง” ที่เข้าไปเป็นมือที่สามมากกว่า เช่น

“ประเด็นสำคัญคือ เพื่อนคุณเค้ามีครอบครัวแล้ว ลอง ๆ คิดดูว่าถ้าคุณเป็นภรรยาเค้า คุณจะรู้สึกอย่างไร ของ ๆ ใคร ๆ ก็รักครับ”

อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่ก็มองว่า การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสเป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรม ดังนั้นไม่ว่าผู้หญิงหรือผู้ชายก็ไม่สมควรกระทำ ดังนั้น การไม่ไปประพฤติดูถูกเมียผู้อื่นเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว ดังข้อความว่า

“สิ่งที่คุณทำน่าจะถูกต้อง มีมโนธรรมและเป็นลูกผู้ชายที่หายากมาก ๆ”

“คุณเป็นคนดีมากเลยนะ อุดหนุนไว้ครับเอาใจช่วย แฟนเก่าคุณก็เหลือเกินนะ แต่งงานไปแล้วด้วย ใครเป็นสามีเจออย่างนี้ก็พูดไม่เป็นเหมือนกัน คุณทำดีแล้วอย่าอายนะคุณ”

“นี่ถึงนรกซีเพื่อน สุขนิดเดียวแลกกกับทุกข์กองโต”

เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ห้วงข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้ว่า สังคมไทยมีการกำหนดเป็นมาตรฐานชั้นในการประเมินพฤติกรรมของผู้หญิงและผู้ชาย ดังนั้นจึงมีการให้ความหมายว่า ผู้ชายสามารถมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้โดยเปิดเผยอย่างถือเป็นเรื่องธรรมดา ในขณะที่ผู้หญิงถึงแม้จะมีได้แต่ก็ไม่สามารถมีได้โดยเปิดเผย เพราะถ้าเป็นในกรณีเปิดเผยก็จะถูกสังคมประณาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้หญิงจะไปเป็นมือที่สามนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สมควร เพราะถือเป็นการทำลายสถาบันครอบครัวของคนที่มีเจ้าของแล้ว อย่างไรก็ตาม จากการที่สังคมไทยเป็นสังคมพุทธ ดังนั้นการประเมินเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสส่วนใหญ่ยังอยู่บนพื้นฐานของเรื่องศีลธรรม ทำให้การกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควรกระทำในสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็ตาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วาทกรรมสร้างอัตลักษณ์และลักษณะของความสัมพันธ์อะไรในสังคม

Fairclough (1995) กล่าวว่า ในเนื้อหาหรือข้อความนั้นประกอบด้วยกระบวนการ 2 อย่าง ที่มักจะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันเสมอ คือ การสร้างอัตลักษณ์ (The Construction of Identities) และการสร้างความสัมพันธ์ (The Construction of Relations) ซึ่งปัญหาของทั้งสองกระบวนการนั้นเป็นปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมสังคม การทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจะทำให้เข้าใจในความสัมพันธ์ของอำนาจและการครอบงำในสังคมร่วมสมัย คำถามสำคัญก็คือ มันได้สร้างบทบาทอย่างชอบธรรมหรือไม่ในความสัมพันธ์ที่มีอยู่

ดังนั้น สิ่งที่ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ก็คือ การหาว่าอัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายที่ถูกสร้างขึ้นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเสรีภาพทางเพศนั้น ถูกสร้างขึ้นมาอย่างไร มีเนื้อหาอะไรบ้าง นั่นคือ การค้นหาว่าการเป็นผู้หญิง / การเป็นผู้ชายนั้นทำอะไรได้บ้าง และต้องไม่ทำอะไรบ้าง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ว่าอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ดังกล่าวมีความเสมอภาคกันหรือไม่

สำหรับวิธีการค้นหาอัตลักษณ์ดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาจากตัวบ่งชี้ (Indicators) ที่แสดงอัตลักษณ์เรื่องเสรีภาพทางเพศ อันได้แก่ ประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาคั้งนี้ นั่นคือ

1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ แยกพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ
 - การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรัก
 - การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ
2. การล่าสอนทางเพศ แยกพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ
 - การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
 - การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะพิจารณาจากแบบแผนของบรรทัดฐาน (Normative Pattern) ซึ่งเป็นแบบแผนที่วางแนวทางในการปฏิบัติของผู้หญิงและผู้ชายในสังคมว่า ในแต่ละประเด็นที่กล่าวถึงข้างต้นนั้น ผู้หญิงและผู้ชายควรมีการประพฤติปฏิบัติอย่างไร

หลังจากทำการวิเคราะห์แบบแผนในการปฏิบัติของผู้หญิงและผู้ชายโดยทั่ว ๆ ไปในสังคมแล้ว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ว่าในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภทได้มีการสร้างแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติ หรือสร้างอัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายขึ้นมาอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะแยกพิจารณาตามประเภทของสื่อ 2 ประเภท ได้แก่

1. สื่อมวลชน ได้แก่ สื่อนิตยสาร สื่อนิตยสาร สื่อวิทยุ และสื่อโทรทัศน์
2. สื่อใหม่ ได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ต

สำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะนำเสนออัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายที่เป็นแบบแผนของบรรทัดฐานในสังคมไทยก่อน จากนั้นจึงจะนำเสนอลักษณะของอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายที่ถูกสร้างขึ้นในสื่อมวลชน โดยนำเสนอในรูปของตารางเปรียบเทียบเป็นลำดับแรก และนำเสนอข้อมูลรายละเอียดของเป็นลำดับต่อมา ซึ่งผลการวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ มีดังนี้

อัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสังคมไทย

สำหรับสังคมไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมประจำชาติหลากหลายประการ แต่วัฒนธรรมหนึ่งซึ่งอาจถือว่าเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติของไทยก็คือ “วัฒนธรรมในเรื่องเพศ” กล่าวคือสังคมไทยจะมีข้อกำหนดเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติเรื่องเพศ รวมถึงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศอย่างเคร่งครัด แต่เนื่องจากลักษณะเด่นของสังคมไทยอีกประการหนึ่งคือเป็นสังคมที่ยึดถือผู้ชายเป็นใหญ่ (Patriarchal Society) ดังนั้น การกำหนดวัฒนธรรมในเรื่องเพศดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็น “มาตรฐานซ้อน” (Double Standard) ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในสังคมมีความไม่เท่าเทียมกัน ดังเราจะเห็นได้จากการสร้างอัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเรื่องเสรีภาพทางเพศ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ชายต้องเป็นฝ่ายเสนอ ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายสนอง ซึ่งลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถแสดงความรู้สึกใคร่ได้อย่างเปิดเผย ถึงจะกระทำได้อีกก็ต้องแสดงออกเป็นนัย ๆ เพราะถ้าผู้หญิงประพฤติผิดไปจากอัตลักษณ์ดังกล่าว ก็จะเป็นสิ่งที่น่าอับอายและถูกมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี เป็นต้น

2. ผู้หญิงต้องรักษานวลสงวนตัว และไม่ชิงสุกก่อนห่าม การกำหนดอัตลักษณ์เช่นนี้ ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนสมรสได้ เพราะถ้ากระทำจะถูกประณามจากสังคม ในขณะที่ผู้ชายสามารถมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนสมรสได้โดยไม่มีข้อตำหนิแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะสังคมให้อภิสิทธิ์แก่ผู้ชายนั่นเอง

3. ผู้หญิงต้องซื่อสัตย์และรักเดียวใจเดียว ในกรณีที่แต่งงานกันแล้ว ผู้หญิงถูกคาดหวังว่าจะต้องซื่อสัตย์ต่อสามีเพียงคนเดียว และยึดคติ “ผัวเดียว เมียเดียว” อย่างเคร่งครัด การมีความสัมพันธ์ทางเพศนอกสมรส ไม่ว่าจะกับผู้ชายที่แต่งงานแล้วหรือผู้ชายโสดก็ตามเป็นเรื่องที่ผิดอย่างร้ายแรง และถือเป็น “หญิงชั่ว” อย่างที่ไม่สมควรให้อภัย ในขณะที่ผู้ชายสามารถมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่นนอกเหนือจากภรรยาของตนเองได้ มีข้อแม้เพียงว่าต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิงที่มีสามีเป็นต้นเป็นคนแล้วเท่านั้น

4. ผู้ชายต้องเจ้าชู้ ผู้ชายไทยมีค่านิยมในเรื่องความเจ้าชู้ โดยสร้างอัตลักษณ์ขึ้นมาว่า ผู้ชายที่เจ้าชู้คือผู้ชายที่เป็นผู้ชายแท้ ๆ แต่ถ้าผู้ชายกระทำในสิ่งที่ตรงกันข้าม ก็จะถูกมองว่าเป็น “กะเทย” เป็นต้น ด้วยการสร้างอัตลักษณ์เช่นนี้ ทำให้การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของผู้ชายเป็นสิ่งที่เป็นเรื่องผิดปกติ และทำให้พฤติกรรม “มากเมีย” ของผู้ชายในสังคมไทยเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

จะเห็นได้ว่า กรอบของสังคมไทยมีการกำหนดอัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายอย่างไม่เสมอภาคกัน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายมีความไม่เท่าเทียมกันด้วย โดยการกำหนดแบบแผนดังกล่าวจะมีการกำหนดความเป็น “หญิงดี” และ “หญิงไม่ดี” ในการจัดประเภทแบ่งแยก (Classification) ว่าสิ่งใดควรทำ / ไม่ควรทำ นั่นหมายถึงว่า ผู้หญิงที่สามารถประพฤติตามแบบแผนดังกล่าวข้างต้นได้ ก็จะจัดว่าเป็น “หญิงดี” ในทางตรงกันข้าม ผู้หญิงที่อาจจะล่วงละเมิดแบบแผนบรรทัดฐานดังกล่าวข้างต้น ก็มีสิทธิ์เป็นไปได้ แต่ผู้หญิงที่มีความประพฤติเช่นนั้นก็จะถูกจัดว่าเป็น “หญิงไม่ดี”

อันดับต่อไป ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ว่าการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทยจะมีการสร้างอัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในเรื่องเสรีภาพทางเพศเป็นอย่างไร มีลักษณะของความเสมอภาคกันหรือไม่ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอในรูปของตารางเปรียบเทียบระหว่างการสร้างอัตลักษณ์ในสื่อมวลชนและสื่อใหม่ ดังต่อไปนี้

ตาราง 9 : ตารางเปรียบเทียบแสดงการสร้างอัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเรื่องเสรีภาพทางเพศ ระหว่างสื่อมวลชนและสื่อใหม่

ประเภทของสื่อ ประเด็น	สื่อมวลชน	สื่อใหม่
1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้น ในการแสดงความ สัมพันธ์ระหว่างเพศ	-ผู้ชายเป็นฝ่ายเสนอ ผู้หญิงเป็น ฝ่ายสนอง -ผู้หญิงที่จะเป็นฝ่ายเสนอได้คือ ผู้หญิงที่ผ่านการสมรสแล้วเท่านั้น	-ผู้ชายเป็นฝ่ายเสนอ ผู้หญิงเป็น ฝ่ายสนอง -ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสนอได้
1.1 การบอกรัก	-ผู้หญิงที่มีเสนห์คือผู้หญิงที่ไม่เป็น ฝ่ายเสนอให้ผู้ชายก่อน -ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสนอได้	-ไม่ปรากฏประเด็นนี้
1.2 การบอกความ ต้องการทางเพศ	-ผู้ชายเป็นฝ่ายเสนอ ผู้หญิงเป็น ฝ่ายสนอง -ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสนอได้ในกรณีที่ เป็นคู่สมรสกัน	-ผู้ชายเป็นฝ่ายเสนอ ผู้หญิงเป็น ฝ่ายสนอง -ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสนอได้
2. การล้าส่อนทางเพศ	-ผู้หญิง / ผู้ชายต้องไม่ล้าส่อน ทางเพศ	-ผู้หญิง / ผู้ชายต้องไม่ล้าส่อน ทางเพศ
2.1 การมีเพศ สัมพันธ์ก่อนสมรส	-ผู้หญิงต้องรักษานวลสงวนตัว และ ไม่ชิงสุกก่อนห่าม -ผู้หญิงที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ได้คือผู้หญิงที่มีความพร้อม ได้แก่ ไม่อยู่ในวัยเรียน มีรายได้ มีความ รู้ความเข้าใจเรื่องเพศที่ถูกต้อง	-ผู้หญิงต้องรักษานวลสงวนตัว และ ไม่ชิงสุกก่อนห่าม -ผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้

ประเภทของสื่อ ประเด็น	สื่อมวลชน	สื่อใหม่
2.2 การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส	- ผู้หญิงต้องซื่อสัตย์และรักเดียวใจเดียวกับสามี - เรื่องเจ้าชู้เป็นธรรมดาของผู้ชาย ดังนั้น ผู้ชายจึงมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้	- ผู้หญิงต้องซื่อสัตย์และรักเดียวใจเดียวกับสามี - เรื่องเจ้าชู้เป็นธรรมดาของผู้ชาย ดังนั้น ผู้ชายจึงมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้

จากตารางจะเห็นได้ว่า การสร้างอัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนและสื่อใหม่นั้น มีลักษณะคล้ายกัน นั่นคือมีการสร้างอัตลักษณ์เป็น 2 ลักษณะคือ วาทกรรมกระแสหลักยังคงยึดแนวคิดในเชิงอนุรักษ์นิยม ที่เห็นว่าผู้หญิงควรต้องมีการปฏิบัติตามแบบแผนของสังคมเดิม ๆ ซึ่งการสร้างอัตลักษณ์ดังกล่าวนี้จะพบในสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุ และสื่อโทรทัศน์เป็นส่วนมาก ดังตัวอย่างในแต่ละสื่อ ต่อไปนี้

สื่อหนังสือพิมพ์ : “ถึงยุคนี้สมัยนี้หนุ่มสาวทั่วไปมักเปลี่ยนความคิดความเชื่อจากเดิม ๆ ที่ห้ามซิงสุกก่อนห้ามไปมากก็ตาม แต่ถ้าถามว่า สิ่งที่ทำลงไปมีประโยชน์มากแค่ไหน เชื่อได้เลยคะว่าระหว่างคุณประโยชน์กับโทษที่น่าจะได้รับ อย่างไหนมันจะมากกว่ากัน”

สื่อวิทยุ : “ผู้หญิงควรจะต้องรักษานวลสงวนตัวไว้ ต้องวางตัวให้เรียบร้อยและเป็นผู้หญิงที่มีคุณค่า”

สื่อโทรทัศน์ : “การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส สิ่งที่จะต้องถามก็คือมีปัญหาหรือเปล่า ในเรื่องของวัฒนธรรมจะเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ละสังคม แต่ละวัฒนธรรมจะยอมรับเรื่องนี้ได้ไม่เหมือนกัน ถ้าคนตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมไทยก็ยังยืนยันว่าสามี-ภรรยา คู่เดียว เป็นพื้นฐานที่จะทำให้ไม่เกิดปัญหา”

ส่วนอีกลักษณะหนึ่งคือวาทกรรมทวนกระแส หรือแนวคิดในเชิงปฏิรูปเห็นว่าผู้หญิงควรมีอัตลักษณ์แบบใหม่ที่แสดงออกถึงการมีสิทธิเสรีภาพที่มากขึ้น มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งการสร้างอัตลักษณ์ดังกล่าวนี้จะพบในสื่อวิทยุเป็นส่วนใหญ่ เช่น

สื่อ นิตยสาร : “ในประเด็นเรื่องพรหมจารีนั้น รตี เคยเปิดเวทีพู่จามาหลายครั้งมาก แต่ทัศนคติและอารมณ์ของสังคมก็ไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก เพราะผู้หญิงเราไปยินยอมให้ฝ่ายชายเขากำหนดคุณค่าในเรื่องนี้บนตัวตนของเราเอง ทำไมเราไม่ลองคิดใหม่อย่างกล้าหาญบ้างว่าร่างกายก็ของเรา พระเจ้าส่งมอบมาพร้อมกับตัวเราได้แค่นี้ เลิกไปหลวมไปก็เป็นของที่ติดตัวมา ทำไมจะภูมิใจกับมันไม่ได้ แทนที่จะรอให้คนอื่นเป็นฝ่าย พอใจ นิยมยินดี”

การที่สื่อ นิตยสารมีการสร้างอัตลักษณ์ของผู้หญิงในเชิงปฏิรูปอย่างเห็นได้ชัด อาจเป็นเพราะว่าสื่อ นิตยสารนั้นเป็นสื่อที่มี “เพศภาวะ” แอบแฝงติดอยู่ กล่าวคือ สื่อ นิตยสารได้รับความเข้าใจว่าเป็นสื่อของผู้หญิง เกิดขึ้นมาเพื่อผู้หญิง ดังนั้นจึงมีส่วนอย่างมากในการประกอบสร้างลักษณะของวัฒนธรรมทางเพศในผู้หญิงในเรื่องเสรีภาพทางเพศว่า ผู้หญิงควรมีเสรีภาพทางเพศมากขึ้น อย่างน้อยก็ควรมีความกล้าหาญที่จะมีความสุขในเรื่องเพศ

สำหรับสื่อใหม่หรือสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น เนื่องจากลักษณะของการสื่อสารเป็นการสื่อสารระหว่างผู้ใช้อินเทอร์เน็ตด้วยกันเอง ดังนั้นจึงมีความคิดเห็นที่หลากหลายทั้งลักษณะในเชิงอนุรักษ์ ที่เห็นว่าผู้หญิงไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส เช่น

“ชายถึงผ่านหญิงมาเยอะแค่ไหนมันก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ให้เสียหายนะ ครั้งแรกกับครั้งที่ 100 ไม่มีอะไรสักห่อ แต่ผู้หญิงนะ ครั้งแรกกับครั้งที่ 100 มันไม่เหมือนกันแล้วนะ เครื่องมันไม่พิตสตาร์ทติดง่ายเหมือนตอนไม่พันรั้งอินนะครับ”

และลักษณะที่ตรงกันข้าม เช่น

“อย่าไปใส่ใจมากเลยคุณเรื่องซิงไม่ซิง คุณแฮปปี้กับเธอก็พอแล้ว”

จะเห็นได้ว่า การกำหนดอัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในแต่ละสื่อ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลักคือ “ตัวบุคคล” มิใช่ “ตัวสื่อ” หมายความว่า ความแตกต่างของสื่อในเชิงเทคนิคมิได้มีผลในการสร้างอัตลักษณ์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้ตอบคำถามเองว่าจะมีความคิดเห็นเป็นแบบใด นั่นหมายความว่า ผู้ตอบจะนำเสนออัตลักษณ์อย่างไรย่อมถูกกำหนดจากอุดมการณ์ของผู้ผลิตเอง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นอุดมการณ์หลักของสังคม

ลักษณะของความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นจากการตอบปัญหาทางเพศในสื่อมวลชนไทย

สำหรับการสร้างอัตลักษณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้สร้างวาทกรรมและผู้รับวาทกรรมด้วย ซึ่งสำหรับการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนทั้ง 5 สื่อ นั้น ได้แก่ กลุ่มผู้ตอบและกลุ่มผู้ถามนั่นเอง ซึ่งการวิเคราะห์ลักษณะของบุคคลทั้งสองกลุ่ม จะทำให้เราทราบลักษณะของความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยจะแยกวิเคราะห์เป็นสื่อมวลชนและสื่อใหม่ จากนั้นจึงจะวิเคราะห์ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคลทั้งสองกลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

ลักษณะของความสัมพันธ์ในสื่อมวลชน

จากการวิเคราะห์ด้วยพบว่า กลุ่มผู้ถามโดยส่วนใหญ่ซึ่งอาจไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของคอลัมน์หรือรายการนั้น ๆ ได้แก่

- .) วัยรุ่น
- .) ผู้หญิง

และกลุ่มผู้ตอบได้แก่บุคคลต่อไปนี้

- .) แพทย์
- .) ผู้ชาย
- .) ผู้หญิง

จากสถานภาพของกลุ่มผู้ถามและกลุ่มผู้ตอบดังกล่าว พอจะสรุปลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคลดังกล่าวได้ว่า

1. ผู้ใหญ่เท่านั้นจึงจะมีสิทธิ์สั่งสอนเด็ก ทั้งนี้เนื่องมาจากความคิดเรื่องระบบอาวุโสในสังคมไทย เราจึงพบว่าผู้ตอบส่วนใหญ่ต้องเป็นผู้ใหญ่ ถึงแม้จะเป็นผู้หญิงซึ่งได้รับการเข้าใจว่าไม่สมควรพูดเรื่องเพศ ก็ยังสามารถพูดเรื่องเพศได้ ทั้งนี้โดยมีข้อแม้ว่าจะต้องมีอายุพอสมควรหรือผ่านประสบการณ์ชีวิตมามาก ดังที่คุณสุมิตรา จันทร์เงา (สัมภาษณ์วันที่ 26 มีนาคม 2545) กล่าวว่

“ถ้าเราอายุ 20 ปี เราคงมาเขียนตรงนี้ได้ แต่ตอนนี้เราอายุ 40 ปี แล้ว เส้นทางชีวิตก็ผ่านมามาตั้งเยอะแยะ เรามีบทเรียนต่าง ๆ มีถูก มีผิด เราได้เรียนรู้อะไรตั้งเยอะแยะที่จะบอกว่าอันนี้ใช่ อันนั้นไม่ใช่ เราก็ใช้ประสบการณ์อันนั้นมาบอกต่อ”

2. ผู้หญิงเป็นผู้ไม่มีความรู้เรื่องเพศ จากการที่ผู้ถามโดยส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงจึงพอจะอนุมานได้ว่า ผู้หญิงเป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกสร้างอัตลักษณ์ว่าไม่รู้เรื่องเพศ ทั้งนี้เป็นด้วยคตินิยมของสังคมที่มองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องไม่ดีไม่งาม โดยเฉพาะผู้หญิงไม่ควรพูดถึงเรื่องเพศ ดังนั้นเมื่อผู้หญิงไม่พูด ไม่ถามเกี่ยวกับเรื่องเพศ ก็ทำให้ไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ดังที่ นพ.พันธุ์ศักดิ์ ศุกระฤกษ์ กล่าวว่

“โดยปกติแล้วเรื่องราวของส่วนสว่น จุดซ่อนเร้นที่อยู่ภายใน คุณผู้หญิงไทยก็สนใจ แต่ไม่รู้ว่าจะไปหาความรู้ที่ไหน หรือไม่ก็ไม่กล้าไปถามใคร มันอาย เนื่องจากเราสอนให้รักกันवलสว่นตัว เพราะว่าถ้าถามแล้วเนี่ย ในทัศนคติคนทั่วไปจะมองว่ามีความรู้ถึงเรื่องไม่ดี เรื่องไม่งาม”

3. แพทย์เป็นผู้มีอำนาจในการพูดเรื่องเพศ ทั้งนี้เนื่องมาจากความคิดที่ว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องทางชีววิทยา และสรีระวิทยา ดังนั้นแพทย์จึงเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้ดีที่สุด เมื่อแพทย์เป็นผู้มีอำนาจในการพูดเรื่องเพศแล้ว ก็กล่าวได้ว่าแพทย์มีอำนาจในการกำหนดความหมายเรื่องเพศอย่างแท้จริงในสังคม

ตัวอย่างยืนยันข้อความข้างต้นก็คือ เราจะพบว่ากลุ่มผู้ตอบคำถามทั้งหมดของสื่อกระจายเสียง จะเป็นแพทย์ผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องเพศ เช่น สูตินารีแพทย์ จิตแพทย์ เป็นต้น ซึ่งทำให้เราเกิดความเชื่อถือด้วยคุณวุฒิของกลุ่มผู้ตอบดังกล่าว นอกจากนี้ ในสื่อกระจายเสียงจะเพิ่มบุคคลผู้มีส่วนร่วมในสถานการณ์การสื่อสาร นั่นก็คือ “พิธีกรในรายการ” ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า ทั้งแพทย์และพิธีกรในรายการถูกสร้างขึ้นด้วยลักษณะแบบเดิม ๆ นั่นคือ “เป็นมืออาชีพ” และมีความรู้เรื่องเพศ ดังจะเห็นได้ว่า พิธีกรท่านหนึ่งของรายการ “ซูรัก ซูรส” คือ พญ.พรพรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นจิตแพทย์จากกระทรวงสาธารณสุข ส่วนคุณอำนวยการ เยี่ยมพันธ์ พิธีกรรายการ “เปิดประเด็น” ก็เคยเป็นอาจารย์อยู่วิทยาลัยพยาบาล และทำงานเป็นฝ่ายประชาสัมพันธ์อยู่ที่กรมสุขภาพจิตมาก่อน

จากอัตลักษณ์ระหว่างพิธีกรและแพทย์ที่กล่าวว่า พิธีกรต้องเป็นมืออาชีพในการดำเนินรายการ ส่วนแพทย์ที่เป็นวิทยากรก็ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เชิงวิชาการ ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรกับแพทย์จึงเป็นแบบเท่ากัน แต่ในส่วนของผู้ถามกับพิธีกรและแพทย์นั้นจะเป็นแบบไม่เท่ากัน โดยพิธีกรและแพทย์มองว่าผู้ถามนั้นอาจต้องการคำแนะนำมากขึ้น

ลักษณะของความสัมพันธ์ในสื่อใหม่

สำหรับสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น เป็นสื่อที่มีอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างแตกต่างจากทุกสื่อ ที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวคือ การตอบปัญหาทางเพศของสื่ออินเทอร์เน็ต ไม่ใช่ลักษณะการตอบของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญกับคนไข้ แต่เป็นลักษณะของการตั้งประเด็นหรือกระตุ้นขึ้นมา และมักบุคคลทั่วไปเข้ามาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งทุกคนที่สิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้อย่างเสรี ทั้งนี้เป็นเพราะคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่ถูกควบคุมจากอำนาจรัฐ หรืออำนาจในด้านเศรษฐกิจได้โดยตรง ทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตมีการนำเสนอเนื้อหาได้อย่างเสรี และมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การนำเสนอเนื้อหาเรื่องเพศที่มีความหลากหลายและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2541) ทั้งนี้ อัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลที่ร่วมสนทนากันนั้นไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นแพทย์หรือเป็นผู้มีประสบการณ์ชีวิตอันโชกโชน ทุกคนต่างมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างเท่าเทียม และไม่มีการควบคุมประเด็นในการสนทนากัน

ในประเด็นเรื่องความหลากหลายของอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ในสื่อพบว่า มีความหลากหลายมากขึ้นอยู่กับประเด็นหรือกระตุ้นที่ถูกตั้งขึ้นมา กล่าวคือ ถ้าหากเป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจหรือมีประสบการณ์ตรงมาก่อน ก็จะมีผู้เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นกันเป็นจำนวนมาก และลักษณะการเข้ามาแสดงความคิดเห็นกันนั้นก็จะมีผลัดกันพูด และมีปฏิสัมพันธ์กลับไปกลับมาเสมือนว่าได้มานั่งคุยกันโดยตรง ดังนั้น ลักษณะของความสัมพันธ์ในสื่ออินเทอร์เน็ตจึงมีความก้าวหน้ามากกว่าสื่อมวลชน อันเนื่องมาจากลักษณะของตัวสื่อที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเรื่องเนื้อหาที่นำเสนอในสื่ออินเทอร์เน็ตก็จะพบว่ามีลักษณะเนื้อหาที่ไม่แตกต่างกับสื่อมวลชนมากนัก นั่นคือ ยังคงมีทั้งความคิดในเชิงอนุรักษ์นิยม ความคิดในเชิงปฏิรูป และความคิดในลักษณะก้าวหน้าในประเด็นเรื่องเสรีภาพทางเพศ แต่ในสื่ออินเทอร์เน็ตนี้จะมีความได้เปรียบในเรื่องความเป็นอิสระในการนำเสนอเนื้อหา ดังนั้นจึงทำให้มีการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะก้าวหน้าได้มากกว่าสื่อมวลชน

บทที่ 6

กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย

สำหรับเนื้อหาในบทนี้ เป็นการนำเสนอถึงกระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย โดยทำการวิเคราะห์จากปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discourse Practice) และปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural Practice) ซึ่งเป็นอีก 2 ส่วนที่สำคัญของการวิเคราะห์สภาพการณ์ในการสื่อสาร นอกเหนือจากการวิเคราะห์ตัวบทที่ได้กล่าวถึงมาแล้วในบทที่ 5 ซึ่งการนำเสนอรายละเอียดของการวิเคราะห์จะเรียงตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ปฏิบัติการทางวาทกรรม

- วิเคราะห์กระบวนการสร้างตัวบท
 1. ผู้นำเสนอตัวบท
 2. การคัดเลือกคำถาม
 3. รูปแบบการสื่อสาร
 4. กลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม

- ระดับสังคม
 1. วาทกรรมในระบบสังคม-วัฒนธรรม
 2. วาทกรรมในระบบกฎหมาย
 3. วาทกรรมในระบบศาสนา
 4. วาทกรรมของกลุ่มสตรีนิยม
- ระดับสถาบัน
 1. ความแตกต่างของสื่อเชิงเทคนิค
 2. ความแตกต่างของสื่อเชิงเศรษฐกิจ-การเมือง
 3. ความแตกต่างของสื่อเชิงสังคม-วัฒนธรรม

สำหรับรายละเอียดต่าง ๆ มีดังนี้

การวิเคราะห์ปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discourse Practice)

สำหรับปฏิบัติการทางวาทกรรมเป็นการวิเคราะห์ถึงกระบวนการสร้างตัวบท (Text Production) ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร นำเอาบริบททางสังคม สิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะผ่านทางสังคม หรือวัฒนธรรม มาสร้างเป็นวาทกรรมได้อย่างไร มีการถ่ายทอดออกมาอย่างไร นอกจากนี้ยังเป็น การวิเคราะห์ถึงกระบวนการบริโภคตัวบท (Text Consumption) รวมทั้งช่องทางการสื่อสาร ว่า มีผลต่อแบบแผนการใช้ภาษาอย่างไร และแบบแผนการใช้ภาษาดังกล่าวช่วยในการสร้างขอบเขต ความสัมพันธ์ และโครงสร้างอย่างไร แต่สำหรับการวิจัยครั้งนี้จะวิเคราะห์เฉพาะกระบวนการ สร้างตัวบทเท่านั้น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

• วิเคราะห์กระบวนการสร้างตัวบท (Text Production)

ในการวิเคราะห์กระบวนการสร้างตัวบท ผู้วิจัยจะทำการศึกษาว่าใครเป็นผู้นำเสนอตัวบท และมีกระบวนการในการนำเสนอตัวบทนั้นอย่างไร กลุ่มเป้าหมายและรูปแบบการสื่อสารมีผลต่อ การนำเสนอตัวบทอย่างไร ซึ่งผลของการวิเคราะห์จะทำให้เราเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบริบท และตัวบท โดยจะศึกษาจากองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ผู้นำเสนอตัวบท
2. การคัดเลือกคำถาม
3. รูปแบบการสื่อสาร
4. กลุ่มเป้าหมาย

รายละเอียดของการวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบ เป็นดังนี้

1. ผู้นำเสนอตัวบท

ในการศึกษาปฏิบัติการวาทกรรม นักวิจัยต้องทำการศึกษาลักษณะหรือสถานภาพของผู้ นำเสนอตัวบท ซึ่งได้แก่ผู้พูด (Speaker) หรือผู้เขียน (Writer) สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้นำเสนอตัว บทคือผู้ทำหน้าที่ในการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทยในแต่ละสื่อ ซึ่งลักษณะของปฏิบัติ การทางวาทกรรมในการตอบปัญหาทางเพศจะเป็นการให้ข้อมูล หรือความรู้เรื่องเพศศึกษาเป็น ส่วนใหญ่ ดังนั้น สถานภาพของผู้นำเสนอตัวบทจึงต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ หรือมีประสบการณ์

เกี่ยวกับความรู้เรื่องเพศ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าผู้นำเสนอด้วยบทโดยส่วนใหญ่จะมีสถานภาพเป็น “แพทย์” ผู้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ เช่น สูตินารีแพทย์ จิตแพทย์ เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะความเข้าใจในเรื่องเพศแต่เดิมถูกมองว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสรีระหรือทางชีววิทยา ดังนั้น จึงต้องให้แพทย์เป็นผู้ตอบ เพราะแพทย์เป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสรีระของมนุษย์ได้ดีที่สุด ดังเราจะเห็นได้จากความเป็นมาของการตอบปัญหาทางเพศ ซึ่งมีแพทย์เป็นผู้ตอบปัญหาหรือเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตทั้งสิ้น

ดังนั้น การที่แต่ละสื่อเลือกให้ “แพทย์” เป็นผู้นำเสนอด้วยบทเกี่ยวกับการตอบปัญหาทางเพศเท่ากับเป็นการตอกย้ำความคิดแต่เดิมว่า เรื่องเพศต้องให้แพทย์เป็นผู้ตอบ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แพทย์เป็นผู้มีอำนาจที่จะพูดถึงเรื่องเพศ ซึ่งถือเป็นวาทกรรมกระแสหลักของสังคม ซึ่งการคัดเลือกผู้นำเสนอด้วยบทเช่นนี้มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาที่นำเสนอออกมา กล่าวคือ ทำให้เรื่องเพศเป็นเรื่องเชิงชีววิทยามากขึ้น เช่น การอ้างเรื่องอิทธิพลของฮอร์โมนเพศชาย ทำให้การมีเพศสัมพันธ์ของผู้ชายมีความชอบธรรม

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้การให้ความหมายเรื่องเพศมิใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสรีระ หรือเพศสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว แต่เป็นเรื่องของความรัก ความผูกพัน ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ ดังนั้น เรื่องเพศจึงต้องให้คนที่เข้าใจชีวิตเป็นผู้ตอบ ด้วยเหตุนี้เราจึงพบว่าสถานภาพของผู้ตอบปัญหาทางเพศในสื่อสิ่งพิมพ์ไม่ใช่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ แต่เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ชีวิต เป็นผู้ที่จะสามารถที่จะรับฟังปัญหา และให้คำปรึกษาได้อย่างเห็นอกเห็นใจ นั่นคือ ต้องมีลักษณะเป็น “ผู้รู้” เกี่ยวกับเรื่องการตอบปัญหาทางเพศ แต่อย่างไรก็ตามการสื่อสารระหว่างผู้ถามกับผู้ตอบก็เป็นการสื่อสารกันด้วยประสบการณ์ ความรู้สึก มากกว่าที่จะสื่อสารกันด้วยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงทางวิชาการอย่างที่แพทย์เป็นผู้ตอบ

เมื่อพิจารณาสถานภาพของผู้ตอบที่มีชื่อแพทย์ก็จะพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ซึ่งค่อนข้างจะเป็นเรื่องแปลกใหม่ที่ผู้หญิงจะลุกขึ้นมาพูดเรื่องเพศ หรือกล่าวได้ว่าเป็นวาทกรรมทวนกระแส ทั้งนี้เพราะผู้หญิงเขียนมาถามปัญหาเรื่องเพศเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ผู้ผลิตสื่อจึงต้องการผลิตคอลัมน์ที่มีการตอบปัญหาทางเพศที่เป็นมุมมองของผู้หญิงจริง ๆ ดังที่สุมิตรา จันทรเงา (สัมภาษณ์วันที่ 26 มีนาคม 2545) กล่าวว่า

“ที่ผ่านมามีความรู้สึกว่าคอลัมน์ทางเพศต่าง ๆ พูดถึงปัญหาผู้หญิงในมุมมองของผู้ชายทั้งสิ้น ไม่ว่าจะป็นคุณหมอทั้งหลายก็ไม่ค่อยมีคุณหมอผู้หญิง หรือว่ามีผู้หญิงคนไหนลุกมาตอบ

เรื่องนี้ แม้กระทั่งนามปากกาบางนามดูเหมือนจะเป็นผู้หญิง แต่จริง ๆ แล้วก็เป็นผู้ชาย เราก็อยากจะเขียนในความรู้สึกของผู้หญิงว่าจริง ๆ แล้วอารมณ์ ความรู้สึกของผู้หญิง ซึ่งผู้หญิงควรจะเข้าใจกันได้ถ้าถ่ายทอดโดยผู้หญิง มันก็จะชัดเจนยิ่งขึ้น มีการพูดสองทางไม่ใช่แต่ผู้ชายพูดว่าผู้ชายรู้สึกอย่างไร ทำอย่างนี้ได้ ผู้หญิงน่าจะเป็นอย่างนั้น ให้ผู้หญิงได้พูดบ้างว่าจริง ๆ แล้วผู้หญิงรู้สึกอย่างไร”

อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ว่าผู้หญิงทุกคนจะสามารถพูดเรื่องเพศได้ ทั้งนี้ต้องมีการพิจารณาคุณสมบัติอื่น ๆ ประกอบกันไปด้วย เช่น เรื่องของวัย ประสบการณ์ การศึกษา เป็นต้น ดังเช่น คุณสุมิตรา จันทร์เงา (สัมภาษณ์วันที่ 26 มีนาคม 2545) กล่าวว่า

“ถ้าเราอายุ 20 ปี เราคงมาเขียนตรงนี้ได้ไม่ได้ แต่ตอนนี้เราอายุ 40 ปี แล้ว เส้นทางชีวิตก็ผ่านมามากมาย เรามีบทเรียนต่าง ๆ มีถูก มีผิด เราได้เรียนรู้อะไรตั้งเยอะแยะที่จะบอกว่าอันนี้ใช่ อันนั้นไม่ใช่ เราก็ใช้ประสบการณ์อันนั้นมาบอกต่อ”

กล่าวได้ว่า สถานภาพของผู้ตอบซึ่งเป็นแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นผู้มีประสบการณ์ จะมีอิทธิพลต่อความเชื่อถือของผู้รับสาร อันจะนำไปสู่การยอมรับ การมีแนวคิด ทศนคติ ไปในแนวทางที่ต้องการ ดังนั้นการที่แต่ละสื่อกำหนดให้ผู้นำเสนอตัวบทเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ และเป็นผู้มีประสบการณ์ แสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตต้องการให้เกิดความน่าเชื่อถือ และการยอมรับในตัวผู้นำเสนอตัวบทว่าต้องนำเสนอสิ่งที่ถูกต้อง แน่นนอน อันจะเป็นปัจจัยนำไปสู่การยอมรับวาทกรรมที่นำเสนอออกมา

2. การคัดเลือกคำถาม

จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบปัญหาทางเพศพบว่า จุดเริ่มต้นของการนำเสนอการตอบปัญหาทางเพศในสื่อมวลชนไทยมีความคล้ายคลึงกัน นั่นคือ ในระยะเริ่มแรกที่มีการเปิดตัวคอลัมน์หรือรายการ ผู้ผลิตสารและผู้นำเสนอตัวบทจำเป็นต้องเกริ่นนำไปก่อนว่า ขณะนี้สื่อดังกล่าวจะเปิดพื้นที่ให้มีการซักถาม พูดคุยเกี่ยวกับปัญหาเรื่องเพศศึกษา ซึ่งคำถามในระยะแรกมักเป็นการตั้งประเด็นขึ้นมาเองของผู้นำเสนอตัวบท แต่หลังจากเกริ่นนำไประยะหนึ่ง ผู้อ่าน หรือผู้ชมทางบ้านก็เขียนจดหมาย หรือติดต่อมาเพื่อถามคำถามเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องพื้นที่และระยะเวลาในการนำเสนอของสื่อ ทำให้ไม่สามารถตอบคำถามของผู้ถามทุกคนผ่านทาง

สื่อมวลชนได้หมด ดังนั้น จึงต้องมีการคัดเลือกคำถามเพื่อนำมาตอบในคอลัมน์ หรือรายการ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาในการคัดเลือกคำถาม ดังต่อไปนี้

- .) ตัวบุคคล ได้แก่
 - ผู้นำเสนอตัวบท
 - ผู้ผลิตสาร
- ข.) ตัวสื่อ ได้แก่
 - เศรษฐกิจของสื่อ ได้แก่ ผู้สนับสนุนรายการ
 - ข้อจำกัดของสื่อ ได้แก่ พื้นที่และเวลา และการควบคุมเนื้อหาของสื่อ
 - ความแปลกใหม่ และความน่าสนใจ
 -
- ค.) บริบททางสังคม ได้แก่บรรทัดฐานทางสังคม
- ง.) ไม่มีการคัดเลือกคำถาม

2.1 การคัดเลือกคำถามของสื่อมวลชน

สำหรับสื่อมวลชนในที่นี้หมายถึง สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อนิตยสาร สื่อวิทยุ และสื่อโทรทัศน์ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า กระบวนการคัดเลือกคำถามเพื่อมาตอบในคอลัมน์หรือรายการ มีปฏิสัมพันธ์กับวาทกรรมต่าง ๆ ในสังคม และส่งผลต่อเนื้อหาที่สื่อออกมา ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1. ตัวบุคคล จากการสัมภาษณ์จะลึกพบว่า เกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกคำถามอันดับแรกคือ ตัวผู้นำเสนอตัวบท หรือผู้ตอบคำถาม ที่จะพิจารณาว่า คำถามนั้น ๆ มีความน่าสนใจหรือควรต้องหยิบมาตอบ ดังเช่นที่ “มิสเอ็กเบิร์ต” กล่าวว่า

“โอ้โฮ...เจอคำถามที่เด็ดว่าจะพิสูจน์กันจะว่าผู้หญิงซึ่ง...ไม่ชิง ต้องส่องดูกันตรงไหน พาลทำให้มีสข ต้องรีบคว้าจดหมายฉบับนี้มาตอบอย่างด่วนจี๋ทันทีเลยเชียว จะไม่ให้ใจร้อนอยากตอบได้ไงคะ เรื่องแบบนี้ลิสตรีต้องมาอันดับหนึ่ง ...”

จะเห็นได้ว่าการหยิบประเด็นเรื่อง ผู้หญิงชิง ไม่ชิง มาตอบ ถือว่าเป็นการเลือกหยิบจากมุมมองของสตรีนิยม ที่เห็นว่าเรื่องดังกล่าวไม่ใช่เรื่องที่สังคมจะคาดหวังจากผู้หญิงเพียงฝ่ายเดียว

นอกจากเกณฑ์ในการพิจารณาของผู้นำเสนอตัวบทเองแล้ว บางครั้งตัวผู้ผลิตสื่อเองก็มีส่วนในการคัดเลือกจดหมายเช่นกัน เช่น การคัดเลือกจดหมายเพื่อนำมาตอบในคอลัมน์ “บุ๋จฉา ประสาหญิง” ตอนหนึ่ง ผู้ตอบให้เหตุผลที่เลือกจดหมายฉบับนี้เข้ามาตอบว่า

“มีจดหมาย 4 ฉบับซ้อนภายในสัปดาห์เดียวจากผู้ใช้นามว่า “คนลึนหวัง” ซึ่ง บก. เกิดความเห็นอกเห็นใจอย่างมากอยากจะให้รหัสลัดคิวตอบ รมติเห็นปัญหาแล้วก็คล้อยตามว่าปัญหานี้ แม้ไม่ใช่ปัญหาแปลกใหม่ อะไรในมุมมองบุ๋จฉา แห่งนี้ แต่ความทุกข์ของเธอก็ใหญ่หลวงและเปี่ยม ท้นด้วยความปรารถนากำลังใจที่จะหยุดอยู่ผู้พาราต่อไป”

สำหรับในกรณีนี้กล่าวได้ว่ามีความสัมพันธ์กับวาทกรรมของสื่อ ที่ต้องตอบสนองความพึงพอใจของผู้รับสาร ดังนั้น จึงต้องรีบตอบให้

จะเห็นได้ว่า เกณฑ์ในการคัดเลือกจดหมายในด้านบุคคลมีความเป็นอัตวิสัยค่อนข้างสูง ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของแต่ละบุคคล ซึ่งย่อมมีความแตกต่างกันไปตามความรู้ ความเข้าใจ เรื่องโลกของผู้ผลิตแต่ละคน ดังนั้น การนำเสนอเนื้อหาในการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชน ไทยจึงเป็นการประกอบสร้างความหมายอย่างแท้จริง ว่าผู้นำเสนอตัวบทและผู้ผลิตสื่อจะเลือก ประกอบสร้างหรือนำเสนอประเด็นใด อย่างไรก็ตาม กระบวนการคัดเลือกจดหมายไม่ได้เป็นการกระทำเพียงฝ่ายเดียวของผู้ผลิต แต่มันเกี่ยวข้องกับนโยบายของสื่อ บรรทัดฐานทางสังคม และ ปฏิกริยาตอบรับจากกลุ่มเป้าหมายด้วย ซึ่งจะได้นำเสนอต่อไป

2. ตัวสื่อ

เนื่องจากสื่อมวลชนทำงานในนามของสมาชิกของชุมชนสังคม ดังนั้น สื่อจึงสามารถมีเสรีภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมได้ในระดับหนึ่ง ขณะเดียวกัน สื่อต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อนำเสนอเนื้อหาสู่มวลชน โดยเฉพาะเนื้อหาเรื่องเพศ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมิติทางด้านวัฒนธรรม มีความละเอียดอ่อน จึงต้องมีเกณฑ์ในการพิจารณาเป็นพิเศษ ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามีดังนี้

ก.) เศรษฐกิจของสื่อ

จากการสัมภาษณ์เจาะลึก พบว่า เกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาคัดเลือกคำถามมีความเกี่ยวข้องกับอำนาจทางเศรษฐกิจของสื่อ กล่าวคือ บางครั้งการคัดเลือกคำถามก็ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้สนับสนุนรายการ เช่น คำถามในรายการ “ซูรัก ซูรส” จำเป็นต้องมีเรื่องยาคุมกำเนิด เพราะทางรายการได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากยาคุมกำเนิดยี่ห้อหนึ่ง และจะต้องมีคำถามเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่น เพราะทางรายการมีช่วงดูเร็กซ์โซปัญหาวัยรุ่น เป็นต้น ดังคำสัมภาษณ์ของคุณอำนวยพร เอี่ยมพันธ์ที่ว่า

“การคัดเลือกจดหมายจะคัดแบบพวกใช้ได้ กับพวกคัดทิ้งไปเลย และเดี๋ยวนี้ต้องคัดคำถามผู้หญิงที่เกี่ยวกับยาคุมบ้าง เพราะเราไปปรับสปอนเซอร์ตัวนี้มา ก็ต้องมีแทรก ๆ เข้ามา และก็มีคำถามวัยรุ่นในช่วงดูเร็กซ์โซปัญหาวัยรุ่น”

จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อวิทยุและโทรทัศน์จะได้รับอิทธิพลในแง่เศรษฐกิจค่อนข้างสูง เนื่องจากการผลิตรายการในสื่อดังกล่าวต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการผลิตสูง จึงต้องอาศัยผู้สนับสนุนรายการ ซึ่งก็ถือว่ามีความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกัน อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้สนับสนุนรายการก็มีความสัมพันธ์กับเนื้อหารายการนั้น ๆ ด้วย เช่น รายการตอบปัญหาทางเพศมักพบว่าผู้สนับสนุนรายการเป็นสินค้าประเภทถุงยางอนามัย ยาคุมกำเนิด น้ำยาหล่อลื่น เป็นต้น ดังที่คุณอำนวยพร เอี่ยมพันธ์ กล่าวว่

“สปอนเซอร์จะเข้าเฉพาะสินค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจริง ๆ ซึ่งพวกนี้มี budget โฆษณาไม่เยอะ เค้าก็จะให้เงินเราน้อย เช่น ถุงยางอนามัย ยาคุมกำเนิด ยาหล่อลื่น...คืออย่างนี้ไงคะ คนที่เค้าให้เงินเค้าก็จะให้เฉพาะรายการที่เรตติ้งดี ๆ เวลาดี ๆ แต่เค้าไม่คิดว่าเค้าน่าจะสนับสนุนรายการที่เป็นรายการเฉพาะกลุ่มแบบนี้”

จากอิทธิพลของผู้สนับสนุนรายการดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงอำนาจในการกำหนดประเด็นขึ้นในสังคมของผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจ เช่น ผู้สนับสนุนรายการ “ยาคุมกำเนิด” ทำให้การคุมกำเนิดเป็นสิ่งที่จำเป็น และทำให้ภาวะในการคุมกำเนิดตกอยู่ที่ฝ่ายหญิง เป็นต้น

ข.) ข้อจำกัดของสื่อ

ในแง่ข้อจำกัดของสื่อ ผู้วิจัยพบว่ามีข้อจำกัดอย่างน้อย 2 ประการที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทย ซึ่งได้แก่ เรื่องเวลาและพื้นที่ (Time and Space) และการควบคุมเนื้อหาของสื่อ

สำหรับประเด็นแรก เนื่องจากพื้นที่ของสื่อมีจำกัด ประกอบกับการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนนั้นมีการกำหนดระยะเวลาในการนำเสนอ ดังนั้น ประเด็นดังกล่าวจึงมีผลต่อความถี่ในการนำเสนอเนื้อหา ดังที่คุณสุมิตรา จันทร์เงา กล่าวว่

“มันไม่สามารถตอบได้หมด เพราะความถี่ของหนังสือมันมีแค่เดือนละ 2 ฉบับ บางครั้งก็รวมกันซัก 2-3 ฉบับตอบเป็นประเด็นเดียว บางทีก็เขียนประมวลมาจากปัญหาที่อ่านเจอเป็น 10 ฉบับ”

ข้อจำกัดของสื่อดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดกระบวนการคัดเลือกคำถามมากขึ้น ดังนั้น คำถามที่ได้รับการคัดเลือกมาตอบในการตอบปัญหาทางเพศ จึงต้องเป็นคำถามที่ผู้ตอบเห็นว่ามีความสำคัญและอยู่ในกระแสความสนใจของสังคม หรืออาจเป็นปัญหาที่ผู้ตอบต้องการตอบก็ได้ ซึ่งทำให้เราเห็นได้อย่างชัดเจนว่า วาทกรรมเป็นการประกอบสร้างความจริง

นอกจากนี้ การควบคุมเนื้อหาของสื่อก็มีผลต่อการนำเสนอเนื้อหา ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนย่อมถูกควบคุมเนื้อหาโดยเฉพาะเนื้อหาเรื่องเพศ ที่หากมองในแง่สังคม-วัฒนธรรมแล้ว เรื่องเพศก็ยังถูกมองว่าเป็นเรื่องลามก อนาจาร หยาบคาย ฯลฯ ดังนั้น สื่อจึงต้องมีการควบคุมเนื้อหาเรื่องเพศเพื่อไม่ให้เกิดลักษณะดังกล่าว ดังที่คุณศิริภาณี สุทธิคำภา หรือ “มิสเอ็กเปิร์ต” ผู้ตอบคำถามคอลัมน์ “ปัญหา x วัย sex teen” กล่าวว่

“การเขียนคอลัมน์นี้จะเขียนให้มัน soft ที่สุด บางคนใช้คำที่สื่อในเรื่องเพศมาก เราก็ต้องปรับลด tone ในส่วนของคำถามของเค้าด้วย แต่ส่วนใหญ่จะใช้ภาษากลาง ๆ ไม่หือหาวมาก”

จากการควบคุมเนื้อหาหนังสือเช่นนี้ ทำให้เราเห็นอำนาจของสื่อมากขึ้นในการเลือกที่จะแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือแม้กระทั่งการตั้งชื่อหัวข้อเรื่อง ซึ่งทำให้ผู้ตอบหรือผู้สร้างวาทกรรมสามารถส่งข้อความที่กำหนดเกี่ยวกับเรื่องเพศ ให้กับผู้อ่านและคนในสังคมได้

จากข้อจำกัดในการควบคุมเนื้อหาหนังสือเราจะเห็นได้ว่า มีผลทำให้การตอบปัญหาทางเพศส่วนใหญ่ เน้นไปที่การให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา ไม่ใช่การสอนหรือชี้แนะให้มีการปฏิบัติในเรื่องเพศ แต่เป็นการนำเสนอในเรื่องการแสดงออกอย่างเหมาะสมในเรื่องเพศมากกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สื่อมวลชนส่วนใหญ่ยังมองเรื่องเพศว่าเป็นเรื่องที่ควรศึกษาเพื่อจะได้มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม ไม่ใช่เรื่องที่ต้องแสดงออกเพื่อความสนุกสนาน

ค.) ความแปลกใหม่และความน่าสนใจ

เมื่อพิจารณาในแง่การผลิตของสื่อ วัตถุประสงค์ของการผลิตเนื้อหาในสื่อมวลชนก็ย่อมต้องการที่จะให้เป็นที่สนใจแก่ผู้รับสาร ทั้งนี้ด้วยเหตุผลในแง่ของเรตติ้ง (Rating) และการโฆษณา ดังที่คุณอำนวยการ เอี่ยมพันธ์ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“การคัดเลือกจดหมายเข้ามาตอบ ก็ต้องคัดเลือกประเด็นที่มีความแปลก และน่าสนใจ เพื่อให้รายการน่าสนใจ”

ดังนั้น คำถามที่จะได้รับคัดเลือกเข้ามาตอบในรายการจึงต้องเป็นประเด็นที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำซากจำเจ คำถามใดที่ถามกันบ่อย ๆ แล้ว ก็จะมีการสับเปลี่ยนประเด็นเข้ามาถามบ้าง อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ที่ตัวบทก็พบว่า มีลักษณะของเนื้อหาบางเรื่องที่ถูกเลือกเข้ามาถามในรายการเป็นประจำทุกครั้งที่คือ “ปัญหาเกี่ยวกับพรหมจรรย์และความบริสุทธิ์ของผู้หญิง” แสดงให้เห็นว่าแม้เรื่องดังกล่าวจะไม่ใช่วิธีแปลกใหม่ แต่ก็ยังเป็นประเด็นที่คนโดยส่วนใหญ่ให้ความสนใจ สื่อมวลชนจึงเลือกที่จะหยิบประเด็นดังกล่าวมานำเสนอ

3. บริบททางสังคม

นอกจากบริบททางด้านตัวบุคคล และทางด้านตัวสื่อดังกล่าวมาแล้ว บริบททางด้านสังคมก็มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในสื่อมวลชนเช่นกัน ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนทำงานอยู่ในบริบทของสังคม ซึ่งนอกจากสื่อมวลชนจะทำหน้าที่ในการสะท้อนความเป็นไปของสังคมแล้ว สังคมเอง

ก็มีส่วนในการกำหนดเนื้อหาของสื่อมวลชนด้วย ว่าจะต้องเป็นไปในทิศทางใด นั่นคือ หากสังคมให้ความสนใจกับเรื่องใด ก็มีแนวโน้มที่สื่อมวลชนจะนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องนั้น ดังที่คุณสุมิตรา จันทรเงา ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“คำถามที่เลือกมาตอบก็แล้วแต่สถานการณ์ แล้วแต่ช่วงเวลาของกระแสความสนใจ เช่น กรณีที่มีหนังสือวิสัยใสออกก็ตอบเรื่องปัญหาวิสัยใส ปัญหาวิสัยใสเยอะมาก”

นอกจากนี้ คำถามดังกล่าวที่คัดเลือกมาจะต้องไม่ขัดกับบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างผู้ถามและผู้ตอบที่จะต้องรู้ว่าเรื่องใดถามได้ ถามไม่ได้ และควรถามได้แค่ไหนอย่างไร ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เท่ากับเป็นการเซ็นเซอร์ตัวเองของสื่อมวลชน ดังนั้น กล่าวสรุปได้ว่า กระบวนการคัดเลือกจดหมาย หรือคำถาม เพื่อให้มาเป็นเนื้อหาของคำตอบปัญหาทางเพศนั้น มีความสัมพันธ์กับบริบทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น บริบทของผู้ผลิตสาร บริบทของสื่อ เช่น เศรษฐกิจของสื่อ ข้อจำกัดของสื่อ และบริบททางสังคม เป็นต้น

2.2 การคัดเลือกคำถามของสื่อใหม่

การสนทนาทางคอมพิวเตอร์ จัดเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่ม โดยมีลักษณะคล้ายการคุยกันทางโทรศัพท์ เนื่องจากเป็นการติดต่อสื่อสารในเวลาเดียวกัน (Real Time) และมีลักษณะที่ได้ตอบแบบฉับพลัน (Interactive) นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้ผู้สนทนาสามารถเลือกสนทนากับใครก็ได้ไม่จำกัดจำนวน ส่วนการควบคุมการไหลของการสื่อสารนั้น ผู้สื่อสารทั้งสองฝ่ายสามารถควบคุมการสื่อสารได้อย่างเท่าเทียมกัน (สุมนา อุษณีย์มาศ, 2543)

ด้วยเหตุนี้ จากการศึกษาจึงพบว่าสื่อใหม่หรือสื่ออินเทอร์เน็ตจะไม่มีเกณฑ์ในการคัดเลือกคำถาม ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของตัวสื่อที่เป็นการสื่อสารระหว่างผู้สนทนาอย่างฉับพลันทันที ไม่มีการควบคุมเนื้อหาในการสนทนากัน ทุกคนมีอิสระอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะผู้ที่เข้ามาใช้แต่ละคนย่อมมีความรู้เกี่ยวกับกติกาของพื้นที่นี้ว่าควรจะพูดประเด็นใด ได้แค่ไหนนั่นเอง

3. รูปแบบการสื่อสาร

สำหรับรูปแบบการสื่อสารที่ใช้ในการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทยนั้น มีอยู่ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. การสื่อสารทางเดียว (One-way Communication) ได้แก่ การติดต่อผ่านทางจดหมาย หรืออี-เมลล์ การฝากคำถามเสียง เป็นต้น
2. การสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) ได้แก่ การติดต่อผ่านทางโทรศัพท์ การถามตรงในห้องส่ง เป็นต้น

สำหรับรูปแบบแรกคือการสื่อสารทางเดียว เป็นการส่งสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารในทิศทางเดียว ดังนั้น ลักษณะของการสื่อสารผ่านรูปแบบการสื่อสารนี้จะเป็นการบรรยาย หรือให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา และตอบคำถามที่มีผู้ถามผ่านมาทางจดหมายหรืออี-เมลล์ ซึ่งลักษณะของการสื่อสารในลักษณะนี้มีจุดอ่อนคือ ผู้ส่งสารจะไม่สามารถประเมินได้ว่าผู้รับสารมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสารที่ส่งไปหรือไม่ เพียงใด และการสื่อสารนั้นสัมฤทธิ์ผลตรงตามที่คุณผู้ส่งสารต้องการหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม การสื่อสารทางเดียวก็ทำให้ผู้ส่งสารสามารถส่งผ่านความคิดไปยังผู้รับสารจำนวนมากได้ครบถ้วนตามประเด็นที่คุณผู้ส่งสารต้องการจะนำเสนอ และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

การสื่อสารในรูปแบบนี้จะพบในสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อนิตยสาร เช่น ตัวอย่างคำตอบในคอลัมน์ “q&a sex” ว่า

“ฉันเดาเอาว่าเขาคงอายุน้อย และการที่เขาใช้เวลาสั้นแบบนี้ก็เป็นเพราะอารมณ์แบบหนุ่มใจร้อน และขาดความเข้าใจว่าผู้หญิงต้องการอะไร (แต่ถ้าเขาอายุ 40 กว่าแล้วแสดงว่าคุณกำลังเจอปัญหาหนักกว่านั้น) ส่วนตัวคุณเองเรามั่นใจว่าใน 5 นาทีนั้นคุณคงไปไม่ถึงไหนเพราะผู้หญิงส่วนใหญ่ต้องการเวลากระตุ้นอารมณ์นานกว่านั้น”

จากคำตอบดังกล่าวจะสังเกตเห็นว่า ผู้ถามไม่ได้ให้รายละเอียดในเรื่องอายุของแฟนตนเองมาด้วย ดังนั้นผู้ตอบจึงต้องอาศัยการคาดเดา ซึ่งหากเดาผิดก็อาจจะทำให้มีการพิจารณา

ปัญหาได้ไม่ถูกต้องไปด้วย ทั้งนี้ก็เป็นข้อจำกัดของรูปแบบการสื่อสารทางเดียวนั่นเอง

จากลักษณะของการสื่อสารทางเดียว ทำให้การนำเสนอความรู้เรื่องเพศเป็นไปในทิศทางเดียว ผู้ตอบมีส่วนสำคัญในการที่จะคัดเลือกประเด็นขึ้นมานำเสนอ โดยที่ผู้ถามไม่มีโอกาสนำเสนอความเห็นที่ขัดแย้งได้เลย ดังนั้น ลักษณะของการสื่อสารทางเดียวทำให้เรื่องเพศเป็นลักษณะของการให้ความรู้มากกว่า อย่างไรก็ตาม ข้อดีของการสื่อสารทางเดียวคือ ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่จำเป็นต้องติดต่อกันโดยตรง ทำให้ผู้รับสารมีความกล้าที่จะถามปัญหาทางเพศซึ่งถือเป็นเรื่องส่วนตัวผ่านสื่อมวลชนได้ ทั้งนี้เพราะผู้รับสารไม่จำเป็นต้องเปิดเผยตัวจริงให้ผู้ตอบทราบ

อีกรูปแบบหนึ่งคือการสื่อสารสองทางนั้นพบว่า ด้วยคุณสมบัติทางเทคนิคของสื่อกระจายเสียงและสื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์นั้น เชื้อต่อการสื่อสารทั้งรูปแบบการสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารสองทาง โดยการสื่อสารทางเดียวเป็นการติดต่อรายการผ่านทางจดหมาย ส่วนการสื่อสารสองทางนั้นเป็นการติดต่อผ่านทางโทรศัพท์และการถามตรงกับวิทยากร ซึ่งผู้รับสารและผู้ส่งสารจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ดังนั้นลักษณะของการสื่อสารรูปแบบนี้จึงเป็นการพูดคุย การสัมภาษณ์ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่งผู้ส่งสารจะสามารถรับรู้ได้ทันทีว่าผู้รับสารมีความเข้าใจหรือมีทัศนคติอย่างไรต่อเนื้อหาที่ส่งไป ทำให้มีการสื่อสารเพิ่มเติมหากเกิดความไม่เข้าใจได้ จึงทำให้ให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหามากกว่าการสื่อสารทางเดียว

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารโดยทั่วไปของสื่อโทรทัศน์ คือ “รายการซุกรัก ชูรส” นั้น มักเป็นการสื่อสารทางเดียว ได้แก่ การติดต่อผ่านทางจดหมาย โดยพิธีกรเป็นผู้อ่านจดหมายหรือถามแทนผู้เขียนจดหมายนั้น ๆ มีจำนวนน้อยที่ติดต่อผ่านทางโทรศัพท์ แต่การติดต่อทางโทรศัพท์ก็เป็นการสื่อสารแบบสองทาง ที่ทำให้ผู้ถาม-ผู้ตอบเกิดความเข้าใจตรงกันมากขึ้น มีโอกาสได้ถามในสิ่งที่ยังไม่เกิดความกระจ่าง ตัวอย่างเช่น โทรศัพท์จากคุณพัช

คุณพัช : อายุ 23 ปี แฟนอายุ 24 ปี มีลูกด้วยกัน 2 คน แฟนจะมีอารมณ์ทางเพศทุกคืน แต่ดิฉันไม่มีอารมณ์ที่จะร่วมเพศกับเค้าเลย เค้าพยายามเฝ้าโลมแล้วทุกวิถีทาง แต่ดิฉันอยากจะนอน ๆ อย่างเดียวคะ เป็นช่วงหลังมีบุตรนะคะ”

หมอพันธุ์ศักดิ์ : เป็นคำถามคลาสสิกอีกแล้วครับ คือผู้หญิงหลังจากมีบุตรแล้วจะมีความกังวลสนใจเรื่องลูกมากกว่าสามี เพราะว่าต้องดูแลลูก ต้องทำงานบ้าน เกิดความรู้สึก

ไม่ค่อยสบาย แล้วก็จะนั่งมองว่าอีตาคอนนี่ทำไมอยากจะมีเรื่องนี้อยู่เรื่อยนะ คำ
รักคุณนะนะคำถึงอยากมีอะไรกับคุณ ถ้าคำไม่รักคำก็ไม่มี

คุณพัช : ก่อนมีประจำเดือนจะมีอาการคันบริเวณอวัยวะเพศ อยากทราบว่าเป็นเพราะ
อะไร

หมอพันธุ์ศักดิ์ : ผู้หญิงหลายรายเป็นแบบนี้ได้ เพราะช่วงก่อนมีประจำเดือนมันจะเกิดฮอร์โมน
ที่ทำให้เกิดความไม่สมดุลขึ้น ทำให้ผิวหนังบริเวณนั้นแพ้ง่าย วิธีการที่ดีก็คือใช้น้ำ
สะอาดล้างวันหนึ่งหลายครั้งหน่อย อย่าให้บริเวณนั้นมันแห้งมากนัก มันก็จะ
ไม่คันครับ

คุณพัช : คำถามแรก ดิฉันจะมีวิธีแก้อย่างไรบ้าง แพนเค้กหงุดหงิดและจะหาเรื่องออกนอก
บ้านนะค่ะ

หมอพันธุ์ศักดิ์ : ตัวเองก็ลองนึกสิครับว่าจะแก้อย่างไรให้ตัวเองมีอาการ ก็พยายามหาทางดูแล
ให้มีเวลาว่างตอนที่สามีเค้าจะมา

คุณพัช : แพนเค้กหนึ่ง ชื่ออะไรมาให้ดูก็ไม่มีอาการเหมือนกันค่ะ

หมอพันธุ์ศักดิ์ : ผู้ชายมักจะเข้าใจผิดคิดว่าถ้าเอาหนึ่งมาให้ผู้หญิงดู แล้วผู้หญิงจะมีอาการ
ไม่ใช่ครับ ผู้ชายดูแล้วมีอาการ แต่ผู้หญิงเนี่ยเค้าจะมีอาการกับแฟนเค้า...ทาง
ที่ดีแล้วคุณสามีช่วยคุณพัชทำงานบ้านอื่นให้สบาย ๆ พอถึงเวลาเค้าก็ไม่มองนอน
แล้ว หายอ่อนเพลีย เดี่ยวก็มีความสุขเอง

จากบทสนทนาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การถามปัญหาของ “คุณพัช” มี 2 ปัญหาใหญ่ ๆ
คือ การไม่มีอาการทางเพศกับสามีตนเอง และอาการคันบริเวณอวัยวะเพศ แต่น้ำหนักของคำ
ถามจะไปอยู่ที่ประเด็นแรก โดยคุณพัชได้มีโอกาสซักถามจนเกิดความกระจ่างชัดได้ โดยมีการโต้
ตอบกันไปมาระหว่างคุณพัชและคุณหมอพันธุ์ศักดิ์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ดีของการสื่อสารสองทาง
ที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะสามารถรับรู้ปฏิบัติการโต้ตอบของกันและกันได้ทันที

อย่างไรก็ตาม การที่สื่อโทรทัศน์เลือกที่จะนำเสนอการตอบปัญหาทางเพศด้วยรูปแบบการสื่อสารทางเดียว คือ การที่ผู้ดำเนินรายการอ่านจดหมายแทนผู้ชมที่บ้าน ก็แสดงให้เห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ต้องมีการควบคุม หรือ “การเซ็นเซอร์” เนื้อหา ก่อนที่จะนำเสนอผ่านสื่อมวลชน ซึ่งถ้าหากทำให้กลายเป็นการสื่อสารสองทาง จะทำให้การควบคุมมีความยากกว่า นอกจากนี้ อาจจะเป็นเพราะการสื่อสารสองทาง เช่น การถามตรงในห้องส่ง ทำให้ผู้รับสารต้องเปิดเผยตัวเองต่อที่สาธารณะเพื่อถามเรื่องเพศ อันเป็นเรื่องน่าอายในสังคม

สำหรับสื่อวิทยุ เนื่องจากเป็นรายการสดดังนั้นจึงเป็นการสื่อสารแบบสองทางเป็นส่วนใหญ่ โดยติดต่อสื่อสารกันผ่านทางโทรศัพท์ และจะฝากคำถามไว้ก็ต่อเมื่อมีผู้โทรศัพท์เข้ามาถามปัญหาในขณะที่กำลังถ่ายทอดข่าวของทางสถานี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องฝากคำถามไว้ จากนั้นผู้ดำเนินรายการจึงจะเลือกหยิบคำถามที่คิดว่าน่าสนใจขึ้นมาตอบ ในช่วงของการดำเนินรายการอีกครั้งหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม เรื่องเพศเป็นเรื่องที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าเป็นเรื่องสกปรก ลามก อนาคตไม่สมควรที่จะมาพูดคุยกันอย่างเปิดเผย ดังนั้น เราจึงพบว่ามี การตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้ส่งสารและผู้ส่งสารไม่ต้องมาเผชิญหน้ากัน ต่างฝ่ายต่างไม่รู้ว่าเป็นใคร ดังนั้น จึงมีความกล้าที่จะปรึกษาในเรื่องมากกว่าการถามตรงกับวิทยากรเหมือนเช่นการสื่อสารในรายการวิทยุ หรือโทรทัศน์

จากการวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารของการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทย สรุปได้ว่า รูปแบบการสื่อสารโดยส่วนใหญ่ยังเป็นการสื่อสารทางเดียว ทั้งนี้เพราะค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศยังเป็นเรื่องที่ไม่สมควรนำมาพูดคุยอย่างเปิดเผยในพื้นที่สาธารณะนั่นเอง

4. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของคอลัมน์และรายการก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหา ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนมีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตเนื้อหาที่ส่งถึงมวลชนที่เป็นผู้รับสาร ดังนั้น จึงต้องมีการนำเสนอเนื้อหาที่อยู่ในความสนใจของกลุ่ม มิฉะนั้นก็จะมีผู้ติดตามผลงานของสื่ออื่น ๆ เช่น กลุ่มเป้าหมายของนิตยสารหญิงไทยคือกลุ่มผู้หญิงวัย 25-40 ปี ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงที่อยู่ต่างจังหวัด และผู้หญิงกลุ่มนี้ค่อนข้างจะมีแนวคิดที่เป็นอนุรักษ์นิยม ดังนั้น ผู้ผลิตจึงต้องคำนึง

ถึงกลุ่มเป้าหมาย ดังที่ คุณสุมาลี พุ่มไสว บรรณาธิการนิตยสารหญิงไทย (สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2545) ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ผู้หญิงต่างจังหวัดเนี่ยยังคงวัฒนธรรมไทย ยังคงชอบอะไรที่มันเป็นไทย ๆ และเมื่อเราทำหนังสือให้คนกลุ่มนี้อ่าน เราก็ต้องเข้าถึงจิตใจของเค้าว่าเขาเป็นผู้หญิงบุคลิกภาพยังไง เพราะฉะนั้นเราจึงทิ้งแนวคิดอนุรักษ์ไม่ได้ เราต้องนำเสนอเรื่องราว นำเสนอสิ่งต่าง ๆ ให้อยู่ในความสนใจของกลุ่ม”

สำหรับกลุ่มเป้าหมายของการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทยนั้น สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. เน้นกลุ่มเป้าหมายวัยรุ่น ได้แก่ คอลัมน์ “ปัญหา X วัย sex teen”
2. เน้นกลุ่มเป้าหมายวัยผู้ใหญ่ ได้แก่ คอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ”
3. เน้นกลุ่มเป้าหมายผู้หญิง ได้แก่ คอลัมน์ “ปุจฉาประสาหญิง” และ คอลัมน์ “q&a sex”
4. เน้นกลุ่มเป้าหมายครอบครัว ได้แก่ รายการ “เปิดประเด็น” และ รายการ “ซูรักซูรส”
5. ไม่เน้นกลุ่มเป้าหมายใด ๆ ได้แก่ เว็บไซต์ “clinicrak.com”

การที่สื่อแต่ละประเภทได้เลือกที่จะเน้นกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า

- ก.) สื่อเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นต้องได้รับความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้องมากขึ้น
- ข.) ความรู้เรื่องเพศนั้นเป็นเรื่องสำคัญสำหรับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว

ในประเด็นแรก จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าวัตถุประสงค์ของคอลัมน์และรายการต่าง ๆ เหล่านี้ มีขึ้นเพื่อให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้องแก่กลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น สื่อได้ว่าผู้ผลิตมองว่ากลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นยังขาดความรู้เรื่องเพศศึกษา และจำเป็นต้องได้รับคำแนะนำเพิ่มเติม ดังคำสัมภาษณ์ของคุณศิริภาณี สุทธิคำภา (สัมภาษณ์วันที่ 29 เมษายน 2545) ที่เห็นว่าวัยรุ่นปัจจุบันนี้ขาดความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้องว่า

“คุณโรจน์ งามแน่น เจ้าของหนังสือพิมพ์เกิดแนวความคิดว่าน่าจะมีคอลัมน์นี้ขึ้นมา เพราะคิดว่าสังคมปัจจุบันเด็กวัยรุ่นน่าจะมีความรู้เรื่องเพศอย่างถูกต้องและมากขึ้น”

หรือการตอบคำถามผ่านทางคอลัมน์ว่า

“ปัญหารัก ปัญหาเซ็กซ์ มักไม่เข้าใครออกใครอย่างนี้แหละค่ะ ผู้ไม่รู้ไม่ใช่ผู้ผิด แต่เมื่อไม่รู้และกล้าถาม ก็จะได้คำตอบที่สร้างความกระจ่างให้กับตนเองในฐานะคนไร้ประสบการณ์ได้ในที่สุดค่ะ”

ผู้หญิงก็เป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ขาดความรู้เรื่องเพศ ทั้งนี้เนื่องมาจากความคิดของสังคมที่เห็นว่าผู้หญิงควรจะต้องรักษานวลสงวนตัว ไม่ควรพูดคุยเรื่องเพศ เมื่อไม่มีการพูดคุยก็ทำให้ขาดความรู้เรื่องเพศไปโดยปริยาย และทำให้ผู้หญิงที่ขาดความรู้เรื่องเพศเกิดความเก็บกด ดังนั้น จึงได้เกิดคอลัมน์ที่มุ่งเน้นตอบปัญหาทางเพศของผู้หญิงโดยเฉพาะ ดังเช่นคอลัมน์ “ปุจฉาปุจฉาหญิง” ซึ่งเป็นดังที่คุณสุมาลี พุ่มไสว บรรณาธิการนิตยสารหญิงไทย (สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2545) ได้กล่าวว่า

“ปุจฉาปุจฉาหญิงค่อนข้างจะตอบปัญหาอย่างเปิดเผยในเรื่องเพศ เรื่องที่เกี่ยวกับผู้หญิง เนื่องจากเรามองว่าปัจจุบันนี้สังคมบางส่วนโดยเฉพาะสังคมต่างจังหวัดยังปิดกั้นผู้หญิง กีดกันผู้หญิงไม่ให้แสดงออกอย่างเปิดเผยในเรื่องเพศ ผู้ใหญ่ยังยึดมั่น ยังสั่งสอนลูกสาวว่าเป็นผู้หญิงต้องรักษานวลสงวนตัว เราก็เลยเกิดแนวคิดว่า มีผู้หญิงอีกเยอะที่อยากจะหาใครให้ช่วยตอบปัญหานี้”

นอกจากกลุ่มวัยรุ่นและผู้หญิงจะขาดความรู้เรื่องเพศแล้ว ในประเด็นที่สอง การที่การตอบปัญหาทางเพศเน้นกลุ่มเป้าหมายวัยผู้ใหญ่และครอบครัว ก็แสดงให้เห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับผู้ใหญ่ไม่ใช่สำหรับเด็ก และเรื่องเพศเป็นเรื่องสำคัญสำหรับชีวิตคู่ ไม่ใช่ชีวิตโสด ดังจะเห็นได้จากการตอบจดหมายหลายครั้ง ที่ผู้ตอบให้เสรีภาพทางเพศแก่ผู้หญิงมากขึ้นในกรณีที่เป็นสามี-ภรรยาไปแล้ว ทั้งนี้เพราะเห็นว่า หากผู้หญิงยังไม่มีคามกล้าเรื่องเพศก็อาจเป็นอุปสรรคต่อชีวิตคู่ได้ ดังเช่นคำตอบในคอลัมน์ “รอบรู้เรื่องเพศ” ที่ว่า

“ที่คุณคิดนะถูกต้องแล้วที่ควรจะคุยกัน เพราะไม่อย่างนั้นชีวิตคู่อีกจะไม่มีความสุข เท่าที่หมอเห็นกลุ่มเพื่อน ๆ แต่งงานมีสามี เลิกกันเพราะเซ็กซ์ ทั้งนี้ การมีเซ็กซ์ก็คือการมีความสุข และที่สำคัญก็ต้องสุขกันทั้งสองฝ่าย ไม่ใช่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีความสุข”

อย่างไรก็ตาม ยังมีสื่ออีกประเภทหนึ่งคือสื่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่ได้เน้นกลุ่มเป้าหมายใด ๆ เลย กล่าวได้ว่าเป็นสื่อที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน ทุกระดับ ได้มีโอกาสเข้ามาสอบถามปัญหา รวมถึงพูดคุย แสดงความคิดเห็นในเรื่องเพศได้อย่างเปิดเผย ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของสื่ออินเทอร์เน็ตหลาย ๆ ประการ เช่น ในแง่เทคนิค สื่ออินเทอร์เน็ตใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นฐาน ทำให้มีลักษณะเชื่อมต่อถึงกันหมด และในแง่การผลิต สื่ออินเทอร์เน็ตจะไม่ถูกผูกขาดและควบคุมจากฝ่ายส่งข่าวสาร ไม่จำเป็นต้องเป็นผลงานขององค์กรหรือบริษัทใหญ่ ๆ เท่านั้น นั่นคือเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตเกิดจากการสร้างสรรค์จากผู้ใช้สื่อเอง ดังนั้นจึงไม่สามารถควบคุมผู้รับสารได้ว่าจะต้องเป็นใครบ้าง ทำให้การสื่อสารกันในสื่ออินเทอร์เน็ตมีความหลากหลาย และลึกซึ้งมากกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า บริบททางด้านกลุ่มเป้าหมายมีส่วนในการกำหนดเนื้อหาของการตอบปัญหาทางเพศ ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนจะต้องมีการนำเสนอเนื้อหาให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย และทำให้ผู้ผลิตต้องมีการคัดเลือกคำถามในการนำเสนอผ่านสื่อมวลชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural Practice)

ตามแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมแบบ Critical Discourse Analysis ลักษณะของตัวบทเกิดจากอิทธิพลของบริบททางสังคมที่แวดล้อมตัวบทนั้นอยู่ ซึ่งเราเรียกว่าปฏิบัติการด้านสังคมวัฒนธรรม ซึ่งบริบทด้านสังคมจะกำหนดลักษณะของตัวบทโดยผ่านทางปฏิบัติการวาทกรรม ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจถึงความหมายและกระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมใน 2 ระดับ คือ

- ก.) ระดับสังคม
- ข.) ระดับสถาบัน

ซึ่งรายละเอียดของการวิเคราะห์ปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรมในแต่ละระดับ มีดังนี้

● ระดับสังคม (Societal Level)

Fairclough (1995) กล่าวว่า ปัจจัยเกี่ยวกับบริบททางสถาบันเพียงอย่างเดียวสามารถทำให้เข้าใจการปฏิบัติของสื่อ (Media Practice) ได้เพียงบางส่วนเท่านั้น สื่อถูกวางรูปแบบโดยสังคมในระดับกว้าง และมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นสำหรับการวิเคราะห์ในระดับสังคมนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์สังคมในระดับกว้างที่มีผลต่อการกำหนด หรือตั้งคำถาม จนถึงต่อต้านและปฏิเสธอุดมการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคทางเพศ และส่งผลให้หญิงและชายในสังคมไทยมีเสรีภาพทางเพศที่ไม่เท่าเทียมกัน

1. วาทกรรมในระบบสังคม-วัฒนธรรม

ก.) การกำหนดบทบาทของชาย-หญิงตามวัฒนธรรม ประเพณี และสังคม

มนุษย์ที่พลัดหลงไปเติบโตในป่าเขาตามลำพัง ไม่ว่าจะเป็ “หญิง” หรือ “ชาย” ตามธรรมชาติ อาจไม่รู้เลยว่า การจะเป็น “ผู้หญิง” หรือ “ผู้ชาย” นั้น สมควรจะมีพฤติกรรมเช่นใดตามเพศของตน จำเป็นต้องมีขนบธรรมเนียมประเพณีมาช่วยกำหนด ขึ้นอยู่กับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ค่อยร่วมกันสอนสั่งอบรมตั้งแต่ยังเยาว์ให้ “ชาย” รู้ว่า “ลูกผู้ชาย” นั้นมีภาระอย่างไร กลุ่มเกลาดูแล “หญิง” ให้สำนึกว่าตนเป็น “ลูกผู้หญิง” และการเป็น “ลูกผู้หญิง” นั้นควรต้องฝึกฝนดำรงตนเช่นใดบ้าง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537)

สำหรับคตินิยมของไทยนิยมให้ผู้หญิงรักษานวลสงวนตัว ไม่แสดงความรู้สึกรักใคร่อย่างเปิดเผย ในความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย ฝ่ายชายจึงเป็นฝ่ายเสนอและฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายสนอง การทำสิ่งตรงข้ามถือเป็นเรื่องน่าอับอายสำหรับฝ่ายหญิง ดังนั้น ผู้หญิงจึงทำได้แค่การบอกเป็นนัย ๆ เท่านั้น

จากคติของไทยดังกล่าว ได้มีความสัมพันธ์กับการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศว่า ผู้หญิงไม่ควรเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อน แต่ควรให้ผู้ชายเป็นผู้กระทำบทบาทนั้น ดังตัวอย่างนี้

“เชื่อว่าผู้ชายบางส่วนเท่านั้นที่ชอบ เพราะโดยธรรมชาติผู้ชายจะเป็นผู้กระทำ ไม่ใช่ถูกกระทำ ถ้าคุณทำเก่ง แน่นนอนเค้าคงคิดว่าคุณต้องผ่านมามาก”

อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงสามารถเป็นฝ่ายเริ่มต้นบอกความต้องการทางเพศของตนก่อนได้ในกรณีที่เป็นสามี-ภรรยาแล้ว แต่ทั้งนี้ต้องบอกเป็นนัย ๆ ไม่สามารถบอกได้โดยเปิดเผย โจงแจ้ดังตัวอย่างว่า

“เวลาที่ผู้หญิงต้องการมีเพศสัมพันธ์แต่ผู้ชายไม่ให้ความร่วมมือ สิ่งที่จะทำคือการสร้างบรรยากาศ วิธีการสื่อสารอาจไม่จำเป็นต้องใช้คำพูด เราสามารถสื่อได้หลายอย่างในลักษณะที่บ่งบอกนัย เช่น แต่งตัวโป๊ ๆ หน่อย ปิดม่าน ป้อนวดให้ผ่อนคลาย พุดกับเค้าเพราะ ๆ”

นอกจากนี้ คติของไทยเรื่องการรักษานวลสงวนตัวก็ทำให้การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของผู้หญิงเป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำ ดังคำตอบว่า

“หากหนูอายุยังน้อยก็ไม่ควรชิงสุกก่อนห่ามหรอกค่ะ เพราะส่วนมากผู้ชายที่เราคบอยู่ช่วงอายุน้อย ๆ อย่างนี้ มักจะไม่ใช่คู่ที่แท้จริงของเรา อย่าไปยอมเขาง่าย ๆ รักศักดิ์ศรีของลูกผู้หญิงไว้ให้เราดูมีค่าจะดีกว่าค่ะ”
(เน้นโดยผู้วิจัย)

เมื่อหญิง-ชายอยู่กินแต่งงานกันแล้ว คติของไทยถือว่าผู้หญิงผู้เป็นภรรยาต้องมีรักเดียวใจเดียว ชื่อสัตย์ต่อสามี หญิงมีชู้เป็นสิ่งเลวร้ายที่ให้อภัยไม่ได้ ส่วนผู้ชายนั้นมีภรรยาหลายคนไม่เป็นเรื่องเสียหาย

คตินิยมดังกล่าวปรากฏอยู่ในการตอบปัญหาทางเพศ ในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส ที่เห็นว่าผู้หญิงไม่ควรจะมีพฤติกรรมดังกล่าว แต่จะมีได้เมื่อหย่าขาดกับสามีเก่าแล้ว ซึ่งเท่ากับการยึดคติ “ผัวเดียว เมียเดียว” ในผู้หญิง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“คุณไม่ควรจะปล่อยตัวปล่อยใจให้ชายคนใหม่ ในระหว่างที่ยังไม่สิ้นสุดชีวิตแต่งงานกับสามีปัจจุบัน ไม่ว่าเขาจะเหลวแหลกอยู่กับผู้หญิงอื่นกี่คน ๆ ก็ตาม เพราะสังคมไทยอาจเห็นใจเมียหลวงแต่ยังไม่ให้อภัยผู้หญิงที่มีชู้”

ข.) การกำหนดบทบาทของชาย-หญิงในสังคมปัจจุบัน

ประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย มักรับเอาเทคนิค วิธีการ และความคิดของคนตะวันตกมาใช้ในการปรับปรุงบ้านเมืองของตนรวมทั้งรับเอาวัฒนธรรมของตะวันตกมาใช้ ทั้งการกิน การอยู่ การแต่งกาย ฯลฯ วิธีของคนไทยจึงคล้ายกับวิธีชีวิตของตะวันตกรวมทั้งทัศนคติในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537)

จากอิทธิพลตะวันตกดังกล่าว ทำให้ผู้หญิงบางกลุ่มต้องการมีเสรีภาพทางเพศเช่นเดียวกับผู้ชาย ผู้หญิงอาจจะเป็นฝ่าย “ทอดสะพาน” ให้ผู้ชายที่ตนเองพอใจ ผู้หญิงอาจจะเป็นฝ่ายเลือกชายที่ตนต้องการมีเพศสัมพันธ์ด้วย หรือกล่าวได้ว่าผู้หญิงต้องการเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถูกกระทำหรือผู้เสนอ (Passive) มาเป็นผู้กระทำหรือผู้เสนอ (Active) บ้าง

นอกจากอิทธิพลตะวันตกจะมีผลต่อความสัมพันธ์ของชาย-หญิงในสังคมโดยรวมแล้ว ในการตอบปัญหาทางเพศก็กล่าวได้ว่า มีการรับเอาวิธีการคิดของตะวันตกเข้ามาใช้ในการตอบปัญหาเช่นกัน ดังตัวอย่างที่ว่า

“...บอกให้เขารู้ชะว่าคุณชอบให้เขาทำยังไง ตอนระหว่างมีเซ็กซ์ถ้าเขาสัมผัสคุณอย่างไรที่คุณชอบลองใช้วิธีบอกว่า ฉันรักคุณ ทุกครั้งที่เขา

สัมผัส หลังจากมีเช็ทซ์คุณก็ทำแบบเดียวกันนี้ที่เขาทำให้คุณ เปลี่ยนมาเป็นจับมือเขามาจับหรือดึงเขาเข้าไปกอดแทน ไม่จำเป็นต้องรอให้เขาทำสวิตช์กับคุณก่อนหรอก ค่อย ๆ เริ่มทำและบอกให้เขาว่าตลอดว่าคุณชอบยังไง ซักพักหนึ่งคุณก็จะได้ในสิ่งที่ต้องการเอง”

นอกจากคติของไทยเรื่อง “ผู้ชายเป็นฝ่ายเสนอ ผู้หญิงเป็นฝ่ายสนอง” จะได้รับการเปลี่ยนแปลงบทบาทอันเนื่องมาจากการรับเอาแนวคิดของตะวันตกมาใช้แล้ว การรับอิทธิพลจากตะวันตกแบบผิด ๆ ในเรื่องฟรีเลิฟ หรือรักเสรี ก็ทำให้ค่านิยมของไทยเรื่อง “การรักษาवलสงวนตัว” เริ่มเสื่อมคลายลงไป ดังจะเห็นได้ว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมีมากขึ้นสำหรับผู้ที่ยังไม่พร้อม เช่น อยู่ในวัยเรียน ไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ ไม่มีความรู้เรื่องการคุมกำเนิด ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม สำหรับในกรณีของการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสในผู้หญิงไทยก็ยังไม่มีความเป็นไปได้เลย ทั้งนี้เพราะเหตุผลทางด้านศีลธรรม เนื่องจากสังคมไทยยึดศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ซึ่งข้อห้ามข้อหนึ่งในศีล 5 ข้อ ก็คือ ศีลข้อ 3 ห้ามประพฤตินอกสมรส ด้วยเหตุนี้ การให้ความหมายในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสจึงเป็นสิ่งที่ผู้หญิงไม่พึงกระทำ ดังนั้น หากเกิดปัญหาในชีวิตคู่ ทางออกคือการหย่ากับสามีเก่าให้เรียบร้อย ผู้หญิงจึงจะมีเสรีภาพในการมีผู้ชายคนใหม่ได้ ดังที่ได้ยกตัวอย่างไปแล้วข้างต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทยของผู้ตอบบางคน มีการเลือกตอบที่สอดคล้องกับวาทกรรมกระแสหลัก ที่ผู้หญิงต้องตกเป็นรองผู้ชายในเรื่องเพศ อย่างไรก็ตาม การรับอิทธิพลตะวันตกก็ทำให้เกิดความเสื่อมคลายของวาทกรรมกระแสหลักลงไป จนเกิดการตั้งคำถามขึ้นมาว่า ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นในความสัมพันธ์ระหว่างเพศบ้างได้หรือไม่ ซึ่งถือเป็นวาทกรรมทวนกระแสในปฏิบัติการทางสังคม-วัฒนธรรม

2. วาทกรรมในระบบกฎหมาย

เมื่อพิจารณาวิวัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับสถานะของสตรีจะเห็นว่า สตรีเพียงจะพ้นสภาพของความเป็นทรัพย์สิน เป็นวัตถุที่ไม่มีชีวิตจิตใจ ไม่มีความสามารถที่จะตัดสินใจโดยอิสระด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะตามกฎหมายเก่าคือกฎหมายลักษณะผัวเมีย (มีผลบังคับใช้ประมาณ 600 ปี) บิดามารดาจะให้แต่งงานกับใครก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าลูกสาวจะยินยอมหรือไม่ เมื่อแต่งงานแล้วก็อยู่ภายใต้อำนาจของสามี นอกจากนี้ บิดามารดาหรือสามียังมีสิทธิตามกฎหมายที่

จะเอาลูกสาวหรือภรรยาไปขาย ไปจำนำ จำนอง โดยไม่ต้องถามไถ่ผู้หญิงก่อนว่าจะยินยอมหรือไม่ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่ากฎหมายนี้ไม่ยุติธรรม จึงมีการแก้ไขกฎหมายมีสาระสำคัญว่า ในการจะยกลูกสาวให้แต่งงานกับใครก็ดีลูกสาวจะต้องยินยอมด้วยหรือในกรณีที่สามีจะเอาภรรยาไปจำนำ จำนอง หรือขาย จะทำได้ก็ต่อเมื่อภรรยายินยอมเท่านั้น (ไศลทิพย์ จารุภูมิ และ อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี, 2532)

นอกจากกฎหมายจะแสดงให้เห็นสถานะของความเป็นทรัพย์สินหรือทาสของผู้หญิงแล้ว ในกฎหมายตราสามดวง ได้จัดแบ่งผู้หญิงที่แต่งงานแล้วออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ เมียกลางเมือง คือ ภรรยาที่แต่งงานตามประเพณี เมียกลางนอก คือ ภรรยาที่สามีขอมมาเลี้ยงเป็นภรรยา และเมียกลางทาส คือ ภรรยาที่สามีซื้อมาจากเจ้านั้นเพื่อให้เธอเป็นอิสระจากเจ้านั้นดังกล่าว และบางครั้งคนชั้นสูงจะได้รับพระราชทานภรรยาเป็นรางวัลจากพระมหากษัตริย์

จากการที่กฎหมายรับรองสิทธิในการมีภรรยาได้หลายคนของผู้ชาย แสดงให้เห็นว่า ลักษณะสังคมแบบพ่อเป็นใหญ่ (Patriarchy) จะเห็นได้อย่างชัดเจนในระบบกฎหมายและสถานภาพของหญิงไทยในสมัยก่อน การที่มีการจัดแบ่งประเภทและสถานภาพที่แตกต่างกันของผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว แสดงให้เห็นว่าระบบ “มากผัว มากเมีย” (Polygamy) ในผู้ชายได้รับการปฏิบัติอย่างกว้างขวาง และผู้หญิงต้องยอมรับสถานภาพที่เป็นรองของตนเอง

จากทัศนคติและความคาดหวังของสังคมดังกล่าว เราจะพบได้จากการตอบปัญหาทางเพศ ที่เลือกตอบย่ำอุดมการณ์ “ผัวเดียว เมียเดียว” ไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้หญิงจะมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่นที่ไม่ใช่สามี แต่สำหรับผู้ชายแล้วเป็นเรื่องธรรมดาที่สามารถกระทำได้ เช่น คำตอบของ “วีณรตี” ที่ว่า

“คุณไม่ควรจะปล่อยตัวปล่อยใจให้ชายคนใหม่ ในระหว่างที่ยังไม่สิ้นสุดชีวิตแต่งงานกับสามีปัจจุบัน ไม่ว่าเขาจะเหลวแหลกอยู่กับผู้หญิงอื่นกี่คน ๆ ก็ตาม”

ดังนั้นกล่าวได้ว่า ถึงแม้จะมีการกำหนดเป็นกฎหมาย แต่เราก็จะเห็นว่าบางครั้งการกำหนดเป็นกฎหมายก็อาจไม่มีผลในการบังคับให้คนในสังคมปฏิบัติตามได้ ต้องอาศัยจิตใต้สำนึก ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากการขัดเกลาทางศาสนา ดังนี้

3. วาทกรรมในระบบศาสนา

การสถาปนาพุทธศาสนาในประเทศไทยเริ่มตั้งแต่สมัยสุโขทัย ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช แต่หลักฐานชิ้นสำคัญที่มีผลต่อการสร้างแนวคิดเรื่องเพศตามแนวพุทธศาสนา-พราหมณ์ก็คือ วรรณกรรมเรื่องไตรภูมิพระร่วง ซึ่งแต่งโดยพญาลิไท เรื่องราวที่แสดงกำเนิดของชีวิต และความเป็นไปของชีวิตด้วยผลบุญ-กรรมบันดาล และการเวียนว่ายตายเกิดในภพภูมิต่าง ๆ ตามแนวพุทธศาสนา และการจัดพระราชพิธีราชาภิเษกเมื่อพญาลิไทขึ้นเสวยราช ไม่เพียงแต่จะเป็นการประกาศแนวคิดของคนไทยที่ถูกเปลี่ยนจากความเชื่อเรื่องผี มาเป็นพุทธ-พราหมณ์เท่านั้น แต่ยังเป็นการประกาศการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองจากระบบพ่อปกครองลูกมาเป็นเจ้าปกครองข้า ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมมีผลต่อความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชาย-หญิง

การเปลี่ยนกรอบใหม่ของคนไทย จากเรื่องผีซึ่งถูกอธิบายว่าเป็นเรื่องมงาย มาเป็นเรื่องของการอธิบายตามแนวพุทธศาสนา ซึ่งถูกยกกว่าเป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ทำลายต่อการพิสูจน์ คำอธิบายที่ดูมีหลักเกณฑ์มากกว่าด้วยการให้ความสำคัญต่อการเป็นมนุษย์ ที่จะสามารถเดินทางไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ประเสริฐกว่า ด้วยการบำเพ็ญบุญ ความคิดเรื่องการสั่งสมบุญข้ามภพข้ามชาติ และการอธิบายถึงดินแดนเบื้องหลังความตายในภพภูมิต่างๆ ฟังดูน่าเชื่อถือ และสร้างความชอบธรรมให้แก่ผู้มีอำนาจ ที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างได้มากขึ้น

นอกจากนี้ กรอบแนวคิดดังกล่าวข้างต้นก็ไม่ต้องโค่นล้มทำลายความเชื่อเดิม แต่มีการผสมผสานความเชื่อพุทธ พราหมณ์ และผีเข้าด้วยกัน ในรูปของการจัดลำดับความสำคัญ (Hierarchy) ความเชื่อใหม่สวมต่อความเชื่อเดิมในเรื่องผี ด้วยการอธิบายถึงภพภูมิที่มี 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ นรก มนุษย์ และสวรรค์ ภพภูมิที่อธิบายเรื่องชีวิตหลังความตาย ได้แก่ นรก และสวรรค์ นรกเป็นที่ไปของวิญญาณผู้ตายที่ทำความชั่ว ซึ่งอาจอยู่ในรูปของเปรต อสุรกาย ผี รวมทั้งสัตว์เดรัจฉาน ส่วนสวรรค์เป็นที่ไปของผู้ทำความดี มีทั้งเทวดาจร เทวดาที่อยู่ในสวรรค์ชั้นต่าง ๆ รวมทั้งชั้นพรหม ส่วนลำดับที่สูงที่สุดก็คือ พระพุทธเจ้า ที่บรรลุถึงดินแดน “นิพพาน”

ในกรอบความคิดเรื่องผี ผู้หญิงถูกสอนให้ควบคุมการมีเพศสัมพันธ์ไว้ด้วยเรื่องของการผิดผี แต่เมื่อรับพุทธศาสนาเข้ามา ได้มีการจัดระเบียบและที่ทางให้แก่ความเชื่อเดิมว่าอยู่ในส่วนใดของความเชื่อใหม่ที่เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันฐานะของเพศชายก็มีความเหนือกว่าเพศหญิงในรูปของทวิลักษณ์ะ ผู้หญิงถูกสั่งสอนให้สั่งสมบุญบารมีให้มากขึ้นเพื่อจะได้เกิดเป็นชาย เพราะการเกิดเป็นชายจะสามารถสั่งสมบุญได้มากกว่าเพศหญิงด้วยการที่บวชเป็นพระได้ เพื่อให้ได้บรรลุถึง

สภาวะที่ดีที่สุดของมนุษย์ คือ การเป็นพระอรหันต์บุคคล ในขณะที่เดียวกัน สิ่งที่เกี่ยวข้องกับเพศหญิงถือเป็นสิ่งอัปมงคล เช่น ประจำเดือน หรือถือเป็นของต่ำ ทำให้เกิดความเสื่อม เช่น ผ้าชิ้นกางเกงใน ที่ต้องไว้ต่ำกว่าผ้าขาวม้าของผู้ชาย การต้องนอนนุ่มและปรนนิบัติรับใช้ ยกย่องเพศชาย เป็นมงคลของเพศหญิง ด้วยการกราบเท้าสามีก่อนนอน เป็นต้น (นิภา จีรภัทร์, 2540)

ด้วยลักษณะความเชื่อของศาสนาเช่นนี้ ได้มีผลในการกำหนดสถานภาพของผู้หญิงให้เป็นรองผู้ชายโดยสมัครใจ โดยถือว่าเป็น “กรรม” มาแต่ชาติปางก่อน และลักษณะเป็นรองของผู้หญิงเช่นนี้ ได้ส่งผลต่อการตอบคำถามในการตอบปัญหาทางเพศที่เห็นว่าผู้หญิงมีชื่อเสียงเปรียบผู้ชายที่จะต้องยอมรับ ผู้หญิงต้องไม่มีเพศสัมพันธ์ที่อยู่นอกเหนือความสัมพันธ์ระหว่าง “สามี-ภรรยา” เพราะความสัมพันธ์เช่นนั้นจะถือเป็นความผิดทางศาสนา เช่น

“แน่นอนค่ะ ถ้าเราใช้ดวงตาปกติของบรรพบุรุษฐานสังคัมมองดู คุณทั้งคู่ กำลังทำผิดศีลธรรมด้วยการเล่นชู้กับสามีชาวบ้าน ผิดวินัยข้าราชการ ที่ต้องเป็นแบบอย่างอันดี อย่างที่ไม่มีนักศีลธรรมคนใดให้อภัยได้”

นอกจากนี้ ในตัวผู้หญิงเองจะได้รับการปลูกฝังทางศีลธรรมจนทำให้เกิดความรู้สึกผิดบาป หากทำผิดกฎศาสนา ดังจะเห็นได้จากข้อความที่ว่า

“ดิฉันบอกเขา (แฟนเก่า) เสมอว่า ทุกอย่างที่เราทำกันอยู่นี้มันผิดต่อศีลธรรม ผิดต่อครอบครัว และไม่มีวันที่จะเป็นไปได้เลยที่เราสองคนจะอยู่ร่วมกัน”

4. วาทกรรมของกลุ่มสตรีนิยม

แนวทางการศึกษาของนักสตรีนิยมส่วนใหญ่ จะเน้นในเรื่องของการถูกกดขี่ทางเพศภายใต้สังคมที่เพศชายเป็นใหญ่ แนวคิดนี้เริ่มจากสังคมที่ถูกกดขี่ โดยการลำเอียงไปทางเพศชายและกดขี่เพศหญิง แนวคิดสตรีนิยมจึงมุ่งหวังที่จะเอาชนะการกดขี่แบบดั้งเดิม และหาทางปลดปล่อยเพื่อให้เพศหญิงและชายอยู่ร่วมกันได้อย่างเท่าเทียมในสังคม (Littlejohn, 1995, p.237-239)

ดังนั้น สำหรับวาทกรรมของสตรีนิยมที่ปรากฏในการตอบปัญหาทางเพศจึงเป็นวาทกรรมที่แสดงถึงการต่อสู้เชิงอำนาจของผู้หญิงกับวาทกรรมต่าง ๆ ในสังคมที่กล่าวถึงข้างต้นนั้น โดยเรา

จะพบลักษณะการตอบปัญหาดังกล่าวในสื่อวิทยุ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสื่อของผู้หญิง การตอบปัญหาดังกล่าวจะให้ความหมายว่า ผู้หญิงควรมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตัวเองในเรื่องเพศ (Sexual Autonomy) มากขึ้น มีความกล้าหาญที่จะมีความสุขในเรื่องเพศมากขึ้น เสรีภาพทางเพศจึงเป็นเสรีภาพที่หมายถึงความเป็นอิสระในการตัดสินใจของผู้หญิง ดังปรากฏในคำกล่าวของ “รินรตี” ว่า

“เสรีภาพทางเพศของพี่ก็คือ การที่ผู้หญิงมีทางเลือกที่จะมีความสุขสัมพันธ์ภายใต้รูปแบบไหนที่ตัวเองพอใจ คุณต้องมีสิทธิ์เลือกในสิ่งที่คุณพอใจ จะทำ ถ้าผู้ชายจะบังคับคุณและคุณไม่พอใจ คุณก็มีสิทธิ์ปฏิเสธว่าไม่ นะ นี่ควรจะเป็นเสรีภาพหรือเป็นสิทธิ์ในความเป็นมนุษย์ที่มันเท่ากัน คือ คนอื่นต้องไม่เดือดร้อน คนอื่นต้องไม่เจ็บปวด เราก็มีความสุข...”

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ลักษณะของปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรมซึ่งปรากฏในรูปของวาทกรรมต่าง ๆ ในระบบสังคม ไม่ว่าจะเป็นวาทกรรมในระบบกฎหมาย ระบบศาสนา ฯลฯ ล้วนมีผลต่อปฏิบัติการทางวาทกรรม เช่น มีส่วนสร้างกรอบความคิดของผู้ตอบ ทำให้ผู้ตอบตอบตามวาทกรรมกระแสหลักในสังคม

● ระดับสถาบัน (Institutional Level)

สำหรับปฏิบัติการด้านสังคมวัฒนธรรมในระดับสถาบันนี้ หมายถึง สถาบันสื่อมวลชน ซึ่งถือเป็นสถาบันหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิง ว่าต้องเป็นอย่างไร ซึ่งการวิเคราะห์ในระดับสถาบันสื่อมวลชนนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ในประเด็นของความแตกต่างของสื่อแต่ละประเภท ที่มีผลต่อการนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. ความแตกต่างเชิงเทคนิค

สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่สื่อสารโดยตัวอักษรและภาพนิ่ง และสามารถให้เนื้อหาได้อย่างละเอียดโดยผ่านการใช้ภาษา ดังนั้น การตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อสิ่งพิมพ์จึงสามารถให้ข้อมูลได้โดยละเอียด มีความเปิดเผยมากกว่าสื่อกระจายเสียง แต่อย่างไรก็ตามสื่อสิ่งพิมพ์ก็มีข้อจำกัดที่ไม่สามารถทำการส่งข่าวสารโดยตรงไปยังผู้รับสาร แต่ต้องอาศัยช่องทางของสื่อ นอกจากนี้ การสื่อสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ก็มีรูปแบบการสื่อสารทางเดียว ดังนั้น จึงขาดการปฏิสัมพันธ์กัน

ระหว่างผู้ตอบและผู้ถาม ทำให้การสื่อสารไม่อาจเจาะรายละเอียดได้อย่างลึกซึ้ง และไม่อาจทราบข้อขัดแย้งของอีกฝ่ายได้ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดดังกล่าวของสื่อสิ่งพิมพ์ ก็เป็นข้อดีที่ทำให้ผู้รับสารสามารถรักษาความเป็นส่วนตัวเอาไว้ได้ ทั้งนี้เพราะผู้รับสารไม่จำเป็นต้องติดต่อกับผู้รับสารโดยตรง

สำหรับสื่อกระจายเสียง คือสื่อวิทยุและโทรทัศน์ มีความได้เปรียบสื่อสิ่งพิมพ์คือสามารถรับฟังเสียงได้ และในกรณีของโทรทัศน์ก็สามารถมองเห็นภาพได้ นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดและรับสารได้เกือบจะในเวลาเดียวกับที่เหตุการณ์เกิดขึ้น เช่น การจัดรายการสดในวิทยุ เป็นต้น ในส่วนของรูปแบบการสื่อสาร สื่อกระจายเสียงก็มีรูปแบบการสื่อสารสองทางที่ทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารมีโอกาสติดต่อกันโดยตรงมากขึ้น ดังนั้น รูปแบบของเนื้อหาและการนำเสนอที่เกิดขึ้นจึงมีความหลากหลายกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าการนำเสนอบทปัญหาทางเพศในสื่อกระจายเสียงเป็นการสื่อสารทางเดียวมากกว่า ทั้งนี้เพราะเรื่องเพศสำหรับสังคมไทยไม่ใช่เรื่องที่สามารถคุยกันได้อย่างเปิดเผยในที่สาธารณะ

สำหรับสื่อกระจายเสียงอิเล็กทรอนิกส์หรือสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น มีคุณสมบัติทางด้านเทคนิคที่ใกล้เคียงกับสื่อกระจายเสียงมาก แต่จะมีสมรรถนะสูงกว่าทั้งในเรื่องของการแพร่กระจายและความสามารถในการติดต่อกับผู้รับสาร กล่าวคือ สื่ออินเทอร์เน็ตนั้นผู้รับสารสามารถจะป้อนกลับปฏิกิริยาไปยังผู้ส่ง และสามารถเลือกติดต่อกับผู้รับสารด้วยกันได้โดยตรง ดังนั้น เนื้อหาที่เกิดขึ้นจึงมีความเป็นส่วนตัวมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อกระจายเสียง ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ทำการสื่อสารแต่ละคนสามารถติดต่อกันได้โดยเสรี และมีการพูดคุยกันอย่างอิสระ อย่างไรก็ตาม จากการวิจัยของสุมนา อุษณีย์มาศ (2543) พบว่า ถึงแม้การสนทนาทางคอมพิวเตอร์จะให้อิสระอย่างเต็มที่ในการแสดงความคิดเห็นและความพึงพอใจทางเพศ แต่เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่มี Superego สูงและแรง การจะแสดงออกเรื่องเพศไม่ว่าจะเป็นการกระทำหรือคำพูด ถ้าแสดงออกอย่างโจ่งแจ้งจะได้รับการประณามจากสังคม ดังนั้นการสนทนาทางคอมพิวเตอร์ที่ดูผิวเผินจะเป็นอิสระจากกฎระเบียบหรือมาตรฐานทางสังคม หากพิจารณาให้ถี่ถ้วนจะพบว่าการปฏิบัติหรือการแสดงออกตามวัฒนธรรมไทย ไม่อาจถูกขจัดออกได้ด้วยการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์

2. ความแตกต่างเชิงเศรษฐกิจ-การเมือง

เมื่อพิจารณาประเด็นเรื่องเศรษฐกิจ-การเมืองแล้วจะพบว่า สื่อกระจายเสียงเป็นสื่อที่มีข้อจำกัดในเรื่องนี้มากที่สุด กล่าวคือ สื่อกระจายเสียงเป็นสื่อที่ดำรงอยู่ได้ด้วยระบบของการโฆษณา

ดังนั้น จึงมีความต้องการผู้สนับสนุนรายการเพื่อให้รายการสามารถดำรงอยู่ได้ และเมื่อผู้สนับสนุนรายการต้องการให้เนื้อหาออกมามีอย่างไร ก็จำเป็นต้องเป็นตามนั้น เช่น การที่รายการ “ซูรัก ซูรส” ต้องเกิดมิสซูซีขึ้นมาก็เป็นเพราะผู้สนับสนุนรายการคือยาคุมยี่ห้อหนึ่งต้องการให้ขายภาพของมิสซูซี ทั้งนี้เป็นดังที่คุณอำนวยการ เอี่ยมพันธ์ ผู้ควบคุมการผลิตรายการซูรัก ซูรส กล่าวว่

“มันเป็นเรื่องของระบบทุนนิยม คือ ระบบสื่อมวลชนเกิดขึ้นเพื่อรองรับระบบทุนนิยม มันไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์ของประชาชน ถ้าทำคุณต้องจัดเลยว่าทุกสถานีจะต้องมีรายการที่เป็นสาระสำหรับประชาชน โดยมีเงินสนับสนุนจากรัฐบาล แต่รายการมันอยู่ไม่ได้นี่ รายการมันต้องมีค่าใช้ง่าย และเมื่อสปอนเซอร์ต้องการขายภาพมิสซูซี เราก็ต้องคิดว่าทำยังไงมิสซูซีถึงจะเป็นที่รู้จักของรายการเรา”

ผลจากการที่ผู้สนับสนุนรายการรายนี้เข้ามา ได้มีความสัมพันธ์กับการคัดเลือกเนื้อหาของรายการ กล่าวคือ จะต้องมีการคัดคำถามผู้หญิงที่เกี่ยวกับยาคุม และการคุมกำเนิดด้วย ดังนั้น กล่าวได้ว่าสื่อกระจายเสียงเป็นสื่อที่ได้รับอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจโดยตรง ในขณะที่สื่ออินเทอร์เน็ตจะเป็นในลักษณะตรงข้าม เพราะสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ไม่ถูกผูกขาดและควบคุมจากฝ่ายผู้ส่งสาร ไม่จำเป็นต้องเป็นผลงานขององค์กรหรือบริษัทใหญ่ ๆ เท่านั้น ดังนั้น การถูกควบคุมจากอำนาจทางเศรษฐกิจในสื่ออินเทอร์เน็ตจึงเป็นไปได้ยาก

ในแง่การเมือง สื่อสิ่งพิมพ์มีเอกชนเป็นผู้บริหาร ในขณะที่สื่อกระจายเสียงจะต้องถูกควบคุมจากอำนาจรัฐค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องจากความจำเป็นทางเทคนิค (คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ามีจำกัด) ผลประโยชน์ของรัฐ การแข่งขันทางธุรกิจ ทางเลือกของประชาชน หรือจากวัฒนธรรมประเพณี ดังเราจะเห็นว่า การนำเสนอรายการที่ตอบปัญหาทางเพศในสื่อกระจายเสียงมีความเป็นไปได้ยากในสังคมไทย

3. ความแตกต่างเชิงสังคม-วัฒนธรรม

การนำเสนอเรื่องเพศผ่านสื่อมวลชนนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมิติทางด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยตรง ทั้งนี้เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่มองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องลามก อนาจาร หยาบคาย ดังนั้น การจะนำเสนอเรื่องเพศในพื้นที่สาธารณะจึงเป็นไปได้ยากในสังคมไทย โดย

เฉพาะอย่างยิ่งในสื่อกระจายเสียง ที่เป็นสื่อที่มีระดับการควบคุมค่อนข้างเข้มงวดดังกล่าวมาแล้ว
 ดังเราจะพบว่ามียุทธการที่ตอบปัญหาทางเพศเป็นจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับสื่อสิ่งพิมพ์ และ
 อินเทอร์เน็ต ที่มีความเข้มงวดในการนำเสนอเนื้อหาน้อยกว่า

จากการวิเคราะห์การปฏิบัติการทางวาทกรรม และปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรมข้างต้น
 ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่า มิติทั้งสองส่วนดังกล่าวมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยลักษณะของการปฏิบัติการทาง
 วาทกรรม อันได้แก่ ผู้นำเสนอตัวบท การคัดเลือกคำถาม รูปแบบการสื่อสาร และกลุ่มเป้าหมาย
 มีบางส่วนที่สอดคล้องกับวาทกรรมกระแสหลักในระบบสังคม-วัฒนธรรม ระบบกฎหมาย และ
 ระบบศาสนา ซึ่งสนับสนุนอุดมการณ์พ่อเป็นใหญ่ (Patriarchy) และวาทกรรมบางส่วนก็มีความ
 สอดคล้องกับวาทกรรมทวนกระแส อันได้แก่ วาทกรรมของกลุ่มสตรีนิยม ซึ่งทำให้ความหมายที่
 ออกมาจากกระบวนการดังกล่าว มีการแบ่งออกเป็นหลายลักษณะอันได้แก่ ลักษณะอนุรักษ
 ลักษณะปฏิรูป และลักษณะก้าวหน้า ดังกล่าวมาแล้ว

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 7

การเปรียบเทียบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในสื่อมวลชนไทย

สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบเนื้อหา และรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในสื่อมวลชนไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภทที่ได้วิเคราะห์มาแล้วในบทที่ 5 มาเปรียบเทียบในเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมเรื่องเสรีภาพทางเพศ” ว่ามีความก้าวหน้า หรือยังมีเนื้อหาคงเดิมในแต่ละสื่อ นอกจากนี้ ในส่วนของการเปรียบเทียบรูปแบบ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของการตอบปัญหาทางเพศในสื่อมวลชนไทยที่นำเสนอมาแล้วในบทที่ 4 มาเปรียบเทียบความแตกต่างเรื่อง “รูปแบบของการสื่อสาร” ในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท ทั้งนี้เพื่อตอบคำถามว่ารูปแบบการสื่อสารดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา และลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยหรือไม่ อย่างไร

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ จะเรียงลำดับตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบเนื้อหาของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย
 - ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท
2. การเปรียบเทียบรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย
 - รูปแบบของการสื่อสารในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท
 - ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการสื่อสารและรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา
 - ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการสื่อสาร และลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ

ในแต่ละหัวข้อ ผู้วิจัยจะนำเสนอในส่วนของตารางเปรียบเทียบเป็นลำดับแรก และข้อมูลรายละเอียดเป็นลำดับต่อมา โดยแยกวิเคราะห์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกระจายเสียง และสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งผลการวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ มีดังนี้

1. การเปรียบเทียบเนื้อหาของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย

- ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท

จากการวิเคราะห์เนื้อหาในบทที่ 5 ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่า ลักษณะการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นต่าง ๆ ในสื่อมวลชนไทยนั้น มีอยู่ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ความหมายในลักษณะอนุรักษ์
2. ความหมายในลักษณะปฏิรูป
3. ความหมายในลักษณะก้าวหน้า

สำหรับเนื้อหาในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเนื้อหาที่ได้วิเคราะห์ในแต่ละสื่อขึ้นมาเปรียบเทียบกันว่า เนื้อหาของสื่อมวลชนใดที่มีลักษณะของความก้าวหน้าในเรื่องเสรีภาพทางเพศมากที่สุด และสื่อใดที่ยังคงลักษณะของการอนุรักษ์ไว้ และเป็นเพราะเหตุใด โดยผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นตารางเปรียบเทียบความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 10 : ตารางเปรียบเทียบลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ

ในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ในสื่อมวลชนไทย

ประเด็น	ประเภทของสื่อ ลักษณะความ ก้าวหน้า เพศ	สื่อสิ่งพิมพ์					สื่อกระจายเสียง					สื่ออินเทอร์เน็ต					
		ต้องเริ่ม ก่อน	ต้องไม่ เริ่มก่อน	ควรเริ่ม ก่อน	ไม่ควร เริ่มก่อน	อาจจะ เริ่มก่อน ได้	ต้องเริ่ม ก่อน	ต้องไม่ เริ่มก่อน	ควรเริ่ม ก่อน	ไม่ควร เริ่มก่อน	อาจจะ เริ่มก่อน ได้	ต้องเริ่ม ก่อน	ต้องไม่ เริ่มก่อน	ควรเริ่ม ก่อน	ไม่ควร เริ่มก่อน	อาจจะ เริ่มก่อน ได้	
1. การเป็นฝ่าย เริ่มต้นในการ บอกรัก	ผู้หญิง					/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ผู้ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. การเป็นฝ่าย เริ่มต้นในการ บอกความ ต้องการทางเพศ	ผู้หญิง			/		/			/				/	/			
	ผู้ชาย	/					/					/					

ตาราง 11 : ตารางเปรียบเทียบลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ
ในประเด็นเรื่องการสำส่อนทางเพศ ในสื่อมวลชนไทย

ประเด็น	ประเภทของสื่อ	สื่อสิ่งพิมพ์					สื่อกระจายเสียง					สื่ออินเทอร์เน็ต					
		ลักษณะความ ก้าวหน้า เพศ	จำเป็น ต้องมี	ต้องไม่มี เลย	ควรมีได้	ไม่ควรมี	อาจจะ มีได้	จำเป็น ต้องมี	ต้องไม่มี เลย	ควรมีได้	ไม่ควรมี	อาจจะ มีได้	จำเป็น ต้องมี	ต้องไม่มี เลย	ควรมีได้	ไม่ควรมี	อาจจะ มีได้
1. การมีเพศ สัมพันธ์ก่อน สมรส	ผู้หญิง				/	/				/	/				/	/	
	ผู้ชาย				/		/					/					
2. การมีเพศ สัมพันธ์นอก สมรส	ผู้หญิง				/					/						/	
	ผู้ชาย					/	/				/				/	/	

จากตารางที่ 10 และ 11 เป็นลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และการสำส่อนทางเพศ ในสื่อมวลชนไทย 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกระจายเสียง และสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงค่านิยมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อสิ่งพิมพ์

สำหรับประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศครั้งนี้ แบ่งออกเป็นระดับการบอกรัก และระดับการบอกความต้องการทางเพศ ซึ่งผลการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ปรากฏคำถามประเด็นนี้เฉพาะผู้หญิง นั่นแสดงให้เห็นว่าปัญหานี้เป็นปัญหาเฉพาะของฝ่ายหญิง ซึ่งการให้ความหมายของผู้ตอบคือ ผู้หญิง “อาจจะ” เป็นฝ่ายเริ่มต้นบอกรักก่อนได้ แสดงให้เห็นว่าค่านิยมเรื่องดังกล่าวมีความก้าวหน้ามากขึ้น จากเดิมที่ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายสนองอย่างเดียวเท่านั้น ไม่สามารถเป็นฝ่ายเสนอได้เลย

เมื่อพิจารณาประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศพบว่า ผู้หญิง “ควร” เป็นฝ่ายเริ่มก่อน และ “อาจจะ” เป็นฝ่ายเริ่มก่อนได้ แต่มีข้อแม้ว่าจะต้องเป็นผู้หญิงที่ผ่านการสมรสแล้ว และการบอกความต้องการนั้นก็ต้องบอกกับคู่สมรสของตนเองเท่านั้น นั่นแสดงว่า ถึงแม้เนื้อหาในประเด็นนี้จะมีความก้าวหน้ามากขึ้น โดยจากเดิมที่เห็นว่าผู้หญิงไม่ควรบอกความต้องการทางเพศแม้แต่กับสามีของตนเอง แต่การกำหนดเงื่อนไขเรื่องสถานภาพสมรสก็แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงไม่มีเสรีภาพทางเพศอย่างแท้จริง แต่ผู้หญิงถูกแบ่งด้วยสถานภาพสมรส โดยผู้หญิงที่สมรสแล้วจึงจะมีเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวมากขึ้น

ในทางตรงกันข้าม เมื่อพิจารณาฝ่ายชายจะเห็นว่า จากกรณีที่ไมปรากฏคำถามประเด็นนี้ จากฝ่ายชายก็แสดงให้เห็นว่า ผู้ชายยังเป็นอภิสิทธิ์ชนที่ได้รับอนุญาตให้เป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ซึ่งก็เป็นเช่นนี้มาตลอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สำหรับประเด็นเรื่องการสำส่อนทางเพศนั้น ผู้วิจัยแยกพิจารณาเป็นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสและการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส ซึ่งการให้ความหมายต่อประเด็นนี้ของสื่อสิ่งพิมพ์นั้น ถือได้ว่า “เป็นตัวแทนความคิดของผู้หญิง” ทั้งนี้เพราะผู้ตอบทั้งหมดเป็นผู้หญิง ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ผู้หญิงมีความก้าวหน้าในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมากขึ้น โดยอ้างเรื่องอิทธิพลของความ

รักที่อาจทำให้หำใจไม่อยู่ และเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ดังนั้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส จึง “อาจจะ” มีได้ แต่ทั้งนี้ผู้หญิงจะต้องรู้จักวิธีการป้องกันตัวเองอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม ข้ออ้างเรื่องความเสียเปรียบทางด้านสรีระของผู้หญิงที่อาจเกิดการตั้งครรภ์ขึ้นได้ ก็ทำให้ผู้หญิงไม่อาจมีเสรีภาพทางเพศในการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น ความคิดเชิงอนุรักษ์นิยมจึงเห็นว่า ผู้หญิง “ไม่ควร” มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ทั้งนี้โดยอ้างเรื่องพรหมจรรย์และความบริสุทธิ์ที่ยังเป็นคุณค่าที่สำคัญของผู้หญิง ส่วนผู้ชายนั้นไม่มีข้อเสียเปรียบใด ๆ ดังนั้นจึง “ควรมีได้” โดยมีข้อแม้เพียงว่าต้องอยู่ในวัยที่เหมาะสม นั่นคือ ไม่ใช่วัยรุ่นและไม่อยู่ในวัยเรียน

ในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสนั้น ค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องนี้ในผู้หญิงยังไม่มี ความก้าวหน้าเลย ซึ่งเราจะเห็นว่า ถึงแม้ผู้ตอบจะเป็นผู้หญิง แต่ปฏิบัติการทางสังคมและวัฒนธรรมก็ทำให้ความคิดของผู้ตอบเหล่านั้นมีลักษณะไปตามวาทกรรมกระแสหลัก ที่เห็นว่าผู้หญิง “ต้องไม่มี” เพศสัมพันธ์นอกสมรส เพราะเป็นเรื่องผิดศีลธรรมอย่างร้ายแรง ก่อความเดือดร้อนให้ครอบครัวคนอื่น และผู้หญิงที่ทำถือเป็น “หญิงชั่ว” เป็นต้น

กล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อสิ่งพิมพ์มี ลักษณะปฏิรูปมากขึ้น ในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กล่าวคือ ผู้หญิง “อาจจะ” บอกรักและบอกความต้องการทางเพศของตนเองได้ สำหรับประเด็นเรื่องการสำส่อนทางเพศพบว่า ยังมีลักษณะเชิงอนุรักษ์นิยมเป็นส่วนใหญ่ที่เห็นว่าผู้หญิง “ไม่ควร” มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส หรือถ้ามีได้ก็ต้องรู้จักป้องกันตนเอง ส่วนการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้เลย ผู้หญิงยังคงต้องยึดคติ “ตัวเดียว เมียเดียว” ในขณะที่ฝ่ายชายยังเป็นอภิสิทธิ์ชน ที่สามารถกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ โดยไม่เสียหาย และไม่ถูกตำหนิใด ๆ

2. การเปลี่ยนแปลงค่านิยมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อกระจายเสียง

จากการวิเคราะห์ตัวบทในสื่อกระจายเสียงพบว่า ไม่ปรากฏคำถามในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักก่อนเลย ไม่ว่าจะจากเพศใด นั้นแสดงให้เห็นว่า เรื่องของการที่ใครจะบอกรักก่อนนั้นไม่เป็นปัญหาแล้ว และแสดงให้เห็นอีกว่ามีลักษณะของความก้าวหน้าขึ้นในประเด็นนี้

สำหรับการบอกความต้องการทางเพศนั้น ผู้ตอบเห็นว่าผู้หญิง “ควรจะ” เริ่มก่อนได้ ในขณะที่ผู้ชายนั้น “ต้องเริ่มก่อน” อยู่แล้ว แสดงว่าค่านิยมเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอก

ความต้องการทางเพศมีการกำหนดเป็น “มาตรฐานชั้น” แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดดังกล่าว ก็มีลักษณะความก้าวหน้าขึ้น แต่ทั้งนี้ก็มีเงื่อนไขว่า ผู้หญิงที่จะบอกได้จะต้องผ่านการสมรสแล้วเท่านั้น ในขณะที่ผู้ชายไม่ต้องมีเงื่อนไขเลย

ในประเด็นเรื่องการล่าสอนทางเพศผู้วิจัยพบว่า สื่อกระจายเสียงเป็นสื่อที่ถือว่า “เป็นตัวแทนความคิดของแพทย์” ทั้งนี้เพราะผู้ตอบทั้งหมดเป็นแพทย์ โดยวาทกรรมของแพทย์ที่อ้างเรื่องลักษณะทางชีววิทยา รวมถึงอิทธิพลของฮอร์โมนเพศชาย ทำให้เรื่องการที่เพศสัมพันธ์ของผู้ชายเป็นเรื่องปกติ ดังนั้นผู้ชายจึงมีสิทธิ์มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งได้ และการอ้างเรื่องหน้าที่ในการขยายเผ่าพันธุ์ ก็ยังทำให้การมีเพศสัมพันธ์เป็น “สิ่งจำเป็น” สำหรับผู้ชาย แต่สำหรับผู้หญิงยังถูกควบคุมด้วยกรอบแนวคิดแบบอนุรักษ์นิยมที่เห็นว่าผู้หญิง “ไม่ควร” มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส โดยอ้างข้อเสียเปรียบทางด้านสรีระ หรือ “อาจจะ” มีได้ แต่ต้องอยู่ในวัยที่เหมาะสม คือ ไม่อยู่ในวัยเรียน

ในกรณีของการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส วาทกรรมของแพทย์ก็ทำให้การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสเป็น “สิ่งจำเป็น” ของผู้ชาย โดยอ้างเรื่องอิทธิพลของฮอร์โมนเพศชาย ที่ย่อมต้องการความแปลกใหม่ในเรื่องเพศอยู่เสมอ ดังนั้นผู้ชายจึงไม่ใช่ฝ่ายที่ต้องถูกดำเนินคดี แต่ผู้ที่ต้องถูกดำเนินคดีคือ “ผู้หญิง” ที่ไม่รู้จักระมัดระวังตนเองให้มีความสุข และไม่ทำให้ชีวิตสมรสมีความซ้ำซากจำเจ ดังนั้น สำหรับผู้หญิงแล้ว “ไม่ควร” มีเพศสัมพันธ์นอกสมรสอย่างยิ่ง โดยอ้างเรื่องการรักษาสถาบันครอบครัวไว้ โดยหากผู้ชายไปมีผู้หญิงคนใหม่ ผู้หญิงต้องกลับมาพิจารณาความบกพร่อง พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตนเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ลักษณะเนื้อหาของสื่อกระจายเสียงมีลักษณะปฏิรูปในประเด็นเรื่อง การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ เช่นเดียวกับสื่อสิ่งพิมพ์ แต่สำหรับประเด็นเรื่องการล่าสอนทางเพศ ทั้งการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส และการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสเป็นสิ่งที่ “ไม่ควรกระทำ” ของผู้หญิง แต่กลับเป็น “สิ่งจำเป็น” ของผู้ชาย ทั้งนี้โดยอ้างเรื่องอิทธิพลของฮอร์โมนเพศชาย ซึ่งเป็นวาทกรรมทางการแพทย์ ดังนั้นสิ่งที่วาทกรรมสร้างขึ้นมา จึงมีความน่าเชื่อถือ และมีความชอบธรรม ส่งผลให้ลักษณะเนื้อหาของเรื่องการล่าสอนทางเพศยังคงลักษณะของการอนุรักษ์ความคิดเดิม ๆ ของสังคมเอาไว้

3. การเปลี่ยนแปลงค่านิยมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่ออินเทอร์เน็ต

จากการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีสื่ออินเทอร์เน็ตพบว่า ไม่ปรากฏคำถามในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักเช่นเดียวกับสื่อกระจายเสียง นั่นแสดงว่าประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักก่อนไม่ใช่ปัญหาแล้ว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าใครจะเป็นฝ่ายเริ่มก่อนก็ได้ และเมื่อพิจารณาประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศพบว่า มีความก้าวหน้าไปมาก นั่นคือ เห็นว่าผู้หญิง “ต้อง” เป็นฝ่ายเริ่มก่อนบ้าง ไม่จำเป็นต้องรอให้ผู้ชายเป็นฝ่ายเริ่มก่อนเสมอไป ทั้งนี้โดยอ้างเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ และยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นผู้หญิงจึงควรมีเสรีภาพทางเพศที่มากขึ้น ส่วนผู้ชายนั้นก็ยังคง “ต้อง” เป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนอยู่แล้ว

สำหรับประเด็นเรื่องการสำสอนทางเพศที่ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 กรณีคือ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส และการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสนั้น พบว่า ในประเด็นแรกมีความคิดเห็นเข้ามาทั้ง 2 ลักษณะ นั่นคือ ฝ่ายที่เห็นว่าผู้หญิง “ควรมี” เพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ และผู้หญิง “ไม่ควรมี” เพศสัมพันธ์ก่อนสมรส แต่ความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่แล้วเห็นว่าผู้หญิง “ไม่ควรมี” ทั้งนี้โดยอ้างเรื่องความเสียเปรียบทางด้านสรีระ และการอ้างเรื่องสังคมไทยยังไม่ยอมรับ

ส่วนประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสพบว่า ยังคงมีลักษณะอนุรักษ์อยู่ นั่นคือเห็นว่าผู้หญิง “ไม่ควรมี” เพศสัมพันธ์นอกสมรส และก็ไม่ควรไปเป็นมือที่สามสร้างความเดือดร้อนให้ครอบครัวคนอื่นด้วย แต่สำหรับผู้ชายนั้นความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่เห็นว่า “ควรมีได้” เพราะผู้ชายไม่ใช่ฝ่ายเสียเปรียบ

กล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่ออินเทอร์เน็ตมีความก้าวหน้าในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ โดยเห็นว่าผู้หญิงก็ “ควร” เป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนได้ ไม่ใช่เรื่องเสียหาย แต่สำหรับประเด็นเรื่องการสำสอนทางเพศ มีทั้งลักษณะอนุรักษ์และลักษณะปฏิรูป โดยประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส ปรากฏลักษณะอนุรักษ์นิยมในผู้หญิงอย่างยิ่ง ดังนั้นกล่าวได้ว่า ถึงแม้ตัวสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าไปมาก แต่เนื้อหาของสื่อก็ยังไม่ได้ก้าวหน้าตามไปด้วย แต่ยังคงความคิดในเชิงอนุรักษ์อยู่ ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับวาทกรรมกระแสหลักในสังคม

จากการวิเคราะห์ลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อทั้ง 3 ประเภทพบว่า มีลักษณะความก้าวหน้าคล้าย ๆ กัน นั่นคือ

1. ประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศนั้น พบว่ามีความก้าวหน้ามากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการบอกรัก ในสื่อกระจายเสียงและสื่ออินเทอร์เน็ตไม่เห็นว่าเป็นปัญหาอีกต่อไป แต่สำหรับการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศพบว่า จะมีลักษณะปฏิรูปมากขึ้นกว่าในอดีต กล่าวคือ ผู้หญิงอาจจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนได้ แต่ก็ต้องมีเงื่อนไขมากำกับทุกครั้ง นั่นคือ ต้องอยู่ในสถานภาพสมรสแล้วเท่านั้น หรือต้องบอกเป็นนัย ๆ ไม่อาจแสดงออกได้อย่างเปิดเผย เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศยังมีลักษณะก้าวหน้าได้ไม่เต็มที่ ตามความคิดของสังคมยังมองว่าผู้หญิงมีข้อจำกัดบางประการ ที่ทำให้ไม่สมควรเป็นฝ่ายเริ่มต้นได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับ “ความอาย” ของตัวผู้หญิงเองด้วย ซึ่งเป็นเพราะการได้รับการปลูกฝังในเรื่อง “ผู้ชายเป็นฝ่ายเสนอ ผู้หญิงเป็นฝ่ายสนอง” ทำให้ผู้หญิงที่ประพฤติผิดจากแบบแผนดังกล่าวเกิดความละอาย ซึ่งเท่ากับความอายเป็นตัวควบคุมเรื่องเพศในผู้หญิงไปโดยปริยาย

2. ประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสยังมีลักษณะอนุรักษ์ โดยความคิดเห็นส่วนใหญ่ยังเห็นว่า ผู้หญิง “ไม่ควร” มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส โดยอ้างอุดมการณ์เรื่องการรักนวลสงวนตัว และเรื่องความบริสุทธิ์ของผู้หญิงเป็นสำคัญ ดังนั้น ถึงแม้จะมีบางความคิดที่เห็นว่าผู้หญิง “อาจจะทำได้” แต่ก็ไม่อาจทำได้โดยเปิดเผย ดังเราจะเห็นได้จากคำถามของผู้หญิงที่ถามเข้ามามากกว่า ทำอย่างไรผู้ชายจะไม่รู้ว่าตนเองเคยผ่านผู้ชายมาก่อน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสังคมยังให้ความสำคัญกับเรื่องนี้อยู่มาก ผู้หญิงจึงเกิดความกังวลในเรื่องดังกล่าว

3. ประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส เป็นประเด็นที่มีระดับความก้าวหน้าของเนื้อหาน้อยที่สุด โดยความคิดเห็นส่วนใหญ่ยังเห็นว่าผู้หญิง “ต้อง” ไม่มีเพศสัมพันธ์นอกสมรส และแม้แต่ผู้ชายเองก็ “ไม่ควรมี” ด้วย ทั้งนี้เพราะเหตุผลทางด้านศีลธรรม เนื่องจากสังคมไทยนับถือศาสนาพุทธซึ่งระบุว่า การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสถือเป็นข้อห้ามในทางศาสนา ดังนั้น กล่าวได้ว่าอิทธิพลของสถาบันศาสนามีส่วนในการกำหนดเรื่องเสรีภาพทางเพศ นอกจากนี้ ยังมีอุดมการณ์เรื่อง “ผัวเดียว เมียเดียว” ที่ทำให้ประเด็นดังกล่าวมีความก้าวหน้าไปได้ยาก แต่อย่างไรก็ตาม ก็พบว่าผู้ชายก็ยังคงมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้ โดยไม่ถูกตำหนิเช่นเดียวกับฝ่ายหญิง ซึ่งถือเป็นการกำหนดมาตรฐานซ้อนในสังคมไทย ทำให้มีการยึดถืออุดมการณ์ “ผัวเดียว” อย่างเหนียวแน่น แต่ไม่เคร่งครัดกับอุดมการณ์ “เมียเดียว”

2. การเปรียบเทียบรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย

● รูปแบบของการสื่อสารในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท

ดังได้วิเคราะห์มาแล้วในบทที่ 4 ว่า รูปแบบการสื่อสารของการตอบปัญหาทางเพศในสื่อมวลชนไทยมี 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การสื่อสารทางเดียว (One-way Communication) เป็นการสื่อสารในทิศทางเดียวจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งจะพบรูปแบบการสื่อสารนี้ในสื่อสิ่งพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ และในสื่อกระจายเสียงบางส่วน

2. การสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) เป็นการสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์กัน (Interactive) ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งจะพบรูปแบบการสื่อสารนี้ในสื่อกระจายเสียง และสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นส่วนใหญ่

● ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการสื่อสารและรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา

ด้วยเหตุที่รูปแบบการสื่อสารในแต่ละสื่อมีความแตกต่างกันดังกล่าวข้างต้น ทำให้ความหลากหลายของรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอในรูปแบบของตารางแสดงความสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 12 : ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการสื่อสาร และรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา

รูปแบบการสื่อสาร การนำเสนอเนื้อหา	การสื่อสารทางเดียว	การสื่อสารสองทาง	
	สื่อสิ่งพิมพ์	สื่อกระจายเสียง	สื่ออินเทอร์เน็ต
1. การสื่อสารผ่านตัวอักษร / ภาพนิ่ง	/	/	/
2. การสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์		/	
3. การสื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน (face to face) เช่น การพูดคุย การสัมภาษณ์		/	

จากตารางจะเห็นว่า สื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งมีรูปแบบการสื่อสารทางเดียวมีผลต่อการนำเสนอเนื้อหา คือ สามารถนำเสนอเนื้อหาผ่านตัวอักษร / ภาพนิ่ง เท่านั้น ซึ่งลักษณะเนื้อหาดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความล่าช้าที่จะมีปฏิสัมพันธ์กัน ผู้ส่งสารและผู้รับสารยังไม่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยทันที

สำหรับสื่อกระจายเสียงนั้น ด้วยคุณสมบัติทางด้านเทคนิคจึงเอื้อให้มีการสื่อสารได้ 2 ทาง ดังนั้น รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาจึงมีความหลากหลายมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารผ่านตัวอักษร / ภาพนิ่ง การสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ และการสื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ทำให้เกิดการพูดคุย ชักถาม หรือการสัมภาษณ์กันได้อย่างทันทีทันใด มีการโต้ตอบกันจนเกิดความกระฉ่างในหัวข้อที่สนทนากันได้

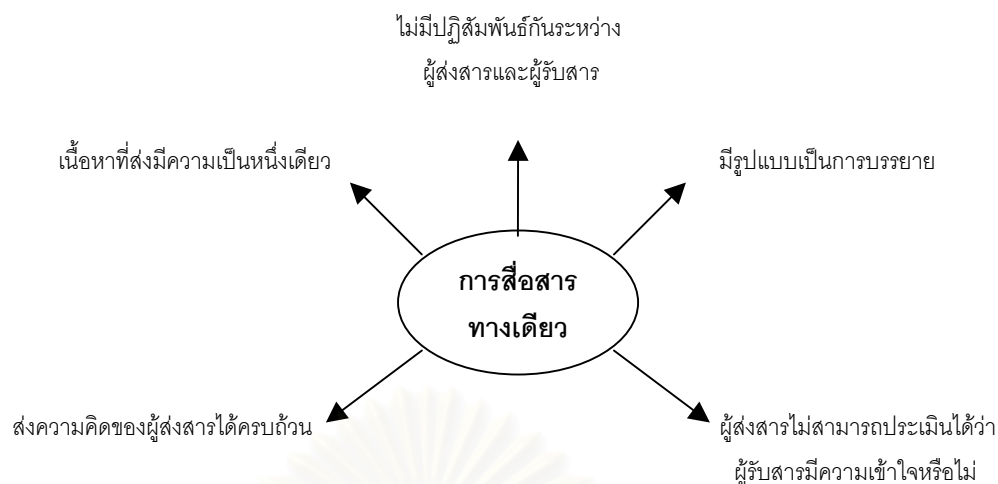
ส่วนสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น ถึงแม้จะมีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาไม่หลากหลาย กล่าวคือ สามารถติดต่อกันผ่านทางตัวอักษร / ภาพนิ่ง เท่านั้น แต่ด้วยคุณสมบัติของสื่ออินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อถึงกันได้หมด ทำให้ผู้สื่อสารสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันได้ทันที ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สื่ออินเทอร์เน็ตมีรูปแบบการสื่อสารสองทาง นอกจากนี้สื่ออินเทอร์เน็ตยังไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการเสนอเนื้อหา หากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเปิดคอมพิวเตอร์ขึ้นมาเมื่อใด ก็สามารถจะติดต่อเพื่อพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ ในประเด็นต่าง ๆ ได้ทันที ดังนั้น ถึงแม้รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาจะไม่หลากหลาย แต่สื่ออินเทอร์เน็ตก็มีความหลากหลายและลึกซึ้งของเนื้อหามากที่สุด

หลังจากผลการวิจัยที่นำไปสู่ข้อสรุปที่แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาอย่างไรแล้ว ลำดับต่อไป ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ว่าความแตกต่างของรูปแบบการสื่อสารจะมีความสัมพันธ์กับลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศหรือไม่ อย่างไร

- **ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการสื่อสารและลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ**

การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารและลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศนี้ กล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง “พัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสาร” และ “การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางวัฒนธรรม” ทั้งนี้โดยใช้เกณฑ์พิจารณาเรื่อง “การสื่อสารทางเดียว” และ “การสื่อสารสองทาง” ในการพิจารณาว่า รูปแบบดังกล่าวจะมีผลต่อ “ความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ” อย่างไร

ก่อนที่จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะขอแนะนำเสนอลักษณะของเทคโนโลยีในการสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทางก่อนว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ ดังนี้

สำหรับรูปแบบการสื่อสารทางเดียว เป็นการส่งสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารในทิศทางเดียว จึงไม่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ดังนั้น ลักษณะของการสื่อสารผ่านรูปแบบการสื่อสารนี้จะเป็นการบรรยาย ซึ่งลักษณะของการสื่อสารในลักษณะนี้มีจุดอ่อนคือ ผู้ส่งสารจะไม่สามารถประเมินได้ว่าผู้รับสารมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสารที่ส่งไปหรือไม่ เพียงใด และการสื่อสารนั้นสัมฤทธิ์ผลตรงตามที่ต้องการหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม การสื่อสารทางเดียวก็ทำให้ผู้ส่งสารสามารถส่งผ่านความคิดไปยังผู้รับสารจำนวนมากได้ครบถ้วนตามประเด็นที่ผู้ส่งสารต้องการจะนำเสนอ และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

รูปแบบการสื่อสารทางเดียวกับลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ

จากแผนภาพของการสื่อสารทางเดียวจะเห็นได้ว่า จุดเด่นของการสื่อสารรูปแบบนี้ในแง่ของเนื้อหาก็คือ ผู้ส่งสารสามารถส่งเนื้อหาที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้อย่างครบถ้วน ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร ดังนั้น ในการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งถือเป็นสื่อที่มีการสื่อสารทางเดียว ผู้ส่งสารจึงสามารถสร้างความเป็นแบบแผนเดียวกันของวัฒนธรรมทางเพศได้ โดยการส่งผ่านความคิดของตนไปในการตอบปัญหาทางเพศ ซึ่งความคิดดังกล่าวย่อมมีลักษณะไปตามวัฒนธรรมกระแสหลัก (Mainstream) โดยผู้ส่งสารจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดวัฒนธรรมกระแสหลักดังกล่าว ดังจะเห็นได้ว่า ผู้ส่งสารเป็นผู้มีอำนาจที่จะ “คัดเลือกคำถาม” ที่ตนเองต้องการนำเสนอ ดังนั้น เมื่อผู้ส่งสารอยู่ในโลกที่มีวัฒนธรรมกระแสหลักเป็นอย่างไร ก็มีแนวโน้มที่จะคัดเลือกเนื้อหา หรือนำเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมดังกล่าวนั้น

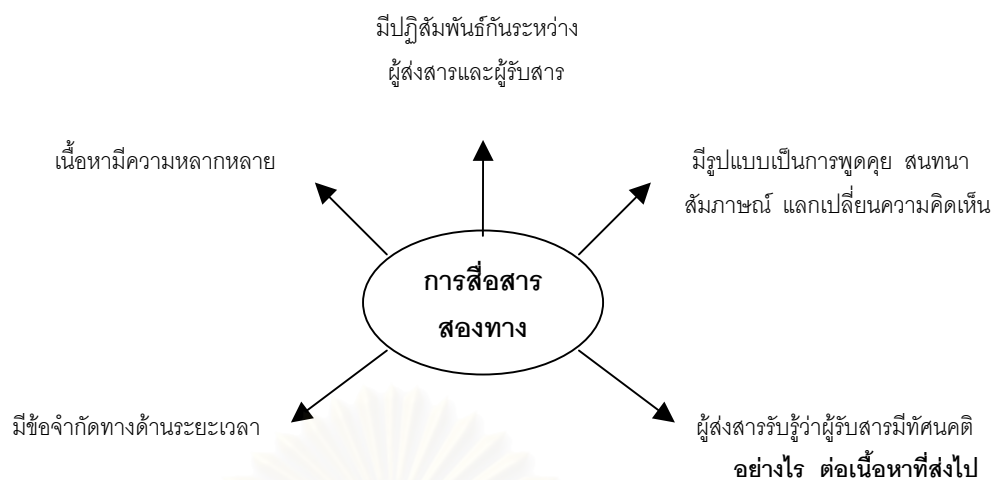
เมื่อพิจารณาประเด็นเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา คือ การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และการล่าสอนทางเพศ คือ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

และการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส ก็พบว่า ผู้ตอบคำถามมีการคัดเลือกประเด็นบางประเด็นเท่านั้นมานำเสนอ เช่น การให้คุณค่ากับพรหมจรรย์และความบริสุทธิ์ของผู้หญิง ซึ่งการเลือกหยิบประเด็นดังกล่าวมานำเสนอแสดงให้เห็นว่า เรื่องดังกล่าวยังอยู่ในกระแสความสนใจของสังคม ซึ่งลักษณะคำตอบในประเด็นนี้ยังคงมีลักษณะอนุรักษ์นิยมอยู่มาก ที่เห็นว่าพรหมจรรย์และความบริสุทธิ์เป็นคุณค่าที่สำคัญของผู้หญิง ดังเราจะเห็นได้จากคำตอบที่ว่า “เป็นผู้หญิงควรต้องรักษานวลสงวนตัว และไม่ชิงสุกก่อนห่าม” เป็นต้น

สำหรับประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการบอกรักนั้น พบว่า มีการเลือกหยิบประเด็นนี้มานำเสนอเฉพาะในสื่อสิ่งพิมพ์เท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเด็นดังกล่าวลดความสำคัญลงในสังคม หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่าการที่ใครจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นบอกรักก่อนนั้นไม่เป็นปัญหาแล้วในสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะประเด็นดังกล่าวยังไม่มีเรื่องเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ถ้าหากมีเรื่องเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ก็จะมีมาตรฐานของคำตอบอีกลักษณะหนึ่ง ดังได้กล่าวถึงมาแล้ว

ดังนั้นกล่าวได้ว่า รูปแบบการสื่อสารทางเดียวนั้นมีผลต่อลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ โดยขึ้นอยู่กับอิทธิพลของผู้ส่งสารเป็นตัวสำคัญว่าผู้ส่งสารจะมีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพทางเพศอย่างไร ก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะนำเสนอแนวความคิดเช่นเดียวกันนั้นไปในการตอบปัญหาทางเพศ และโดยเหตุที่ผู้ส่งสารจะไม่สามารถประเมินได้ว่าผู้รับจะมีปฏิกริยาตอบกลับอย่างไรต่อประเด็นดังกล่าว รวมถึงการที่ผู้ส่งสารไม่อาจซักถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในกรณีที่ข้อมูลไม่ชัดเจน ดังนั้น จึงทำให้ผู้ส่งสารไม่สามารถรับรู้สภาพความเป็นจริงของปัญหาได้ว่าความจริงแล้วผู้หญิงถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพทางเพศอย่างไร ก็ทำให้ผู้ส่งสารยังคงถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็นวัฒนธรรมกระแสหลักต่อไป ดังนั้น รูปแบบการสื่อสารทางเดียวจึงเอื้อต่อการที่เนื้อหาจะมีความเป็นอนุรักษ์นิยมมากกว่าลักษณะความก้าวหน้า

อันดับต่อไป ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ว่ารูปแบบการสื่อสารสองทางจะมีความสัมพันธ์กับลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศอย่างไร โดยจะนำเสนอแผนภาพแสดงลักษณะของการสื่อสารสองทางก่อน ดังนี้

การสื่อสารสองทางนั้นพบว่า ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ดังนั้นลักษณะของการสื่อสารรูปแบบนี้จึงเป็นการพูดคุย การสัมภาษณ์ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่งผู้ส่งสารจะสามารถรับรู้ได้ทันทีว่า ผู้รับสารมีความเข้าใจหรือมีทัศนคติอย่างไรต่อเนื้อหาที่ส่งไป ทำให้มีการสื่อสารเพิ่มเติมหากเกิดความไม่เข้าใจได้ จึงทำให้ให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหามากกว่าการสื่อสารทางเดียว แต่อย่างไรก็ตามการสื่อสารรูปแบบนี้ก็ต้องใช้ระยะเวลานานในการสื่อสารเพื่อให้ได้เนื้อหาที่ครบถ้วน และมีความเข้าใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งนี้เพราะการพูดคุยแบบมีปฏิสัมพันธ์กันจะทำให้เนื้อหาที่ได้มีความหลากหลาย ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

รูปแบบการสื่อสารสองทางกับลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ

จากแผนภาพของการสื่อสารสองทางจะเห็นได้ว่า จุดเด่นของรูปแบบการสื่อสารสองทางก็คือ ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันได้ทันที ดังนั้นจึงทำให้เนื้อหาที่ได้มีความหลากหลายและลึกซึ้งมากกว่าการสื่อสารทางเดียว ดังจะเห็นได้ว่าการสื่อสารผ่านสื่อกระจายเสียงที่มีรูปแบบการสื่อสารสองทางนั้น มีทั้งการถามจากจดหมายหรืออี-เมลล์ การถามผ่านทางโทรศัพท์ หรือการถามตรงกับวิทยากร เป็นต้น ส่วนสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นถึงแม้จะเป็นการสื่อสารผ่านตัวอักษรเช่นเดียวกับสื่อสิ่งพิมพ์ แต่ก็จะมีความแตกต่างตรงที่สื่ออินเทอร์เน็ตจะมีลักษณะของการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ร่วมสนทนา มิใช่เป็นการรอคอยคำตอบจากผู้ตอบเพียงอย่างเดียว ซึ่งจากการที่ผู้รับสารและผู้ส่งสารสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันได้ดังนี้ การถ่ายทอดเนื้อหาจึงไม่ใช่การที่ผู้ส่งสารจะส่งผ่านความคิดที่เป็นวัฒนธรรมกระแสหลักได้เพียงอย่างเดียว แต่ผู้รับสารหรือผู้ร่วมสื่อสารคนอื่น ๆ ก็มีส่วนในการนำเสนอความคิดเห็นที่อาจขัดแย้งกับวัฒนธรรมกระแสหลักก็ได้ ดังนั้น จึงทำให้ความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย ทั้งลักษณะอนุรักษ์ ลักษณะปฏิรูป และลักษณะก้าวหน้า

สำหรับสื่อโทรทัศน์นั้นถึงแม้จะมีรูปแบบเป็นการสื่อสารสองทาง แต่ด้วยเหตุที่สื่อโทรทัศน์ย่อมถูกควบคุมจากอำนาจรัฐ ดังนั้นทำให้การนำเสนอเนื้อหาบางประเด็น โดยเฉพาะเนื้อหาเรื่องเพศมีข้อจำกัด เพื่อป้องกันเรื่องความหยาบคาย เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เราจึงพบว่า การตอบปัญหาทางเพศในสื่อโทรทัศน์มักไม่ใช่รายการสด เพราะถ้าเป็นรายการสดผู้ผลิตจะสามารถควบคุมคำถามและเนื้อหาที่นำเสนอออกมาได้ยาก แต่รายการตอบปัญหาทางเพศในสื่อโทรทัศน์จะทำออกมาในรูปแบบของ “การให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา” มากกว่าที่จะเป็นการพูดคุยถาม-ตอบเรื่องเพศกันอย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา นอกจากนี้จะสังเกตเห็นว่า ถึงแม้เทคโนโลยีของสื่อโทรทัศน์จะเอื้อต่อการสื่อสารสองทาง แต่จากการศึกษาก็จะพบว่า การนำเสนอส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของการสื่อสารทางเดียวมากกว่า ได้แก่ การที่ผู้ดำเนินรายการอ่านจดหมายแทนผู้ถามทางบ้าน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อที่ฝ่ายผู้ผลิตรายการจะสามารถตัดกล่าภาษาและสำนวนในจดหมาย ให้มีความสุภาพ และไม่ล่อแหลมเกินไปนั่นเอง กล่าวได้ว่า ถึงแม้ตัวสื่อโทรทัศน์จะก้าวหน้า แต่รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา รวมถึงลักษณะเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศก็ยังไม่มียุคสมัยความก้าวหน้าเท่าที่ควร

ส่วนสื่อวิทยุ นั้น ถึงแม้จะเป็นรายการสดที่อาจจะควบคุมคำถามได้ยากเช่นกัน แต่สื่อวิทยุก็ถูกควบคุมและถูกจำกัดด้วยคลื่น ดังนั้นรายการวิทยุจึงจัดเป็นรายการสดได้ ดังที่คุณอำนวยพรกล่าวว่า

“คลื่นนั้นเป็นคลื่นคนทำงาน business radio วิทยุมันมีน้อยคลื่น มันค่อนข้างเจาะกลุ่มคนชัดเจน และเราก็ไม่ได้ promote ให้คนมาฟังคลื่นของเรา ข้อจำกัดของวิทยุก็คือ ตอนนี้นั้นได้แค่กรุงเทพ ฯ และปริมณฑล และสองก็คือมันเป็นคลื่น business radio ซึ่งมีคนกลุ่มนี้ฟังอยู่ กลุ่มเป้าหมายก็เป็นนักธุรกิจ คนทำงาน ขนชั้นกลาง บน ฯ หน่อย ในเมือง”

ส่วนสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นเป็นการรวมเอาข้อดีของทั้งสองสื่อเข้าไว้ด้วยกัน กล่าวคือ สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นการสื่อสารผ่านตัวอักษรเช่นเดียวกับสื่อสิ่งพิมพ์ ทำให้สามารถอธิบายหรือลงรายละเอียดได้ลึกซึ้ง และก็มีปฏิสัมพันธ์กันได้เช่นเดียวกับสื่อกระจายเสียง ทำให้มีความหลากหลายในการนำเสนอเนื้อหา นอกจากนี้สื่ออินเทอร์เน็ตยังมีอิสระในการนำเสนอเนื้อหาได้อย่างเสรีโดยไม่ถูกควบคุมจากรัฐเหมือนสื่อกระจายเสียง ทำให้เนื้อหาเรื่องเพศในสื่ออินเทอร์เน็ตมีความหลากหลายและลึกซึ้งมากกว่าทุกสื่อ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า เนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่ออินเทอร์เน็ตมีความก้าวหน้ามากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อกระจายเสียง

ดังนั้น กล่าวสรุปในประเด็นเรื่องการเปรียบเทียบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่อง เสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศได้ว่า วาทกรรมที่ปรากฏในแต่ละสื่อจะมีเนื้อหาที่ คล้ายคลึงกัน นั่นคือ ยังคงมีเนื้อหาในลักษณะอนุรักษ์มากกว่าลักษณะก้าวหน้าในเรื่องเสรีภาพ ทางเพศ ทั้งนี้เนื่องมาจากปฏิบัติการของสังคมไทยที่ยึดเกณฑ์มาตรฐานซ้อนในการประเมินพฤติ กรรมระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย แต่ในด้านรูปแบบนั้นพบว่า จะมีความแตกต่างกันในแต่ละสื่อ อันเนื่องมาจากคุณลักษณะของสื่อที่มีความแตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 8

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความหมายของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ที่ปรากฏอยู่ในสื่อมวลชนไทย เพื่อศึกษากระบวนการในการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย รวมถึงเพื่อศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้กรอบทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis)
2. ทฤษฎีการศึกษาสื่อมวลชนแนวสตรีนิยม (Feminist Media Theory)
3. แนวคิดเรื่องเพศวิถี (Sexuality)
4. แนวคิดเรื่องคุณลักษณะของสื่อแต่ละประเภท

แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย ข้อมูลประเภทเอกสาร ข้อมูลประเภทเทปวีดิทัศน์ และข้อมูลประเภทบุคคลซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ตามแนวคิดของ Norman Fairclough (1995) โดยทำการวิเคราะห์จากมิติของสภาพการณ์ในการสื่อสาร 3 มิติ ได้แก่ การวิเคราะห์ตัวบท (Text) การปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discourse Practice) และการปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural Practice) โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างมิติทั้งสาม ที่นำไปสู่การให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ รวมถึงกระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภท ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ไว้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

● ความหมายของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย

จากการวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ที่ปรากฏในการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทย ผู้วิจัยพบว่า วาทกรรมดังกล่าวในแต่ละสื่อมีการนำเสนอเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ และคตินิยม อันนำไปสู่การกำหนดเป็นอัตลักษณ์ทางเพศระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในเรื่องเสรีภาพทางเพศได้ ทั้งนี้วาทกรรมดังกล่าวมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทต่าง ๆ ทั้งในระดับสังคม และระดับสถาบัน ซึ่งปรากฏในปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discourse Practice) และปฏิบัติการทางสังคม-วัฒนธรรม (Sociocultural Practice) สำหรับการนำเสนอเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ และคตินิยม เกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพทางเพศระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในประเด็นต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

1. การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

จากการวิเคราะห์ที่พบพบว่า สื่อมวลชนไทยแต่ละประเภทได้มีการให้ความหมายเกี่ยวกับประเด็นนี้ออกเป็นหลายระดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ผู้หญิงไม่ควรเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อน ยกเว้นในกรณีที่แต่งงานแล้วจึงจะสามารถเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนได้
- ผู้หญิงสามารถเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนได้ แต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องไม่ทำให้ตนเองและคนอื่นเดือดร้อน
- ใครจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนก็ได้ แต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องไม่มีเรื่องเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ระดับการบอกรัก

1.1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรัก

- ผู้ชายสามารถบอกรักหรือมีสิทธิ์จีบผู้หญิงได้หลายคน ตราบใดที่ยังไม่พัฒนาความสัมพันธ์จนถึงขั้นเป็นคนรักอย่างเปิดเผย
- ผู้หญิงไม่ควรเป็นฝ่ายบอกรักผู้ชายก่อน เพราะถ้าทำเช่นนั้นจะถือว่าเป็นผู้หญิงไม่มีเสน่ห์ และไม่มีคุณค่า

- ผู้หญิงสามารถบอกรักผู้ชายก่อนได้ โดยอ้างเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ และสิทธิเสรีภาพในความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิเคราะห์ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักก็คือ คำถามเกี่ยวกับการบอกรักมีการถามเข้ามาน้อยมาก คือปรากฏเฉพาะในสื่อสิ่งพิมพ์เท่านั้น แสดงให้เห็นว่า ในสังคมปัจจุบันนี้ผู้หญิงมีความกล้าที่จะตัดสินใจเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักได้ด้วยตนเอง โดยไม่ได้คิดว่าเป็นปัญหาหรือเป็นเรื่องที่ไม่สมควรกระทำเหมือนเช่นสมัยก่อน นอกจากนี้ยังพบว่าไม่ปรากฏคำถามประเด็นนี้จากผู้ชายเลย แสดงให้เห็นว่าผู้ชายไม่คิดว่าเรื่องดังกล่าวเป็นปัญหาของตน เพราะเป็นสิทธิพิเศษของผู้ชายอยู่แล้วที่จะเป็นฝ่ายเริ่มต้น จึงไม่จำเป็นต้องขออนุญาตในการกระทำดังกล่าว

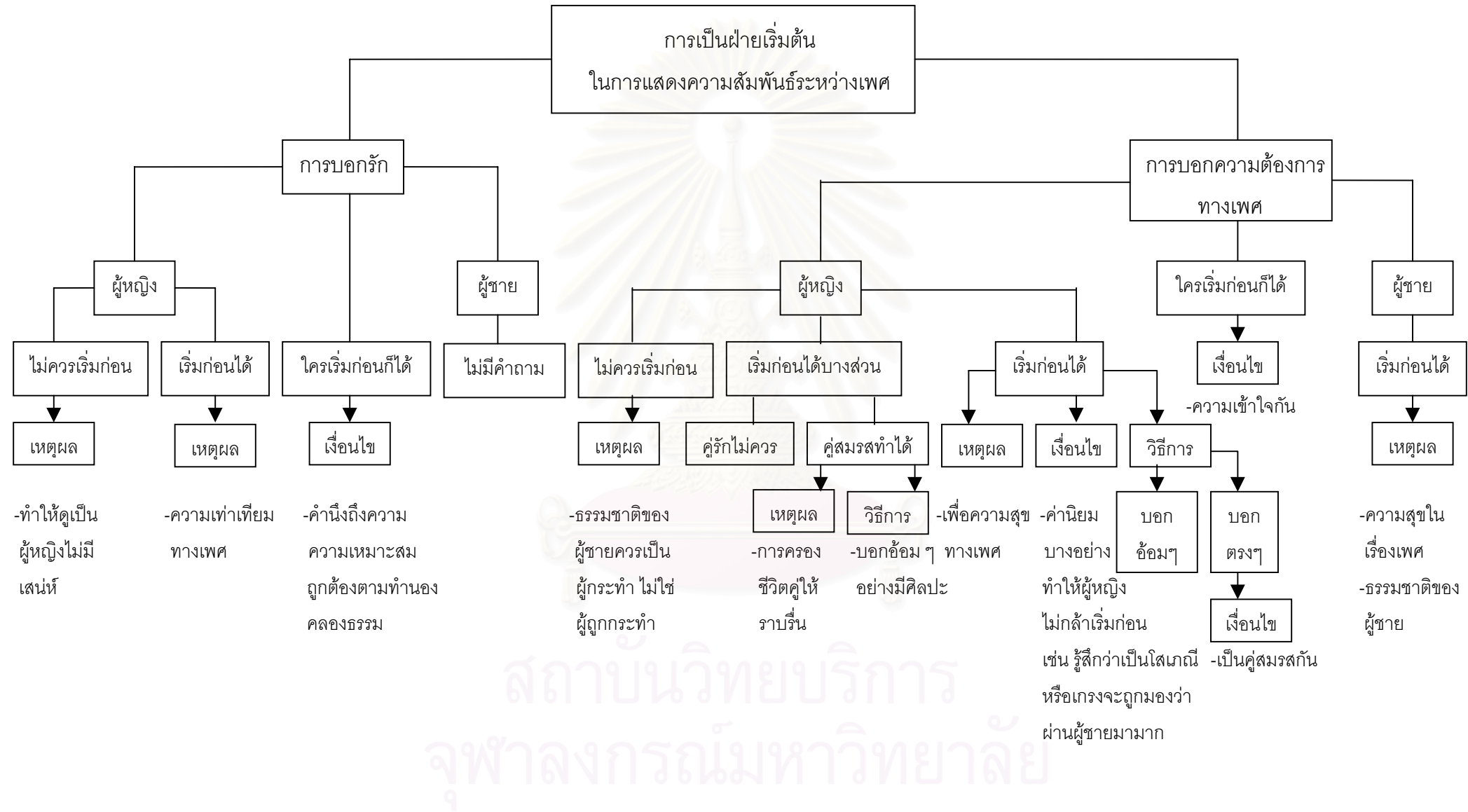
1.2 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศ

- สำหรับผู้หญิง กรณีที่เป็นคู่รักกันเป็นสิ่งที่ไม่สมควร แต่กรณีที่เป็นคู่สมรสกันแล้วสามารถกระทำได้ ทั้งนี้โดยอ้างเรื่องการครองชีวิตคู่ให้ราบรื่น
- ผู้หญิงสามารถบอกความต้องการทางเพศได้ โดยจะถือว่าเป็นผู้หญิงเซ็กซี่ แต่การบอกดังกล่าวต้องแสดงออกเป็นนัย ๆ
- ผู้หญิงควรบอกความต้องการทางเพศของตนอย่างยิ่ง และสามารถบอกแบบตรง ๆ เจาะจงรายละเอียด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องเป็นผู้หญิงที่ผ่านการสมรสแล้ว โดยอ้างเรื่องปัญหาชีวิตคู่

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิเคราะห์ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกความต้องการทางเพศก็คือ ผู้หญิงถูกแบ่งด้วยสถานภาพสมรสโดยผู้หญิงสามารถมีเสรีภาพทางเพศได้ก็ต่อเมื่อแต่งงานแล้วเท่านั้น ทั้งนี้เสรีภาพดังกล่าวก็ไม่ได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อตัวผู้หญิงเองเลย แต่เป็นไปเพื่อรักษาชีวิตคู่ให้ราบรื่น แสดงให้เห็นว่าปัญหาของผู้หญิงถูกมองว่าไม่สำคัญ (Marginal) และตอกย้ำสถาบันการแต่งงานว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

จากการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพแสดงการให้ความหมายในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้น
ในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

จากแผนภาพดังกล่าว สามารถสรุปการให้ความหมายเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้ว่า

1. การให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศมีการแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่

1.1 ลักษณะอนุรักษนิยม คือแนวคิดที่เห็นว่าผู้หญิงไม่ควรเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

1.2 ลักษณะปฏิรูป คือแนวคิดที่เห็นว่าใครจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนก็ได้ ผู้หญิงมีเสรีภาพในการเป็นฝ่ายเริ่มต้นมากขึ้น แต่การแสดงออกของผู้หญิงก็มักจะมีเงื่อนไขกำกับอยู่ด้วยเสมอ โดยอ้างเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ

1.3 ลักษณะก้าวหน้า คือแนวคิดที่เห็นว่าผู้หญิงสามารถเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น การให้ความหมายในแต่ละลักษณะก็สะท้อนให้เห็นถึงมาตรฐานซ้อน (Double Standard) กล่าวคือ การกระทำที่ผู้หญิงสามารถเป็นฝ่ายเริ่มก่อนได้ต้องกระทำไปแบบมีเงื่อนไข ได้แก่ ต้องผ่านการสมรสแล้วเท่านั้น ต้องไม่ทำให้ตนเองและคนอื่นเดือดร้อน และต้องไม่มีเรื่องเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้หญิงจึงจะมีเสรีภาพทางเพศในการเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนได้ ในขณะที่ผู้ชายไม่มีการสร้างเงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้ขึ้นมาเลย

2. ในระดับการบอกรักจะเห็นว่าคำถามทั้งหมดมาจากฝ่ายหญิง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงยังมองว่าการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักก่อนเป็นสิ่งไม่สมควร จึงต้องการคำปรึกษาเพิ่มเติม ในขณะที่ไม่มีคำถามเกี่ยวกับประเด็นนี้จากผู้ชายเลย เพราะการกระทำดังกล่าวได้รับการยอมรับในสังคมว่าผู้ชายสามารถกระทำได้โดยไม่มีปัญหา แต่อย่างไรก็ตาม คำถามเกี่ยวกับประเด็นนี้ในสื่อต่าง ๆ ก็ปรากฏน้อยมาก ซึ่งน่าจะแสดงให้เห็นว่า ในสังคมปัจจุบันนี้ผู้หญิงมีความกล้าที่จะตัดสินใจเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการบอกรักได้โดยเสรี โดยไม่คิดว่าเป็นเรื่องไม่สมควรกระทำดังเช่นสมัยก่อน

3. ในระดับการบอกความต้องการทางเพศ การให้ความหมายมีการแบ่งเป็น 3 ลักษณะดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ ลักษณะอนุรักษ์เห็นว่าผู้หญิงไม่ควรเริ่มก่อน เพราะโดยธรรมชาติแล้วผู้ชายควรเป็นฝ่ายเริ่มก่อน แต่ลักษณะปฏิรูปก็เห็นว่าผู้หญิงสามารถเป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนได้บางส่วน นั่นคือ สามารถกระทำได้หากเป็นคู่สมรสกัน แต่ถ้าเป็นเพียงคู่รักไม่สมควรกระทำ ทั้งนี้โดยอ้างเรื่องการครองชีวิตคู่ให้ราบรื่น แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงถูกแบ่งด้วยสถานภาพสมรส แต่ผู้ชายไม่ต้อง และมีความหมายว่าเรื่องเซ็กส์มีความสำคัญสำหรับชีวิตคู่ ไม่ใช่ชีวิตโสด ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการที่ผู้หญิงสามารถบอกความต้องการทางเพศของตนเองได้นั้น ไม่ได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของตัวเองเลย แต่มักถูกอ้างเหตุผลเรื่องการครองชีวิตคู่ให้ราบรื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัญหาของผู้หญิงถูกมองว่าไม่สำคัญ และตอกย้ำว่าสถาบันการแต่งงานเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้หญิง ดังนั้น ผู้หญิงจึงต้องพยายามรักษาสถานภาพนี้ไว้ให้ดีที่สุด นอกจากนี้ ยังมีการให้ความหมายในลักษณะก้าวหน้าที่เห็นว่าผู้หญิงควรบอกความต้องการทางเพศของตนเองได้ และสามารถบอกได้ตรง ๆ เจาะจงรายละเอียดแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงเริ่มมีอำนาจในการแสดงออกเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศมากขึ้น

2. การสื่อสารทางเพศ

จากการวิเคราะห์ที่พบพบว่า สื่อมวลชนไทยแต่ละประเภทมีการให้ความหมายเกี่ยวกับประเด็นนี้ออกเป็นหลายระดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

- ผู้หญิงไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส โดยอ้างเรื่องคุณค่าของผู้หญิงคือพรหมจารี การชิงสุกก่อนห่ามมีโทษมากกว่าคุณ และผู้หญิงที่รักษาวงศ์วงศ์ตนจะมีคุณค่าในสายตาคนอื่น
- ผู้หญิงอาจจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ ทั้งนี้โดยอ้างว่าเป็นธรรมชาติของความรักและความเท่าเทียมในความเป็นมนุษย์ แต่ควรรอเวลาที่เหมาะสมและมีการป้องกัน ทั้งการป้องกันโรคและการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
- ผู้ชายมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ โดยอ้างว่าเป็นธรรมชาติของผู้ชายและหน้าที่ในการขยายเผ่าพันธุ์ แต่ทั้งนี้ต้องมีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

- ผู้หญิงและผู้ชายอาจจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ แต่ต้องดูความเหมาะสมในเรื่องของวัย คือ ต้องไม่อยู่ในวัยเรียน ดังนั้น ถ้ายังอยู่ในวัยเรียนก็มีคู่รักได้ แต่ต้องไม่มีเพศสัมพันธ์กัน

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิเคราะห์ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสก็คือ คำถามส่วนใหญ่ถามมาจากฝ่ายหญิง แสดงให้เห็นว่าปัญหานี้เป็นปัญหาเฉพาะของผู้หญิงฝ่ายเดียว ในขณะที่ผู้ชายไม่ต้องรับผิดชอบเลย นอกจากนี้จะสังเกตเห็นว่าผู้ชายถูกจำกัดเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเพียงเรื่องวัย คือต้องไม่อยู่ในวัยเรียน ในขณะที่ผู้หญิงนั้นนอกจากจะถูกจำกัดด้วยเหตุผลเดียวกันนี้แล้ว ยังต้องถูกจำกัดด้วยข้อเสียเปรียบด้านสรีระ และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการกำหนดเป็นมาตรฐานซ้อน (Double Standard) ในสังคมไทย

2.2 การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

- ผู้หญิงไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส โดยอ้างว่าผู้หญิงที่มีสามีมากกว่า 1 คนถือเป็นหญิงโสด หญิงชู้ และเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรม
- ผู้หญิงอาจจะคิดชอบหรือรักคนที่มิใช่เจ้าของได้ แต่ห้ามกระทำในขั้นการมีเพศสัมพันธ์กัน โดยอ้างเรื่องการไม่สร้างความเดือดร้อนให้ครอบครัวคนอื่น
- ผู้ชายสามารถมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้ โดยอ้างเรื่องวัยหรือนิสัยส่วนตัวที่รักสนุก อิทธิพลของฮอร์โมนเพศชาย และการทำหน้าที่ในการเจริญเผ่าพันธุ์

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิเคราะห์ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสก็คือ ผู้ชายที่ถามเข้ามาเกี่ยวกับประเด็นนี้จะเป็นระดับที่มีความสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่นมากกว่า 2 คนขึ้นไป นั่นคือ การที่จะมีผู้หญิงอีกคนของผู้ชายที่แต่งงานแล้วนั้นไม่ถือว่าเป็นปัญหา แต่จะเริ่มเป็นปัญหาในระดับที่มากกว่า 2 คน ซึ่งได้แก่ “การสวิงกิ้ง” แต่สำหรับผู้หญิงแล้ว การที่จะมีผู้ชายคนใหม่ได้ต้องหย่าขาดกับสามีเก่าแล้วเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงยังคงต้องยึดคติ “ผัวเดียว เมียเดียว” ในขณะที่ผู้ชายไม่จำเป็นต้องยึดถือ

จากการให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปเป็นแผนภาพ ดังนี้

จากแผนภาพดังกล่าว สามารถสรุปความหมายในประเด็นเรื่องการล่าสอนทางเพศได้ว่า

1. การให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในประเด็นเรื่องการล่าสอนทางเพศ มีการแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1.1 ลักษณะอนุรักษ เห็นว่าผู้หญิงไม่ควรมีพฤติกรรมในการล่าสอนทางเพศ

1.2 ลักษณะปฏิรูป เห็นว่าผู้หญิงน่าจะมีสิทธิในการตัดสินใจที่จะมี หรือไม่มีเพศสัมพันธ์ได้ หากมีความพร้อมและมีการป้องกัน

ส่วนการให้ความหมายในประเด็นนี้ของผู้ชาย ยังคงเห็นว่าผู้ชายสามารถมีพฤติกรรมล่าสอนทางเพศได้

2. ในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส การให้ความหมายในลักษณะอนุรักษนิยมเห็นว่าผู้หญิงไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส โดยอ้างเหตุผลเรื่องคุณค่าของผู้หญิงคือ “พรหมจารี” ซึ่งถือว่าเป็นการใช้กลยุทธ์ในการให้คุณค่าแก่พรหมจรรย์ของผู้หญิง แต่การให้ความหมายในลักษณะปฏิรูปเห็นว่าผู้หญิงน่าจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ โดยอ้างเรื่องความเท่าเทียมในความเป็นมนุษย์ โดยใช้กลยุทธ์ในการแยก “ความบริสุทธิ์” ออกจาก “ความดี” และแยก “ความรัก” ออกจาก “เซ็กซ์” พร้อมทั้งให้คุณค่าแก่พรหมจรรย์ลดลงและให้คุณค่าแก่ความรักมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การกระทำดังกล่าวจะกระทำแบบมีเงื่อนไข นั่นคือ ต้องรอเวลาที่เหมาะสม (ไม่อยู่ในวัยเรียน) ต้องมีการป้องกัน ทั้งโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ซึ่งถือว่าคุณหญิงต้องมีการป้องกัน 2 ด้าน คือ ป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาสังคม หากเกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ขึ้นมา แต่สำหรับผู้ชายนั้นสามารถมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสได้ เพราะเป็นธรรมชาติของผู้ชาย และอ้างเรื่องหน้าที่ในการขยายเผ่าพันธุ์ ทำให้พฤติกรรมดังกล่าวของผู้ชายมีความถูกต้องชอบธรรม แต่ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวจะต้องมีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งถือว่าผู้ชายเพียงแคร์รับผิดชอบต่อตนเองเท่านั้น

3. ในประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส สำหรับผู้หญิงยังคงมีเพียงแนวคิดเดียวคือแนวคิดในเชิงอนุรักษ ที่เห็นว่าผู้หญิงไม่ควรมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส โดยอ้างเรื่อง “ศีลธรรม” และ “ความเป็นหญิงดี / หญิงไม่ดี” ที่ทำให้ผู้หญิงต้องยึดคติ “ผัวเดียว เมียเดียว” อย่าง

เคร่งครัด โดยใช้กลยุทธ์แยก “ความรัก” ออกจาก “ความถูกต้อง” นั่นคือ ผู้หญิงสามารถคิดชอบหรือรักคนมีเจ้าของได้ แต่ถ้าจะให้ความสัมพันธ์เลยไปจนถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์กันนั้นเป็นสิ่งที่ “ไม่ถูกต้อง” ในขณะที่ผู้ชายสามารถมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสได้ โดยใช้กลยุทธ์ในการแยก “ความรัก” ออกจาก “เซ็กซ์” นั่นคือ ถึงแม้ผู้ชายจะมีเซ็กซ์กับผู้หญิงที่ไม่ใช่ภรรยา พฤติกรรมนั้นก็ได้รับการให้อภัย ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมดังกล่าวไม่ได้เกิดจากความรัก และในความเป็นจริงแล้วผู้ชายก็ยังคงรักภรรยาของตนเองอยู่

จากสิ่งนี้วาทกรรมนำเสนอออกมาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องเสรีภาพทางเพศดังกล่าว ได้นำมาสู่การกำหนดเป็นอัตลักษณ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในสังคม ดังนี้

1. ผู้ชายต้องเป็นฝ่ายเสนอ ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายสนอง
2. ผู้หญิงต้องรักษานวลสงวนตัวและไม่ชิงสุกก่อนห่าม
3. ผู้หญิงต้องซื่อสัตย์และรักเดียวใจเดียว
4. ผู้ชายต้องเจ้าชู้

อัตลักษณ์ดังกล่าวแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในสังคมที่สะท้อนผ่านสื่อมวลชนไทย โดยมีการสร้างเหตุผลประกอบเพื่อให้อัตลักษณ์ดังกล่าวมีความชอบธรรม อันได้แก่ การยกเอาวาทกรรมต่าง ๆ ที่ปฏิบัติอยู่ในสังคมขึ้นมาอ้าง และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของบุคคลที่ร่วมทำการสื่อสาร ในการตอบปัญหาทางเพศผ่านสื่อมวลชนไทยพบว่า มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ถามและกลุ่มผู้ตอบ ซึ่งลักษณะการสื่อสารของบุคคลทั้งสองกลุ่มนี้ทำให้เกิดลักษณะของความสัมพันธ์ ดังนี้

1. ผู้ใหญ่เท่านั้นจึงจะมีสิทธิ์สั่งสอนเด็ก เห็นได้จากการที่ผู้ตอบปัญหาทางเพศต้องเป็นบุคคลวัยผู้ใหญ่ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็ตาม ทั้งนี้ทำให้ลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งสองกลุ่มมีความไม่เท่าเทียมกัน
2. ผู้หญิงเป็นผู้ไม่รู้เรื่องเพศ เห็นได้จากการที่คำถามส่วนใหญ่มาจากผู้หญิง แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าผู้ชายไม่มีปัญหาเรื่องเพศ แต่ผู้หญิงถูกคาดหวังจากสังคมว่าเป็นผู้ไม่รู้เรื่องเพศ ดังนั้นจึงกล้าที่จะถามในสิ่งที่ตัวเองไม่รู้ ในขณะที่ผู้ชายจะถูกคาดหวังว่ารู้เรื่องเพศดีอยู่แล้ว ดังนั้นการถามปัญหาเรื่องเพศจึงไม่ใช่ลักษณะของผู้ชาย

3. แพทย์เป็นผู้มีอำนาจในการพูดเรื่องเพศ เห็นได้จากการที่ผู้ตอบปัญหาโดยส่วนใหญ่ตั้งแต่เริ่มมีการตอบปัญหาทางเพศ ล้วนเป็นแพทย์ทั้งสิ้น ทั้งนี้โดยเป็นเรื่องเพศในเชิงวิชาการ แต่ในปัจจุบันเริ่มมีผู้หญิงเข้ามาตอบปัญหาเรื่องเพศ ซึ่งลักษณะการตอบของผู้หญิงจะเป็นลักษณะของปัญหาชีวิต หรือปัญหาครอบครัว มากกว่าที่จะเป็นการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา

ทั้งนี้ ลักษณะของความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นการประกอบสร้างขึ้นจากสถาบันสื่อมวลชน แต่สำหรับลักษณะของความสัมพันธ์ในสื่อใหม่หรือสื่ออินเทอร์เน็ตพบว่า มีลักษณะของความเสมอภาคกันมากกว่า ทั้งนี้ด้วยคุณลักษณะที่แตกต่างกันของตัวสื่อ กล่าวคือ สื่ออินเทอร์เน็ตไม่ถูกควบคุมจากอำนาจรัฐ หรืออำนาจในด้านเศรษฐกิจได้โดยตรง ทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตมีการนำเสนอเนื้อหาได้อย่างเสรี โดยเฉพาะการนำเสนอเนื้อหาเรื่องเพศในสื่ออินเทอร์เน็ตมีความหลากหลายและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ บุคคลที่ทำการตอบปัญหาหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องเพศก็ไม่จำเป็นต้องเป็นแพทย์ ดังที่สื่อมวลชนประกอบสร้างขึ้น ทำให้อำนาจในการพูดเรื่องเพศไม่ได้ตกอยู่ในมือแพทย์เพียงกลุ่มเดียว

● กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย

จากการศึกษากระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย ด้วยการวิเคราะห์จากมิติด้านปฏิบัติการทางวาทกรรม และมิติด้านปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่า มิติทั้งสองส่วนดังกล่าวมีปฏิสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กับมิติของตัวบทในลักษณะที่ว่าจะเลือกวาทกรรมแบบใดขึ้นมาตอบ ดังนี้

1. ปฏิบัติการทางวาทกรรม

การวิเคราะห์ปฏิบัติการทางวาทกรรมสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างตัวบท (Text Production) ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ส่วน ดังนี้

- 1.1 ผู้นำเสนอตัวบท
- 1.2 การคัดเลือกคำถาม
- 1.3 รูปแบบการสื่อสาร
- 1.4 กลุ่มเป้าหมาย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำเสนอตัวบทมีส่วนสำคัญอย่างมากในการสร้างความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ ทั้งนี้เพราะการตอบปัญหาทางเพศจะใช้คุณลักษณะของตัวผู้ตอบเป็นสำคัญ ดังนั้นหากผู้ตอบมีคุณลักษณะในเรื่องความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ การตอบคำถามก็จะทำให้เกิดความไม่เสมอภาคด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า ผู้นำเสนอตัวบทจะมีสถานภาพเป็นแพทย์และเป็นผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นว่าแพทย์หรือผู้ชายเป็นผู้มีอำนาจในการพูดเรื่องเพศ ดังนั้น การตอบปัญหาทางเพศจึงต้องให้แพทย์เป็นผู้ตอบ สำหรับกลุ่มผู้ตอบอีกลักษณะหนึ่งคือ ผู้หญิง ซึ่งต้องมีลักษณะสำคัญคือต้องมีวุฒิหรือที่เรียกว่าผ่านประสบการณ์ชีวิตมามาก จึงจะทำหน้าที่นี้ได้ นอกจากนี้ยังต้องมีลักษณะของความเป็น “ผู้รู้” ในเรื่องเพศศึกษา ซึ่งจากการที่สถานภาพของผู้ตอบเป็นแพทย์หรือผู้มีประสบการณ์ได้ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ ทำให้ผู้รับสารพร้อมน้อมรับวาทกรรมที่สร้างขึ้นมานำไปปฏิบัติตามได้

สำหรับการคัดเลือกคำถามเกิดขึ้นเนื่องจากข้อจำกัดในการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ ที่ไม่สามารถนำเสนอประเด็นคำถามได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงต้องมีการคัดเลือกคำถาม ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามีเกณฑ์ในการคัดเลือก อันประกอบไปด้วย เกณฑ์ด้านตัวบุคคล เกณฑ์ด้านสื่อ และเกณฑ์ด้านบริบททางสังคม

สำหรับเกณฑ์ด้านตัวบุคคลได้แก่ ตัวผู้นำเสนอตัวบทและตัวผู้ผลิตสื่อ ที่มีส่วนในการคัดเลือกคำถามโดยตรง ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า เกณฑ์ด้านตัวบุคคลดังกล่าวมีความเป็นอัตวิสัยค่อนข้างสูง ขึ้นอยู่กับความพอใจหรือความต้องการของตัวผู้ผลิตเองว่าจะเลือกหยิบคำถามไหนมาตอบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นการเลือกประกอบสร้างความจริง โดยอนุมานได้ว่าคำถามที่ได้รับคัดเลือกมาตอบจะต้องเป็นคำถามที่อยู่ในกระแสความสนใจของสังคม หรือเป็นคำถามที่ยังเป็นปัญหาในสังคมและจำเป็นต้องได้รับการตอบที่ถูกต้องเหมาะสม

สำหรับเกณฑ์ด้านตัวสื่อ ได้แก่ เศรษฐกิจของสื่อ ข้อจำกัดของสื่อ ความแปลกใหม่และความน่าสนใจ ซึ่งในแต่ละประเด็นมีส่วนในการกำหนดเนื้อหาที่จะนำเสนอผ่านสื่อมวลชน นั่นคือเศรษฐกิจของสื่อ ทำให้กลุ่มผู้สนับสนุนรายการมีส่วนสำคัญในการกำหนดประเด็นที่จะนำมาตอบในการตอบปัญหาทางเพศ ข้อจำกัดของสื่อเรื่องเวลาและพื้นที่ และการควบคุมเนื้อหาของสื่อทำให้เกิดกระบวนการคัดเลือกคำถามมากขึ้น โดยคำถามที่เลือกมาตอบจะต้องเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ และต้องไม่มีความหยาบคายหรือล่อแหลมเกินไป นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาเรื่องความแปลกใหม่และความน่าสนใจ ของคำถามอีกด้วย เพื่อให้รายการมีความน่าสนใจ

สำหรับเกณฑ์ด้านบริบททางสังคมมีส่วนในการคัดเลือกคำถามเช่นกัน นั่นคือจะต้องมีการคัดเลือกคำถามให้สอดคล้องกับกระแสความสนใจของสังคม และต้องไม่นำเสนอประเด็นคำถามที่มีความขัดแย้งกับบรรทัดฐานทางสังคม

ส่วนรูปแบบของการสื่อสารนั้น ก็มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ นั่นคือ รูปแบบการสื่อสารทางเดียวจะเป็นการบรรยายหรือให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา ส่วนรูปแบบการสื่อสารสองทางจะเป็นการพูดคุย การสัมภาษณ์ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่เนื้อหาของสื่อเป็นการตอบปัญหาทางเพศ ซึ่งเป็นเรื่องที่คนทั่วไปเข้าใจว่าเป็นเรื่องสกปรก ลามก อนาจาร น่าอับอาย ไม่สมควรนำมาพูดกันอย่างเปิดเผย จึงทำให้การตอบปัญหาทางเพศส่วนใหญ่ยังเป็นการสื่อสารทางเดียว โดยมีกลุ่มผู้มีอำนาจเพียงกลุ่มเดียวที่สามารถพูดเรื่องเพศไปสู่คนส่วนใหญ่ได้ นั่นก็คือ กลุ่มแพทย์

ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมายก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อเนื้อหา โดยผู้ผลิตจะต้องผลิตเนื้อหาให้สัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย จึงจะได้รับความสนใจ และการที่สื่อแต่ละประเภทได้เลือกที่จะเน้นกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า

1. สื่อเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นต้องได้รับความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้องมากขึ้น
2. ความรู้เรื่องเพศนั้นเป็นเรื่องสำคัญสำหรับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว

ดังนั้น จากการที่การตอบปัญหาทางเพศเน้นกลุ่มเป้าหมายวัยรุ่นและผู้หญิง แสดงให้เห็นว่ากลุ่มบุคคลดังกล่าวถูกประเมินว่าขาดความรู้เรื่องเพศ หรือขาดการแสดงออกในเรื่องเพศที่เหมาะสม และการที่เน้นกลุ่มเป้าหมายผู้ใหญ่และครอบครัวก็แสดงให้เห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ ไม่ใช่ของเด็ก และเรื่องเพศเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับชีวิตคู่ ไม่ใช่ชีวิตโสด

อย่างไรก็ตาม ในสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นกล่าวได้ว่าไม่ได้มีการเน้นกลุ่มเป้าหมายใด ๆ โดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงได้อย่างเสรี

2. ปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม

ในส่วนของปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรมก็มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของสื่อ โดยแบ่งความสัมพันธ์เป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสังคม และระดับสถาบัน ซึ่งในแต่ละระดับสรุปได้ว่า

ปฏิบัติการของสังคมโดยรวมมีส่วนกำหนดแนวความคิดของเนื้อหาสื่อ ในขณะที่เดียวกัน ความแตกต่างของสื่อมวลชนแต่ละประเภทก็ทำให้ขอบเขตในการนำเสนอเนื้อหาแตกต่างกัน และใน ส่วนบริบทของผู้ผลิตสารก็ส่งผลต่อแนวความคิด และการแสดงออกของตัวผู้ผลิตในการตอบ ปัญหาทางเพศ

ในระดับสังคมกล่าวได้ว่า บริบททางสังคมเรื่องการยึดถือผู้ชายเป็นใหญ่ มีผลต่อการ กำหนดแนวคิดของผู้นำเสนอตัวบทให้เป็นไปตามกรอบของสังคมดังกล่าว ส่งผลให้มีการให้ความ หมายเรื่องเสรีภาพทางเพศอย่างไม่เสมอภาคกัน นอกจากนี้ จากการรับอิทธิพลของวัฒนธรรม ตะวันตกก็ทำให้ผู้รับสารมีการเลือกรับสารอย่าง Active มากขึ้น ทำให้ผู้หญิงมีเสรีภาพมากขึ้น แต่การกระทำผิดกรรมต่าง ๆ ก็ต้องกระทำตามกำหนดเงื่อนไขที่เป็นมาตรฐานซ้อน (Double Standard) ทำให้เสรีภาพทางเพศระหว่างผู้หญิงและผู้ชายยังมีความเหลื่อมล้ำกันอยู่

ในระดับสถาบันนั้น ความแตกต่างในเชิงเทคนิคไม่ค่อยมีผลต่อการนำเสนอเนื้อหาเรื่อง เสรีภาพทางเพศ โดยการตอบปัญหาทางเพศส่วนใหญ่จะทำในรูปของการสื่อสารทางเดียว ถึงแม้ ว่าสื่ออื่น ๆ จะเอื้อให้มีการสื่อสารได้สองทางก็ตาม ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่สังคมมองว่าเรื่องเพศ เป็นเรื่องสกปรก น่าอับอาย ไม่สมควรนำมาพูดในที่สาธารณะ ดังนั้น เรื่องเพศโดยส่วนใหญ่ใน สื่อมวลชนจะเป็นการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา ซึ่งลักษณะความชัดเจนหรือความหลากหลายของ เนื้อหาเรื่องเพศก็จะมี ความแตกต่างกันในแต่ละสื่อ ทั้งนี้เนื่องด้วยคุณลักษณะของสื่อแต่ละ ประเภทที่มีความแตกต่างกัน ดังจะพบว่า การนำเสนอเรื่องเพศในสื่อกระจายเสียงมีเป็นจำนวน น้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะความเข้มงวดในการตรวจสอบเนื้อหาของสื่อตนเอง

- **การเปรียบเทียบเนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในสื่อมวลชนไทย**

จากการวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในสื่อมวลชนไทย แต่ละประเภท ทำให้ได้ข้อสรุปว่า เนื้อหาและรูปแบบของวาทกรรมดังกล่าวในแต่ละสื่อมีทั้งส่วนที่ เหมือนและส่วนที่ต่างกัน ดังนี้

การเปรียบเทียบเนื้อหาของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย

สำหรับการเปรียบเทียบเนื้อหาของวาทกรรมในการวิจัยครั้งนี้ ทำการวิเคราะห์จากลักษณะการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย เพื่อดูความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศในแต่ละสื่อ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อสิ่งพิมพ์ มีความก้าวหน้ามากขึ้น ในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กล่าวคือผู้หญิง “อาจจะ” บอกรักและบอกความต้องการทางเพศของตนเองได้ สำหรับประเด็นเรื่องการล่าสอนทางเพศพบว่า ยังมีลักษณะเชิงอนุรักษ์นิยมเป็นส่วนใหญ่ที่เห็นว่าผู้หญิง “ไม่ควร” มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส หรือถ้ามีได้ก็ต้องรู้จักป้องกันตนเอง ส่วนการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้เลย ผู้หญิงยังคงต้องยึดคติ “ผัวเดียว เมียเดียว” ในขณะที่ฝ่ายชายยังเป็นอภิสิทธิ์ชน ที่สามารถกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ โดยไม่เสียหาย และไม่ถูกตำหนิใด ๆ

2. ลักษณะเนื้อหาของสื่อกระจายเสียง มีความก้าวหน้าในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ เช่นเดียวกับสื่อสิ่งพิมพ์ แต่สำหรับประเด็นเรื่องการล่าสอนทางเพศ ทั้งการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส และการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสเป็นสิ่งที่ “ไม่ควรกระทำ” ของผู้หญิง แต่กลับเป็น “สิ่งจำเป็น” ของผู้ชาย ทั้งนี้โดยอ้างเรื่องอิทธิพลของฮอร์โมนเพศชาย ซึ่งเป็นวาทกรรมทางการแพทย์ ดังนั้นสิ่งที่วาทกรรมสร้างขึ้นมาจึงมีความน่าเชื่อถือ และมีความชอบธรรม ส่งผลให้ลักษณะเนื้อหาของเรื่องการล่าสอนทางเพศยังคงลักษณะของการอนุรักษ์ความคิดเดิม ๆ ของสังคมเอาไว้

3. ลักษณะเนื้อหาของเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่ออินเทอร์เน็ต มีความก้าวหน้าในประเด็นเรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ โดยเห็นว่าผู้หญิงก็ “ควร” เป็นฝ่ายเริ่มต้นก่อนได้ ไม่ใช่เรื่องเสียหาย แต่สำหรับประเด็นเรื่องการล่าสอนทางเพศ ก็ยังปรากฏความคิดในเชิงอนุรักษ์นิยมอยู่ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส ปรากฏลักษณะอนุรักษ์นิยมในผู้หญิงอย่างยิ่ง ดังนั้นกล่าวได้ว่า ถึงแม้ตัวสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าไปมาก แต่เนื้อหาของสื่อก็ยังไม่ได้ก้าวหน้าตามไปด้วย แต่ยังคงความคิดในเชิงอนุรักษ์อยู่ ซึ่งเป็นไปตามวาทกรรมกระแสหลักในสังคม

จากการวิเคราะห์ลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ ในแต่ละสื่อดังกล่าว สรุปได้ว่า วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ปรากฏในแต่ละสื่อจะมีเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือ ยังมีเนื้อหาในลักษณะอนุรักษ์มากกว่าลักษณะความก้าวหน้าในเรื่องเสรีภาพทางเพศ ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะของสังคมไทย ที่ยังคงยึดเกณฑ์มาตรฐานซ้อน (Double Standard) ในการประเมินพฤติกรรม ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย

การเปรียบเทียบรูปแบบของวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย

จากการวิเคราะห์รูปแบบของการสื่อสารในสื่อมวลชนไทยแต่ละประเภทพบว่า มีอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทาง ซึ่งรูปแบบของการสื่อสารในทั้ง 2 ลักษณะมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา กล่าวคือ รูปแบบการสื่อสารสองทางทำให้เกิดรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลายและลึกซึ้งกว่าการสื่อสารทางเดียว ดังนั้น รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในสื่อกระจายเสียงจึงมีความหลากหลายมากที่สุด แต่เนื่องจากการควบคุมกำกับเนื้อหาของสื่อก็ทำให้การนำเสนอเนื้อหาเรื่องเพศเป็นไปได้ยากในสื่อกระจายเสียง ดังนั้นจึงต้องนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของ “การตอบปัญหาเกี่ยวกับเพศศึกษา” เป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่สื่ออินเทอร์เน็ตนั้นจะมีความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องเพศมากที่สุด ทั้งนี้เพราะสื่ออินเทอร์เน็ตไม่ถูกจำกัดการนำเสนอเนื้อหาจากภาครัฐ อีกทั้งไม่จำเป็นต้องอาศัยองค์กรใหญ่ ๆ ในการผลิตเนื้อหา ดังนั้น การทำการสื่อสารบนสื่ออินเทอร์เน็ตจึงมีความเสรีมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อกระจายเสียง

ในประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสาร และลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ พบว่า รูปแบบการสื่อสารทางเดียวนั้น มีผลต่อลักษณะความก้าวหน้าของเนื้อหาเรื่องเสรีภาพทางเพศ โดยขึ้นอยู่กับอิทธิพลของผู้ส่งสารเป็นตัวสำคัญว่าผู้ส่งสารจะมีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพทางเพศอย่างไร ก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะนำเสนอแนวความคิดเช่นเดียวกันนั้นไปในการตอบปัญหาทางเพศ และโดยเหตุที่ผู้ส่งสารจะไม่สามารถประเมินได้ว่าผู้รับจะมีปฏิกิริยาตอบกลับอย่างไรต่อประเด็นดังกล่าว รวมถึงการที่ผู้ส่งสารไม่อาจซักถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในกรณีที่มีข้อมูลไม่ชัดเจน ดังนั้น จึงทำให้ผู้ส่งสารไม่สามารถรับรู้สภาพความเป็นจริงของปัญหาได้ว่าความจริงแล้วผู้หญิงถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพทางเพศอย่างไร ก็ทำให้ผู้ส่งสารยังคงถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็นวัฒนธรรมกระแสหลักต่อไป ดังนั้น รูปแบบการสื่อสารทางเดียวจึงเอื้อต่อการที่เนื้อหาจะมีความเป็นอนุรักษ์นิยมมากกว่าลักษณะความก้าวหน้า

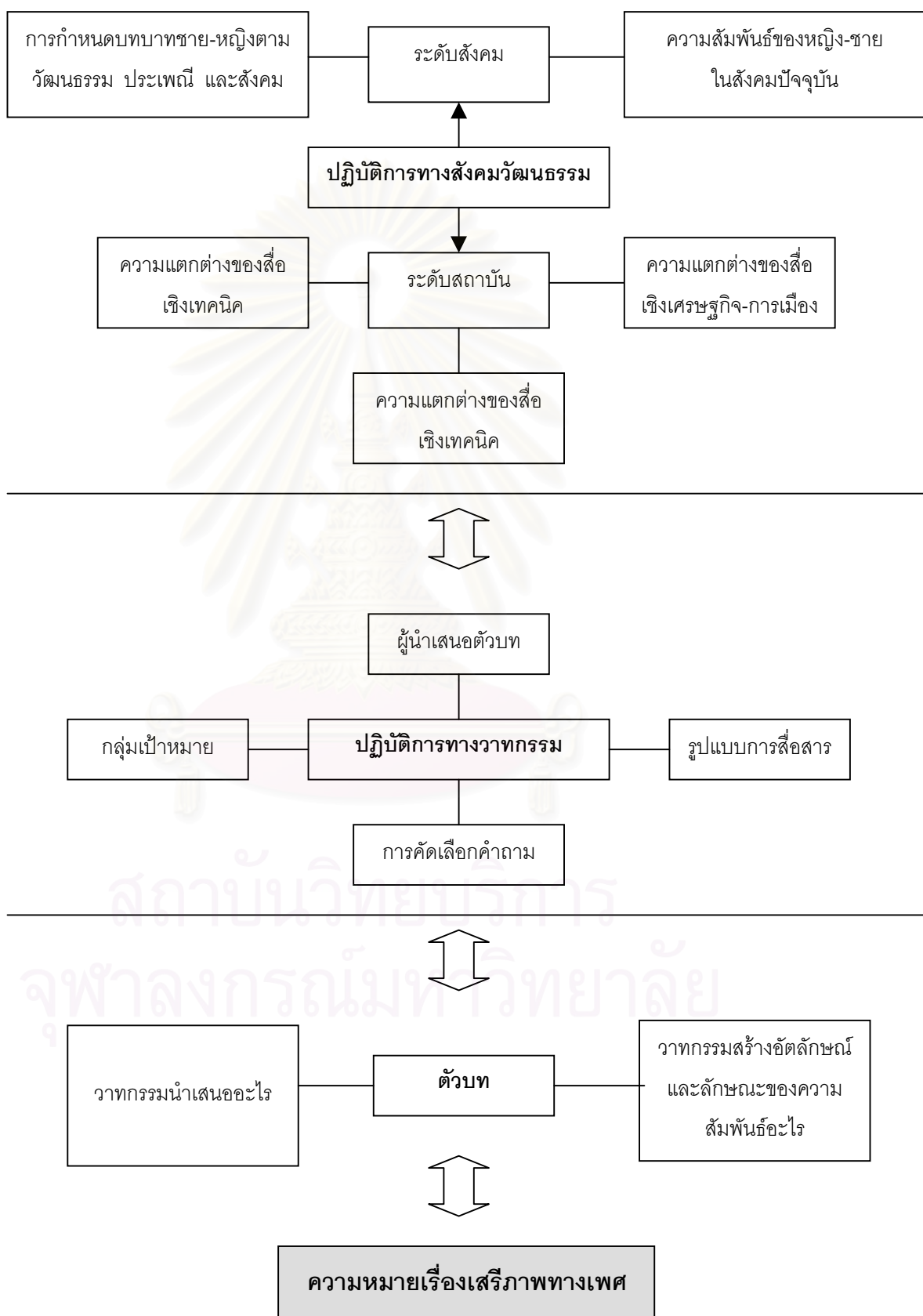
จากการวิเคราะห์รูปแบบของการสื่อสารในสื่อมวลชนไทยสรุปได้ว่า วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ปรากฏในแต่ละสื่อจะมีความแตกต่างกันในแต่ละสื่อ อันเนื่องมาจากคุณลักษณะของสื่อที่ต่างกัน ทั้งความแตกต่างในเชิงเทคนิค ความแตกต่างในเชิงเศรษฐกิจ-การเมือง และความแตกต่างในเชิงวัฒนธรรม

จากการวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทยพบว่า การให้ความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างวาทกรรม ทั้งในปฏิบัติการทางวาทกรรม และปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งจะสรุปเป็นแผนภาพ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพแสดงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความหมายเรื่องเสรีภาพทางเพศ
และกระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย

อภิปรายผล

จากการสรุปผลในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาถึงความสัมพันธ์กับกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ และกระบวนการสร้างวาทกรรมดังกล่าวในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย เพื่อชี้ให้เห็นว่าวาทกรรมดังกล่าวมีการประกอบสร้างเกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพทางเพศอย่างไร

ผู้วิจัยจะได้อภิปรายโดยกำหนดเป็นประเด็นคำถาม และหาคำตอบจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีมาตอบคำถามดังกล่าว ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. พื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัว (Public / Private Space)

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ การตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย ได้ทำให้ผู้วิจัยเกิดคำถามว่า ทำไมคนจึงกล้าเขียนจดหมายหรือติดต่อเข้ามาเพื่อถามปัญหาทางเพศ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัว (Private Space) และเป็นเรื่องที่ไม่สมควรแก่การเปิดเผยสู่พื้นที่สาธารณะ (Public Space) ดังเช่นสื่อมวลชน

ตามความเห็นของผู้วิจัย ผู้วิจัยคิดว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นได้เพราะพื้นที่สาธารณะดังกล่าวยังสามารถรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้ถามเอาไว้ได้ ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

ก.) การใช้นามแฝง หรือที่ Foucault ใช้คำว่า “author's name” : ด้วยวิธีการนี้ผู้ถามจะสามารถรักษาความเป็นส่วนตัวของตนเองไว้ได้ โดยที่ทั้งผู้ตอบและผู้รับสารคนอื่น ๆ จะไม่ทราบว่าผู้ถามคือใคร นอกจากนี้ผู้ถามยังสามารถกำหนดอัตลักษณ์ของตนเองได้จากการใช้นามแฝงดังกล่าว เช่น สาวเช็กซี หนุ่มรักสนุก ผู้หญิงไร้ความสุข ผู้ชายอภัพเช็กซี เป็นต้น ทั้งนี้เราจะพบกับวิธีการนี้มากในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออินเทอร์เน็ต

ข.) ลักษณะของสื่อมวลชน : ด้วยลักษณะของสื่อมวลชนที่เป็นการติดต่อระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารได้โดยผ่านสื่อ ดังนั้น ทั้งสองฝ่ายจึงไม่จำเป็นต้องติดต่อกันโดยตรง ผู้ตอบและผู้รับสารคนอื่น ๆ ก็ไม่สามารถจำลองมือจากจดหมายหรือน้ำเสียงทางโทรศัพท์ได้ ดังนั้น ผู้ถามจึงยังรักษาความเป็นส่วนตัวของตนเองไว้ได้

นอกจากนี้ สำหรับการสนทนาทางอินเทอร์เน็ตยังให้อิสระแก่ผู้สนทนาอย่างเต็มที่ เพราะเป็นการสนทนาผ่านสื่อกลางที่ปกปิดความเป็นตัวตนที่แท้จริงของผู้สนทนา จึงเปิดโอกาสให้ผู้สนทนาแต่ละคนพูดคุยเรื่องเพศกันได้อย่างอิสระ ไม่มีกฎระเบียบของสังคมภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้อง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ถึงแม้เรื่องเพศจะเป็นเรื่องควรปกปิด แต่ก็สามารถนำเสนอสู่สาธารณชนได้ โดยมีข้อแม้ว่าจะต้องรักษาความเป็นส่วนตัวเอาไว้ให้ได้

2. บุคคลแปลกหน้าและบุคคลใกล้ชิด (Stranger / Intimate Person)

คำถามต่อมาก็เกี่ยวเนื่องกับประเด็นเรื่องเพศอีกเช่นกัน นั่นคือ ทำไมคนจึงเลือกที่จะปรึกษาปัญหาทางเพศกับบุคคลแปลกหน้า แทนที่จะปรึกษากับบุคคลใกล้ชิด ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ดังนี้

ก.) ลักษณะของคำถาม : เนื่องจากคำถามเรื่องเพศเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานทางสังคม โดยเฉพาะหากเป็นเรื่องที่หมิ่นเหม่ต่อศีลธรรม เช่น การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส ก็ทำให้ผู้ถามกลัวการถูกประณามจากสังคม ดังนั้น จึงเขียนมาถามคนแปลกหน้าซึ่งเป็นผู้ที่คาดหวังในตัวเขาน้อยกว่าบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อ แม่ ครู เพื่อน เป็นต้น ทั้งนี้เป็นดังที่ ไสลทิพย์ จารุภูมิ (2532 : 153) กล่าวว่า

“ข้อความในจดหมายที่เขียนมา ส่วนใหญ่ก็เป็นปัญหาชีวิตรัก หรือปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศอันเป็นเรื่องละเอียดอ่อนมาก ปัญหาเหล่านี้เป็น เรื่องส่วนตัว เขามาก ๆ ซึ่งไม่สามารถเปิดเผยให้เพื่อนสนิทรับรู้ได้ ด้วยเกรงว่าความลับจะถูกเปิดเผยในหมู่คนรู้จักและอาจได้รับคำซุบซิบนินทาตามมา อีกทั้งก็เป็นปัญหาที่ไม่สามารถนำไปปรึกษาญาติผู้ใหญ่เนื่องจากกรอบความคิดของผู้ที่สูงวัยกว่านั้นแตกต่างจากกรอบความคิดของตน ผู้คนส่วนมากจึงนิยมหาทางออกด้วยการเขียนจดหมายถึงคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตมากกว่า เพราะต่างก็ไม่รู้จักกัน ไม่ต้องเปิดเผยตัวเอง และความลับก็ยังคงเป็นความลับ”

ในสื่ออินเทอร์เน็ตเราจะเห็นได้อย่างชัดเจนถึงประเด็นเรื่องความคาดหวังของสังคม ว่าเป็นไปได้ไม่น้อยมากในสื่อนี้ เพราะที่นี้เป็นโลกเสมือนจริงของคอมพิวเตอร์ที่ทุกคนเท่าเทียมกันหมด ผู้สนทนาแต่ละคนสามารถเป็นตัวของตัวเองได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะละเมิดกฎระเบียบ หรือความ

คาดหวังทางสังคมที่โดยปกติแล้วจะมีอิทธิพลในปฏิบัติการทางสังคมของมนุษย์ เพราะตัวมนุษย์ ถูกหล่อหลอมไว้ด้วยบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ข.) ลักษณะของผู้ตอบ : ดังได้วิเคราะห์มาแล้วว่า ผู้ตอบโดยส่วนใหญ่มีลักษณะร่วมกันคือ ต้องเป็นผู้มีความรู้ โดยเฉพาะความรู้เรื่องเพศศึกษา ที่จะสามารถให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้อง มีความเป็นผู้ใหญ่ซึ่งทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ยังต้องเป็นคนที่รู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอีกด้วย ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของตรีนุช วีระเวสส์ (2539 : 88) ที่สำรวจความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเพศชายและเพศหญิงที่ฟังรายการวิทยุกระจายเสียง อายุ 15-30 ปี ในประเด็นเรื่องคุณสมบัติของผู้ดำเนินรายการ ซึ่งบุคคลทั้งสองเพศมีความคิดเห็นตรงกันว่า ต้องมีความรู้เรื่องเพศศึกษา มีความเป็นกันเองและมีความน่าเชื่อถือ และเป็นคนจริงใจและมีวาทศิลป์ ด้วยเหตุนี้ ผู้ถามจึงให้ความไว้วางใจผู้ตอบ และคิดว่าพวกเขาจะได้รับคำแนะนำและกำลังใจที่ดี มากกว่าการถามบุคคลใกล้ชิด ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกประณาม

3. เพศสภาวะกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (Power Relation and Gender)

เกี่ยวกับประเด็นนี้ ผู้วิจัยจะพิจารณาถึงผู้ทำการสื่อสารในการตอบปัญหาทางเพศทั้งสองฝ่าย ได้แก่ ผู้ถามและผู้ตอบ ว่าเป็นเพศใด และความเป็นเพศดังกล่าวสะท้อนถึงความสัมพันธ์ทางอำนาจเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างไร

จากการวิเคราะห์ด้วยทที่ผ่านมาพบว่า ผู้ที่เขียนจดหมายเข้ามาปรึกษาปัญหาทางเพศส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจวิเคราะห์ว่าเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ผู้วิจัยได้พยายามหาคำตอบให้กับปรากฏการณ์ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ก.) วาทกรรมเรื่องเพศโดยส่วนใหญ่ถูกกำหนดขึ้นโดยผู้ชาย: อันเนื่องมาจากลักษณะสังคมแบบถือระบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ดังนั้น กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมรวมถึงกฎเกณฑ์ในเรื่องเพศจึงกำหนดให้ผู้ชายได้เปรียบกว่าผู้หญิงในสถานการณ์ต่าง ๆ และเป็นผู้นำในเรื่องเพศ ดังนั้น ประเด็นต่าง ๆ เรื่องการเป็นฝ่ายเริ่มต้นในความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส และการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส จึงไม่เป็นปัญหาสำหรับผู้ชายเลย

ข.) ความคาดหวังของสังคมต่อผู้ชาย : ผู้ชายถูกคาดหวังว่าจะต้องมีความรู้เรื่องเพศเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ทั้งนี้เพราะผู้ชายได้รับโอกาสให้มีการพูดคุยและแสดงออกในเรื่องเพศมาก

กว่าผู้หญิง ดังนั้น ในการถามปัญหาทางเพศอันเป็นการแสดงออกถึงความไม่รู้ จึงถูกถือว่าเป็นพฤติกรรมของผู้หญิงมากกว่า ดังนั้น ถ้าหากผู้ชายกระทำพฤติกรรมดังกล่าวจะถือว่าเป็นเรื่องน่าอับอาย ดังนั้น ผู้ชายจึงไม่ค่อยถามเข้ามาเกี่ยวกับปัญหาทางเพศ

ในทางตรงกันข้าม เราจะพบว่าผู้ตอบโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย และเป็นแพทย์ จากปรากฏการณ์นี้ได้แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ดังนี้

ก.) ผู้ชายเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องเพศเป็นอย่างดี เนื่องจากเขาเป็นผู้สร้างวาทกรรมต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องเพศขึ้นมาเอง ดังนั้น ถ้าให้ผู้ชายตอบจะดูน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ สังคมไทยยังไม่อนุญาตให้ผู้หญิงพูดคุยเรื่องเพศกันได้อย่างถือเป็นเรื่องธรรมดา ดังนั้น การที่ผู้หญิงจะมาพูดเรื่องเพศจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากในสังคมไทย ดังที่ “ทวนทน” (สัมภาษณ์วันที่ 17 สิงหาคม 2545) กล่าวว่า

“การที่ผู้หญิงจะพูดคุยเรื่องเพศยังเป็นสิ่งที่ไม่งามในสังคมไทย ผู้หญิงทะเล็งถูกมองว่าน่าเกลียด ในขณะที่ผู้ชายพูดทะเล็งกลับดูน่ารัก ดังนั้น การตอบปัญหาทางเพศน่าจะให้ผู้ชายเป็นผู้ตอบจะดูน่าเชื่อถือกว่า”

ข.) แพทย์เป็นผู้มีอำนาจในการพูดเรื่องเพศ : สังคมคาดหวังว่าแพทย์จะมีความรู้เรื่องเพศดีที่สุด ทั้งนี้เพราะความรู้ส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่องเพศถูกทำให้กลายเป็นเรื่องทางชีววิทยาหรือเรื่องเพศเชิงสรีระ ที่ไม่ใช่เรื่องของอารมณ์ความรู้สึก ดังนั้น เรื่องเพศจึงต้องให้แพทย์เป็นผู้ตอบ ดังผลการวิจัยของตรีสุข วีระเวสส์ (2539 : 88) พบว่า กลุ่มเป้าหมายเพศชายเห็นว่าผู้ตอบปัญหาเรื่องเพศศึกษาทางสื่อวิทยุกระจายเสียงนั้นควรเป็นจิตแพทย์ นักวิชาการ ในขณะที่ผู้หญิงก็มีความเห็นตรงกัน และเห็นว่าต้องเป็นแพทย์ด้วย

อย่างไรก็ตาม การตอบปัญหาเรื่องเพศในสื่อมวลชนไทยปัจจุบันจะพบว่าผู้หญิงเข้ามาตอบปัญหาทางเพศมากขึ้น ซึ่งจะถือว่าผู้หญิงมีอำนาจมากขึ้นในสังคมได้หรือไม่ ตามความเห็นของผู้วิจัยไม่คิดว่าเป็นเช่นนั้น ด้วยเหตุผลดังนี้

ก.) ผู้หญิงเข้ามาตอบเรื่องเพศมากขึ้นเพราะคำถามที่ถามส่วนใหญ่มาจากผู้หญิง ที่ผู้ผลิตสื่อมองเห็นว่าถ้าเป็นผู้หญิงด้วยกันน่าจะคุยกันเข้าใจมากกว่า ทั้งนี้ ผู้หญิงที่เข้ามาตอบ

ปัญหาทางเพศมักเป็นการตอบปัญหาชีวิตหรือเรื่องเพศในเชิงสังคม มากกว่าจะพูดถึงเรื่องเพศในเชิงสรีระ ซึ่งถูกมองว่าเป็นความรู้ของแพทย์

ข.) ผู้หญิงที่เข้ามาตอบปัญหาทางเพศจะถูกจำกัดอยู่แค่สื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งถือเป็นสื่อที่ไม่เปิดเผยตัวตนของผู้ตอบ นอกจากนี้ สำหรับสื่อหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อของผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงต้องตอบตามแนวนโยบายของสื่อด้วย จึงไม่มีความเป็นอิสระในการนำเสนอความคิดเห็นอย่างแท้จริง

ค.) ผู้หญิงที่เข้ามาตอบปัญหาทางเพศถูกจำกัดคุณสมบัติมากกว่าผู้ชาย เช่น ต้องมีการศึกษาดี มีความเป็นผู้ใหญ่ เข้าใจปัญหา และสามารถสื่อสารความคิดเห็นได้อย่างน่าติดตาม ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ความน่าเชื่อถือในการตอบปัญหาทางเพศนั่นเอง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมองว่าการที่ผู้หญิงเข้ามาทำหน้าที่ในการตอบปัญหาทางเพศจึงยังไม่ใช่การแสดงออกถึงอำนาจของผู้หญิงที่ทัดเทียมกับผู้ชายอย่างแท้จริง

4. แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงเรื่องเสรีภาพทางเพศในสังคมไทย

จากการวิเคราะห์กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศ ของการตอบปัญหาทางเพศครั้งนี้จะเห็นว่า กรอบแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังการสร้างความหมายต่าง ๆ ล้วนเป็นไปเพื่อสนับสนุนระบบสังคมแบบถือชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) การมีความสัมพันธ์ทางเพศเฉพาะชายกับหญิง (Heterosexual) หรือ การมีผัวเดียวเมียเดียว (Monogamy) ซึ่งได้แก่ วาทกรรมในระบบสังคม-วัฒนธรรม วาทกรรมในระบบกฎหมาย และวาทกรรมในระบบศาสนา จะมีก็เพียงแต่วาทกรรมของกลุ่มสตรีนิยมเท่านั้นที่พยายามต่อสู้เพื่อล้มล้างอำนาจที่เหลื่อมล้ำดังกล่าว ทั้งนี้ มีพื้นที่ในการเสนอความคิดเห็นดังกล่าวเฉพาะในสื่อนิตยสารเท่านั้น ดังนั้น เราจึงเห็นว่าแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงเรื่องเสรีภาพทางเพศในสังคมไทยมีความเป็นไปได้น้อย ถึงแม้จะมีกลุ่มบุคคลลุกขึ้นมาต่อสู้เรื่องดังกล่าว ก็พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง แต่ในขณะเดียวกันระบบสังคมโดยรวมยังมีความเชื่อในเรื่องอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันดังกล่าว พร้อมทั้งมีการปฏิบัติการเพื่อให้ความคิดดังกล่าวยังคงมีอยู่ ด้วยกลวิธีที่กล่าวมาแล้ว

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาอันจำกัด ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพทางเพศอาจไม่ครอบคลุมและลึกซึ้งในทุกเรื่อง เช่น เรื่องการทำแท้ง เรื่องการมีอิสระในการเลือกถือเพศของตนเอง เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะเสรีภาพทางเพศในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศเท่านั้น เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้อ่านที่สนใจเรื่องนี้ได้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไปได้ หรือหากผู้ที่ไม่คิดจะศึกษาค้นคว้าต่อไปก็อาจนำความคิดนี้ไปเผยแพร่ เพื่อให้เกิดความตระหนักในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศมากขึ้นในสังคมไทย

ในส่วนของข้อมูลประเภทเทปบันทึกเสียง และเทปวีดิทัศน์ที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาการเปิดประเด็น และรายการชู้รักชู้สั่น มีบางส่วนที่ไม่สามารถนำข้อมูลมาศึกษาได้ เนื่องจากผู้ผลิตรายการไม่ได้เก็บข้อมูลส่วนนั้นไว้ ทำให้ข้อมูลขาดหายไปบางส่วน แต่คาดว่าไม่มีผลกระทบต่องานวิจัย ทั้งนี้เพราะเนื้อหาของรายการที่มีอยู่สามารถนำมาวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ครบทุกประเด็น นอกจากนี้ผู้วิจัยก็ทำการศึกษาจาก Script รายการแทนข้อมูลที่ขาดไป

ข้อเสนอแนะ

ในส่วนของข้อเสนอแนะ สามารถแบ่งออกเป็นข้อเสนอแนะต่อส่วนต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาองค์ประกอบของการสื่อสารมวลชนใน 3 ส่วน อันได้แก่ ผู้ส่งสาร (Sender) เนื้อหาสาร (Message) และช่องทางของสื่อ (Channel) ซึ่งยังขาดอีกหนึ่งองค์ประกอบที่สำคัญนั่นคือ ผู้รับสาร (Audience) ดังนั้น การวิจัยต่อไปในอนาคตควรมีการศึกษาผู้รับสารด้วยว่ามีทัศนคติหรือความคิดเห็นอย่างไรต่อเรื่องเสรีภาพทางเพศที่น่าเสนอผ่านสื่อมวลชนไทย นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในประเด็นอื่น ๆ ต่อไปอันนอกเหนือจากประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศดังกล่าวมาแล้ว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับสื่อมวลชนในภาพรวม

สื่อมวลชนควรทำหน้าที่ในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคม ให้มีความตระหนักในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องเสรีภาพทางเพศหรือประเด็นใด ๆ ก็ตาม ด้วยการนำเสนอข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างเพศ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย จิตใจ หรือสังคม เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้เรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้อง

3. ข้อเสนอแนะต่อผู้ผลิตและผู้นำเสนอการตอบปัญหาทางเพศ

ผู้ผลิตที่นำเสนอเกี่ยวกับการตอบปัญหาทางเพศควรมีความเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย และปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว นอกจากนี้ ในส่วนของการนำเสนอเนื้อหาควรมีการปรับให้เป็นการสื่อสารสองทางมากขึ้น หรืออาจเป็นรายการสด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้มีปฏิสัมพันธ์กับวิทยากรได้โดยตรง เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเพศอย่างลึกซึ้งมากขึ้น อันจะนำไปสู่การเข้าใจความแตกต่างระหว่างเพศ และตระหนักถึงเรื่องความเสมอภาคทางเพศมากขึ้น

ในส่วนของผู้ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องเพศ ควรเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้อง มีทัศนคติในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ รวมถึงควรมีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้อย่างน่าสนใจและมีศิลปะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ . ผู้หญิง : ชีวิตส่วนตัว ครอบครัว และระบบทุนนิยม ปาจารย์สาร 4 (มี.ค.-เม.ย. 2530) : 84.

กาญจนา แก้วเทพ . ม่านแห่งอคติ กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์เจนเดอร์เพรส, 2535.

กาญจนา แก้วเทพ . รายงานผลการวิจัย การใช้สื่อเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรี คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2540.

กาญจนา แก้วเทพ . สื่อสารมวลชน ทฤษฎี และแนวทางการศึกษา กรุงเทพฯ ฯ : เอดิสัน เพรสโปรดักส์ จำกัด , 2543.

กาญจนา แก้วเทพ . อิตถีศาสตร์ กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์เจนเดอร์เพรส, 2535.

จิตติมา พรอรุณ . การเรียกร้องสิทธิสตรีในสังคมไทย พ.ศ.2489 – 2519 วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

จิตราพร ธรรมสารสุนทร . ค่านิยมและทัศนคติทางเพศที่ปรากฏในนิตยสารผู้หญิง วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

จงกลณี ไตสกุลวงศ์ . การวิเคราะห์วาทกรรมการให้ความหมายสื่อสิ่งพิมพ์ลามกของ 9 สถาบันในสังคมไทย วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์ . วาทกรรมการพัฒนา : อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณะ และความเป็นอื่น กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก, 2543.

- ตรีบุษย์ วีระเวสส์ . การนำเสนอเรื่องเพศศึกษาทางสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- นิภา จิรภัทร์. การควบคุมเรื่องเพศในผู้หญิงไทยปัจจุบัน : กรณีศึกษาการควบคุมเรื่องเพศในวัยรุ่น วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- บุปผา สีมามรรพ์. การเปลี่ยนแปลงค่านิยมของนิสิตมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- พินิจ ศุภมัสดุ์อังกูร. เพศศึกษา : การวิเคราะห์เนื้อหาและประเมินค่านิตยสารและหนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528
- พรพิไล ถมั่งรักษ์สัตว์ . การวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องปัญหาความเสมอภาคของสตรี วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- พรศรี วิริยะกิจไพบูลย์ . การนำเสนอเรื่องเพศศึกษาผ่านทางสื่อโทรทัศน์ : ศึกษาเฉพาะกรณี "รายการซุรัก ซุรส" สารนิพนธ์วารสารศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- ไพโรจน์ ภูมิประดิษฐ์ . คำให้การของผู้รอดจากเหตุการณ์ : เสียงที่ถูกกลืนในวาทกรรมแนวสตรีนิยม ว่าด้วยความรุนแรงต่อผู้หญิง บทความใน ท่าหลังย่างก้าว รวมบทความทางวิชาการด้านสตรีศึกษา กรุงเทพฯ : โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช . เอกสารการสอนชุดวิชา 12407 แนวคิดไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 นนทบุรี : สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

- รุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช . วาทกรรมสื่อมวลชน บทความในวิกฤตสื่อมวลชน : ยุคจักรวรรดินิยม
วัฒนธรรม กรุงเทพฯ : สำนักงานสนับสนุนการวิจัยและมูลนิธิภูมิปัญญา, 2541.
- วันतीय วาสิกะสิน . ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์กับงานสังคมสงเคราะห์ กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, 2526.
- วันतीय วาสิกะสินและสุนีย์ เหมะประสิทธิ์. สังคมไทยคาดหวังอย่างไรกับผู้หญิง กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, 2541.
- วาริณี ชันธสิทธิ์ . บทบาทของสื่อมวลชนกับการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของสตรีตามแนวคิดการ
สังคมสงเคราะห์ ศึกษาเฉพาะกรณีสตรีในเขตกรุงเทพฯ วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร
มหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะวารสารและสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2539.
- วิไล สมพันธ์ . การวิเคราะห์วาทกรรมรายการวิทยุ จส. สันทนา วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหา
บัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2536.
- วีระพล จันทรดียิ่ง . พจนานุกรมภาพเรื่องเพศ United Nations Development Programme
(UNDP), 2538.
- ศิริชัย ศิริกายะและกาญจนา แก้วเทพ. ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน กรุงเทพฯ : ภาควิชาการสื่อ
สารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ไสลทิพย์ จารุภูมิ และ อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี. การศึกษาอคติในปัญหาของสตรีในสื่อสิ่งพิมพ์ ราย
งานการประชุมโครงการอาศรมความคิด (FORUM) เรื่อง “ผู้หญิงกับการสื่อสารมวลชน”
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- สุปาจารย์ วิชัยโรจน์. การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัย วิทยา
นิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.

สุภาณี กอสุวรรณศิริ. การเสนอภาพข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

สุมนา อุษณีย์มาศ. สัญญาณทางเพศในห้องสนทนาทางคอมพิวเตอร์ในกรอบจิตวิทยาคุณหลังสมัยใหม่ของ IRC.WEBMASTER.COM วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สมภาพ กิ่งเงิน. กระบวนการสร้างและประสิทธิผลของวาทกรรมภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคม วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

หัตถญา หาสิตะพันธุ์. ภาพสะท้อนสตรีไทยในสื่อเว็ลด์ ไซด์ เว็บ วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ภาษาอังกฤษ

Andrea L. Press. Recent Developments in Feminist Communication Theory : Difference, Public Sphere, Body and Technology. London : Arnold, 2000.

Caplan, Pat. The Cultural Construction of Sexuality. London : Routledge, 1991.

Cook, Guy . The Discourse of Advertising . London : Routledge, 1992.

E. Ann Kaplan. Feminist Criticism and Television. London : Routledge.

Fairclough, Norman . Media Discourse . Edward Arnold . New York, 1995.

Foucault, Michel. The History of Sexuality An Introduction. Translated by Robert Hurley. Great Britain : The Penguin Book, 1990.

- Gordon Sol. Counselors and Changing Sexual Values. Family Sexuality and Sex Education, 1976.
- James Curran & Michael Gurevitch. Mass Media and Society. Third edition. London : Arnold, 2000.
- Littlejohn, Stephen W. Theories of Human Communication . 5th . California : Wadsworth Publishing, 1995.
- Peplau, L.A., Rubin, Z., & Hill, C.T. Sexual Intimacy in Dating Relationships. Journal of Social Issues, 1977.
- Reiss, Ira L. Premarital Sexual Standards In America. New York : The Free of Glencoe Callie Macmillan Limited., 1960.
- Spencer, Susan & Mckinney Kathleen. Sexuality. London : Sage Publication Ltd., 1993.
- Teun A. Van Dijk . Discourse as structure and process : discourse studies : a multidisciplinary introduction volume 1 . London : Sage, 1997.
- Wijitt Wongwareethip. Sexuality : reading through agony column. Amsterdam : International Institute for Asian Studies, 1999.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวจิณณ์นภัส แสงมา เกิดวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2520 ที่อำเภอเมือง จังหวัดระยอง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) ภาค วิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีการศึกษา 2543 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ในปีเดียวกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย